

**T.C.
SİVAS VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**SİVAS İLİ 2024 YILI
ÇEVRE DURUM RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

SİVAS - 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ.....	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	9
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	12
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	12
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	12
A.4.1. Başöğretmen HKİ İstasyonu	13
A.4.1.2 İstasyon Kavşağı HKİ İstasyonu	14
A.4.1.3 Meteoroloji HKİ İstasyonu.....	15
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	19
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	21
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	21
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	22
B. SU VE SU KAYNAKLARI	24
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	24
B.1.1. Yüzeysel Sular	24
B.1.1.1. Akarsular.....	24
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar.....	25
B.1.2. Yeraltı Suları.....	32
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	33
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	33
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	36
B.3.1. Noktasal kaynaklar	36
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	36
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	37
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	37
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	37
B.3.2.2. Diğer	37
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	37
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	37
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	37
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	40
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	41
B.5.2. Sulama.....	42
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	43
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	43
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	43
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı.....	44
B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	46
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	46
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri.....	46
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	50
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	51
B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	51
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ.....	51
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....	51

<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Yönetimi</i>	51
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	53
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	53
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	55
C. ATIK	56
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	56
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	58
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	58
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	59
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	60
<i>C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı</i>	61
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	62
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	64
C.6. ATIK YAĞLAR	65
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	66
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	67
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	67
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	68
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	69
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	70
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	71
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	71
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları</i>	72
C.13. TIBBİ ATIKLAR	73
C.14. MADEN ATIKLARI	74
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	76
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	78
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	78
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	78
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	79
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)	79
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	79
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	80
E.1. FLORA	80
E.2. FAUNA	109
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	124
<i>E.3.1. Ormanlar</i>	124
<i>E.3.2. Milli Parklar</i>	125
<i>E.3.3. Tabiat Parkları</i>	129
E.4. ÇAYIR VE MERA	141
E.5. SULAK ALANLAR	141
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	157
<i>E.6.1. Tabiat Anıtları</i>	157
<i>E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	157
<i>E.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	157
<i>E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	168
<i>E.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	168

E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	185
F. ARAZİ KULLANIMI	187
F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	187
F.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	190
F.2.1. Çevre Düzeni Planı	190
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	217
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	218
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	218
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	219
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	220
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	221
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	221
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	222
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	223
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	224
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	224
I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI	225
İ. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	228

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1-İl Merkezi ve İlçelerin 2024 yılı nüfus dağılımı	1
Çizelge 2 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri ...	7
Çizelge 3 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	8
Çizelge 4 - Ulusal hava kalitesi indeksi	8
Çizelge 5 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	9
Çizelge 6 –2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	11
Çizelge 7 -2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	13
Çizelge 8 -2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	18
ÇİZELGE 9- 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	19
ÇİZELGE 10- 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3	19
Çizelge 11 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri*	21
Çizelge 12-2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	22
Çizelge 13 – Tamamlanan Bisiklet Yolları	22
Çizelge 14 – Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları	22
Çizelge 15 – Tamamlanan Çevre Dostu Sokak	22
Çizelge 16 –İlin akarsuları	25
Çizelge 17 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	26
Çizelge 18 – Yeraltı suyu potansiyeli.....	33
Çizelge 19 -2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	34
Çizelge 20- Köy ve Mezra İçme Suyu Durumu	40
Çizelge 21- Sivas İli Arazi Varlığı	43
Çizelge 22- Sivas İlinde Bulunan Hidro Elektrik Santraller (HES) ve Kurulu Güçleri	44
Çizelge 23- Tüzel Kişiler Tarafından Geliştirilen HES Projeleri.....	45
Çizelge 24- Sivas İlinde İşletmede Olan HES'ler	45
Çizelge 25 –2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	49
Çizelge 26 –2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	50
Çizelge 27 –2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı.....	50
Çizelge 28 –2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu.....	51
Çizelge 29 –2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	54
Çizelge 30 -2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	54
Çizelge 31 -2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	54
Çizelge 32 -2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	57

Çizelge 33–2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	58
Çizelge 34–2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	60
Çizelge 35 –2024 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı.....	61
Çizelge 36 –2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	62
Çizelge 37 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	63
Çizelge 38 -2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı	63
Çizelge 39 -2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	63
Çizelge 40 -2022 yılında atık işleme yöntemine göre tehlikeli atık miktarları*	65
Çizelge 41 –2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	66
Çizelge 42 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	66
Çizelge 43 –2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	67
Çizelge 44 –2024 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler.....	67
Çizelge 45 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	68
Çizelge 46–2024 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	69
Çizelge 47 –2024 yılı İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)	69
Çizelge 48– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet).....	69
Çizelge 49 –2022 Yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili veriler	71
Çizelge 50 –2024 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi*	71
Çizelge 51-2024 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	71
Çizelge 52 –2024 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	74
Çizelge 53 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı	74
Çizelge 54 –2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	75
Çizelge 55 –2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*.....	77
Çizelge 56 –2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	78
Çizelge 57 –2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı	78
Çizelge 58–2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi	79
Çizelge 59- Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Kapsamında Endemik, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Ekonomik Değeri Olan Bitki Türleri	82
Çizelge 60- Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Kapsamında Endemik, CITES, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Bern Sözleşmesinde Yer Alan Memeli Türleri	109
Çizelge 61- Kuş Türleri.....	113
Çizelge 62- Endemik, CITES, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Bern Sözleşmesinde Yer Alan Balık Türleri	119
Çizelge 63-Sürüngeçenler.....	119
Çizelge 64- Çift Yaşarlar.....	122
Çizelge 65-2024 Yılı itibari ile tescil edilen anıt ağaçlar	157
Çizelge 66- Sivas İli, İlçeleri 2024 Yılı Arazi Kullanımının Genel Dağılımı	187
Çizelge 67 – Arazi kullanım sınıflandırması.....	189
Çizelge 68 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekliliği Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	218
Çizelge 69 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	219

Çizelge 70 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	219
Çizelge 71–2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	220
Çizelge 72 -2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı*	221
Çizelge 73-2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	222
Çizelge 74 –2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	223
Çizelge 75- Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı.....	225

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik 1-2024 yılında Başöğretmen İstasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	16
Grafik 2-2024 yılında Başöğretmen İstasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	16
Grafik 3- 2024 yılında Başöğretmen İstasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	16
Grafik 4- 2024 yılında İstasyon Kavşağı İstasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	17
Grafik 5-2024 yılında İstasyon Kavşağı İstasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği* ..	17
Grafik 6- 2024 yılında İstasyon Kavşağı İstasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği* ..	17
Grafik 7- 2024 yılında Meteoroloji İstasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	18
Grafik 8- 2024 yılında Meteoroloji İstasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	18
Grafik 9 –2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı	20
Grafik 10 -2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	38
Grafik 11 –2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	44
Grafik 12 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı	47
Grafik 13 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	47
Grafik 14 – 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	52
Grafik 15 -2024 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	53
Grafik 16 -2024 yılı itibariyle Belediye atık karakterizasyonu	56
Grafik 17 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	60
Grafik 18 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı	62
Grafik 19 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	63
Grafik 20 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	64
Grafik 21– 2022 yılı Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi	65
Grafik 22 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	66
Grafik 23 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	68
Grafik 24 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	69
Grafik 25 – 2022 Yılı Atık Yönetim Uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi .	70
Grafik 26 –2024 yılı kül atıklarının yönetimi.....	72
Grafik 27 –2024 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı.....	75
Grafik 28 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	188
Grafik 29 –2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	218
Grafik 30–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	219
Grafik 31 –2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	220
Grafik 32 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	221
Grafik 33-2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı.....	222
Grafik 34-2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	223
Grafik 35-2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	223

Grafik 36- Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı.....	226
Grafik 37- Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Endüstriyel Faaliyet Dağılımı.....	226

HARİTALAR DİZİNİ

Sayfa

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM ₁₀ Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl).....	5
Harita 2 - NEFES Yazılımı İstanbul İli Kağıthane İlçesi Görseli	6
Harita 3 –Sivas ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri.....	13
Harita 4- Başöğretmen hava kirliliği ölçüm cihazının yeri	14
Harita 5- İstasyon Kavşağı hava kirliliği ölçüm cihazının yeri	15
Harita 6- Meteoroloji hava kirliliği ölçüm cihazının yeri.....	15
Harita 7- Sivas İli akarsuları ve yan kolları.....	25
Harita 8- Sivas İli DSİ 19. Bölge Müdürlüğünün Mevcut ve Planlanan Projelerin Konumları	32
Harita 9- Sivas İli Takson Haritası	81
Harita 10- Sivas İli Endemik Bitkiler Haritası	81
Harita 11- Sivas İli Endemik İzlenecek Omurgalı Hayvanlar Ve Vaskilür Bitkiler Haritası	110
Harita 12- Beyazbantlı Dağ Engereği Sentez Haritası	121
Harita 13- Değirmenaltı Şelalesi ve Alaşehir Yerleşimi	169
Harita 14- Sızır Şelalesi.....	170
Harita 15-- Şuğul Mağarabaşı ve Kuşkayası	171
Harita 16- Kangal Balıklı Kaplıca.....	172
Harita 17- Kalkın Balıklı Kaplıca	173
Harita 18- Bakırcıoğlu Doğal Mağara ve Tabii Su Kaynağı.....	174
Harita 19- Kandil Sırtları.....	175
Harita 20- Altınyayla Hitit Barajı ve Açık hava Tapınma Alanı.....	176
Harita 21- Alaman Köyü Kaya Mezarı, Kale, Sıcak Su Kaynağı	177
Harita 22- İmranlı Baraj Gölü ve Çevresi ile Kızılırmak Kaynağının Doğduğu Yer.....	178
Harita 23- Hafik Gölü.....	179
Harita 24- Tödürge Gölü	180
Harita 25- Gökpınar Gölü.....	181
Harita 26- Ballıkaya Kayalıkları	182
Harita 27- Kurugöl	183
Harita 28- Dipsiz Göl Şelale ve Mağara.....	184
Harita 29- Hayranlı- Köklüce Fosil Lokaliteleri	185
Harita 30 - Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı. (Pafta G40).....	195
Harita 31- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	196
Harita 32- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	197
Harita 33- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	198
Harita 34- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	199
Harita 35- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	200
Harita 36- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	201
Harita 37- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	202
Harita 38- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	203
Harita 39- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	204
Harita 40- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	205
Harita 41- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	206

Harita 42- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	207
Harita 43- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	208
Harita 44- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	209
Harita 45- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	210
Harita 46- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	211
Harita 47- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	212
Harita 48- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	213
Harita 49- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	214
Harita 50- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	215
Harita 51- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Lejantı ..	216
Harita 52-Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Harita üzerinde gösterimi.....	227

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 1- Sıfır Atık Projesi	59
Resim 2-Termik Santral	72
Resim 3- Gezertere - Physoptychis haussknechtii.....	106
Resim 4- Sivas civanperçemi - <i>Achillea sivasica</i>	107
Resim 5- Sivas soğanı – <i>Allium sivasicum</i>	107
Resim 6– Sedo - <i>Haplophyllum telephioides</i>	108
Resim 7– Peygamberçiçeği - <i>Centaurea mucronifera</i>	108
Resim 8- Alacasansar – <i>Vormela peregrina</i>	110
Resim 9-Boz ayı – <i>Ursus arctos</i>	111
Resim 10- Yaban keçisi – <i>Capra aegagrus</i>	111
Resim 11- Vaşak – <i>Lynx lynx</i>	112
Resim 12- Türk avurtlağı – <i>Mesocricetus brandti</i>	112
Resim 13- Dikkuyruk – <i>Oxyura leucocephala</i>	116
Resim 14- Turna – <i>Grus grus mm</i>	116
Resim 15-Kaşıkga – <i>Anas clypeata</i>	117
Resim 16- Kızkuşu – <i>Vanellus vanellus</i>	117
Resim 17- Mısır akbabası – <i>Neophron percnopterus</i>	118
Resim 18- Beyazbantlı dağengereği – <i>Montivipera albizona</i>	120
Resim 19- Kafkasburunlu engereği – <i>Vipera transcaucasiana</i>	121
Resim 20- Bozkır keleri – <i>Trapelus lessonae</i>	122
Resim 21- Lekeli semender – <i>Salamandra infraimmaculata</i>	123
Resim 22- Oriental ağaç kurbağası – <i>Hyla orientalis</i>	123
Resim 23- Divriği Milli Parklar	125
Resim 24- Divriği Milli Parklar/ Cam Seyir Terası	126
Resim 25- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kanyonu	127
Resim 26- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kanyonu	128
Resim 27- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kanyonu	128
Resim 28- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kale Camii	129
Resim 29- Karşıyaka Tabiat Parkı.....	130
Resim 30- Karşıyaka Tabiat Parkı- Kır Lokantası	130
Resim 31- Karşıyaka Tabiat Parkı –Piknik Alanı	131
Resim 32- Canköy Tabiat Parkı	131
Resim 33- Canköy Tabiat Parkı	132
Resim 34- Oymalık Tabiat Parkı.....	133
Resim 35- Oymalık Tabiat Parkı.....	133
Resim 36- Dipsizgöl Tabiat Parkı.....	134
Resim 37- Dipsizgöl Tabiat Parkı/ Dipsizgöl Şelalesi.....	135
Resim 38- Gökpınar Tabiat Parkı.....	136
Resim 39- Gökpınar Tabiat Parkı.....	137
Resim 40- Gökpınar Tabiat Parkı.....	138
Resim 41- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı	138
Resim 42- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı/ Dr. Balık (<i>Garra rufa</i>)	139

Resim 43- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı/ Dr. Balık (<i>Garra rufa</i>)	140
Resim 44- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı	141
Resim 45- Tödürge Gölü.....	142
Resim 46- Tödürge Gölü Ulusal Öneme Haiz Sulak Alanı.....	144
Resim 47- Yaban Kazı	144
Resim 48- Macar Ördeği.....	144
Resim 49- Ulaş Gölleri.....	145
Resim 50- Alaçorak Gölü	146
Resim 51- Bostankaya Gölü	146
Resim 52- Tecer Gölü	146
Resim 53- Kaz Gölü’nde bir çift Macar Ördeği görünümü.....	147
Resim 54- Çimenyenice Gölü	148
Resim 55- Akgöl	148
Resim 56- Karagöl.....	148
Resim 57- Kurugöl Gölü	149
Resim 58- Bingöl Gölü.....	150
Resim 59-- Karayün Gölü	151
Resim 60- Göğdün-Ziyaret pınarı	152
Resim 61- Göğdün (Balıklıkaya) Gölü (Kızılırmak’a bağlanan göl drenaj kanalı)	152
Resim 62- Hafik Gölü	153
Resim 63- Kemis Gölü	154
Resim 64- Mağara Gölü	155
Resim 65- Kara Çam	158
Resim 66- Boz Ardıç-Boylu Ardıç.....	159
Resim 67- Boz Ardıç-Boylu Ardıç (İmranlı Karacaören).....	160
Resim 68- Boz Ardıç Boylu Ardıç (İmranlı Karacaören)	161
Resim 69- Ardıç-Boylu Ardıç	162
Resim 70- Sarı Çam (Koyulhisar Ortaseki Köyü-Sarı Çiçek Yaylası)	163
Resim 71- Tüylü Meşe (Divriği Çamurlu Köyü)	164
Resim 72- Ardıç (Divriği Dikmeçay Köyü).....	165
Resim 73- Beyaz Dut (Kangal Tekke Köyü)	166
Resim 74- Sarıçam (Kangal Kürçü Köyü)	167
Resim 75- Değirmenaltı Şelalesi ve Alaşehir Yerleşimi	169
Resim 76- Sızır Şelalesi	170
Resim 77- Şuğul Mağarabaşı ve Kuşkayası	171
Resim 78- Kangal Balıklı Kaplıca.....	172
Resim 79- Kalkım Balıklı Kaplıca	173
Resim 80-Bakırcıoğlu Doğal Mağara ve Tabii Su Kaynağı.....	174
Resim 81- Kandil Sırtları	175
Resim 82- Altınyayla Hitit Barajı ve Açık hava Tapınma Alanı	176
Resim 83- Alaman Köyü Kaya Mezarı, Kale, Sıcak Su Kaynağı	177
Resim 84- İmranlı Baraj Gölü ve Çevresi ile Kızılırmak Kaynağının Doğduğu Yer	178
Resim 85- Hafik Gölü	179
Resim 86- Tödürge Gölü.....	180
Resim 87- Gökpınar Gölü	181
Resim 88- Ballıkaya Kayalıkları	182
Resim 89- Kurugöl	183

Resim 90- Dipsiz Göl Şelale ve Mağara	184
Resim 91- Hayranlı- Köklüce Fosil Lokaliteleri	185

GİRİŞ

Sivas, Anadolu yarımadasının ortasında, İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak bölümünde yer alır. 36° ve 39° doğu boylamları ile 38° ve 41° kuzey enlemleri arasında kalır. 28.488 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin toprak bakımından Konya'dan sonra ikinci büyük ilidir. Sivas'ın doğusunda Erzincan, güneyinde Malatya ve Kahramanmaraş, güneybatısında Kayseri, batısında Yozgat, kuzeyinde Tokat ve Ordu, kuzeydoğusunda ise Giresun İlleri yer alır. İç Anadolu'nun yüksek platoları üzerinde başlayan ve doğuya doğru yükselen il alanı; kuzey, doğu ve güneydoğuda dağlık ve sarp bir kesimle son bulmaktadır. Ortalama yükselti 1.000 metrenin üzerindedir. İlde Kuzey Anadolu sıradağlarının uzantısı olan Köse Dağları, Torosların kuzey kollarından Tecer Dağları ve İncebel Dağları, Akdağlar, Yama Dağı yer almaktadır. Uzunyayla ve Meraküm platoları, ayrıca Kızılırmak, Kelkit, Çaltı vadileri önemli coğrafi oluşumlardır. Önemli akarsuları Kızılırmak, Kelkit Çayı, Tozanlı Çayı, Çaltı Çayı ve Tohma Çayıdır.

Nüfus: Sivas ilinin büyük bir kesimi yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve karlı geçen karasal İç Anadolu ikliminin etkisinde kalmaktadır. Fakat kuzeyde Karadeniz, doğuda Doğu Anadolu yüksek bölge ikliminin etkileri bulunmaktadır. Sivas İl'inin Adrese Dayalı Nüfus Sistemi (ADNKS) üzerinden yapılan sayım sonucunda 2024 yılında toplam nüfusu 637.007 kişidir.

Yüzölçümü 28.164 km² olan Sivas ilinde kilometrekareye 22,51 kişi düşmektedir. TÜİK'in verdiği istatistiklere göre Sivas, İç Anadolu Bölgesinin 5. kalabalık, Türkiye'nin ise 32. kalabalık şehridir. TÜİK tarafından ADNKS'de yapılan sayım sonucunda ulaşılan sonuçlar aşağıda gösterilmektedir. 1950 nüfus sayımına göre Sivas'ta nüfus artış hızı %19,97, Türkiye ortalaması %21,73'dür. Bunun sebebi iç ve dış göçlerdir. İlin nüfusu, 1990 nüfus sayımına göre 767.481 kişi iken 1997 nüfus sayımına göre 707.645, 2000 yılı nüfus sayımına göre 755.091, 2008 yılı nüfus sayımına göre 631.112, 2022 yılı nüfus sayımına göre 634.924 kişi olarak belirtilmiştir. İl Merkezi ve İlçelerin 2024 yılı nüfus dağılımı ilçe merkezi, köy ve toplam nüfusa göre Çizelge 1'de gösterilmiştir.

Çizelge 1-İl Merkezi ve İlçelerin 2024 yılı nüfus dağılımı
(TÜİK, 2025)

İlçe Adı	İlçe Merkezi Nüfusu	Belde/Köy Nüfusu	Toplam Nüfus
Sivas Merkez	367.154	25.557	392.711
Akıncılar	2.422	2.344	4.766
Altınyayla	4.227	4226	8.453
Divriği	10.807	5.397	16.204
Doğanşar	1.228	1.505	2.733
Gemerek	10.262	11.263	21.525
Gölova	1.045	2.170	3.215
Gürün	10.315	7.171	17.486
Hafik	3.309	6.139	9.448
İmranlı	2.802	4.636	7.438
Kangal	8.943	11.233	20.176
Koyulhisar	4.207	8.005	12.212
Şarkışla	23.985	13.355	37.340
Suşehri	15.699	9.239	24.938
Ulaş	3.013	5.016	8.029
Yıldızeli	6.358	22.024	28.382
Zara	11.463	10.488	21.951
Genel Toplam	487.239	149.768	637.007

İklim: Sivas Çevre illere göre kendine has bir iklim karakterine sahiptir. Sivas'ta aralarında küçük farklar olmakla birlikte ana hatlarıyla karasal iklim görülür. Yazları çok sıcak ve kurak olup, yaz mevsimi oldukça kısadır. Kış ayları ise soğuk, uzun ve kar yağışlıdır.

Sıcaklık: Sivas İç Anadolu Bölgesi'nin en soğuk ilidir. Kış ayları dondurucu soğuk olup, kış ortalama sıcaklığı 0 °C civarındadır. En soğuk ay ortalaması -4 °C olup, zaman zaman -36,4 °C'ye düştüğü görülmüştür. Yaz aylarında sıcaklık genellikle 19 °C üzerindedir. Ancak sıcaklığın zaman zaman 38°C'yi aştığı görülür. Buradan da anlaşılabileceği gibi yıllık 74 °C gibi büyük bir sıcaklık farkı görülebilmektedir. Sıcaklık değerlerinin 0 °C altına düştüğü gün sayısı ortalama 132 gündür.

Yağışlar: Karasal iklim özelliğine sahip olan Sivas'ta; yağışlar kış, ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde görülür. Yazları genellikle kuraktır. Yıllık ortalama yağış miktarı 420 mm'dir. Yağışların %22'si sonbahar, %36'sı ilkbahar, %32'si kış ve %10'luk bölümü yaz aylarında düşer. Kış aylarında sıcaklığın düşük olması nedeniyle yağışlar genellikle kar şeklinde diğer mevsimlerde yağmur şeklindedir. Yağışlı gün sayısı (Kar yağışları dâhil) 105'tir. İlkbahar sonu yaz başlarında, dolu yağışları da görülür. Dolu yağışlı gün sayısı ortalama 4 gündür. Kar yağışlı gün sayısı ortalama 30 gün olup, kar kalınlığı 20 cm civarındadır.

Basınç ve Rüzgarlar: Sivas çevresinde ortalama basınç 653,2 milibardır. En düşük basınç 634 milibardır. Sivas yaz aylarında bir alçak basınç merkezi olduğu için özellikle kuzey sektörlü rüzgarlara açıktır. Yıl içinde Sivas yöresinde esen rüzgarların %19,3'ünü kuzeybatıdan esen karayel, %16,8'ini kuzeydoğudan esen poyraz, %18,1'ini kuzeyden esen yıldız, kalan bölümünü ise muhtelif rüzgarlar oluşturur.

Sanayi: Sivas, yer altı ve yer üstü zenginliklerine sahip bir bölge olmasına karşın sanayisi yeterince gelişmemiştir. Sivas ekonomisi, tarım, madencilik, ticaret, ulaştırma ve haberleşme ile ilgili sanayi sektörlerine dayalıdır. Sanayi sektörünün Sivas ekonomisine katkısı oldukça yüksek seviyelerde görülmektedir. Bu durum, ilde imalat sanayinin gelişmiş olmasından ziyade, madencilik ve enerji alt sektörlerinin sanayi sektöründeki ağırlıklarından kaynaklanmaktadır. Sivas'ta imalat sanayi alt sektörünün yeterince gelişmemesinin sebepleri arasında, ilin konumu, tarım, hizmet ve ticaret sektörlerinden elde edilen sermaye birikiminin yeterince sanayi yatırımlarına yönlendirilmemesi sayılabilir. İlde bir çimento fabrikası, termik santral ve demir cevheri zenginleştirme ve peletleme tesisinin yanı sıra çeşitli mermer işleme tesisleri ile başta bakır, demir ve krom olmak üzere çok sayıda maden ocağı ve cevher zenginleştirme tesisi ile iki ayrı altın ocağı ve yığın liç tesisi mevcuttur. Ayrıca savunma sanayi yan ürünleri, mobilya, optik malzeme üretimi, hazır giyim, tekstil ve demiryolu ekipmanları üretimi diğer sanayi dalları arasında sayılabilir.

Tarım: İlde tarımsal yapı, işgücünün sektörel dağılımına bakıldığında, tarım ve hayvancılığın ilde çok büyük ekonomik etkinliğe sahip olduğu görülmektedir. 2.853.207 hektar alana sahip Sivas İli topraklarının yüzde 33,4'ünü tarıma elverişli arazi, yüzde 28,9'u mera, yüzde 18'i orman ve fundalık, yüzde 20,15'ini tarım dışı alanlar oluşturmaktadır.

Turizm: Sivas turizm açısından zengin bir ilimizdir. Sivas'ta, termal turizmi, kış sporları, turizm amaçlı su sporları, kamp ve karavan turizmi, kuş gözetleme ve av turizmi yapılmaktadır.

Termal Turizm (Kaplıcalar);

- 1) **Kangal Balıklı Kaplıca:** Sivas'a 96 km, Kangal İlçesine 13 km uzaklıkta ve Kangal'ın kuzeydoğusunda Kavak deresi vadisindedir. Kaplıca suyunda, en büyüğü 10 cm boyunda olan binlerce küçük balık yaşar. Balıklar vücuttaki sivilce, yara, egzama, sedef gibi cilt

hastalıklarının iyileşmelerine, yaraları temizleyerek yardımcı olur. Halk arasında Balıklı Çermik olarak bilinen kaplıcada yeme-içme ve konaklama tesisleri de mevcuttur.

- 2) **Sıcak Çermik:** İl merkezine 31 km uzaklıkta olup, suyun sıcaklığı 25-50 °C civarındadır. Romatizma, sinirsel ve adale rahatsızlıklarıyla, kadın, deri ve böbrek hastalıklarına iyi gelmektedir. Yeme-içme ve konaklama tesisleri mevcuttur.
- 3) **Soğuk Çermik:** İl merkezine 17 km uzaklıkta olup, suyun sıcaklığı 28 °C civarındadır. Kaplıca suyunun içilmesi mide, bağırsak ve safra kesesi hastalıklarına iyi gelmektedir. Ayrıca romatizma ve sinir hastalıkları tedavisinde de yararlı olduğu ifade edilmektedir.

Turizm Amaçlı Su Sporları;

- 1) **Su Kayağı:** Zara Tödürge Gölü'nde iki özel işletme bulunmakta olup, lokanta olarak hizmet verilmektedir. Önceki yıllarda Cumhuriyet Üniversitesi tarafından Haziran ayında uluslararası su sporları şenliği yapılmış olmakla birlikte mevcut durumda bu etkinlikler yapılmamakta, doğa sporları kulüpleri tarafından sadece kano sporu yapılmaktadır.
- 2) **Rafting:** İlimize bağlı Suşehri ilçemizden geçen Kelkit Çayı ve Gürün İlçesinden geçen Tohma Çayı rafting sporu için çok uygun bir alan teşkil etmektedir. Son yıllarda Kızılırmak'ta da rafting sporu yapılmaya başlanmıştır.
- 3) **Olta Balıkçılığı:** Sivas'taki bütün akarsular (Kızılırmak, Yıldız Irmağı, Çatlı Çayı vs.) ile Tödürge, Hafik, Lota ve Gürün Gökpınar göllerinde olta balıkçılığı yapılabilmektedir.
- 4) **Dağcılık:** İlimizde en profesyonelinden en amatörüne kadar her yaşta insanın, en zordan en kolaya doğru yüzlerce farklı rotadan zirve yapabileceği, 1.500-2.000 m arasında 33 adet, 2.000-2.500 m arasında 29 adet, 2.500 m ve üzerinde 11 adet olmak üzere toplamda 73 adet zirve mevcuttur. Bunların dışında henüz isimlendirilmemiş olanları da eklediğimizde bu sayı 100'ü geçmektedir.

Trekking ve Kampçılık: Bu sporların yapılabilmesi için mevcut dağların dışında 20'den fazla doğal alan vardır. Yıldız Dağı bölgesi ormanlık alanı, Değirmenaltı Şelalesi, Şuğul Vadisi, Turnalı Kanyonu, Suçatı Kanyonu Gökpınar Gölü, Eğriçimen Yayalası, Çat Ormanı, Akdağ, Avşören, Davlunca, Sızır Şelalesi, Tödürge Gölü vb.

Kuş gözetleme turizmi; Zara İlçesinde bulunan Tödürge Gölünde yaşayan Macar Ördeği (40 çift) popülasyonu ile önemli kuş alanları statüsü kazanır ve gölde bir adet kuş gözlem kulesi bulunmaktadır. Ayrıca, Çimenyenice, Hafik ve Ulaş Gölleri gibi kuş gözlemi yapılabilecek çok sayıda sulak alan mevcuttur.

Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Çevre Kısımının Yapılanması:

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılandırılan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Taşra Teşkilatı olan İl Müdürlüğümüzde Çevre Mevzuatı kapsamındaki iş ve işlemler 2 ayrı Şube tarafından yürütülmektedir. Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü (1 Şube Müd. V., 4 Mühendis, 2 Tekniker) ve Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü (1 Şube Md., 4 Mühendis ve 1 Şehir Plancısı) olarak yapılmış olup, toplamda (13) personel görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge 1’de verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan “Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı” Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirleticiler kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

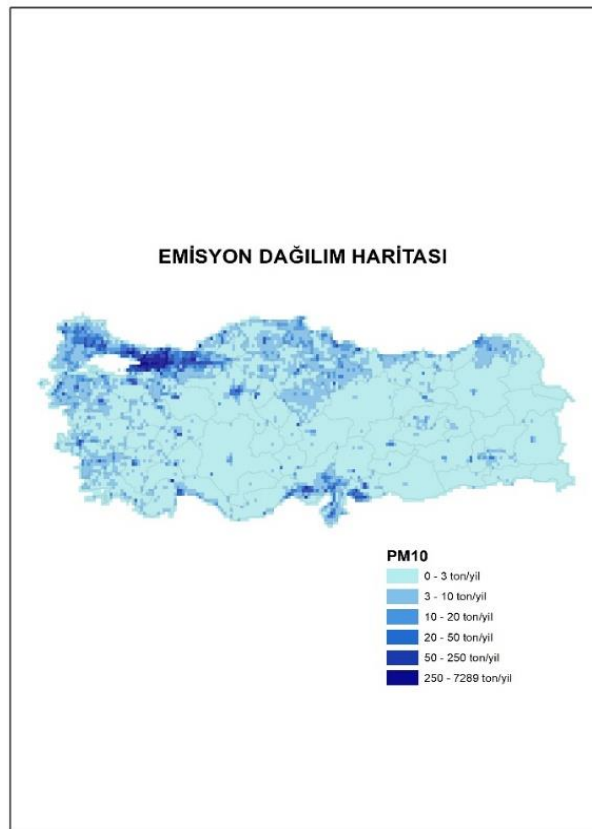
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM₁₀ Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Harita 2 - NEFES Yazılımı İstanbul İli Kağıthane İlçesi Görseli

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri 81 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmalar 81 ilimizde yaygınlaştırılmıştır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

Çizelge 2 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge 3 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 4 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilenme olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge 5 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri
(ÇŞİDİM, 2025)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme		
Atık Yakma		
Cam		
Çimento	1	1
Enerji	1	3
Gıda		
Gübre		
Kağıt		
Kimya		
Kireç		
Lastik		
Maden		
Metalurji		
Otomotiv		
Rafineri		
Şeker		
Tekstil		
Jeotermal Enerji (JES)		
TOPLAM	2	4

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun ve plansız şehirleşme, motorlu taşıt sayısının artması, plansız sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı diğer illerde olduğu gibi ilimizde de özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb.) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafelere taşınabilecek damlalar veya katı partiküller

oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaşır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge 6 –2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları

(Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Sanayi Sicil Bilgi Sistemi, Aksa Sivas Doğalgaz,2025)

		Katı Yakıt			Doğalgaz			Fuel Oil	
		Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi		Üretim	Kok Kömürü	95	Üretim	Sanayi	119.510.934	Sanayi (Benzin)	40.040
		Üretim	Linyit Kömürü	6.143.681				Sanayi (Fuel-Oil)	2.285.810
		Üretim	Petrol Koku	80.274				Sanayi (LPG)	54.000
		Üretim	Taş Kömürü	266				Sanayi (Motorin)	902.732.000
		Üretim	Pelet	87					
		Üretim	Odun	1.002					
		Tüketim Miktarı (ton)				Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut		-				196.413.460,41		-	

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde üç adet hava kalitesi ölçüm istasyonu bulunmaktadır. Meteoroloji İstasyonu partikül madde (PM₁₀) ve kükürt dioksit (SO₂) olmak üzere iki parametre bazında ölçüm yapmaktadır. Söz konusu istasyon Altıntabak Mahallesi, Meteoroloji İl Müdürlüğü kampüsü içindedir. Merkez İlçe, Örtülüpınar Mahallesi, Hoca Ahmet Yesevi Caddesi üzerinde bulunan Sivas İstasyon Kavşağı Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile Merkez İlçe, Demircilerardı Mahallesi, Sait Paşa Caddesi üzerinde bulunan Başöğretmen Atatürk Ortaokulu bahçesinde yer alan Sivas Başöğretmen Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ise ulaşımdan kaynaklanan kirliliğin tespiti amacıyla kurulmuş olup, PM₁₀, PM_{2,5}, NO, NO_x, NO₂ ve CO kirlleticileri ölçülmektedir.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan ve 3 Mayıs 2010 tarihinde Başbakanlık Yüksek Planlama Kurulu tarafından onaylanan Ulusal İklim Değişikliği Stratejisinin uygulamaya konulması amacıyla sera gazı emisyonu kontrolü ve iklim değişikliğine uyum konusunda 2011-2023 yıllarına yönelik stratejik ilkeleri ve hedefleri içeren İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı (İDEP) hazırlanmış ve 2011 yılının Temmuz ayında uygulamaya konulmuştur.

İDEP'in genel amacı, sera gazı emisyonlarını sınırlandırmaya yönelik ulusal koşullara uygun eylemler belirleyerek iklim değişikliği ile mücadele edilmesi, iklim değişikliğinin etkilerinin yönetilerek dayanıklılığın artırılması ve böylece Türkiye'de iklim değişikliği ile mücadele ve uyumun teşvik edilmesidir.

Konuyla ilgili olarak, Sivas İl Mahalli Çevre Kurulu tarafından oluşturulan komisyon tarafından hazırlanan ve Kurul'un 16/07/2014 tarihli ve 2014/01 sayılı kararıyla onaylanan "Sivas İli Ulusal Temiz Hava Eylem Planı (2014-2019)"nın ardından, 17/06/2020 tarihli ve 2020/19 sayılı karar ile bu kez 4 yıl süreli "İl Temiz Hava Eylem Planı (2020-2024)" hazırlanmış olup, www.csb.gov.tr/iller/sivas adresinden ulaşılabilir.

A.4. Ölçüm İstasyonları

İl merkezinde kurulu üç (3) adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu (HKİİ) bulunmaktadır. Sivas İli Merkez İlçesi, Demircilerardı Mahallesi, Sait Paşa Caddesi üzerinde bulunan Başöğretmen Atatürk Ortaokulu bahçesinde yer alan Sivas Başöğretmen Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ısınmadan kaynaklanan kirliliğin tespiti amacıyla kurulmuş olup, partikül madde (PM₁₀, PM_{2,5}), kükürtdioksit (SO₂) ve Azotoksitler (NO, NO₂, NO_x) kirlleticileri olmak üzere 4 parametre bazında, Sivas İli Merkez İlçesi, Altıntabak Mahallesi, Meteoroloji İl Müdürlüğü kampüsü içerisinde bulunan Meteoroloji Hava Kalitesi İzleme İstasyonu da ısınmadan kaynaklanan kirliliğin tespiti amacıyla kurulmuş olup, partikül madde (PM₁₀) ve kükürt dioksit (SO₂) olmak üzere iki parametre bazında ölçüm yapmaktadır.

Sivas İli Merkez İlçesi, Örtülüpınar Mahallesi, Hoca Ahmet Yesevi Caddesi üzerinde bulunan Sivas İstasyonkavşağı Hava Kalitesi İzleme İstasyonu trafikten kaynaklanan kirliliğin tespiti amacıyla kurulmuş olup, partikül madde (PM₁₀, PM_{2,5}), kükürtdioksit (SO₂), Azotoksitler (NO, NO₂, NO_x) ve karbonmonoksit (CO) kirlleticileri olmak üzere 4 parametre bazında ölçülmektedir. Hava kalitesi izleme istasyonlarının yeri ve ölçüm parametreleri aşağıda gösterilmiştir.

Harita 3 –Sivas ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri
(ÇŞİDİM,2025)

İlde bulunan hava kalitesi ölçüm istasyonu/istasyonları hakkında bilgi verilmelidir. Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon/İstasyonlarının yerleri yukarıdaki örnek haritada olduğu gibi harita veya uydu görüntüsü üzerinde gösterilmelidir. Aşağıda yer alan örnek çizelge ilde hava kalitesi ölçümü yapan istasyon/istasyonların ölçüm parametrelerini gösterecek şekilde doldurulmalıdır.

Çizelge 7 -2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	HC	PM
Başöğretmen		X	X				X
İstasyon			X	X		X	X
Meteoroloji		X					X

(www.havaizleme.gov.tr, 2025)

A.4.1. Başöğretmen HKİ İstasyonu

Sivas İli Merkez ilçesinde bulunan Başöğretmen isimli Hava Kalitesi İzleme (HKİ) İstasyonu, 12/06/2015 tarihinde Enlem: 39° 44' 55" Boylam: 37° 01' 32" koordinatında kurulmuştur. İstasyon, ısınma kaynaklı hava kirliliğinin tespiti amaçlı kurulmuş olup istasyonda PM₁₀, SO₂, NO, NO₂, NO_x kirleticileri ölçülmektedir. İstasyonun 100 m kuzeyinde Saitpaşa Caddesi, 250 m güneybatısında Atatürk Bulvarı, hemen yanında 27/12 sokak, park, okul bahçesi, yaklaşık 20 m çevresinde konutlar ve ticari işletmeler bulunmaktadır.

İstasyonun bulunduğu bölgede kullanılan yakıt türü 2024 yılı sonu itibari ile doğalgaz, ithal kömür ve yerli linyit kömürüdür. İstasyon, İlimiz Mehmet Akif Ersoy Mahallesi Başöğretmen Ortaokulunun bahçesinde yer almakta olup; İstasyonun 100 m güneyinde eski sanayi, 200 m güneydoğusunda Aksu Parkı ve 400 m güneydoğusunda Yeni Ata Sanayi bulunmaktadır. Buralarda daha çok küçük çapta otomobil tamir bakımı, mermer ve mobilya tamir bakım ve onarım işletmeleri

bulunmaktadır. İstasyonun kuzeyinde bulunan Saitpaşa Caddesi kısmen yoğun trafiğe sahip iken, istasyonun güneybatısında Atatürk Bulvarı şehir merkezi ana arterleri arasında olup ilimizin en yoğun trafik akışının olduğu yerlerdendir. İstasyona en yakın istasyon Sivas Meteoroloji istasyonu olup, hava kalitesi izleme istasyonunun yaklaşık 2,3 km güneybatısında yer almaktadır.

Harita 4- Başöğretmen hava kirliliği ölçüm cihazının yeri
(ÇŞİDİM, 2025)

A.4.1.2 İstasyon Kavşağı HKİ İstasyonu

Sivas İli Merkez ilçesinde bulunan İstasyon kavşağı isimli Hava Kalitesi İzleme (HKİ) İstasyonu, 12/06/2015 tarihinde faaliyete geçmiş olup, Sivas İli, Merkez İlçesi, Örtülüpınar Mahallesi, Hoca Ahmet Yesevi Caddesi üzerinde İstasyon kavşağı mevkiinde 3 koordinatlarında bulunmaktadır. İstasyonun 300 m kuzeyinde şehir merkezi, güney ve batısında ana caddeler, cadde boyunca ticari işletmeler, resmi kurumlar ile çevresinde ortalama 7-8 katlı konutlar bulunmaktadır.

İstasyonun bulunduğu bölgede kullanılan yakıt türü 2024 yılı sonu itibarıyla doğalgaz, ithal kömür ve yerli linyit kömürüdür. İstasyon İlimiz Merkez İlçesi Ulunak (Cami-i kebir) Mahallesi içerisinde olup, en yakın yerleşim yeri 5 metre mesafedeki ticari işletmeler ve konutlardır. İstasyonun 5 m güneyinden Hoca Ahmet Yesevi Caddesi ve 20 m batısından İnönü Bulvarı (İstasyon Caddesi) geçmektedir. İstasyonun güney ve batısında bulunan cadde ve bulvarlar şehir merkezi ana arterleri olup ilimizin en yoğun trafik akışının olduğu yerlerdendir. Sivas ili merkezinde kurulu bulunan hava kalitesi izleme istasyonu trafik kaynaklı kirliliği izleme amaçlı kurulmuştur.

Harita 5- İstasyon Kavşağı hava kirliliği ölçüm cihazının yeri
(ÇŞİDİM, 2025)

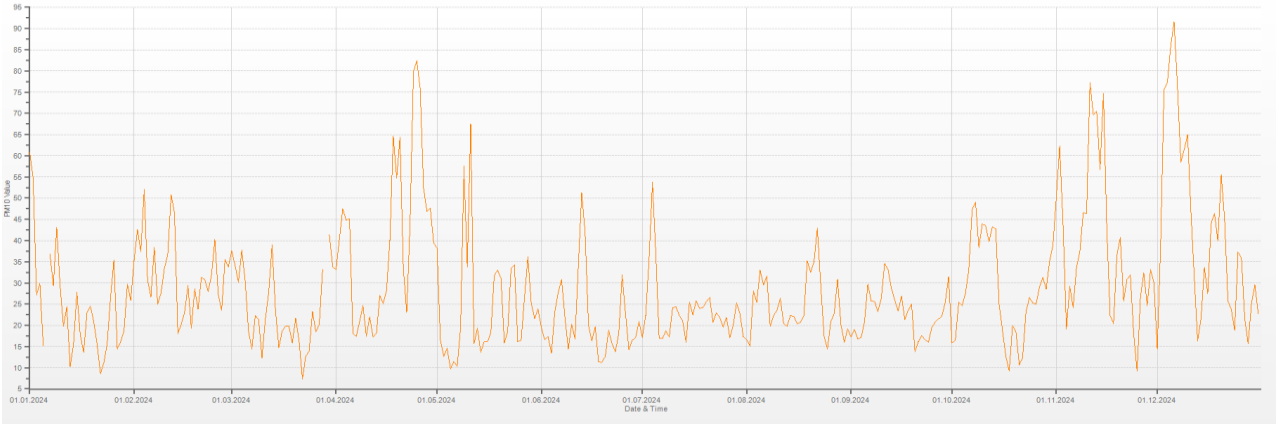
A.4.1.3 Meteoroloji HKİ İstasyonu

Sivas İl merkezinde bulunan Meteoroloji isimli Hava Kalitesi İzleme (HKİ) İstasyonu, 12/04/2005 tarihinde enlem: 39° 44' 37" Boylam: 37° 00' 06" koordinatında kurulmuştur. İstasyon, kentsel alanda ısınmadan kaynaklanan kirliliğin tespiti amaçlı kurulmuş olup PM₁₀ ve SO₂ kirleticileri ölçülmektedir. Meteoroloji Sivas İl Müdürlüğünün kendisine ait arazisinde yer almaktadır. İstasyonun 300 m güneyinde eski çim futbol sahası, lise ve ilköğretim okulu ile çevresinde konutlar bulunmaktadır. İstasyonun bulunduğu bölgede kullanılan yakıt türü 2022 yılı sonu itibari ile doğalgaz, ithal kömür ve yerli linyit kömürüdür.

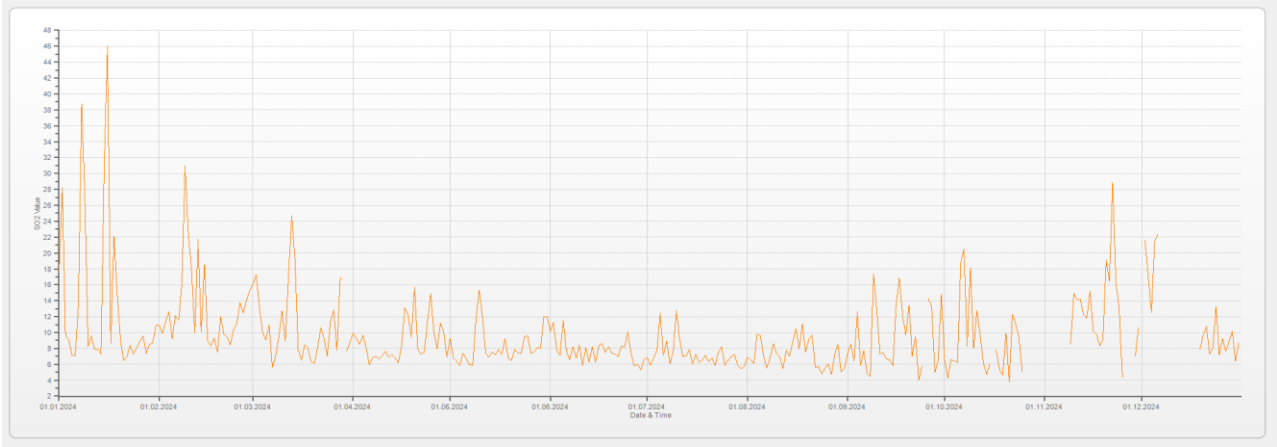
İstasyon, Sivas ili Merkez İlçesi Altıntabak Mahallesinde yer almakta olup en yakın yerleşim yeri 20 metre mesafedeki konutlardır. İstasyonun 50 m güneyinden Halil Rıfat Paşa Caddesi geçmektedir. İstasyonun kuzeyinde 55-6 Sokak, doğusunda 56-2 Sokak bulunmaktadır, bu sokakların araç yoğunlukları nispeten düşük olup ara sokak mahiyetindedir ve düşük araç yoğunluğuna sahiptir.

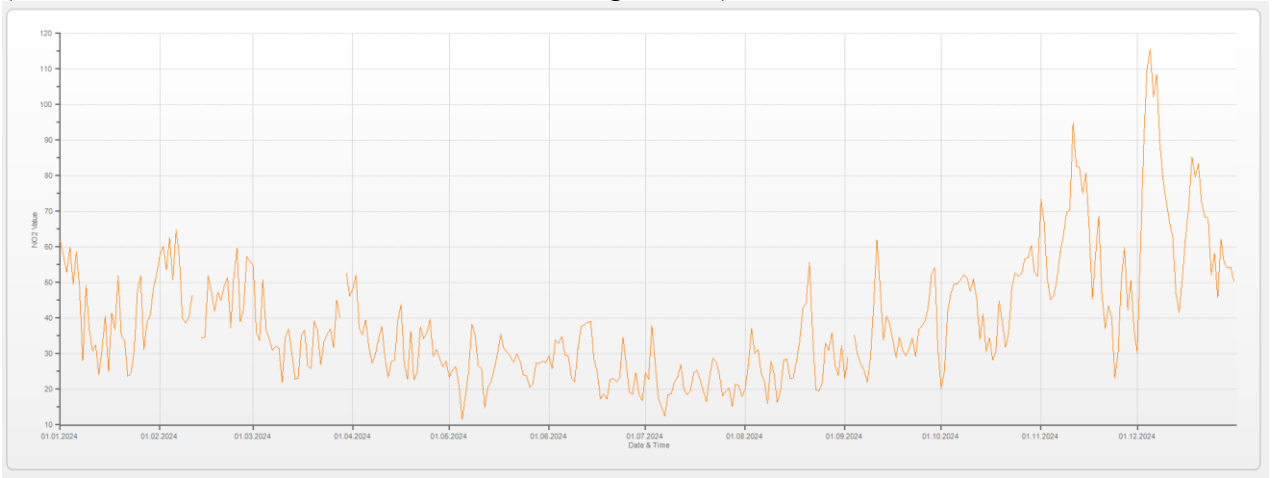
Harita 6- Meteoroloji hava kirliliği ölçüm cihazının yeri
(ÇŞİDİM,2025)

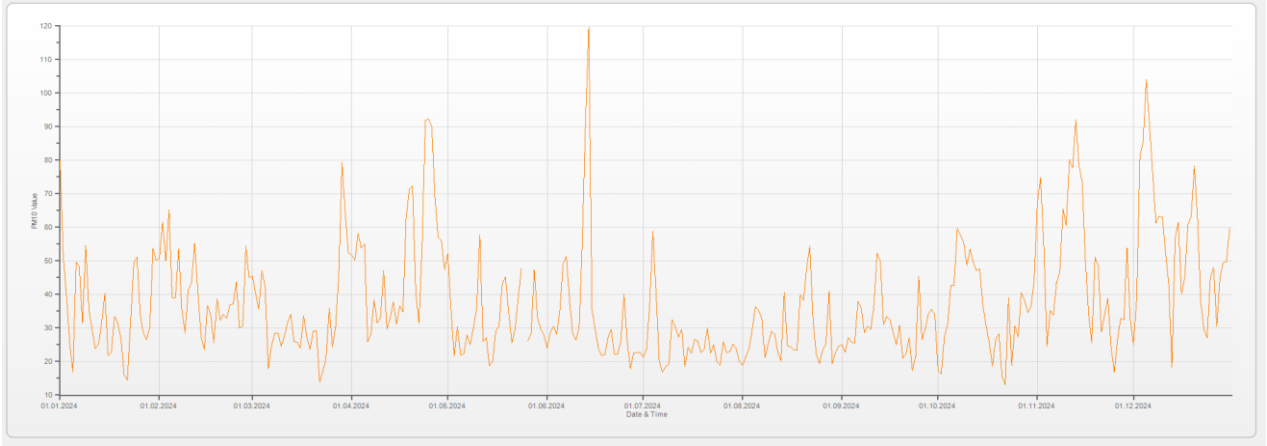
Grafik 1-2024 yılında Başöğretmen İstasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

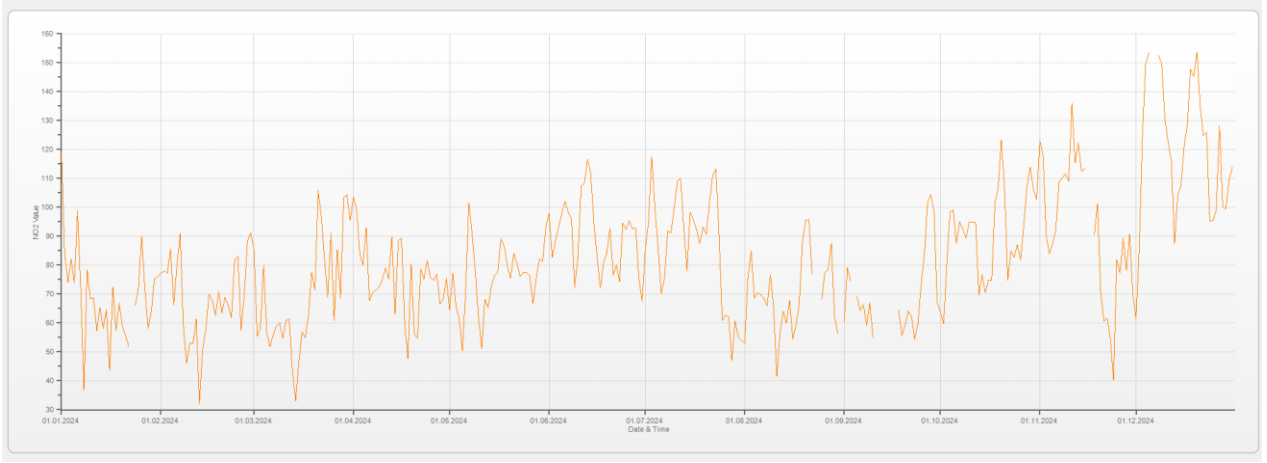
Grafik 2-2024 yılında Başöğretmen İstasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

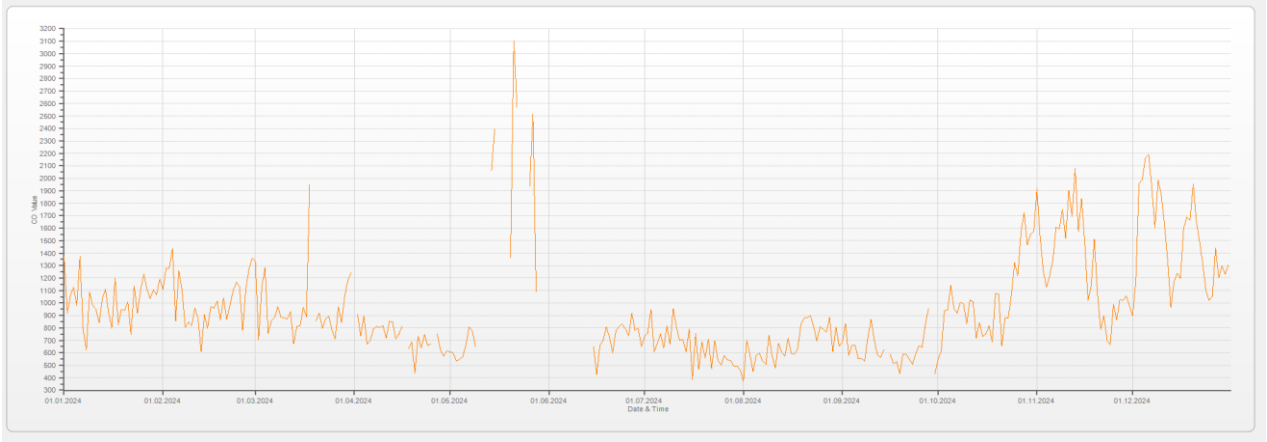
Grafik 3- 2024 yılında Başöğretmen İstasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

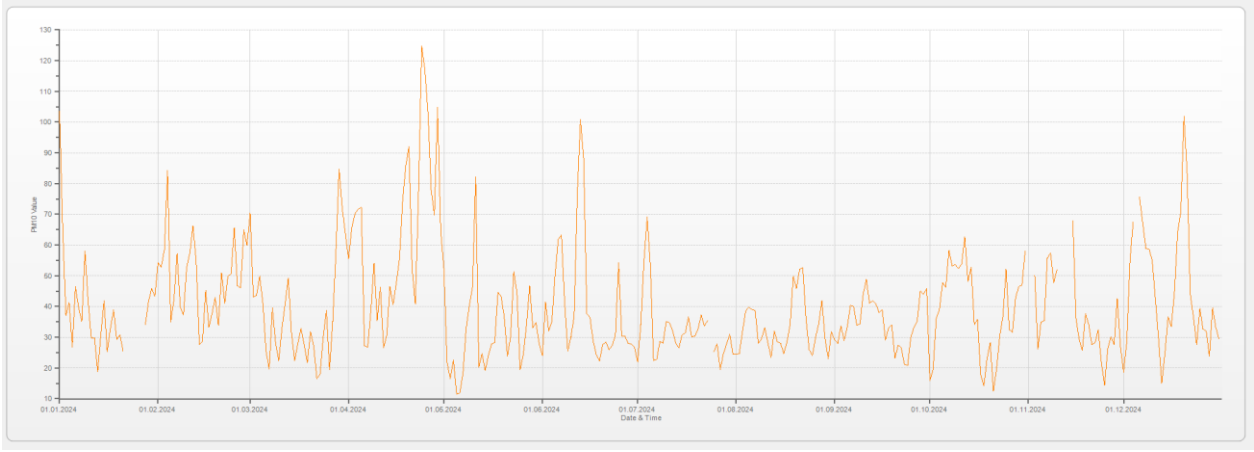
Grafik 4- 2024 yılında İstasyon Kavşağı İstasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

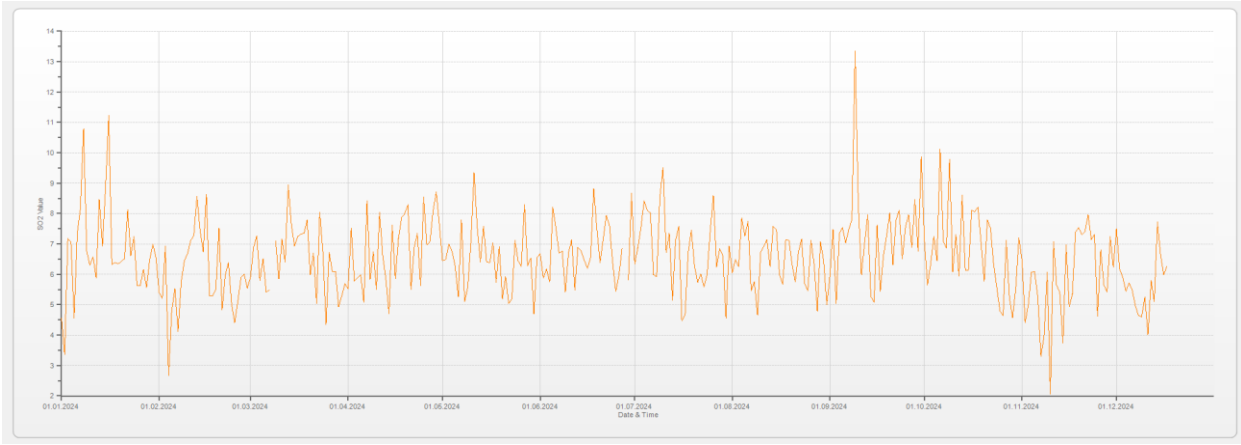
Grafik 5-2024 yılında İstasyon Kavşağı İstasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

Grafik 6- 2024 yılında İstasyon Kavşağı İstasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

Grafik 7- 2024 yılında Meteoroloji İstasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

Grafik 8- 2024 yılında Meteoroloji İstasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

Çizelge 8 -2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

BAŞÖĞRETMEN HKİİ	SO ₂	AGS*	PM ₁₀	AGS*	NO ₂	AGS*
Ocak	13,61	0	24,74	2	41,20	0
Şubat	12,98	0	32,02	2	48,84	0
Mart	10,79	0	23,41	0	35,67	0
Nisan	8,91	0	39,85	7	32,95	0
Mayıs	8,27	0	24,36	2	25,86	0
Haziran	7,74	0	21,02	1	26,79	0
Temmuz	7,25	0	23,45	1	21,65	0
Ağustos	7,26	0	24,42	0	28,34	0
Eylül	9,16	0	22,84	0	35,44	0
Ekim	8,85	0	28,43	0	44,06	0
Kasım	12,65	0	38,90	7	56,93	0
Aralık	12,01	0	42,24	9	69,36	0

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

ÇİZELGE 9- 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

İSTASYON KAVŞAĞI HKİİ	PM10	AGS*	NO ₂	AGS*	CO	AGS*
Ocak	35,67	6	69,84	2	1016,05	0
Şubat	40,25	7	67,99	2	1018,19	0
Mart	33,28	3	69,26	0	946,50	0
Nisan	50,44	15	75,80	0	730,68	0
Mayıs	32,34	2	75,30	0	1377,59	0
Haziran	35,00	4	90,16	0	761,54	0
Temmuz	25,72	1	86,36	0	651,72	0
Ağustos	28,77	1	70,10	0	676,95	0
Eylül	30,81	1	70,84	2	647,58	0
Ekim	35,54	4	89,96	6	1018,35	0
Kasım	47,98	13	92,77	11	1306,74	0
Aralık	54,63	16	120,75	27	1494,77	0

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

ÇİZELGE 10- 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2025)

METEOROLOJİ HKİİ	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*
Ocak	6,80	0	39,71	3
Şubat	5,94	0	48,85	14
Mart	6,50	0	37,58	5
Nisan	6,82	2	63,13	19
Mayıs	6,47	0	32,11	3
Haziran	6,72	0	39,81	7
Temmuz	6,75	0	32,40	3
Ağustos	6,43	0	33,30	2
Eylül	7,33	0	34,79	0
Ekim	6,79	0	38,79	9
Kasım	5,87	0	37,49	6
Aralık	5,70	0	45,65	11

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

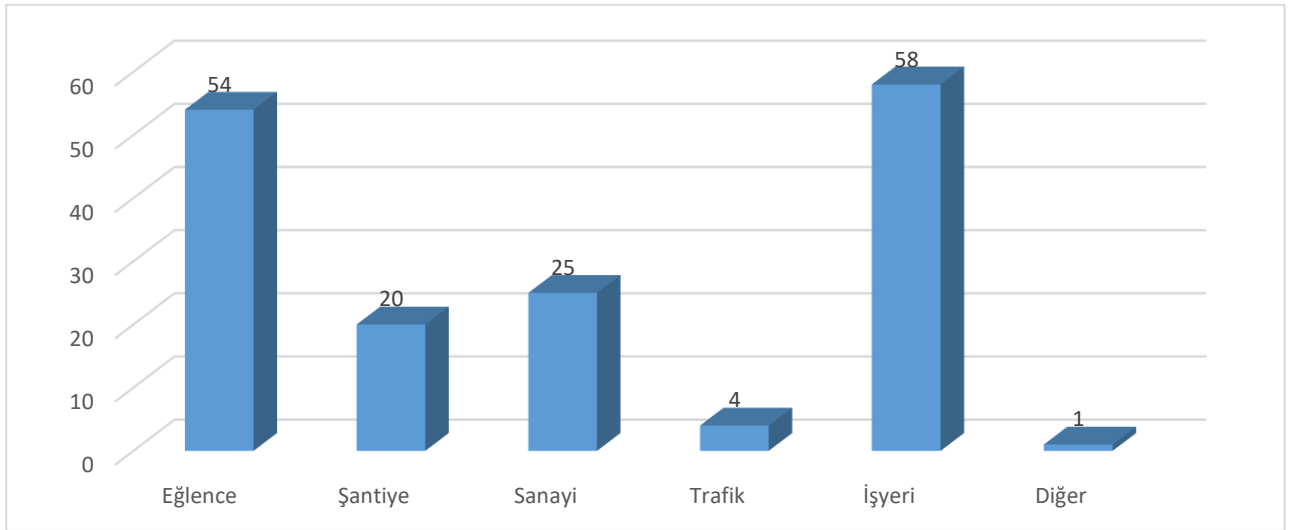
A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü, canlıların huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını olumsuz etkileyen, aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin belirli bir seviyenin üzerine çıkmış halidir. Gürültünün insan sağlığına olumsuz etkileri fiziksel olarak; geçici ve sürekli işitme bozukluğu, fizyolojik olarak; kan basıncının artması, dolaşım bozukluğu, solunumda hızlanma, kalp atışlarında yavaşlama, ani refleks, psikolojik etkileri; davranış bozuklukları, aşırı sinirlilik ve stres, performans etkileri; iş veriminin düşmesi, konsantrasyon bozukluğu ve hareketlerin yavaşlaması şeklinde görülmektedir.

Çevresel gürültüye maruz kalınması sonucu kişilerin huzur ve sükûnunun, beden ve ruh sağlığının bozulmaması için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak ve kademeli olarak uygulamaya konulmak üzere; değerlendirme yöntemleri kullanılarak çevresel gürültüye maruz kalma seviyelerinin, hazırlanacak gürültü haritaları, akustik rapor ve çevresel gürültü seviyesi değerlendirme raporu ile belirlenmesi, çevresel gürültü ve etkileri hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi, gürültü haritaları, akustik rapor ve çevresel gürültü seviyesi değerlendirme raporu sonuçları esas alınarak; özellikle çevresel gürültüye maruz kalma seviyelerinin insan sağlığı üzerinde zararlı etkilere sebep olabileceği ve çevresel gürültü kalitesini korumanın gerekli olduğu yerlerde, gürültüyü önleme ve azaltmaya yönelik eylem planlarının hazırlanması ve bu planların uygulanması ile ilgili usul ve esaslar 30/11/2022 tarihli ve 32029 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevresel Gürültü Kontrol Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde çevresel gürültü; “Ulaşım araçları, kara yolu trafiği, demir yolu trafiği, hava yolu trafiği, deniz yolu trafiği, açık alanda kullanılan teçhizat, şantiye alanları, sanayi tesisleri, atölye, imalathane, işyerleri ve benzeri ile rekreasyon ve eğlence yerlerinden çevreye yayılan gürültü dâhil olmak üzere, insan faaliyetleri neticesinde oluşan zararlı veya istenmeyen açık hava sesleri olarak, gürültü kontrolü ise “Herhangi bir ses kaynağından yayılan gürültü niteliğine sahip sesleri, kabul edilebilir seviyeye indirmek, akustik özelliğini değiştirmek, etki süresini azaltmak, hoş giden veya daha az rahatsız eden bir başka ses ile maskelemek gibi yöntemlerle zararlı etkilerini tamamen veya kısmen yok etmek için yapılan işlemleri” olarak tanımlanmıştır. İlimizde gürültü denetimi konusunda henüz yetki devri yapılamamıştır. İl Müdürlüğümüze 2024 yılı içinde gürültü konusunda 162 adet şikâyet bildirilmiş ve gürültü şikâyetlerinin konu bazında dağılımı (Grafik 9)’de verilmiştir.

Grafik 9 –2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(ÇŞİDİM, 2025)

Sivas Belediye Başkanlığı ve TÜBİTAK MAM işbirliği ile 2018 yılında Sivas İli Gürültü Haritası hazırlanarak Sivas Belediyesi web sitesi <https://www.sivas.bel.tr/icerik/279/4078/sivasin-gurultu-haritasi-cikarildi.aspx> adresinde kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Şehir merkezlerinde gürültü kirliliğinin ana nedeni trafik ve insan kalabalığıdır. Söz konusu etmenler aynı zamanda hava kalitesini de etkileyen ana unsurlar olduğundan, gerek gürültü kirliliğinin önlenmesi ve gerekse hava kalitesinin korunması kapsamında bazı tedbirler alınmıştır.

Şehir merkezindeki resmi kurumların şehrin farklı noktalarına taşınması konusunda (il merkezinde bulunan hastaneler, maliye, belediye hizmet birimleri) şehir dışında farklı noktalara taşınmıştır.

Şehir merkezindeki trafiğin azaltılması konusunda; merkez cadde ve bulvarlara paralel yeni güzergâhlar açılmış ve il merkezinde kalan çevre yoluna alternatif, kuzey çevre yolu projesine ÇED Gerekli Değildir Kararı verilmiştir. İlimiz sınırları içinde gürültü bariyeri bulunmadığından (Çizelge 11) hazırlanamamıştır.

Çizelge 11 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri*

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi

*Veri bulunmamaktadır.

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan ve 3 Mayıs 2010 tarihinde Başbakanlık Yüksek Planlama Kurulu tarafından onaylanan Ulusal İklim Değişikliği Stratejisinin uygulamaya konulması amacıyla sera gazı emisyonu kontrolü ve iklim değişikliğine uyum konusunda 2011-2023 yıllarına yönelik stratejik ilkeleri ve hedefleri içeren İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı (İDEP) hazırlanmış ve 2011 yılının Temmuz ayında uygulamaya konulmuştur.

İDEP'in genel amacı, sera gazı emisyonlarını sınırlandırmaya yönelik ulusal koşullara uygun eylemler belirleyerek iklim değişikliği ile mücadele edilmesi, iklim değişikliğinin etkilerinin yönetilerek dayanıklılığın artırılması ve böylece Türkiye'de iklim değişikliği ile mücadele ve uyumun teşvik edilmesidir.

Konuyla ilgili olarak, Sivas İl Mahalli Çevre Kurulu tarafından oluşturulan komisyon tarafından hazırlanan ve Kurul'un 16/07/2014 tarihli ve 2014/01 sayılı kararıyla onaylanan "Sivas İli Ulusal Temiz Hava Eylem Planı (2014-2019)"nın ardından, 17/06/2020 tarihli ve 2020/19 sayılı karar ile bu kez 4 yıl süreli "İl Temiz Hava Eylem Planı (2020-2024)" hazırlanmış olup, www.csb.gov.tr/iller/sivas adresinden ulaşılabilir.

İklim değişikliği ile mücadele kapsamında su kaynaklarını korumak amacı ile Sivas Belediyesi tarafından halka ve kamu kuruluşlarına 2024 yılında 10.000 adet musluk ucu su tasarruf aparatı dağıtılmıştır. Ayrıca, Sivas Belediyesinin Kaynak, Çevre ve İklim Derneği (REC) Türkiye üyeliği de bulunmaktadır.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

İl merkezinde ulaşım ve hareketlilik adına, Millet Bahçesi ve yeni park alanları yapılmış olup, bu parklara yürüyüş yolları eklenmiştir. Ayrıca genç nüfusun en yoğun olduğu üniversite ile şehir

merkezi arasına alternatif bir ulaşım yolu olan Recep Tayyip Erdoğan Bulvarı açılmış olup, bulvar projelendirmesinde bisiklet ve yürüyüş yolu eklenmiştir.

İl merkezine yaklaşık 7 km. mesafede bulunan Paşabahçe mesire alanı ulaşım yolu güzergâhına ve uygun altyapıya sahip diğer mesire alanlarına yürüyüş yolu ve bisiklet yolu eklenmiştir.

İl merkezinde Belediye koordinatörlüğünde bisiklet parkları yapılmış, bu minvalde elektrikli scoter bisiklet kiralama vb. iş ve işlemler hizmete alınmıştır.

Çizelge 12-2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(ÇŞİDİM, 2025)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
15	201.888	84.189

Çizelge 13 – Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
SİVAS	Şehit Ömer Halis Demir Caddesi	5
SİVAS	Necmettin Erbakan Caddesi	2

Çizelge 14 – Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
SİVAS-Merkez	Recep Tayyip Erdoğan Bulvarı	4.6

Çizelge 15 – Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

*Veri bulunmamaktadır.

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılında İlimizde mevcut üç hava kalitesi istasyonunda da sadece Partikül Madde (PM 10) parametresinde sınır değerler aşılmıştır. Aşım gün sayıları ve aşımın yoğun olduğu dönem dikkate alındığında, aşımın genelde kış sezonunda olduğu görülmüş olup; Partikül Madde kaynaklı hava kirliliğinin ana kaynağının ısınma kaynaklı katı yakıtlar olduğu kanaatine varılmıştır. Yıllık aşım gün sayıları detaylı olarak A.4. Ölçüm İstasyonları başlığı altında detaylı olarak verilmekle birlikte her üç istasyonda toplamda (PM 10) parametresi bazında Başöğretmen İstasyonu 31, İstasyon Kavşağı İstasyonu 50 ve Meteoroloji İstasyonu'nda ise 82 gün sınır değer aşılmıştır.

Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün 02 Ağustos 2006 tarih ve 8190-37381 sayılı yazısında, Bakanlıkça yapılan değerlendirme sonucunda 13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği doğrultusunda İl merkezinde satışa sunulan

yakıtların denetimi ve idari yaptırım kararı verme yetkisi Sivas Belediyesi Başkanlığına devredilmiştir. Bu doğrultuda İlimiz Merkez İlçede katı yakıt denetimleri Sivas Belediye Başkanlığında, İlçelerde ise Müdürlüğümüzce yapılmaktadır.

İlimizde 1 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu bulunmakta iken Çevre mevzuatı ve AB direktifleri doğrultusunda hava kalitesi ölçüm yerlerinin sayısı bakımından belirlenen standartlara uyulması amacıyla 2015 Mayıs ayında 2 adet daha hava kalitesi ölçüm istasyonu, “Samsun Temiz Hava Merkezine Bağlı İllerde 20 Adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu Kurulumu İşi” kapsamında, Bakanlığımız tarafından ihale edilmiş ve söz konusu istasyonlardan 12/06/2015 tarihinde veri alınmaya (ölçüme) başlanılmıştır. Ölçümler aralıksız olarak devam etmekte ve veriler her saat başında internet ortamında kamuoyuna sunulmaktadır.

İnönü Bulvarı üzerinde İstasyon Kavşağında yer alan istasyon; motorlu taşıtların egzoz gazı emisyonunu ölçmek üzere, egzoz gazının rüzgâr ile taşınımı da göz önüne alınarak trafiğin ve nüfusun yoğun olduğu şehir merkezinde kurulmuştur. Başöğretmen Ortaokulu bahçesinde yer alan istasyon ise; şehir merkezinde ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğini ölçmek amacıyla kurulmuştur. Egzoz gazından kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesine yönelik denetimlerin yapılması amacıyla Bakanlığımızca temin edilerek Müdürlüğümüze gönderilen çevre denetim aracı da hizmete sunulmuştur. Müdürlüğümüz ve Kolluk güçleri tarafından müştereken egzoz gazı ölçümü kontrolü denetimleri yapılmaktadır.

Kaynaklar

- 1- Sivas İli 2023 yılı Çevre Durum Raporu
- 2- Tarım ve Orman Bakanlığı 15. Bölge Müdürlüğü Sivas Şube Müdürlüğü
- 3- Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
- 4- Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- 5- Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü
- 6- AKSA Sivas Doğalgaz Dağıtım A.Ş.
- 7- www.havaizleme.gov.tr
- 8- TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

İlimiz yerüstü suyu potansiyeli 5821,23 hm³/yıl, yeraltı suları potansiyeli 578,08 hm³ yıl olmak üzere toplam su potansiyeli 6399,31 hm³/yıl'dır.

Şehrin içme ve kullanma suyu ihtiyacını yeraltı ve yüzeysel su kaynaklarından karşılanmaktadır. Şehrin yüzeysel su kaynağı Devlet Su İşleri tarafından Mısmırlamak üzerinde içme suyu amaçlı inşa edilen 4 Eylül Barajı'dır. Yeraltı suyu ise Tavra Vadisi'nde bulunan ve hâlihazırda devamlı çalışma potansiyeli bulunan yer altı su kuyularından karşılanmaktadır. 4 Eylül Barajı'nın planlanan içme ve kullanma suyu kapasitesi 13 hm³/yıl olup; şehre depolama tesisine ilaveten yapılan içme suyu arıtma tesisi vasıtasıyla ilgili standartlara uygun içme ve kullanma suyu verilmesi hedeflenmiştir.

Depolama tesisi inşaatı 2006 yılında, arıtma tesisi inşaatı ise 2007 yılında tamamlanarak Sivas Belediyesi'ne devirleri yapılmıştır. Şehrin kısa vadede içme ve kullanma su ihtiyacına destek olması için planlanan sulama ve içme suyu amaçlı Hafik Pusat-Özen Barajı inşaatı tamamlanarak işletmeye alınmıştır. Planlama çalışmaları devam etmekte olan Sivas İçme Suyu Temini Planlama Mühendislik Hizmetleri işi hidroloji çalışmalarına göre son yıllarda yaşanan kuraklıklar doğrultusunda 4 Eylül Barajı havzasında 13 hm³/yıl ve Tavra Vadisi'ndeki kuyularda 22 hm³/yıl miktarındaki su potansiyeli öngörülmektedir.

Pusat Özen Barajı'ndan Sivas iline ayrılan 8,42 hm³/yıl miktarındaki su potansiyelinin kullanılabilmesi için Pusat Özen Barajı'ndan 4 Eylül Barajına Derivasyon inşaatı tamamlanarak işletmeye açılmıştır. Ayrıca 16,3 hm³/yıl kapasiteli Koç Regülatörü İletim Hattı projesi 2025 yılı inşaat programına alınmıştır. Uzun vadede ise inşa edilmesi düşünülen Hafik ilçesinin 20 km kuzey batısında Koç deresi üzerindeki 30,85 hm³/yıl kapasiteli içme suyu amaçlı Koç Barajı Projesi planlama aşamasındadır.

Hafik ilçe merkezinin içme ve kullanma suyu ihtiyacının karşılanmasında Pusat Özen Barajından ayrılan 0,95 hm³/yıl miktarındaki su kullanılacaktır. Şarkışla ilçesinin içme ve kullanma suyu ihtiyacının karşılanması ve tarım arazilerinin sulanması amacıyla Kanak Barajı inşa edilmiştir. Şarkışla ilçe merkezi ve Gürçayır beldesi için 4,56 hm³/yıl su arıtma tesisinden geçirildikten sonra şebekeye verilecektir. Ayrıca Divriği ilçesinin içme ve kullanma suyu ihtiyacının ve tarım arazilerinin sulanması amacıyla Mursal Barajı inşa edilmiştir ve 1,99 hm³/yıl su arıtma tesisinden geçirildikten sonra şebekeye verilmektedir.

B.1.1. Yüzeysel Sular

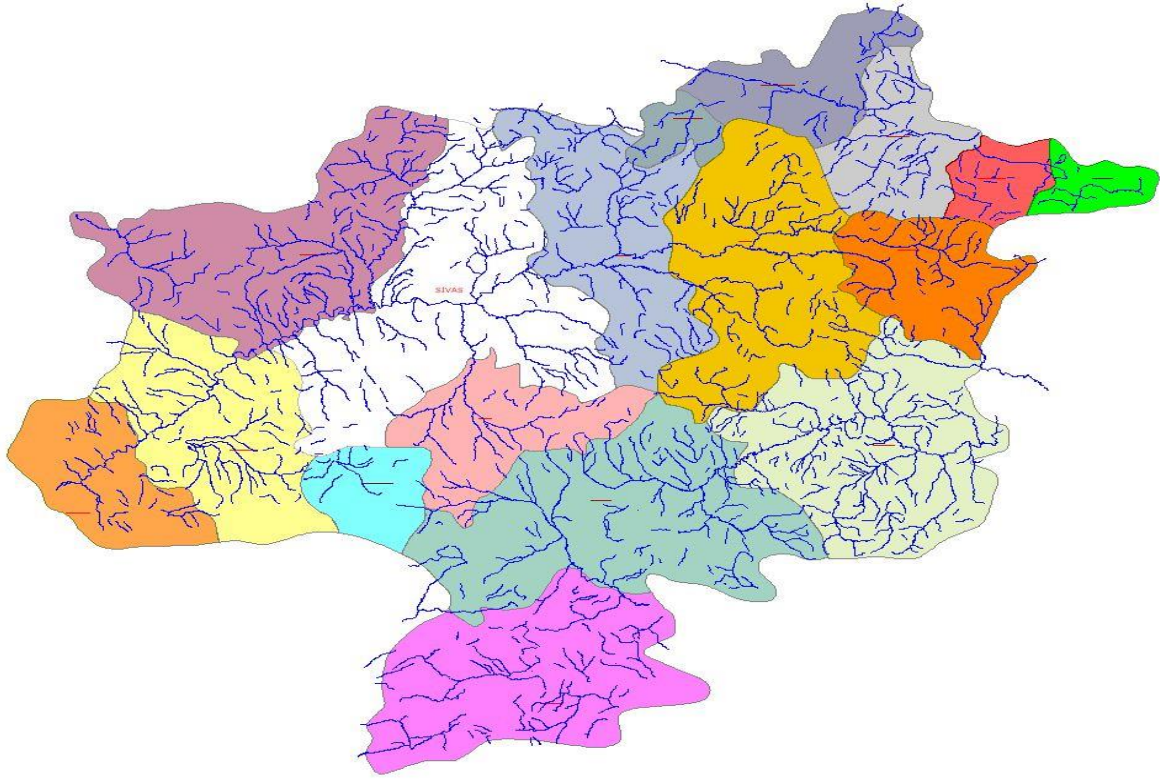
B.1.1.1. Akarsular

Sivas il sınırları içerisinde bulunan akarsular; Kızılırmak, Yeşilirmak, Mısmırlamak, Yıldız, Kalın, Fadlım, Tecer, Acı, Acısu, Tozanlı Irmakları ve Kelkit, Çaltı, Yılanlı, Balıklıtohma, Tohma ve Hurman Çayları'dır. Sivas il sınırları içerisindeki bazı akarsuların 2024 su yılı ortalama akımları; Kızılırmak 23,43 m³/sn, Yeşilirmak 4,57 m³/sn, Yıldız Irmağı 5,50 m³/sn, Kalın Irmağı 0,35 m³/sn,

Tecer Irmağı 1,13 m³/sn, Kelkit Çayı 5,06 m³/sn, Tohma Çayı 4,85 m³/sn, Çaltı Çayı 17,46 m³/sn ve Fadlım Irmağı 1,66 m³/sn'dir.

Çizelge 16 –İlin akarsuları
(DSİ 19. Bölge Müdürlüğü, 2025)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Kızılırmak	1.355	250	23,43	Kendisi	Sulama, Enj.
Yeşilirmak	519	8,56	4,57	Kendisi	Sulama, Enj
Tohma Çayı	151,05	50,13	4,85	Fırat	Sulama, Enj.
Çaltı Çayı	180	130	17,46	Fırat	Sulama, Enj.
Kelkit Çayı	320	50	5,06	Yeşilirmak	Sulama, Enj.

Harita 7- Sivas İli akarsuları ve yan kolları
(DSİ 19.Bölge Müdürlüğü, 2025)

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Sivas il sınırları içerisindeki en önemli doğal göller; Lota-1, Lota-2, Hafık, Tödürge, Çetme, Kemis, Mağara, Kuru, Kaz, Karayün, Ulaş ve Balıkkaya Gölleri'dir. Bu göllerin yüzey alanları; Tödürge Gölü'nün 320 ha, Hafık Gölü'nün 64,5 ha, Lota-1 Gölü'nün 6,3 ha, Lota-2 Gölü'nün ise 9,4 ha'dır. İlimizde DSİ tarafından yapılan sulama, enerji ve içme suyu amaçlı işletmede 15 baraj projesi mevcuttur.

Divriği ilçesinde Mursal Barajı, **Gölova ilçesinde** Gölova Barajı, **Hafik ilçesinde** Pusat-Özen Barajı, **İmranlı ilçesinde** İmranlı Barajı, **Kangal ilçesinde** Kocakurt Barajı, **Merkez ilçede;** 4 Eylül ve Gazibey Barajları, **Suşehri ilçesinde;** Çamlığöze ve Kılıçkaya Barajları, **Şarkışla ilçesinde;** Maksutlu, Yapıaltın ve Kanak Barajları, **Ulaş ilçesinde;** Karacalar Barajı, **Yıldızeli ilçesinde;** Nevruz ve Güneykaya Barajları işletmeye alınmıştır.

Ayrıca inşaatı devam eden Gemerek Kartalkaya Barajı planlandığı şekilde ilerlemektedir

DSİ tarafından yapılan ve işletmede bulunan yerüstü sulamaları şeklinde 49 adet gölet kullanılmaktadır. Bu göletler;

Merkez ilçede: Elbeyli, Üçtepe, Harmancık, Çelteç, Tutmaç, Hayranlı, Armutlu, Demiryazı Göletleri; **Ulaş ilçesinde:** Boğazdere, Karaşar, Karacalar, Küpeli Göletleri;

Şarkışla ilçesinde: Kızılcakışla, Karacaören, Örenlice, Şenyurt Göletleri,

Altınyayla ilçesinde: Deliilyas, Kurucagöl, Güzeloğlan Göletleri;

Gemerek ilçesinde: Karagöl-Sahli, Kömeviran, Yumağın Göletleri;

İmranlı ilçesinde: Delice Göleti;

Yıldızeli ilçesinde: Avcıpınar, Topulyurdu, Küçükhöyük, Sarıçal Kıldır, Çağlayan, Halkaçayır, Kaman, Yakup, Kapıköy, Cizözü, Yıldız, Gündoğan, Kaleköy Göletleri;

Zara ilçesinde: Kemeriz, Şerefiye, Kanlıgöl, Akören Göletleri; **Gürün ilçesinde:** Eskihamal, Ayvalı, İncesu Göletleri;

Divriği ilçesinde: Kevendüzü Göleti;

Kangal ilçesinde: Bozarmut, Üçöz, Çatköy, Hüyüküyurt, Davulbaz göletleridir.

Ayrıca; Gülbahçe, Ovacık ve Baharözü (**Ulaş**), Çamlıca (**Gürün**), Esmebaşı ve Ortaklar (**Yıldızeli**), Mancılık (**Kangal**), Güresin (**Divriği**), Türkkeşlik (**İmranlı**), Haydarlı ve Kervansaray (**Merkez**) gölet inşaatları devam etmektedir.

Bunun yanında; Akşar (**Suşehri**), Çandır (**Koyulhisar**), Hamal (**Kangal**), Kalın-Yıldız (**Yıldızeli**), Habeşçayı (**Zara**), Sarıca (**Gürün**), Ağcainiş (**Merkez**), Göksu (**Gemerek**) ve Yılanlıçay (**Divriği**) regülatörleri sulama amaçlı olarak hizmet vermektedir.

Çizelge 17 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ 19.Bölge Müdürlüğü, 2025)

Sıra No	Adı	İlçe	Tipi	Göl hacmi (m ³)	Sulama Alanı (net) (ha)	Çekilen Su Miktarı (hm ³)	Katılan Su Miktarı (hm ³)	Kullanım Amacı
1	Gazibey Barajı	Merkez	Kil çekirdekli kaya dolgu	18.530.000	2385	2,52	5,2	Sulama
2	Gölova Barajı	Gölova	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	65.000.000	6670	28,72	65,1	Sulama+Enerji

3	Güneykaya Barajı	Yıldızeli	ÖYBK kaya dolgu	15.510.000	3230	5,95	7,5	Sulama
4	Pusat Özen Barajı	Hafik	Kil çekirdekli kaya dolgu	95.250.000	9539	19,29	25,3	Sulama
5	İmranlı Barajı	İmranlı	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	62.500.000	8718	21,47	47,5	Sulama
6	Kanak Barajı	Şarkışla	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	23.670.000	2082	7,0	12,6	İçme Suyu+Sulama
7	Karacalar Barajı	Ulaş	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	43.600.000	3690	3,54	9,1	Sulama
8	Kartalkaya Barajı	Gemerek	Kil çekirdekli kaya dolgu	33.160.000	3823	-	-	Sulama
9	Kocakurt Barajı	Kangal	Kil çekirdekli kaya dolgu	15.270.000	2548	5,23	11,9	Sulama
10	Maksutlu Barajı	Şarkışla	Kil çekirdekli homojen dolgu	2.950.000	400	0,82	1,5	Sulama
11	Mursal Barajı	Divriği	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	14.850.000	2228	3,01	20,4	İçme Suyu+Sulama+Enerji
12	Nevruz Barajı	Yıldızeli	Kil çekirdekli kaya dolgu	22.120.000	2745	7,12	12,2	Sulama
13	Yapıaltın Barajı	Şarkışla	Kil çekirdekli homojen dolgu	14.600.000	1880	2,79	3,09	Sulama
14	Kılıçkaya Barajı	Suşehri	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.400.390.000	-	-	-	Enerji
15	Çamlığöze Barajı	Suşehri	Kil çekirdekli kaya dolgu	50.000.000	-	-	-	Enerji
16	Dört Eylül Barajı	Merkez	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	85.000.000	-	-	-	İçme Suyu
17	Akören Göleti	Zara	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	3.070.000	1018	1,91	2,2	Sulama
18	Armutlu Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.342.000	273	0,67	1,1	Sulama
19	Avcıpınar Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.140.000	236	0,88	0,82	Sulama
20	Ayvalı Göleti	Gürün	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.170.000	327	-	-	Sulama
21	Baharözü Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli homojen dolgu	940.000	242	-	-	Sulama
22	Boğazdere Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli homojen dolgu	510.000	52	0,18	0,16	Sulama
23	Bozarmut Göleti	Kangal	Kil çekirdekli homojen dolgu	4.300.000	950	1,19	3,6	Sulama
24	Cizözü Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kaya dolgu	960.000	192	0,29	0,95	Sulama
25	Çağlayan Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.350.000	221	0,55	1,17	Sulama
26	Çamlıca Göleti	Gürün	Kil çekirdekli kaya dolgu	108.000	63	-	-	Sulama
27	Çatköy Göleti	Kangal	Kil çekirdekli homojen dolgu	3.510.000	654	0,90	0,9	Sulama
28	Çeltek Göleti	Merkez	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.490.000	305	0,67	1,0	Sulama
29	Davulbaz Göleti	Kangal	Kil çekirdekli kaya dolgu	2.357.000	505	-	-	Sulama
30	Delice Göleti	İmranlı	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	1.100.000	251	0,27	1,0	Sulama
31	Deliilyas Göleti	Altınyayla	Kil çekirdekli homojen dolgu	3.600.000	374	3,01	-	Sulama
32	Demiryazı Göleti	Merkez	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.530.000	669	0,73	2,1	Sulama
33	Elbeyli Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	670.000	179	-	-	Sulama
34	Eskihamal Göleti	Gürün	Kil çekirdekli homojen dolgu	940.000	170	-	-	Sulama
35	Esmebaşı Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kaya dolgu	2.017.000	682	-	-	Sulama
36	Gülbahçe Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.580.000	577	-	-	Sulama
37	Gündoğan Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.050.000	301	-	-	Sulama

38	Güresin Göleti	Divriği	Kil çekirdekli kaya dolgu	2.131.000	362	-	-	Sulama
39	Güzeloğlan Göleti	Altınyayla	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.050.000	164	0,45	0,5	Sulama
40	Halkaçayır Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	1.130.000	204	0,70	0,8	Sulama
41	Harmancık Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	3.400.000	489	1,13	2,8	Sulama
42	Haydarlı Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	175.000		-	-	Sulama
43	Hayranlı Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	790.000	147	0,40	0,2	Sulama
44	Hüyükliyurt Göleti	Kangal	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.260.000	258	0,86	0,9	Sulama
45	İncesu Göleti	Gürün	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.580.000	205	0,45	0,8	Sulama
46	Kaleköy Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kaya dolgu	240.000	100	-	-	Sulama
47	Kaman Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.210.000	405	0,46	1,1	Sulama
48	Kanlıgöl Göleti	Zara	Beton ağırlık	10.000	-	-	-	Sulama
49	Kapıköy Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kaya dolgu	720.000	227	0,42	0,62	Sulama
50	Karacalar Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli homojen dolgu	587.000	106	0,26	0,1	Sulama
51	Karacaören Göleti	Şarkışla	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.370.000	281	0,58	1,3	Sulama
52	Karagöl-Sahli Göleti	Gemerek	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.380.000	205	0,54	1,4	Sulama
53	Karaşar Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli homojen dolgu	570.000	152	0,26	0,7	Sulama
54	Kemeriz Göleti	Zara	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	2.000.000	402	0,77	1,7	Sulama
55	Kervansaray Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	953.000				Sulama
56	Kevendüzü Göleti	Divriği	Kil çekirdekli kaya dolgu	6.224.000	1767	-	-	Sulama
57	Kıldır Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	3.160.000	460	0,98	1,3	Sulama
58	Kızılcakışla Göleti	Şarkışla	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	3.000.000	454	2,80	3	Sulama
59	Kömeviran Göleti	Gemerek	Kil çekirdekli homojen dolgu	279.000	50	0,26	0,26	Sulama
60	Kurucagöl Göleti	Altınyayla	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.970.000	257	-	0,45	Sulama
61	Küçükhöyük Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.170.000	244	0,71	0,1	Sulama
62	Kümbet Göleti	Zara	Kil çekirdekli homojen dolgu	10.000	25	-	-	Sulama
63	Küpeli Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli homojen dolgu	397.000	58	-	0,4	Sulama
64	Mancılık Göleti	Kangal	Kil çekirdekli kaya dolgu	3.510.000	989	-	-	Sulama
65	Ortaklar Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.865.000				Sulama
66	Ovacık Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli kaya dolgu	391.000				Sulama
67	Örenlice Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli kaya dolgu	5.110.000	1214	3,01	4,8	Sulama
68	Sançal Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.078.000	204	0,66	0,6	Sulama
69	Şenyurt Göleti	Ulaş	Kil çekirdekli kaya dolgu	1.540.000	301	-	-	Sulama
70	Şerefiye Göleti	Zara	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	1.700.000	241	-	1,5	Sulama
71	Topulyurdu Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.290.000	205	0,44	1,2	Sulama
72	Tutmaç Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	871.000	147	0,72	0,6	Sulama
73	Türkçeşlik Göleti	İmranlı	Kil çekirdekli kaya dolgu	2.029.000				Sulama

74	Üçöz Göleti	Kangal	Kil çekirdekli homojen dolgu	13.700.000	930	-	-	Sulama
75	Üçtepe Göleti	Merkez	Kil çekirdekli homojen dolgu	1.000.000	199	0,31	0,7	Sulama
76	Yakup Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli homojen dolgu	670.000	210	0,40	0,67	Sulama
77	Yıldız Göleti	Yıldızeli	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	8.240.000	1591	5,59	8,0	Sulama
78	Yumağın Göleti	Gemerek	Kil çekirdekli kum-çakıl dolgu	3.180.000	727	-	-	Sulama
79	Akşar Regülatörü	Suşehri	Dolu gövde	-	149	0,74	-	Sulama
80	Ağcainiş Regülatörü	Merkez	Şişme savak	-	47	0,09	-	Sulama
81	Çandır Regülatörü	Koyulhisar	Tirol	-	66	-	-	Sulama
82	Davulbaz Regülatörü	Kangal	Dolu gövde	-	-	-	-	Sulama
83	Doğanşar Regülatörü	Doğanşar	Dolu gövde	-	429	0,40	-	Sulama
84	Göksu Regülatörü	Gemerek	Dolu gövde	-	2800	7,38	-	Sulama
85	Habeşçayı Regülatörü	Zara	Dolu gövde	-	117	0,39	-	Sulama
86	Hamal Regülatörü	Kangal	Dolu gövde	-	188	-	-	Sulama
87	Kalın Regülatörü	Yıldızeli	Dolu gövde	-	376	-	-	Sulama
88	Kazanözü Regülatörü	Şarkışla	Dolu gövde	-	-	-	-	Sulama
89	Kutanözü Regülatörü	Şarkışla	Dolu gövde	-	-	-	-	Sulama
90	Kevenüzü Regülatörü	Divriği	Dolu gövde	-	1767	-	-	Sulama
91	Mühürkulak Regülatörü	Kangal	Dolu gövde	-	489	0,77	-	Sulama
92	Sarıca Regülatörü	Gürün	Dolu gövde	-	98	3,42	-	Sulama
93	Subaşı Regülatörü	Gölova	Dolu gövde	-	830	-	-	Sulama
94	Sularbaşı Regülatörü	Gürün	Dolu gövde	-	-	-	-	Sulama
95	Tutmaç Regülatörü	Merkez	Dolu gövde	-	-	-	-	Sulama
96	Yılanlıçay Regülatörü	Divriği	Dolu gövde	-	234	0,21	-	Sulama
97	Yıldızırmağı Regülatörü	Yıldızeli	Dolu gövde	-	2050	16,06	-	Sulama
98	Zara Sulaması Regülatörü	Zara	Dolu gövde	-	-	-	-	Sulama
99	Zengi Regülatörü	Merkez	Dolu gövde	-	338	0,75	-	Sulama
100	YAS Sulaması	-	-	-	880	-	-	Sulama
TOPLAM				81.539	215,81	352,12		

Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından işletme aşamasında 279 adet taşkın tesisi bulunmaktadır. Ayrıca, yatırım programımızda 47 adet ve proje aşamasında 59 adet taşkın tesisi bulunmaktadır.

İşletme aşamasında Akıncılar ilçesinde; Aşağı Ezbider köyü ve arazileri, Çörengeç köyü, ilçe merkezi Bezirgan Deresi, ilçe merkezi Su Deresi, ilçe merkezi, Lise Deresi, Şenbağlar köyü arazileri ve Uğrunca köyü,

Altınyayla ilçesinde; Deliilyas Göleti mansap düzenlemesi, Deliilyas kasabası Gaziosmanpaşa mahallesi, Deliilyas kasabası, Güzeloğlan Göleti mansap düzenlemesi, Güzeloğlan Göleti rüsubat kontrol ve ilçe merkezi,

Divriği ilçesinde; Akmeşe köyü, Atmalıoğlu köyü, Çakmakdüzü köyü, Çukuröz köyü, Güneş köyü ve arazileri, ilçe merkezi Abuçimen mahallesi, ilçe merkezi Gökçe Camii mahallesi, ilçe merkezi Küçükhüseyin mahallesi, ilçe merkezi, Kırkgöz köyü Akağıl mezarası, Kırkgöz köyü ve Selimoğlu köyü,

Doğanşar ilçesinde; Aslantaş köyü, Beşağaç köyü ve ilçe merkezi,

Gemerek ilçesinde; Burhan köyü, Çepni arazileri, Dendil köyü, Eğerci beldesi, Eskiçubuk köyü ve arazileri, ilçe merkezi, Karagöl köyü, Karagöl-Arpaçay Deresi yukarı havza ıslahı, Karagözü köyü, Karası Ovası, Küçüktuzhisar köyü, Sızır beldesi, Çat köyü, Yeniçubuk beldesi ve Yeniçubuk kasabası Kızılşar Deresi yukarı havza ıslahı, Yeni köyü,

Gölova ilçesinde; Akçataş, Gölova Barajı dolusavak köprü yapımı, Demirkonak köyü (Çobanlı Deresi), Demirkonak köyü, Günelan köyü ve ilçe merkezi,

Gürün ilçesinde; Bahçeici köyü, Çamlıca köyü, Çamlıca köyü yukarı havza ıslahı, ilçe merkezi Çörtten Deresi, ilçe merkezi, ilçe merkezi Tohma Çayı 3. kısım, ilçe merkezi Tohma çayı ve yan dereleri yukarı havza ıslahı, ilçe merkezi ve yukarı havza ıslahı, İncesu köyü, Karadoruk köyü, Sarıca köyü, Sarıca Tökler mahallesi, Suçatı kasabası, Suçatı Sazcağız Deresi, Sularbaşı köyü, Tepecik köyü, Yukarı Ayvalı köyü, Yukarı Sazcağız (Çamlıca) köyü ve Yukarı Sazcağız köyü, Mahkenli köyü, Kızılburun köyü,

Hafik ilçesinde; Bahçeçik köyü, Bakımlı köyü, Besinli köyü, Celalli nahiyesi, Çınarlı köyü, Çınarlı köyü ve arazileri, Dona köyü, Durulmuş köyü, Ekingözü köyü, Esenli köyü, Göydün köyü, Gülpınar köyü, ilçe merkezi Gölayağı Deresi, İnköyü, Oymadere köyü, Pirhüseyin köyü, Sofular köyü, Tavşanlı köyü, Tuzhisar köyü ve Yarhisar köyü,

İmranlı ilçesinde; Arık köyü, Boğanak köyü, Çukuryurt köyü, ilçe merkezi ve arazileri, Kapıkaya köyü, Karacaören köyü, Karaçayır köyü ve arazileri, Uyanık köyü,

Kangal ilçesinde; Alacahan beldesi, Balıklı Kaplıca, Havuz beldesi, Humarlı köyü arazileri, ilçe merkezi, Kalkım Kınalar mahallesi, Karanlık köyü, Sacayağı köyü ve Yeşildere köyü,

Koyulhisar ilçesinde; Çukuroba köyü, Direkli köyü, Gökdere köyü, Gönenli Deresi 3. Kısım, ilçe merkezi Gönenli Deresi, ilçe merkezi Köprübaşı Deresi, Karaçam köyü, Karaçam köyü rüsubat kontrolü, Kelkit Çayı ıslahı, Ortaseki köyü yukarı havza ıslahı, Sugözü Deresi, Yukarıkale mahallesi tersip bendi ve ıslah sekisi,

Merkez ilçesinde; Ağcainiş köyü, Akpınar köyü, Apa köyü, Asarcık köyü, Aydoğmuş köyü, Ayli köyü, Başsöğüt köyü, Bedirli köyü, Çallı köyü arazileri, Çallı köyü, Çaygören köyü ve arazileri, Çaypınar köyü, Çongar köyü, Çorağan Deresi, Dedeli köyü, Doğanca köyü, Durdulu köyü, Emirhan köyü, Esenyurt köyü, Gazibey köyü, Gazibey Sulaması drenaj ve yan dere ıslahı, Gazibey Sulaması yukarı havza ıslahı, Güllüce köyü, Gümüşdere beldesi, Günay köyü, Hanlı köyü, Hayırbey köyü, İşhan köyü ve arazileri, Karabalçık köyü, Karayün köyü, Kılıhdık köyü ve arazileri, Kurtlapa beldesi, Mescitli köyü, meskun mahal Kızılırmak, Mısmıl Irmağı ıslahı, Murdar Irmağı, Okullar bölgesi drenajı, Ovacık köyü, Pünzürük Deresi, Serpincik köyü, Söğütçük köyü, Şimkürek köyü, Tutmaç

Göleti mansap düzenlemesi, Tutmaç köyü, Uzuntepe mahallesi Acısu Deresi, Yakupoğlu beldesi, Yaramış köyü, Yıldız beldesi ve Zengi köyü,

Suşehri ilçesinde; Akşar köyü, Akşar köyü rüsubat kontrolü, Aşağı Sarıca köyü, Bostancık köyü, Çakırlı köyü, Çamlığöze Barajının Kızılırmak Deresi taşkınlarından korunma, Gümüştaş köyü, Güneyli köyü, ilçe merkezi, Karaağaç köyü, Kelkit-Karataş projesi Uluderesi yukarı havza ıslahı 1. kısım, Kelkit-Karataş projesi Uluderesi yukarı havza ıslahı 2. kısım, Kelkit-Karataş projesi Uluderesi yukarı havza ıslahı 3. kısım, Kelkit-Karataş projesi Uluderesi yukarı havza ıslahı 4. kısım, Sarıca Çayı ıslahı, Suşehri Sulaması baraj dipsavak enerji tahliye ıslahı, Suşehri Sulaması Yandere ıslahı, T1 ana tahliye kanalı ıslahı, Tapan köyü ve arazileri ve Türkmenler köyü, Naipli, Karaağaç köyü,

Şarkışla ilçesinde; Akçakışla beldesi, Cemel beldesi, Döllük köyü, Emlakhöyük köyü, Faraş Deresi, Gücük köyü arazileri, Gücük köyü, Gürçayır köyü, ilçe merkezi Acısu Deresi, ilçe merkezi Kanak Deresi, Kanak Çayı, Kışla köyü, Kızılcaışla köyü, Kömürkaya köyü, Kutanozü Regülatörü yukarı havza ıslahı, Saraç köyü ve Yahyalı köyü,

Ulaş ilçesinde; Baharözü beldesi, Eskikarahisar köyü, Güneşli köyü, ilçe merkezi, ilçe merkezi Tecer Deresi yukarı havza ıslahı, Karacalar Barajı mansap düzenlemesi, Karaşar köyü, Kovalı köyü, Örenlice köyü ve Yenikarahisar beldesi,

Yıldızeli ilçesinde; Altınoluk köyü, Aslandoğmuş köyü, Aşağıçakmak köyü, Bakırcıoğlu köyü, Belcik köyü, Çağlayan köyü, Çırçır köyü, Direkli köyü, Doğanlı köyü, Erenler köyü, Güneykaya beldesi arazileri, İğnebey köyü, ilçe merkezi Han Deresi, ilçe merkezi Kümbet Deresi, ilçe merkezi, İslim köyü, Kalın beldesi, Karacaören köyü, Kavak köyü ve arazileri, Kerimmümin köyü (Divan), Killik köyü, Menteşe köyü, Nallı köyü, Ortaçakmak köyü, Sandal köyü, Sarıyar köyü, Seyfettinbey mahallesi, Şeyhhalil beldesi, Yakup köyü, Yavu beldesi, Yaylagöze (Kavik) köyü, Yeniyapan köyü ve Yukarıçakmak köyü, Kerimmümin köyü,

Zara ilçesinde; Aşağı Çamözü, Bedirhan köyü, Beypınarı köyü, Culhaali köyü, Demiryurt köyü, Ekinci köyü, İkideğirmen köyü, ilçe merkezi Habeş Çayı, ilçe merkezi Küçükdere, ilçe merkezi, ilçe merkezi rüsubat kontrol, ilçe merkezi ve arazileri, Karacahisar köyü, Korkut köyü, Korkut köyü rüsubat kontrol, Korucabat köyü, Kuşcu köyü, Nasır köyü, Pazarcık Keloş mezarası, Pazarcık köyü, Şerefiye beldesi, Tuzlagözü köyü, Ütükyurdu köyü, Yayıközü köyü, Yolören köyü, Yolören köyü rüsubat kontrol ve Zoğallı köyü taşkın koruma tesisleri yer almaktadır.

Ayrıca; **Gemerek ilçesinde;** ilçe merkezi, Dendil köyü ve Sızır beldesi,

Gölova ilçesinde; Aslanca köyü,

Gürün ilçesinde; Sularbaşı köyü, Kalederesi köyü,

İmranlı ilçesinde; ilçe merkezi,

Kangal ilçesinde; Örencik köyü, Sarıpınar köyü,

Merkez ilçesinde; Asarcık köyü, Hasbey köyü, Hayırbey köyü, Savcun köyü,

Suşehri ilçesinde; Aşağısarıca köyü, Taklak köyü, Şarkışla ilçesinde; Beyyurdu köyü, Samankaya köyü,

Sulama amaçlı çekilen yeraltı suları ile birlikte ilimizde DSİ ve İl Özel İdaresi tarafından toplam 1.086 ha tarım arazisi sulanmaktadır.

Çizelge 18 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ 19.Bölge Müdürlüğü, 2025)

Kaynağın İsmi		hm ³ /yıl
Zara Alt Havzası	İmranlı	30,31
	Hafik	44
Ulaş Alt Havzası	Göydin	15,34
	Sivas	55,61
	Tavra	57,22
	Zengi	53
	Yıldızeli	52,9
	Altınyayla	15,75
Sızır Alt Havzası	Kartalca	16,73
	Derindere	65,86
	Şarkışla	24,26
	Gemerek	27,73
	Karaözü	27,11
Divriği Havzası		4,42
Gürün Havzası		46
Kangal Havzası		6,23
Koyulhisar-Suşehri-Akıncılar -Gölova Havzası		35,6

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Çalışma alanında su sondaj kuyularına ait statik seviyeler incelendiğinde, özellikle ova arazilerde (Kızılırmak alüvyon) yeraltı suyu seviyesi yüksektir. Statik seviyeler 1.5 m ile 7 m arasında değişmektedir. Su sondaj kuyularına ait statik seviyelerde aylara göre (kurak ve yağışlı dönem) çok fazla bir değişim olmamaktadır. Kızılırmak alüvyonu beslemekte ve alüvyondan da fazla bir çekim olmamaktadır. Yeraltı suyu seviyeleri aylık yağışlara bağlı olarak değişim göstermektedir. Genellikle Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında ölçülen statik seviyeler en düşük değerindedir.

Sivas Kenti ve çevresinde yer alan 15 adet kuyu gözlem kuyusu olarak seçilmiş ve bu kuyular yaklaşık 3 yıl boyunca (2010-2012) ölçülmüştür. Bu kuyuların 9 adedi alüvyonda yer almakta ve bunlara ait 3 yıllık ortalama statik seviye değeri 3.91 m civarındadır. Bu değer aynı zamanda Kızılırmak alüvyonuna ait yeraltı suyu seviyesidir. Ayrıca Kızılırmak Havzasında yer alan 14 adet gözlem kuyusunda 2014-2025 yılları arasında düzenli olarak miktar ölçümü yapılmakta ve 2025 yılı içerisinde izleme sayısının artırılması planlanmaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı sularına ilişkin uygulamalar ve değerlendirmeler 7 Nisan 2012 tarihli ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 10.08.2016 tarihli ve 29797 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yerüstü

Su Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. İlimizde gerek yüzey gerek yeraltı su kaynaklarından İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından rutin olarak alınan numuneler ile nitrat açısından su kalitesi izlenmekte olup, diğer parametrelerle ilgili veri temin edilmediğinden sadece nitrat değerleri esas alınarak Çizelge B.19’da hazırlanmıştır.

Çizelge 19 -2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullama suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyon kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
YÜZEY	KIZILIRMAK MERKEZ EĞRİKÖPRÜ						I.SINIF	MERKEZ		4,5
YÜZEY	GÖKSU						I.SINIF	GEMEREK		5,8
YÜZEY	TOHMA						I.SINIF	GÜRÜN		5,3
YÜZEY	HALEP/TERSAKAN						I.SINIF	KANGAL		8,3
YÜZEY	KILIÇKAYA BARAJ GÖLÜ						I.SINIF	SUŞEHRİ		1
YÜZEY	TECER IRMAĞI						I.SINIF	ULAŞ		3,5
YÜZEY	YILDIZ IRMAĞI						I.SINIF	YILDIZELİ		4,3
YERALTı	GÜRÇAYIR DSİ (57142 NOLU) KUYU						I.SINIF	ŞARKIŞLA		4,5
YERALTı	YENİÇUBUK DSİ SU KUYUSU						I.SINIF	GEMEREK		8,8
YÜZEY	HAFİK GÖLÜ						I.SINIF	HAFİK		1,3
YÜZEY	TÖDÜRGE GÖLÜ						I.SINIF	ZARA		8
YÜZEY	GÖLOVA BARAJ GÖLÜ						I.SINIF	GÖLOVA		1,8
YÜZEY	İMRANLI BARAJ GÖLÜ						I.SINIF	İMRANLI		1,5
YERALTı	TAVRA DERESİ						II.SINIF	MERKEZ		14,5
YERALTı	TİGEM 1 KUYU						I.SINIF	ULAŞ		5,7
YERALTı	SUŞEHRİ DSİ SU KUYUSU						III.SINIF	SUŞEHRİ		31,8
YERALTı	HAFİK TİGEM SU KUYUSU						I.SINIF	HAFİK		3
YERALTı	YILDIZELİ BELEDİYESİ SU KUYUSU						I.SINIF	YILDIZELİ		7
YERALTı	ŞARKIŞLA İLÇE ÖZEL İDARE SU KUYUSU						I.SINIF	ŞARKIŞLA		7,5
YERALTı	PATATESCİ SEDAT SU KUYUSU						I.SINIF	ŞARKIŞLA		0 (KUYU KAPALI)
YERALTı	TİGEM-2 KUYU						I.SINIF	ULAŞ		2
YERALTı	MEMDUH KİPER SU KUYUSU						III.SINIF	ALTINYAYLA		21,5
YERALTı	KOCAKURT SU KUYUSU						II.SINIF	KANGAL		10
YERALTı	DELİGAZİLİ SU KUYUSU						II.SINIF	KANGAL		10
YERALTı	YENİÇUBUK ATA KENT SU KUYUSU						III.SINIF	GEMEREK		24,5
YERALTı	DELİLİLYAS GÖLETİ YANI						II.SINIF	ALTINYAYLA		15,5
YERALTı	AKBULUT PETROL						IV.SINIF	ALTINYAYLA		38
YERALTı	TERMO PETROL						I.SINIF	ALTINYAYLA		8
YERALTı	KALE İÇME SUYU						III.SINIF	ALTINYAYLA		29
YERALTı	YENİÇUBUK BPET						III.SINIF	GEMEREK		21
YERALTı	ŞAHİNLER HAZIR BETON						IV.SINIF	GEMEREK		32

YERALTI	İNKIŞLA					IV.SINIF	GEMEREK		48,8
YERALTI	SOYÇELİKLER					II.SINIF	GÜRÜN		15,3
YERALTI	OPET YERLİYURT					I.SINIF	MERKEZ		8
YERALTI	SHELL TAŞLIDERE					II.SINIF	MERKEZ		10
YERALTI	AYSERBAK TARIM ÜRÜNLERİ					II.SINIF	MERKEZ		10,3
YERALTI	POLATPAŞA PETROL					IV.SINIF	ŞARKIŞLA		30,8
YERALTI	KEPENEK PETROL					II.SINIF	ŞARKIŞLA		17,8
YERALTI	TÜRK PETROL					I.SINIF	ŞARKIŞLA		7,8
YERALTI	TÜRK PETROL					I.SINIF	ULAŞ		5,3
YERALTI	KARDEŞLER PETROL					III.SINIF	YILDIZELİ		27,3
YERALTI	YILDIZ DİNLENME TESİSLERİ					II.SINIF	YILDIZELİ		10,3
YERALTI	TECO GÖKÇAMLAR					II.SINIF	YILDIZELİ		11
YERALTI	ILICA KÖYÜ KUYU					I.SINIF	YILDIZELİ		2
YERALTI	BPET					III.SINIF	YILDIZELİ		22,8
YERALTI	ARS HAZIR BETON					II.SINIF	ZARA		11,3
YERALTI	KENAN OĞUZHAN					II.SINIF	ZARA		18
YERALTI	TOTAL					I.SINIF	ZARA		4
YÜZEY	İNCESU					I.SINIF	MERKEZ		4,8
YÜZEY	BURHAN					I.SINIF	GEMEREK		4
YERALTI	MİNNETOĞLU DİNLENME TESİSİ					I.SINIF	AKINCILAR		2,8
YERALTI	İŞLEYEN DİNLENME TESİSİ					I.SINIF	İMRANLI		2,8
YERALTI	ARSLANLAR DİNLENME TESİSİ					I.SINIF	SUŞEHRİ		8
YERALTI	SEVİNÇ UN FABRİKASI					I.SINIF	AKINCILAR		5,3
YERALTI	OPET					II.SINIF	SUŞEHRİ		15,5
YERALTI	AKPET					I.SINIF	AKINCILAR		7
YERALTI	TÜVTÜRK ARAÇ MUAYENE					II.SINIF	SUŞEHRİ		13
YÜZEY	ACISU					I.SINIF	HAFİK		5
YÜZEY	DÖRTEYLÜL BARAJ GÖLÜ					I.SINIF	MERKEZ		2,3
YERALTI	ENERGY PETROL					I.SINIF	HAFİK		4
YÜZEY	KILIÇKAYA SAHİL					I.SINIF	SUŞEHRİ		1,8
YÜZEY	ÇAMLIGÖZE BARAJ GÖLÜ					I.SINIF	SUŞEHRİ		1,5
YERALTI	YENİÇUBUK GİRİŞ					II.SINIF	GEMEREK		17,3
YERALTI	EÜİAŞ					I.SINIF	ŞARKIŞLA		0 (KUYU KAPALI)
YÜZEY	KIZILIRMAK HAFİK					I.SINIF	HAFİK		3,8
YÜZEY	ÖZEN-PUSAT BARAJ GÖLÜ					I.SINIF	DOĞANŞAR		1,5
YERALTI	ZARA İMRANLI YOLU KUYU					II.SINIF	ZARA		12
YÜZEY	ULAŞ GÖLÜ					I.SINIF	ULAŞ		2,8
YERALTI	YAHYA GÖLBAŞI KUYU					I.SINIF	ŞARKIŞLA		5,8
YERALTI	SUŞEHRİ TARIM					IV.SINIF	SUŞEHRİ		34,3
YERALTI	TECO PETROL OFİSİ					I.SINIF	KOYULHİSA R		5
YERALTI	DEMİR ÇELİK KUYUSU					III.SINIF	DİVRİĞİ		22
YERALTI	KAINAT TARIM					II.SINIF	KANGAL		18,3
YERALTI	DİVRİĞİ GİRİŞİ (GÜRELLER)					II.SINIF	DİVRİĞİ		14
YERALTI	HÜSEYİN BALCI KUYU					IV.SINIF	GEMEREK		34
YERALTI	ÇETİNKAYA KUYU					I.SINIF	KANGAL		6
YERALTI	KAYADİBİ KUYU					II.SINIF	MERKEZ		14,8
YERALTI	HİSAR (İLHAN DEMİRCİ) KUYU					I.SINIF	KOYULHİSA R		3,8
YERALTI	ÇAĞDAŞ UN					II.SINIF	KOYULHİSA R		14,5
YERALTI	UĞUR ÖZ KUYU					II.SINIF	ŞARKIŞLA		12,8
YERALTI	KÜÇÜKGÜZEL KÖYÜ KUYU					I.SINIF	SUŞEHRİ		2,3

YERALTI	HALKAÇAYIR KUYU						IV.SINIF	YILDIZELİ		46,5
YÜZEY	GEMİN DERESİ						I.SINIF	SUŞEHİRİ		3,8
YÜZEY	MADENİN DERE						I.SINIF	SUŞEHİRİ		6,3
YÜZEY	YILDIZ DERESİ						II.SINIF	YILDIZELİ		16
YERALTI	BP PETROL						I.SINIF	ŞARKIŞLA		9,8

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Sivas Organize Sanayi Bölgesi'ne ait atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır. Ancak, OSB Yönetimi ve Sivas Belediyesi arasında yapılan protokole istinaden OSB altyapı sistemi sonu ileri atıksu arıtma tesisi ile biten ve Çevre İzin Belgesi bulunan Sivas Belediyesinin altyapı sistemine bağlanmıştır. Burada bulunan işletmelerden kaynaklanan endüstriyel atık suların analizi OSB Müdürlüğüne yaptırılarak OSB altyapı sistemine bağlanmasına izin verilmektedir. Dolayısı ile endüstriyel tesislerden çıkan atık sulardan kaynaklanan kirlenme yaşanmamaktadır.

Evsel atıksular Sivas Belediyesince kurulan atıksu arıtma tesisinde arıtıldıktan sonra alıcı ortam olan Kızılırmak'a deşarj edilmektedir. Dolayısı ile su kaynakları üzerine evsel kirlilik baskısı oluşmamaktadır. Alıcı ortama deşarj edilen atıksu miktarı 25.488.994 m³/yıl'dır. Kentsel Atıksu Arıtma Tesisinin deşarj yeri Sivas Ankara Karayolu Çimento Fabrikası Mevkiinde Kızılırmak nehri olup, koordinatları 39,04258 °K ve 36,05548 °D'dur.

Demirağ Organize Sanayi Bölgesinde mevcut olan faaliyete geçmiş toplam 16 (onaltı) fabrika olup, bu tesislerde ön arıtma gerektiren üretim prosesi bulunmamaktadır. Tüm kampüs alanında bitirilmiş olan kanalizasyon sistemi, arıtma tesisi için tahsis edilmiş olan parselde foseptik çukuruna bağlanmıştır. Tüm parsellerdeki yatırımların imalatı ve faaliyete geçmesi halinde ~22,500 kişinin istihdam edileceği ön görüşü dahilinde olmak üzere; Temmuz-2025'te 10,000 m3/gün kapasiteli evsel ve endüstriyel Atıksu Arıtma Tesisleri kurulması için Fizibilite Etüt Raporu ve Projelerinin hazırlanması süreci ihale edilmiş olup, 2026 yılı için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından ayrılan 450.000.000 TL ödenek dahilinde yapılması projeksiyonu ile çalışmalar devam etmektedir.

Sivas Şarkışla Organize Sanayi Bölgesi'nin de atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır. Bölgede faaliyet kısmi olarak devam etmekte olup, bu işletmeden kaynaklanan evsel atık su OSB altyapı sistemine bağlıdır. Şarkışla OSB'de evsel atık sular Şarkışla İlçesi Sağır Mahallesinden geçmekte olan Acısı Deresine doğrudan deşarj edilmektedir. Alıcı ortama deşarj edilen atık su miktarı 11.860 m³/yıl, deşarj noktası koordinatları ise 39,213846 °K ve 36,214750 °D'dur.

Ayrıca, 2 adet süt işleme tesisinde endüstriyel atıksu geri devir ile kullanıldığından, peyniraltı suyu ise gıda endüstrisinde hammadde olarak kullanılmak üzere geçici depolandığından Çevre İzninden muaf değerlendirilmiş olup, evsel atıksu ise altyapı sistemine verilmektedir. OSB Yönetimi ve Şarkışla Belediyesi'nce organize sanayi bölgesine ait altyapı sisteminin atıksu arıtma tesisi ve Çevre İzin Belgesi bulunan Şarkışla Belediyesinin altyapı sistemine bağlanması konusu değerlendirilmektedir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Merkez ilçede, evsel atıksular Sivas Belediyesi'nce kurulan atıksu arıtma tesisinde arıtıldıktan sonra alıcı ortam olan Kızılırmak'a deşarj edilmektedir. Dolayısı ile su kaynakları üzerine evsel kirlilik baskısı oluşmamaktadır. Alıcı ortama deşarj edilen atıksu miktarı 24.576.736 m³/yıl'dır. Kentsel atıksu arıtma tesisinin deşarj yeri ise Sivas Ankara Karayolu Çimento Fabrikası Mevkiinde Kızılırmak Nehri olup, deşarj noktası koordinatları 39,04258⁰K ve 36,05548⁰D'dur.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizin tarım alanı toplamı 955.722 ha'dır. İlimizde bitkisel üretim olarak buğday, arpa, yonca (yeşil ot), korunga (yeşil ot), nohut, patates, mısır (silajlık), elma, kayısı ve sofralık üzüm yetiştirilmektedir.

İlde kullanılan gübre ve pestisit miktarları ile bunların çeşitleri Raporun B.6.4. Tarımsal Faaliyetler ile Oluşan Toprak Kirliliği bölümünde ayrıntılı olarak işlenmiştir.

B.3.2.2. Diğer

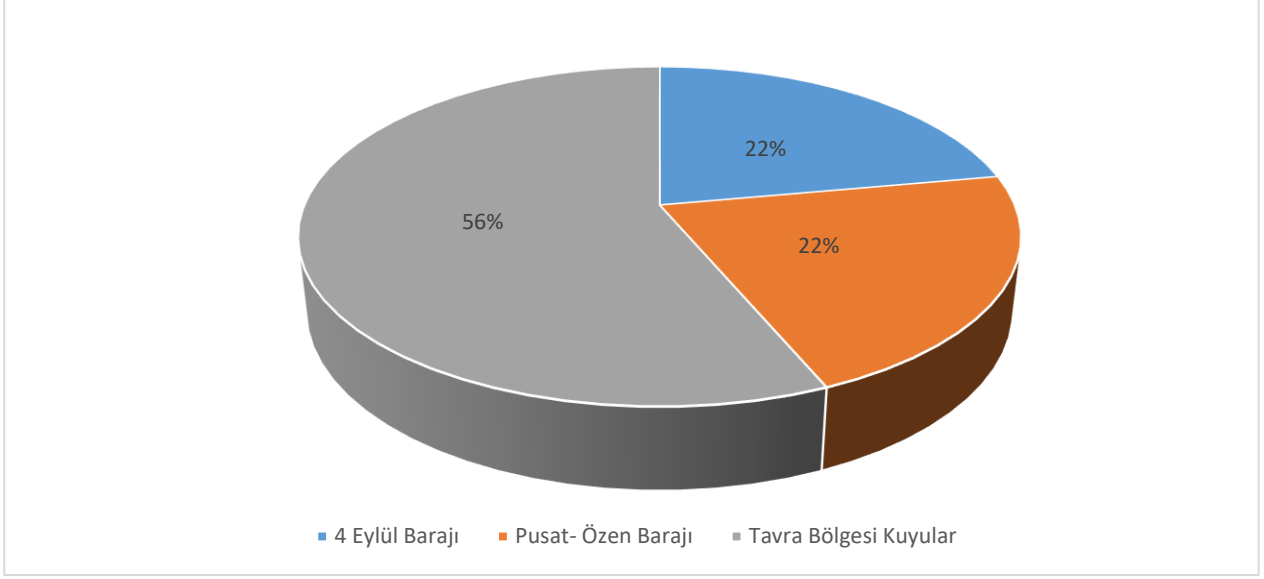
İl merkezinde Sivas Belediyesince düzenli depolama alanının işletmeye alınması ile Kızılırmak üzerinde kirletici baskı çok büyük oranda azalmıştır. Ancak, transfer istasyonları tamamlanarak diğer ilçelerden evsel katı atıkların düzenli olarak taşınmaması nedeni ile ilçelerdeki düzensiz (vahşi) depolama alanlarından dolayı hem yüzey sularının hem de yer altı sularının etkilenmesi kaçınılmazdır.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Şehrin içme ve kullanma suyu ihtiyacının yaklaşık %56'lık kısmı yeraltı, %44'lük kısmı da yüzeysel su kaynaklarından karşılanmakta olup, günlük ihtiyaç mevsim şartlarına göre 1.100 – 1.500 lt/sn arasında değişmektedir. Yeraltı suyu Tavra Vadisi'nde bulunan kuyulardan ve yeraltı suyu drenajından karşılanmaktadır. Kuyular ihtiyaca göre çalıştırılıp, pompalama yoluyla şehre 24 saat su verilmektedir. Şehrin yüzeysel su kaynakları 4 Eylül Barajı ve Pusat - Özen Barajıdır. 4 Eylül Barajı, Pusat - Özen Barajı ve Tavra Deresinden alınan su içme suyu arıtma tesisinde arıtıldıktan sonra şehre verilmektedir. Şehre verilen suyun %90'ı evsel amaçlı kullanılırken %10'luk kısmı sanayi amaçlı kullanılmaktadır. 2024 yılından şehrin toplam su ihtiyacı 39.143.323 m³/yıl olarak gerçekleşmiştir. Bu toplam su ihtiyacının 8.660.422 m³/yıl'lık kısmı 4 Eylül Barajı'ndan, 8.420.000 m³/yıl'lık kısmı Pusat - Özen Barajı'ndan 22.062.901 m³/yıl'lık kısmı ise Tavra Bölgesi Kuyulardan karşılanmıştır.

Grafik 10 -2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Sivas Belediyesi, 2025)

4 Eylül barajından alınan su, Şehrin 11 km kuzey doğusunda 1,57 m³/sn'lik debinin arıtılması için tasarlanmış içme suyu arıtma tesisinde arıtıldıktan sonra şehre verilmektedir. İçme suyu terfi merkezi 2015 yılı başında devreye alınmış olup, böylece şehrin tamamına 4 Eylül Barajı'ndan temin edilen arıtılmış su verilebilmiştir. Sivas içme suyu arıtma tesisi projesi her biri 135.000 m³/gün kapasiteli iki simetrik etaptan oluşmaktadır. Tesis 2040 yılı için öngörülen 270.000 m³/gün kapasiteye göre planlanmış olup, birinci etabı inşaa edilmiştir. İkinci etap için de gerekli alan bulunmaktadır. Söz konusu tesisi oluşturan başlıca üniteler şunlardır;

- Havalandırma ve dengeleme ünitesi
- Ön dezenfeksiyon ozonlama ünitesi
- Koagülasyon ve flokülasyon ünitesi
- Durultma ünitesi
- Çamur yoğunlaştırma ve belt filtre üniteleri
- Filtrasyon ünitesi
- Son dezenfeksiyon klorlama ve arıtılmış su deposu

Suşehri Belediyesi: Yüzeysel su kaynaklarından karşılanan su miktarı 54 l/sn, kuyulardan temin edilen ise 45 l/sn'dir. Ayrıca içme suyu arıtma tesisi mevcuttur.

Hafik Belediyesi: İlçede kentsel su temini için Çay Mahallesi Küçük Koru Mevkiinde İller Bankasınca 2 adet kuyu açılmış ayrıca Belediyece İlçede bulunan Pusat-Özen Barajından içme ve kullanma suyu temin edilmiş olup, tamamı evsel amaçlı kullanılmaktadır.

Divriği Belediyesi: İlçenin içme ve kullanma suyu Mursal Barajı'ndan sağlanmakta ve 330 m³/sa kapasiteli arıtma tesisinde arıtıldıktan sonra içme suyu şebekesi ile ilçenin tamamına iletilmektedir. Mursal Barajı depolama hacmi 13.000.000 m³ olup, enerji ve sulama amaçlı inşaa edilmiş, daha sonra içme ve kullanma suyu temini amacıyla da kullanılmaya başlanmıştır.

Doğanşar Belediyesi: İlçede içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus 1.228 kişidir. Kentsel su ihtiyacının tamamı kaynaklardan temin edilmekte olup, bu kaynaklar; Sarı pınar, Soğuk pınar, Çakıllı pınarı, Elmalı kuzeyi, Tavşan pınarı, Kazan çukuru, Katranlı gözedir ve tamamı evsel amaçlı kullanılmaktadır.

Gemerek Belediyesi: İlçede, içme ve kullanma suyu, hali hazırda 3 adet derin kuyudan ve Sızır Obruk kaynağından karşılanmaktadır. Yer altı su kullanımı 20 l/sn, Sızır Obruk kaynağı su kullanımı 60 l/sn'dir. 2021-2022 yıllarında içme suyu kanalizasyon ve yağmur suyu yapım işi tamamlanmıştır. Bu kapsamda 4 adet yeni içme suyu deposu yapılmış ve isale hattı tamamen yenilenmiştir. Yapılan çalışmalar otomasyon sistemi ile entegre edilmiş olup, kayıp kaçağın önlenmesi amacıyla çalışmalar devam etmektedir. Derin kuyulardan karşılanan sulara ise terfili sistem kullanılmaktadır. Sulardaki kirliliği gidermek için depolarda günlük olarak otomatik sistem ile klorlama yapılmaktadır.

Gürün Belediyesi: İlçenin içme suyunun tamamı kaynak suyundan karşılanmaktadır. Tarımda kullanılan su Tohma Çayı ve Ağ Deresinden karşılanmaktadır. Ağ gözesi kaynağından temin edilen su, Gürün İlçe Merkezi'ndeki depoya 90 l/sn debi ile 2.150 m uzunluğundaki Q500 PE boru ile cazibe ile iletilmektedir. Suçatı Mevkii Çayboyu Mah. Gökpınar Gölü yanındaki kaynak ise 20 l/sn debi ile 10.098 m uzunluğundaki Q 200 PE boru ile yine cazibe ile iletilmektedir. Bu isale hatları 2010-2011 yıllarında İller Bankası aracılığı ile yapılmıştır.

Koyulhisar Belediyesi: İlçenin içme ve kullanma suyu ihtiyacının tamamı Tekke Deresi kaynağından karşılanmakta olup, günlük ihtiyaç mevsim şartlarına göre 18-21 l/sn arasında değişmektedir. İçme suyu cazibe ile iletilmektedir.

Ulaş Belediyesi: İlçenin içme ve kullanma suyu ihtiyacının tamamı yer altı kaynaklarından karşılanmaktadır. Yer altı kaynağından ilçeye yaklaşık 18 l/sn su iletilmekte olup, içme suyu arıtım tesisinde bulunmamaktadır.

Yıldızeli Belediyesi: İlçenin su ihtiyacının yarısı kuyu suyundan, yarısı ise kaynak suyundan karşılanmaktadır.

Zara Belediyesi: İlçenin su ihtiyacı Köseadağ ve Beydağı kaynak suyundan karşılanmaktadır. İçme suyu arıtma tesisi bulunmamaktadır. İlçenin tamamına Belediye şebeke hattından içme suyu sağlanmaktadır.

Akıncılar Belediyesi: İlçenin içme ve kullanma suyu ihtiyacının %100'lik kısmı Kızıldağ Kaynağından karşılanmaktadır. Kaynaktan çekilen su miktarı 525.600 m³/yıl dır. İlçede içme suyu arıtım tesisi bulunmamaktadır.

Ayrıca, İlimiz kırsalında 31.12.2024 tarihi itibarı 1.234 Köy, 623 Mezra olmak üzere toplam 1.857 yerleşim yeri ve aynı zamanda 1.846 içme suyu ünitesi mevcuttur. Bu ünitelerin içme ve kullanma su ihtiyaçları ise yüzeysel ve yeraltı su kaynaklarından karşılanmaktadır.

Kırsaldaki 1.846 içme suyu ünitesinin %96,3'ünde kapalı devre içme suyu şebekesi mevcut olup; %3,7'si ise çeşmelidir. İçme suyu ünitelerinden %99,1'inde içme ve kullanma suyu yeterli, kalan %0,9'unda ise yetersizdir. İçme suyu yetersiz olan ünitelerin beslenmesi için yeraltı ve yerüstü kaynak arama çalışmaları devam etmektedir.

Kırsalda içme suyu kaynaklarının korunması ve israfın önüne geçilebilmesi için İlimiz genelinde içme suyu sayaç uygulamasına geçilmiş; Merkez İlçeye bağlı 154 köyümüzde içme suyu sayaç

uygulaması 31.12.2024 tarihi itibari ile %95 seviyesine ulaşılmış olup, İl genelinde ise %30 seviyesindedir. Sayaç uygulamasının artırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Çizelge 20- Köy ve Mezra İçme Suyu Durumu
(İl Özel İdaresi, 2025)

İLÇE ADI	ÜNİTE SAYISI			İÇME SUYU DURUMU									
	KÖY	MEZRA	TOPLAM	SULU	SUYU YETERSİZ	TOPLAM	DEPO SAYISI	SERAMİK/ FAYANS	SUSAYACI TAKILAN	KLORLAMA CİHAZI			
										GÜNEŞ ENJ. OTM.(ORP)	GÜN.ENJ. DİJİTAL	MEKANİK	TOPLAM
MERKEZ	154	36	190	190	0	190	288	195	146	188	1	0	189
AKINCILAR	29	4	33	33	0	33	35	34	4	34	0	0	34
ALTINYAYLA	10	0	10	10	0	10	12	11	10	11	0	0	11
DİVRİĞİ	105	69	174	170	4	174	191	165	3	65	34	4	103
DOĞANŞAR	26	12	38	38	0	38	39	33	23	28	0	0	28
GEMERЕК	34	9	43	41	2	43	50	41	24	36	4	1	41
GÖLOVA	29	8	37	37	0	37	43	38	0	41	0	0	41
GÜRÜN	60	39	109	109	0	109	123	89	7	57	21	3	81
HAFİK	74	38	112	112	0	112	124	95	35	78	0	0	78
İMRANLI	100	47	147	147	0	147	129	82	0	102	8	5	115
KANGAL	112	46	158	158	0	158	196	155	7	120	0	0	120
KOYULHİSAR	44	76	120	120	0	120	115	97	0	60	26	4	90
SUŞEHİRİ	71	39	110	109	1	110	122	105	16	103	0	0	103
ŞARKIŞLA	95	12	107	107	0	107	125	108	25	105	0	1	106
ULAŞ	38	18	56	56	0	56	52	49	38	47	1	0	48
YILDIZELİ	118	10	128	125	3	128	170	130	25	141	1	0	142
ZARA	135	160	295	294	1	295	256	180	1	111	36	9	156
TOPLAM	1234	623	1857	1846	11	1857	2070	1607	364	1327	132	27	1486

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Sivas Belediyesi: Şehrin içme ve kullanma suyu ihtiyacının yaklaşık %56'lık kısmı Tavra Vadisi'nde bulunan kuyulardan ve yeraltısuyu drenajından karşılanmaktadır. Kuyular ihtiyaca göre çalıştırılıp, pompalama yoluyla şehre 24 saat su verilmektedir. İlimiz yeraltı suyu kaynağından temin edilen suyun 93 l/sn'lik kısmı sanayide kullanılmakta olup, 734 l/sn'lik kısmı ise evsel amaçlı olarak

kullanılmaktadır. Sivas içme suyu arıtma tesisi 135.000 m³/gün kapasiteli iki simetrik etaptan oluşmaktadır. Tesis 2040 yılı için öngörülen 270.000 m³/gün kapasiteyi sağlayacak şekilde planlanmış olup, birinci etabı inşaa edilen tesisin üniteleri Bölüm B.5.1.1.1’de belirtilmiştir.

Şarkışla Belediyesi: Şarkışla ilçesinin içme suyu ihtiyacının tamamı, Kanak Barajı inşaa edilinceye kadar 11 adet derin kuyudan terfilî sistemle karşılanmıştır. Bu kuyuların tamamında arsenik konsantrasyonu sınır değerlerin üzerinde olduğundan, arsenik arıtımına yönelik 300 m³/saat (6.000 m³/gün, 70 l/sn) kapasiteli arıtma tesisi, 2012 yılında faaliyete alınmıştır. Bu arıtma tesisi ile su standartlara uygun hale getirilmiş olmakla birlikte maliyetin çok yükselmesi ayrıca ilerleyen dönemlerde bu tesisin kapasitesinin yeterli olmamasından dolayı DSİ tarafından Şarkışla ilçesinin 8 km güneybatısında Kanak Deresi üzerinde Kanak Barajı inşaa edilmiştir. Bu barajdan sağlanan suyu arıtmak amacıyla 166 l/sn kapasiteli içme suyu arıtma tesisi ise 2022 yılı Kasım ayında hizmete açılmıştır. Bu tesis Şarkışla ilçesi, Gürçayır Beldesi ve Cemel Beldesine hizmet vermeye başlamıştır. Tesisten Şarkışla ilçesine iletilen arıtılmış su miktarı 120 l/sn dir.

Suşehri Belediyesi: Yeraltı su kaynaklarından yılın yaklaşık 3 ayı 45 l/sn su temin edilmektedir. Bu su içme suyu, sanayi, tarım vb. amaçlarla kullanılmaktadır. Ayrıca içme suyu arıtma tesisi bulunmaktadır.

Koyulhisar Belediyesi: İlçenin içme ve kullanma suyu ihtiyacının tamamı Tekke Deresi mevkiinde bulunan kaynaktan karşılanmaktadır. Günlük ihtiyaç mevsim şartlarına göre değişmekle birlikte 18-21 l/sn arasındadır. Bu kaynağın standartlara uygun olması nedeni ile arıtma tesisine ihtiyaç duyulmamıştır.

Hafik Belediyesi: İçme ve kullanma suyu olarak yer altı ve yüzeysel su kullanılmaktadır. Yer altı suyu kaynaklarından temin edilen su miktarı; L-1 kuyusu 16 l/sn, L-2 kuyusu ise 26 l/sn dir. İlçenin içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak için buna ilave olarak Pusat-Özen Barajından 30 l/sn su tahsisi alınmış, şebeke hattı yapılmış ve kullanıma açılmıştır. 2016 yılında ise içme suyu arıtma tesisi yapılmış ve faaliyete alınmıştır. İlçede endüstriyel tesis bulunmadığı için tamamı evsel amaçlı kullanılmaktadır. İçme suyu deposunda yaşanan çökme ve kaçaklar nedeniyle 2022 yılı içinde yeni içme suyu deposu yapılarak faaliyete alınmıştır.

Gölova Belediyesi: İlçede içme suyu ihtiyacının tamamı yeraltı su kaynaklarından karşılanmakta olup, günlük ihtiyaç mevsim şartlarına göre değişmektedir. Yeraltı suyu İlçe kuzeyindeki derelerin civarında bulunan yer altı su kaynaklarından karşılanmaktadır. Kaynaklardan temin edilen su kapalı boru ile cazibe yoluyla iletilmektedir.

Ulaş Belediyesi: İlçede içme ve kullanma suyu ihtiyacının tamamı Tecer Beşgözeler kaynağından karşılanmakta olup, su miktarı 18 l/sn’dir.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Sivas Belediyesi: Tavra bölgesinde bulunan mevcut kuyular çalışır durumda olup, şehre ortalama 700 l/sn su verilmektedir. Bölgedeki su kuyularının toplam kapasitesi 1.060 l/sn’dir. Yüzeysel su kaynağı ise Mısmırlırmak deresi üzerinde kurulan 4 Eylül Barajı’dır. 4 Eylül Barajı Sivas İl Merkezinin içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmış olup 2006 yılında işletmeye alınmıştır. Baraj maksimum su tutma kapasitesi 85.000.000 m³’dür. Sivas’ın Hafik İlçesi bölgesinde yer alan Pusat - Özen Barajı ağırlıklı olarak sulama amaçlı yapılmış olup 2009 yılında işletmeye alınmıştır. Baraj maksimum su tutma kapasitesi 92.420.000 m³’dür. Pusat - Özen

Barajından Sivas İl Merkezi İçme ve Kullanma Suyu ihtiyacı için 8.450.000 m³/yıl'lık su potansiyeli ayrılmıştır. Pusat - Özen Barajı'ndan, 4 Eylül Barajına suyu iletmek amacı ile yapılan isale hattından içme suyu arıtma tesisi isale hattına da bir bağlantı yapılarak suyun ihtiyaç durumuna göre 4 Eylül Barajına veya içme suyu arıtma tesisine iletilmesi sağlanmaktadır. 1.570 l/sn kapasiteli içme suyu arıtma tesisinden şehre ortalama 847 l/sn su verilmektedir. Bu suyun 275 l/sn lik kısmı 4 Eylül Barajı'ndan, 267 l/sn lik kısmı Pusat- Özen Barajından sağlanırken, 305 l/sn lik kısmı Tavra bölgesi yeraltı suyundan alınmaktadır. İçme suyu terfi merkezi 2015 yılı başında devreye alınmıştır. Böylelikle şehrin tamamına 4 Eylül Barajı ve Pusat - Özen Barajı yüzeysel su kaynağından ve Tavra Deresi Kuyular Bölgesinden su verilebilmektedir.

Şarkışla Belediyesi: İlçenin içme suyu ihtiyacı Kanak barajından sağlanmakta olup, günlük ihtiyaç ortalama 133 l/sn'dir.

Suşehri Belediyesi: İçme suyu temin edilen kaynağın adı Özen Ören Deresi ve Köseadağı suyudur. Potansiyeli 54 l/sn dir.

Koyulhisar Belediyesi: İlçenin içme ve kullanma suyu ihtiyacının tamamı Tekke Deresi mevkiinde bulunan kaynaktan karşılanmakta olup, günlük ihtiyaç mevsim şartlarına göre ortalama 18-21 l/sn arasında değişmektedir.

Hafik Belediyesi: İçme ve kullanma suyu olarak yer altı ve yüzeysel su kullanılmaktadır. Yer altı suyu kaynaklarından temin edilen su miktarı; L-1 kuyusu 16 l/sn – L-2 kuyusu 26 l/sn dir. İlçenin içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak için ayrıca Pusat-Özen Barajından 30 l/sn su tahsisi alınmış şebeke hattı yapılmış ve kullanıma açılmıştır. 2016 yılında içme suyu arıtma tesisi yapılmış ve faaliyete alınmıştır. İlçede endüstriyel tesis bulunmadığı için tamamı evsel amaçlı kullanılmaktadır.

Ulaş Belediyesi: Tecer Beşgözler su kaynağı ortalama 120 l/sn cazibeli bir potansiyele sahip olup, ilçe bu kaynaktan 18 l/sn su almaktadır.

Gölova Belediyesi: İlçenin içme suyu ihtiyacı Ören Deresi, Söğütlü pınar, Ayasun taşı, Dutlu Dere, Çalkaya Mahallesi yeraltı su kaynaklarından karşılanmakta olup günlük su miktarı mevsim şartlarına göre değişmektedir.

Doğanşar Belediyesi: İçme suyunun temin edilen Sarı pınar, Soğuk pınar, Çakıllı pınarı, Elmalı kuzeyi, Tavşan pınarı, Kazan çukuru, Katranlı göze kaynaklarının yıllık ortalama debileri 9.50lt/s'dir.

Akıncılar Belediyesi: İlçenin içme suyu ihtiyacı Kızıldağ kaynaklarından sağlanmaktadır. Irmak, İç Anadolu'nun en doğusundaki Sivas ili İmranlı ilçesinde Kızıldağ 'ın (3025 m) güney yamaçlarından yaklaşık 39,8° Kuzey 38,8° Doğu noktasından doğar, ilk önce batı ve güney batıya 38,7° Kuzey 34,8° Doğu ya kadar akar, daha sonra yay şeklinde biçimlenir. Yağmur ve kar suları ile beslenen ırmağın rejimi düzensizdir. Temmuz ve Şubat arasında düşük su düzeyinde akan ırmak, Mart ayında hızla kabarmaya başlar ve Nisan ayında en yüksek su düzeyine ulaşır. Ortalama debisi 184 m³/sn'dir.

B.5.2. Sulama

Sivas ilinde işletmede olan sulama alanları toplamı 145.691 ha'dır. Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan gölet sulamaları açık kanal ve kanalet şeklindedir. DSİ Bölge Müdürlüğü tarafından 2005 yılına kadar yapılan baraj, gölet ve regülatör sulamaları açık kanal şeklindedir. 2005 yılından sonra ise gelişmelere paralel olarak borulu sulama sistemine geçilmiş olup;

yüksek, orta ve alçak basınç altında sulama sistemleri işletilmektedir. Yağmurlama, damlama ve salma sulama sistemleri ile buharlaşma kaybı olmadan daha verimli ve fazla arazi sulanabilmektedir. İlimizin arazi vasfına ilişkin bilgiler Çizelge B.21’de verilmiştir.

Çizelge 21- Sivas İli Arazi Varlığı
(DSİ 19. Bölge Müdürlüğü, 2025)

Arazi vasfı	Alanı (ha)	%
Tarıma elverişli arazi	955.722	33,49
Çayır – Mera	830.652	29,11
Orman - Fundalık	495.327	17,36
Diğer arazi	571.507	20
Toplam	2.853.208	100

DSİ tarafından etüt edilen arazi : 289.861 ha
Etüt edilen arazide sulanabilir arazi : 225.074 ha
DSİ tarafından proje geliştirilen arazi : 135.232 ha
KHGM sulamaları (gölet vs.) : 41.884 ha
DSİ sulamaları (İşletmede) : 89.842 ha
Halk sulamaları : 13.965 ha
Sivas ilinde işletmede olan sulama alanları toplamı 145.691 ha’dır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlde toplam sulanabilir alan 291.166 ha’dır. Bunun 13.965 ha’ı yani yaklaşık % 4,8’i halk tarafından sulanan alandır. Toplam tarım arazilerinin yaklaşık %30’u sulanabilir arazi niteliğindedir. Sulanabilir 291.166 ha arazinin ise 135.635 ha’nın sulandığı dikkate alındığında, işletmede olan sulama alanı toplam tespit edilebilen sulanabilir alanın yaklaşık %46’sı kadardır. Divriği İlçesinde Sulama Birliği tarafından kontrol edilen 2.228 dekar alanda yaklaşık 1.200.000 m³ su kullanılarak salma sulama yönetimi ile sulama yapılmaktadır.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

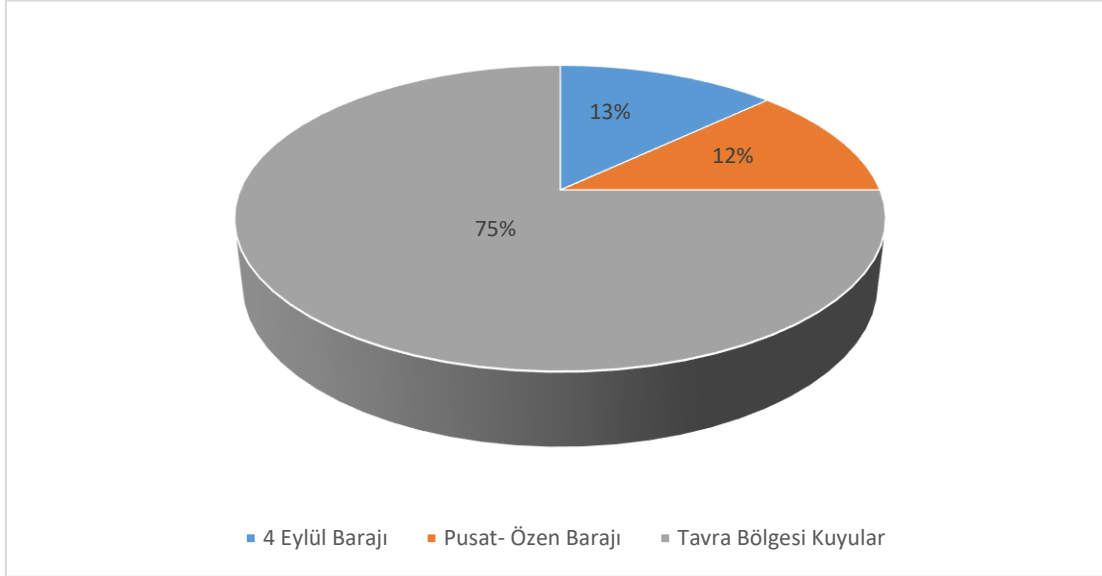
Sivas İli Altınyayla ilçesinde yağmurlama sulama tesisi ile birlikte 285 ha (2.850 dekar) alan tarımsal sulamaya açılmıştır. Bu sulama tesisi 2 adet trafo, 7 adet motor pompa, 16.000 m değişik çaplarda 6 ATÜ PVC boru ve 74 adet hidrant ile gerekli sanat yapılarından oluşturulmuştur.

Yıldızeli Kerimmümin, Aşağıçakmak, Çağlar ve Altınyayla Merkez göleti sulama kanalları kapalı basınçlı sulamaya dönüştürülmüştür.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Sivas Merkez İlçede sanayide kullanılan suyun yaklaşık olarak % 75’lik kısmı Tavra Bölgesindeki kuyulardan, % 13’lük kısmı 4 Eylül Barajı’ndan ve % 12’lik kısmı Pusat - Özen Barajı’ndan sağlanmaktadır.

Ulaş İlçesinde Beşgözler su kaynağından 80 l/sn su 350'lik asbest borular ile Sivas Demir Çelik İşletmesine tahsis edilmiştir. Şarkışla İlçesinde sanayide kullanılan suyun tamamı mevcut kuyulardan sağlanmaktadır.

Grafik 11 –2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı
(Sivas Belediyesi, 2025)

Sivas Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisinde arıtılan atıksulara geri kazanım yöntemi uygulanmayıp, arıtılan atıksu doğrudan alıcı ortama (Kızılırmak) deşarj edilmektedir.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında elektrik üretimi amacıyla kamu tarafından Kılıçkaya Barajı üzerinde 120 MW (332,00 GWh/yıl), Çamlıgöze Barajı üzerinde 32,00 MW (102,00 GWh/yıl) kurulu gücünde hidroelektrik santrali faaliyet göstermektedir. DSİ 19. Bölge Müdürlüğü verilerine göre İlimizde işletmede olan 25 hidroelektrik santralının toplam kurulu gücü 376,514 MW, yıllık elektrik üretimi ise 1.397,423 (GWh)'dür. Tavra Bölgesi Paşabahçe Mesire alanı içerisinde Sivas Belediyesine ait Mikro HES tesisi bulunmakta olup, son yıllarda yaşanan kuraklık nedeniyle bölgedeki yeraltı su kaynaklarının içme ve kullanma suyu temini amaçlı kullanılmasından dolayı Mikro HES tesisi aktif olarak kullanılamamaktadır. Koyulhisar İlçesinde bulunan Kelkit Çayı üzerinde 63 KW kurulu gücünde Hidroelektrik Santrali bulunmaktadır.

İlimizde 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında değerlendirilen HES Projeleri aşağıda tabloda verilmiştir.

Çizelge 22- Sivas İlinde Bulunan Hidro Elektrik Santraller (HES) ve Kurulu Güçleri
(DSİ 19. Bölge Müdürlüğü, 2025)

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜMÜZ SINIRLARI DAHİLİNDE KAMU TARAFINDAN GELİŞTİRİLEN HES PROJELERİ		
İşletmede olan	Kurulu Gücü (MW)	Yıllık Üretimi (GWh)
Kılıçkaya Barajı ve HES	120,00	332,00

Çamlığöze Barajı ve HES	32,00	102,00
Koyulhisar HES	0,20	0,50
Toplam	152,200	434,500

Çizelge 23- Tüzel Kişiler Tarafından Geliştirilen HES Projeleri
(DSİ 19. Bölge Müdürlüğü, 2025)

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜMÜZ SINIRLARI DAHİLİNDE VE 6446 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE TÜZEL KİŞİLER TARAFINDAN GELİŞTİRİLEN HES PROJELERİ			
HES' LER	Adedi	Kurulu Gücü (MW)	Yıllık Üretimi (GWh)
1- İnşaat Aşamasında Olanlar	1	17,26	79,915
2- Lisans Almış Olanlar	2	11,629	28,086
3- Fizibilite Aşamasında Olanlar	-	-	-
4- İşletmede Olanlar	22	224,314	962,923
Toplam	25	253,20	1.070,92
Bölge Enerji Toplamı		405,40	1.505,42

Çizelge 24- Sivas İlinde İşletmede Olan HES'ler
(DSİ 19. Bölge Müdürlüğü, 2025)

ADET	TESİSİN ADI	KURULU GÜÇ (MW)	TOPLAM ENERJİ (GWh/yıl)
1	Kılıçkaya Barajı ve HES	120	332
2	Çamlığöze Barajı ve HES	32	102
3	Sızır HES	6,78	50
4	Ahiköy I	2,028	11,435
5	Ahiköy II	2,393	11,307
6	Altıntepe HES	4,006	21,27
7	Konak HES	4,006	22,04
8	Beypınar HES	4,006	22,1
9	Sevindik HES	6	32,76
10	Gölova HES	1	3,4

11	Koyulhisar (Aydem) HES	63	330
12	Mursal I HES	4,18	19,37
13	Mursal II HES	4,5	21,63
14	Yeşil HES	14	56,16
15	Saraçbendi HES	25,49	101,49
16	Tuztaşlı HES	1,605	7,861
17	Çobanlı HES	19,03	70
18	Polat HES	6,56	23,36
19	Çermikler HES	25	80
20	Ekinözü 2 HES	5,66	10,541
21	Ekincik	7,52	19,669
22	Sütlüce	5,64	14,41
23	Alçe	5,14	17,5
24	Doğanşar	6,77	16,62
25	Koyulhisar	0,2	0,5
TOPLAM		376,514	1.397,423

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

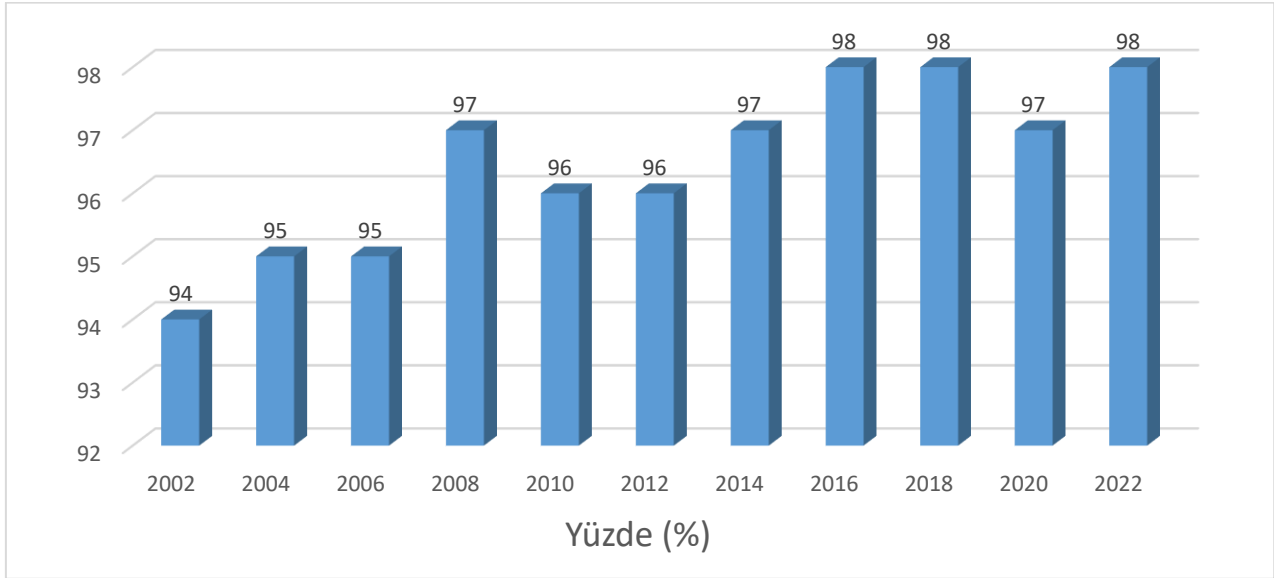
Rekreatif amaçlı olarak Tavra bölgesindeki yeraltı suyu kullanılmaktadır. Bu kuyulardan alınan su, Paşabahçe mesire alanı içerisinde ve şehir merkezinde bulunan Aksu parkındaki yapay su kanalında kullanılmaktadır. Son yıllarda yaşanan kuraklık nedeniyle Paşabahçe mesire alanında bu kuyulardan alınan bir miktar su kapalı çevrim oluşturulan sistem ile şelaleye verilmeye başlanırken Çay Boyunda yer alan su kuyularından ise Aksu parkındaki yapay su kanalına su verilmeye başlanmıştır. Şarkışla Belediyesi tarafından rekreatif amaçlı olarak iki ayrı kuyudan alınan 22 l/sn yer altı suyu Gül Su Projesi içinde bulunan yapay su kanallarında kullanılmaktadır. 2024 yılında bu kuyulardan hiç su verilmemiştir. Divriği İlçesinde ise 300.000 m³/yıl rekreatif amaçlı su kullanılmaktadır.

B.6. Çevresel Altyapı

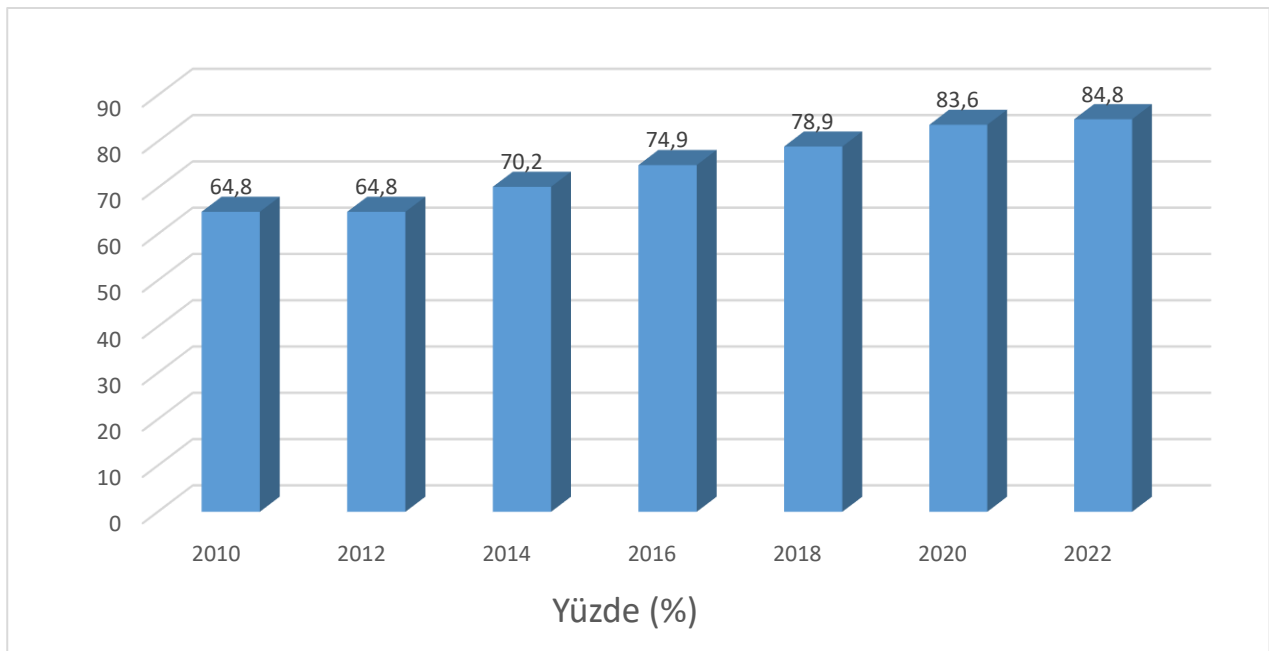
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İPA Projesi kapsamında yapımına devam edilen “Kızılırmak Sağ Sol Sahil Şeridi Ana Kolektör Hattı Yapımı Projesi” tamamlandıktan sonra şehrimizin %100’lük kısmına kanalizasyon hizmeti sağlanacaktır. Kolektör hattının tamamlanması ile şehrimizde oluşan atıksuyun %100’lük kısmı atıksu arıtma tesisine ulaştırılmış olacaktır. Sivas ili Merkez ilçesinde 1 adet atıksu arıtma tesisi bulunmakta olup, 2009 yılından itibaren Sivas Belediyesi bünyesinde hizmet vermeye devam

etmektedir. Kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı ve atıksu arıtma tesisi hizmeti verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı ve yıllara göre değişimi Grafik B.12. ve Grafik B.13.'te verilmektedir.

Grafik 12 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı
(TÜİK, 2025)

Grafik 13 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(TÜİK, 2025)

Sivas Belediyesinin atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurundan alınan numunenin yetkili laboratuvarında yapılan analiz sonucuna göre; Molibden, Nikel, Antimon, Çinko ve Toplam Çözünmüş Katı (TDS) parametreleri “Tehlikesiz Atık” sınıfına, Arsenik, Baryum, Kadmiyum, Toplam Krom, Bakır, Civa, Kurşun, Selenyum, Klorür, Sülfat, Florür, PCBs ve BTEX parametreleri yönetmelikte belirtilen “İnert Atık” sınıfına, Çözünmüş Organik Karbon (DOC), Toplam Organik Karbon (TOC) ve Kızdırma Kaybı (LOİ) parametreleri, yönetmelikte belirtilen “Tehlikeli Atık” sınıfına girmiştir. Atıksu Arıtma Tesisinden çıkan arıtma çamuru çimento fabrikasının arka kısmında daha önce kil ocağı olarak kullanılmış olan ÇED Gerekli Değildir kararı bulunan ve Milli Emlak Müdürlüğü’nce tahsis edilmiş alanda geçici olarak depolanmaktadır.

Divriği Belediyesi: Sivas ili Divriği İlçesinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı %100’dür. Atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır. Projesi İller Bankası Genel Müdürlüğü’ne yaptırılmış olup, maddi kaynak sağlanması beklenmektedir.

Suşehri Belediyesi: Kentsel atıksu altyapı sistemi İller Bankası Genel Müdürlüğü tarafından projelendirilerek ihalesi yapılmış olup, 2022 yılında müteahhit firmaya yer teslimi yapılarak inşaatı tamamlanmış ve hizmete alınmıştır. Mevcut kanalizasyon sistemi ile fazla değişkenlik göstermeyen 14.000-15.000 kişi arasında değişen nüfus yoğunluğuna hizmet vermektedir.

Şarkışla Belediyesi: İlçede mevcut altyapı sistemi nüfusun %100’üne yakın kısmına hizmet vermektedir. 2016 yılında hizmete açılan atıksu arıtma tesisine mevcut hatlar yeni yapılan kollektör hattıyla bağlanmıştır. Atıksu arıtma tesisi ilçe merkezi ile beraber Gürçayır ve Cemel Beldeleri olmak üzere yaklaşık olarak 27.000 kişiye hizmet vermektedir.

Koyulhisar Belediyesi: Kentsel kanalizasyon sistemi ile nüfusun tamamına hizmet verilmektedir. Atık su arıtma tesisi inşaatı tamamlanmış, ancak mekanik tesisatında bulunan eksikliklerden dolayı işletmeye alınamamıştır.

Hafik Belediyesi: Kanalizasyon sistemi ile 3.000 kişiye hizmet verilmekte olup, atık su arıtma tesisinde bulunan eksiklikler belediyenin maddi imkânlarının yetersiz olması nedeniyle giderilememiş ve henüz faaliyete alınmamıştır.

Ulaş Belediyesi: İlçenin yaklaşık % 99’luk kısmı kanalizasyon sistemine bağlıdır. Bu %99’luk kısmın %97’lik kısmı ise yeni yapılan kanalizasyon sistemi ile hizmet almakta olup, %2’lik kısmı eski kanalizasyon sistemini kullanmaktadır. %1’lik kısım ise fosseptik çukuru kullanmaktadır. Atık su arıtma tesisi bulunmakta ancak atıl durumda olduğundan hizmet vermemektedir. 2026 yılında hizmete alınması planlanmaktadır.

Zara Belediyesi: 2019 yılında yapımı tamamlanan kanalizasyon sistemi ilçe nüfusun yaklaşık %99’una hizmet vermektedir. 2020 yılında kesin kabulü yapılan atık su arıtma tesisinin devreye alınması ile arıtılmış atıksu Acısu Deresine deşarj edilmektedir.

Gölova Belediyesi: Kanalizasyon sistemi ile 2011 yılında nüfusun yaklaşık % 95’ü hizmet alırken 2011 yılında başlayan inşaat çalışmaları sonucunda 2013 yılında nüfusun tamamına hizmet verilmektedir. Atık su arıtma tesisi 2012 yılında tamamlanmış ancak maddi ve teknik imkânsızlıklardan dolayı hizmete başlamamış olup, doğal arıtma tesisini kullanılmaktadır.

Akıncılar Belediyesi: Kentsel kanalizasyon sistemi 2012 yılında tamamlanmış olup, 2556 kişiye hizmet vermektedir. Atık su arıtma tesisi inşası tamamlanmış fakat aktif değildir.

Çizelge 25 –2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Sivas İl ve İlçe Belediye Başkanlıkları, 2025)

Yerleşim Yeri Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan/ Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
	Var	İnşaat/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
Sivas	x			x	x	x	78.516	0,78	36.930340 °K 39.711055 °D		358.677	78,8
İlçeler	Akıncılar		x								2556	
	Altınvavla	x									3.250	
	Divriği	x									11.000	
	Doğansar	x									1.500	
	Gemerek	x									11.404	
	Gölova	x									2.500	
	Gürün	x		x	x		3.200		38.425578 °K 37.183957 °D		11.000	0,05
	Hafik	x									3.000	
	İmranlı	x		x	x		518	6	38.098032 °K 39.875860 °D		3.600	0,01
	Kangal		x								11.000	
	Koyulhisar	x		x							5.100	
	Suşehri	x		x	x		1.859		38.076843 °K 40.191131 °D		15.000	1,09
	Şarkışla	x		x	x		10.280	0.09	36.311804 °K 39.353190 °D		26.269	0,68
	Ulus	x									3.000	
	Yıldızeli		x								10.000	
	Zara	x		x	x		2.000	2.352	37.743905 °K 39.867398 °D		12.000	0,87

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimizde 4 (dört) adet Organize Sanayi Bölgesi (OSB) bulunmaktadır. Bunlardan ikisi Merkez ilçe, diğerleri Şarkışla ve Gemerek İlçelerindedir. Söz konusu OSB'lerin çalışmakta olan ya da proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisleri bulunmamaktadır. Sivas Merkez 1.OSB, 2018 yılında Oran Kalkınma Ajansının başlattığı mali destek programına “Sivas Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesi Atık Su Arıtma Tesisi Fizibilite Raporu” adlı proje ile başvurmuştur. Oran Kalkınma Ajansı ile 2019 yılında destek sözleşmesi imzalanmıştır. Fizibilite raporu ve eklerinin hazırlanması için ihale yapılmıştır. Oran Kalkınma Ajansı tarafından fizibilite hazırlığı için verilen bir yıllık süreçte fizibilite detaylı olarak hazırlanmış ve Ajansa sunulmuş ve uygun bulunmuş olup, henüz inşaat aşamasına geçilmemiştir. Ancak, OSB Yönetimi ve Sivas Belediyesi arasında yapılan protokole istinaden OSB altyapı sistemi, sonu atıksu arıtma tesisi ile biten ve Çevre İzin Belgesi bulunan Sivas Belediyesinin altyapı sistemine bağlı olduğundan ve OSB’de bulunan işletmelerin birçoğunun proses kaynaklı atıksuyu oluşmadığından endüstriyel atıksu kaynaklı kirlilik yaşanmamaktadır.

Şarkışla OSB’de toplam 8 sanayi tesisinin yapımı tamamlanmış olup, çeşitli sebeplerden dolayı 3 tesis üretim faaliyeti göstermemektedir. Demirağ OSB’de mevcut olan faaliyete geçmiş toplam 16 (onaltı) fabrika olup, bu tesislerde ön arıtma gerektiren üretim prosesi bulunmamaktadır. Tüm kampüs alanında bitirilmiş olan kanalizasyon sistemi, arıtma tesisi için tahsis edilmiş olan parselde foseptik çukuruna bağlanmıştır. Temmuz-2025’te 10,000 m3/gün kapasiteli evsel ve endüstriyel Atıksu Arıtma Tesisi kurulması için Fizibilite Etüt Raporu ve Projelerinin hazırlanması süreci ihale edilmiş olup, 2026 yılı için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından ayrılan 450.000.000 TL ödenek dahilinde yapılması projeksiyonu ile çalışmalar devam etmektedir. 111 ha alan üzerinde planlanmış Gemerek OSB’de yol ve elektrik yapım işleri devam etmekte olup, sanayi alanlarında tahsislere başlanmıştır.

Çizelge 26 –2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu
(OSB Bölge Müdürlükleri, 2025)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Sivas OSB	Fizibilite Raporu hazırlanmıştır.					
Şarkışla OSB	AAT bulunmamaktadır.					
Gemerek OSB	AAT proje aşamasındadır.					
Demirağ OSB	AAT bulunmamaktadır. Fizibilite Raporu ihale aşamasındadır.					

Çizelge 27 –2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı
(ÇŞİDİM, 2025)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı*	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	19	19
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi	2	2
Diğer		

*İlimizde 4 işletme dışında alıcı ortama endüstriyel nitelikli atıksu deşarj eden sanayi tesisi bulunmamaktadır.

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

İlimizde katı atık düzeli depolama sahası Erzincan Karayolu 12. km’de Seyfebeli Haçın Deresi mevkiinde bulunmaktadır. 2014 yılı sonu itibariyle faaliyete geçmiş olan tesiste, 2015 yılı itibari ile elektrik üretimine de başlanmıştır. Depolama alanından kaynaklanan sızıntı suyu geçirimsiz bir havuzda geçici olarak depolanmakta ve vidanjör ile Sivas Belediyesi atıksu arıtma tesisine taşınarak bertaraf edilmektedir.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Atıksu arıtma tesisinde arıtılan suların geri kazanım yöntemi kullanılmayıp, arıtılan atıksu doğrudan alıcı ortama deşarj edilmektedir.

Çizelge 28 –2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu
(ÇŞİDİM, 2025)

ARITILMIŞ ATIKSULARIN YENİDEN KULLANILMASI VEYA BERTARAFI								
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	Diğer Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
25.272.419	-	-	-	-	-	-	-	25.272.419

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında yükümlü olan işletmeler tarafından İl Müdürlüğümüze sunulan 5 adet Faaliyet Ön Bilgi Formları incelenip değerlendirilmiş ve sistem tarafından 4 şüpheli saha ve 1 takip gerektirmeyen saha olarak tanımlanmıştır.

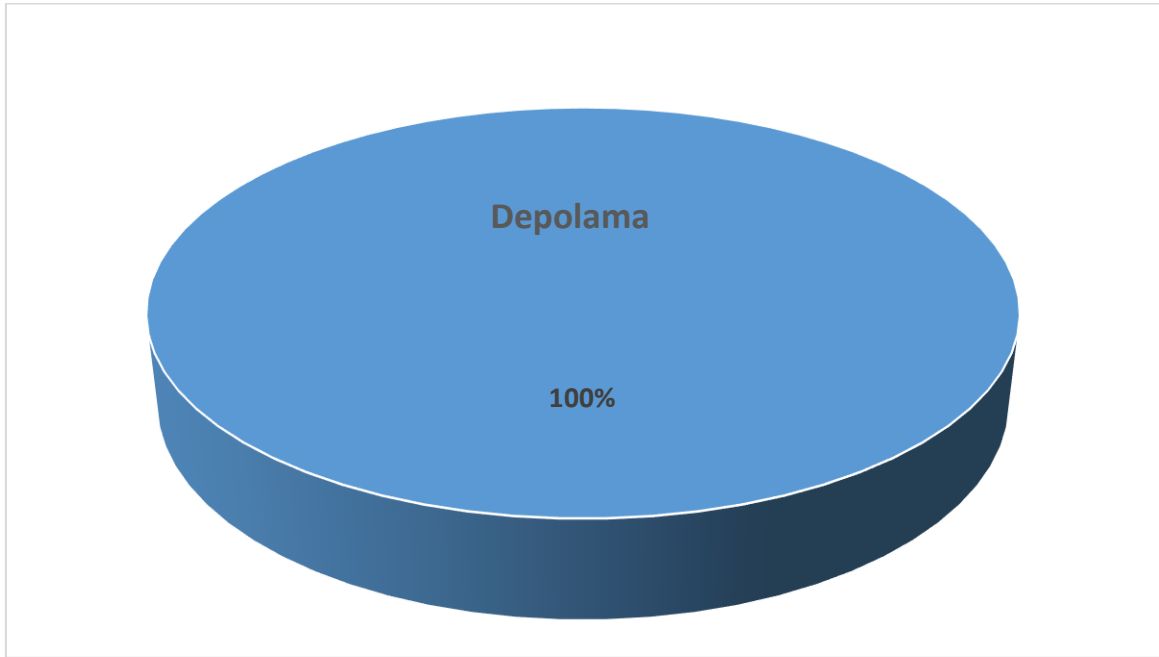
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Yönetimi

“Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamında Sivas Belediyesi tarafından KfW tarafından finanse edilen “Sivas Belediyesi ve Samsun Su ve Atık Su İdaresi İnsan Kaynakları ve Organizasyon Geliştirme (IKOG)” projesi çerçevesinde, Sivas Atık Su Arıtma Tesis (AAT) Atık Su Çamuru Yönetim Konsepti ayrıntılı biçimde hazırlanmıştır.

2009 Ekim ayında KfW’ye sunulan konsept üretilen atık çamurun bertarafı için tarımsal kullanım, gömme ve topraklaştırma olmak üzere üç farklı seçeneği incelemiş ve topraklaştırma işleminin çevreye en uygun seçenek olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu kapsamda topraklaştırma proje ön fizibilite çalışması için kaynak aktararak KfW tarafından hazırlanan ön fizibilite çalışması sonucu çamurun topraklaştırma çalışması atıksu arıtma tesisinde pilot ölçekli olarak yürütülmüştür. Ancak mevcut durumda arıtma çamuru toprakta kullanılmamaktadır.

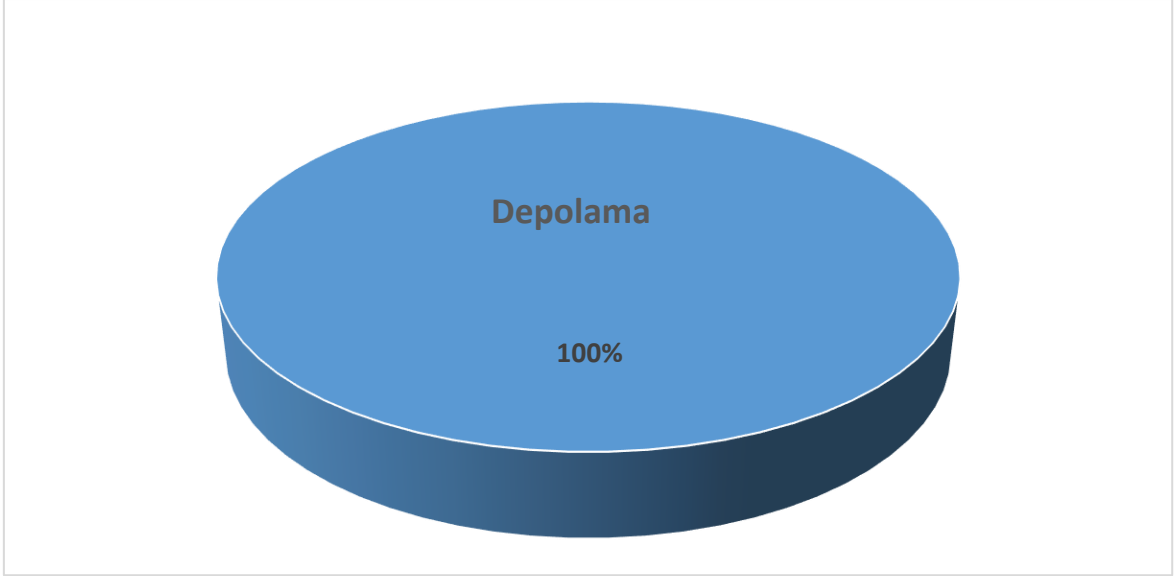
Arıtma çamuru susuzlaştırma sonrası kireçle stabilize edilerek, daha önce kil ocağı olarak kullanılmış, “ÇED Gerekli Değildir” kararı bulunan ve Milli Emlak Müdürlüğü’nden tahsisi alınmış olan alanda geçici olarak depolanmakta olup, bertarafı için Sivas Belediyesi tarafından çevre lisansı bulunan firma ile anlaşma da yapılmıştır. Ayrıca çamur kurutma-yakma sistemi ve arıtma tesisine çok yakın mesafede olan Sivas Çimento fabrikasında alternatif hammadde ve/veya ek yakıt olarak kullanımına yönelik fizibilite çalışmaları da devam etmektedir.

Grafik 14 – 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Sivas İl ve İlçe Belediye Başkanlıkları, 2025)

Şarkışla atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurlarında yapılan analiz sonuçlarında içme suyundaki arsenik oranına bağlı olarak yüksek miktarda arsenik çıktığı için toprakta kullanımına yönelik bir çalışma yapılmamıştır. Yeni Konvansiyonel İçmesuyu Arıtma Tesisinin inşaatı tamamlanmıştır. Ancak ilçede bulunan Biyogaz Tesisinin Çevre İzin ve Lisans kapsamında bir belgesinin bulunmamasından kaynaklı faaliyetine başlayamaması bu yüzden atık çamurlar henüz biyogaz tesisinde değerlendirilememiştir.

Grafik 15 -2024 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(ÇŞİDİM, 2025)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“23/01/2010 tarihli ve 27471 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği”nde doğaya yeniden kazanım; maden arama ve işletme faaliyetleri esnasında veya sonucunda topoğrafyası değişen alanların, çevre emniyetinin sağlanarak ve projesine uygun olarak ıslah edilmesi, ilgili mevzuatta yer alan çevre ile uyumlu hâle getirme ve rehabilitasyonu olarak tanımlanmıştır.

Yönetmeliğin 11 inci maddesi gereğince, İlimizde madencilik faaliyetlerinde (maden ocağı kazı faaliyetleri, patlatma, kırma, yarma, sondaj, kuru veya sulu eleme ve öğütme gibi fiziksel işlemler veya bu işlemlere ilaveten kimyasal işlemler kullanılarak yapılan cevher hazırlama ve zenginleştirme uygulamaları sonrasında, toprak ve kayalar içindeki ekonomik değeri olan malzemeleri elde etmek amacıyla yapılan çalışmaları) bulunan 4 ocak/işletme için EK-3 Raporlama Formu düzenlenmiştir.

Söz konusu yönetmelik gereğince işletmelerin faaliyetlerinin tamamlanmasından sonraki iki yıl içinde işletmeci tarafından faaliyet sonrası kullanıma uygun hale getirilen faaliyet alanı bulunmamaktadır. İşletmelerin doğaya yeniden kazandırma çalışmalarına ilişkin hazırlanmış oldukları uygulama takvimine göre yapılan çalışmalar yıllık izleme raporları şeklinde Müdürlüğümüze sunulmasına müteakip, Müdürlüğümüzce denetim planına uygun olarak bu sahalarla ilgili izleme ve denetimler yapılmaktadır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlimizde kullanılan gübre ve gübre dışındaki kimyasalların (bitki besin maddesi bazında) türü, miktarı, kullanım alanına ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgelerde belirtilmiştir.

Çizelge 29 –2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2025)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	27.017	422.800
Fosfor	15.597	
Potas	1.431	
TOPLAM	44.045	

Çizelge 30 -2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(Kaynak, yıl)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcekler	3,062	1.919,7
Herbisitler	Yabancı Ot	49,402	75.104,1
Fungisitler	Mantari Hastalıklar	110,670	158.655
Rodentisitler	Kemirgenler	0,02	2.000
Nematositler			
Akarisitler	Akarlar	0,224	11
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
Diğer		0,300	7
TOPLAM		163,678	237.696,8

Toprakta birikim yapmış tarım ilaçlarının miktarının tespitine yönelik İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından bir çalışma yapılmadığı ve herhangi bir veri temin edilemediği için Çizelge B.31 doldurulmamıştır.

Çizelge 31 -2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

*Veri bulunmamaktadır.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz yerüstü suyu potansiyeli 5.821,23 hm³/yıl, yeraltı suları potansiyeli 578,08 hm³ yıl olmak üzere toplam su potansiyeli 6339,31 hm³/yıl'dır.

Şehrin içme ve kullanma suyu ihtiyacının yaklaşık %56'lük kısmı yeraltı, %44'lük kısmı da yüzeysel su kaynaklarından karşılanmakta olup, günlük ihtiyaç mevsim şartlarına göre 1.100 –1.500 l/sn arasında değişmektedir. Yeraltı suyu Tavra Vadisi'nde bulunan ve hâlihazırda devamlı çalışma potansiyeli bulunan yer altı su kuyularından karşılanmaktadır. Kuyular ihtiyaca göre çalıştırılıp, pompalama yoluyla şehre 24 saat su verilmektedir. Şehrin yüzeysel su kaynağı ise DSİ tarafından Mısmırlırmak üzerinde içme suyu amaçlı inşa edilen 4 Eylül Barajıdır. 4 Eylül Barajı'nın planlanan içme ve kullanma suyu kapasitesi 33 hm³/yıl olup; depolama tesisine ilaveten yapılan içme suyu arıtma tesisi ile birlikte şehre ilgili standartlara uygun içme ve kullanma suyu verilmektedir. Depolama tesisi 2004 yılında, arıtma tesisi de 2007 yılında tamamlanarak Sivas Belediyesi'ne devredilmiştir. DSİ 19. Bölge Müdürlüğü tarafından 2011 yılında inşaatına başlanılan terfi merkezide 2015 yılında tamamlanarak şehrin çok büyük bir bölümüne arıtma tesisinden su verilmektedir.

Kızılırmak erozyon etkisi ile askıda katı madde miktarının artması sonucu özellikle yağışlı dönemlerde tamamen kıvılcık bir renk almakta ve suyun kalitesi düşmektedir. Su kalitesi üzerinde bir diğer olumsuz etki ise başta Acısu deresi olmak üzere jipsli arazilerden doğan kaynak suları ile beslenen derelerin Kızılırmak'a karışması ile birlikte tuzluluğun çok yükselmesidir. Ayrıca, akarsu boyunca bulunan Hafik, Ulaş, Gemerek ilçeleri ile diğer küçük yerleşim birimlerinin atık suları Kızılırmak'a ve ırmağı besleyen akarsulara hiçbir arıtma yapılmadan deşarj edilmek suretiyle kirliliğe neden olmaktadır. Ancak, Kızılırmak'a atıksu deşarj eden Merkez İlçe, Şarkışla, İmranlı ve Zara İlçelerinin atıksu arıtma tesislerinin işletmeye alınması ile Kızılırmak üzerindeki kirlenme etki büyük ölçüde ortadan kalkmıştır.

İl'de oldukça zengin maden kaynakları bulunmaktadır. Bu maden sahaları da erozyon, yanlış işletme teknikleri vb nedenlerle doğrudan ya da dolaylı olarak yüzeysel ve yer altı sularının kirlenmesine neden olmaktadır. Yeraltı suyu taşıyan akiferlerde bulunan maden kaynakları bu suların doğal olarak kirlenmesine neden olmaktadır.

Kaynaklar

- 1- DSİ 19. Bölge Müdürlüğü
- 2- Belediye Başkanlıkları
- 3- İl Özel İdaresi
- 4- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- 5- İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- 6- OSB Müdürlükleri
- 7- Sivas İli 2023 Yılı Çevre Durum Raporu

C. ATIK

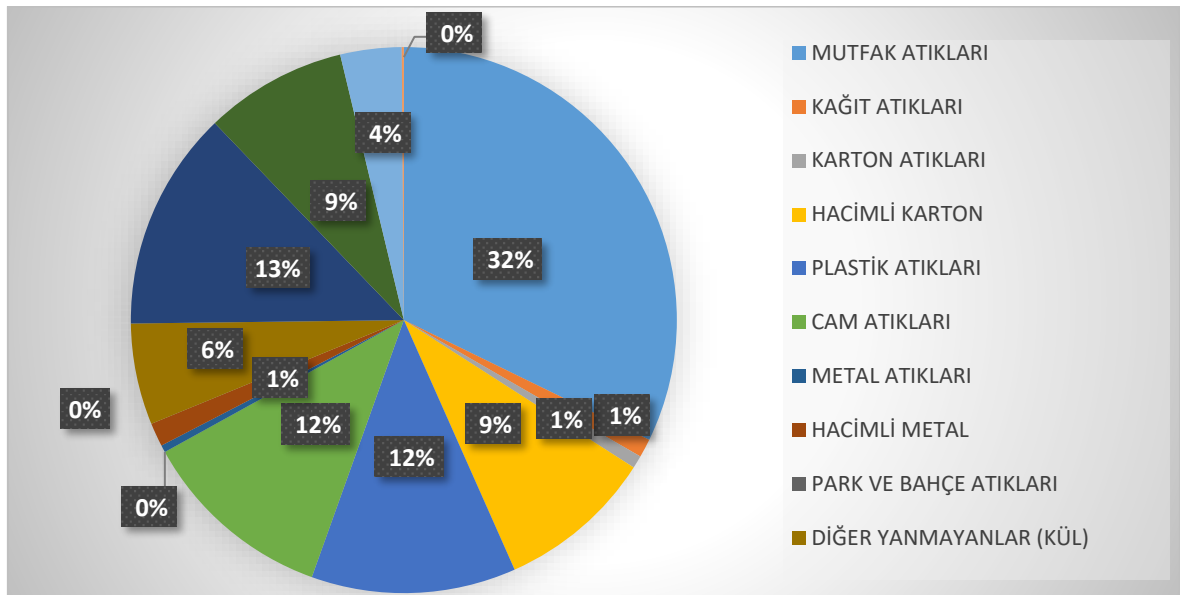
C.1. Belediye Atıkları

Bakanlığımız Katı Atık Ana Planı 1. Aşama Projesi kapsamında Sivas Merkez, Zara, Hafik, Yıldızeli, Ulaş ve İmranlı Belediyelerinin katılımı ile Sivas Merkez ve Çevre Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği (SİVÇEKAB) kurulmuş olup, daha sonra Doğanşar Belediyesi, son olarak 2023 yılında İl Özel İdaresi Birliğe katılmıştır. Erzincan Karayolu 12. km’de Seyfebeli Haçın Deresi Mevkiinde bulunan düzenli depolama tesisi projesine Bakanlığımızca 2005 yılında ÇED Olumlu kararı verilmiştir.

Bakanlığımızca onaylanan uygulama projesine uygun olarak düzenli depolama tesisinin inşaatı tamamlanmış ve 2014 yılı sonu itibariyle faaliyete geçmiştir. 22.02.2023 tarih ve 7008 karar no ile Ön İşlem Tesisleri (Mekanik Ayırma Tesis) ve Kompost Tesis için ÇED Olumlu kararı alınmış ve katı atık düzenli depolama sahasının yapılacak yeni lot alanı için proje çalışmaları başlatılmıştır. Proje Çevre Şehircilik ve İklim Bakanlığı’nın KAP programına dâhil edilmiştir. KAP programı doğrultusunda, İller Bankası A.Ş. tarafından öncelikle proje ihalesi ve ardından yapım ihalesi yapılacaktır.

İlimizde 2024 yılında yaz aylarında günde ortalama 300 ton, kış aylarında ise günde ortalama 255 ton katı atık toplanmıştır. Birliğe dâhil olan ilçe belediyeleri için transfer istasyonları kurulduktan sonra bu ilçelerden getirilen evsel katı atıklar da düzenli depolama tesisinde bertaraf edilecektir. Birliğe dahil olan ilçe belediyelerinden Yıldızeli İlçesi ile Zara İlçesine transfer kurulmuş ve Yıldızeli İlçesinden atıklar taşınmaya başlanmıştır. Hafik Belediyesi tarafından atıklar sahaya taşınmaktadır. Ayrıca Şarkışla Belediyesi ile de protokol yapılması planlanmaktadır.

İlimizdeki atık kompozisyonu aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Grafik 16 -2024 yılı itibariyle Belediye atık karakterizasyonu
(Sivas Belediyesi, 2025)

Çizelge 32 -2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri (Belediye Başkanlıkları, 2025)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus* (*)		Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağına ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
			Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer
SİVÇEKAP	SİVAS		389.179	389.179	300	225		B, Ö.S.	var	var	yok	var	
	Zara		11.643	11.643				ÖS	yok	yok	yok	yok	
	Hafik		3.193	3.193	2,12	2,19		B	yok	yok	yok	yok	
	Ulaş		3.580	3.034	2,28	5,16		B	yok	yok	yok	yok	
	Doğanşar		1.236	1.236				B	yok	yok	yok	yok	
	Yıldızeli		6.536	6.536				B	yok	yok	yok	yok	
	İmranlı		2.823	2.823				B	yok	yok	var	yok	
	Suşehri		50.000	15.699	4,7	2,04		B	yok	yok	var	yok	
	Koyulhisar		15.000	5.000	17	5		B					
		Akıncılar	-	2556	3,38	1		B	var	yok	yok	yok	
İl Geneli			483.190	440.899	329,48	240.39							

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Belediye sınırları içerisinde inşaat yapım çalışmalarından dolayı çıkan hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıkları, İmar Planında işlenmiş durumda olan Sivas Merkez Erzincan karayolu 12. km’de yer alan 117 Ada 3,4,5 ve 6. Parselde bulunan alanda depolanmaktadır. Çizelge C.33’da il genelinde hafriyat toprağı ve atıklarını ayrı toplayan belediye başkanlıklarına ait verilere yer verilmiştir.

Çizelge 33–2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Belediye Başkanlıkları, 2025)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
Sivas	22.000	80.000	-	-	1
Zara	320	500	-	1	1
Gürün	-	-	-	-	2
Divriği	3.000	3.000	-	-	1
Suşehri	3.000	15.000			1
Akıncılar	300	1.000	-	-	1
İl Geneli (Toplam)	28.620	99.500	-	-	6

* Gürün Belediyesinin 2024 yılına ait hafriyat ve yıkıntı atık miktarı verisi bulunmamaktadır.

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

“Sıfır Atık”; israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesini veya minimize edilmesini, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan atık yönetim felsefesi olarak tanımlanan bir hedeftir.

Atıkların geri dönüşüm ve geri kazanım süreci içinde değerlendirilmeden bertarafı, hem maddesel hem de enerji olarak ciddi kaynak kayıpları yaşanmasına neden olmaktadır. Dünya üzerindeki nüfus ve yaşam standartları artarken tüketimde de kaçınılmaz şekilde bir artış yaşanmakta ve bu durum doğal kaynaklarımız üzerindeki baskıyı artırarak dünyanın dengesini bozmakta, aynı zamanda sınırlı kaynaklarımız artan ihtiyaçlara yetmemektedir. Bu durum göz önüne alındığında, doğal kaynakların verimli kullanılmasının önemi daha da ortaya çıkmaktadır. Bu nedenledir ki son yıllarda tüm dünyada sıfır atık uygulama çalışmaları bireysel ve kurumsal olarak yaygınlaşmaktadır.

Sıfır atık yaklaşımının esas alınması ile sağlanacak avantajlar;

- Verimliliğin artması,
- Temiz ortam kaynaklı olarak performansın artması,
- İsrafın önüne geçildiğinden maliyetlerin azaltılması,
- Çevresel risklerin azalması,
- Çevre koruma bilincinin kurum bünyesinde gelişmesine katkı sağlandığından çalışanların “duyarlı tüketici” duygusuna sahip olmasının sağlanması,

- Ulusal ve uluslararası pazarlarda kurumun “Çevreci” sıfatına sahip olmasının sağlanması, bu sayede saygınlığının artırılmasıdır.

Bakanlık olarak, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde atıklarımızı kontrol altına almak, gelecek nesillere temiz, gelişmiş bir Türkiye ve yaşanabilir bir dünya bırakmak noktasında mevcut sistemi daha düzenli, sistemli ve uygulanabilir bir temele oturtmak amacıyla “Sıfır Atık” prensibi hedef alınmış ve 2017 Haziran ayında öncelikle Bakanlığımız ana hizmet binasında aşamalı olarak uygulamaya geçilmiştir.

Sıfır Atık Projesinin Bakanlığımızda uygulanmaya başlamasının akabinde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın eşi Emine Erdoğan Hanımefendinin öncülüğünde 26.09.2017 tarihinde Sıfır Atık Projesinin Tanıtım Toplantısının yapılması suretiyle, bu projenin tüm Türkiye’de uygulanmasına ilişkin süreç de başlamıştır.

Bakanlığımızca, 2018 yılından 2023 yılına kadar uygulanacak strateji ve eylemleri içeren “Sıfır Atık Yönetimi Eylem Planı” hazırlanmış olup, bu plan sıfır atık yaklaşımının anlaşılmasını sağlamak, mevcut durumu ortaya koymak, hedeflere ulaşmak için eylemleri belirlemek ve tüm kurum/kuruluşlarda aşamalı olarak yaygınlaştırılmasını sağlamayı hedeflemekte ve sıfır atık yönetimi için bir yol haritası çizmektedir. Sıfır Atık Yönetim Eylem Planı’nda uygulamaya yönelik hedefler ve bu hedeflere ilişkin eylemler belirlenmiştir.

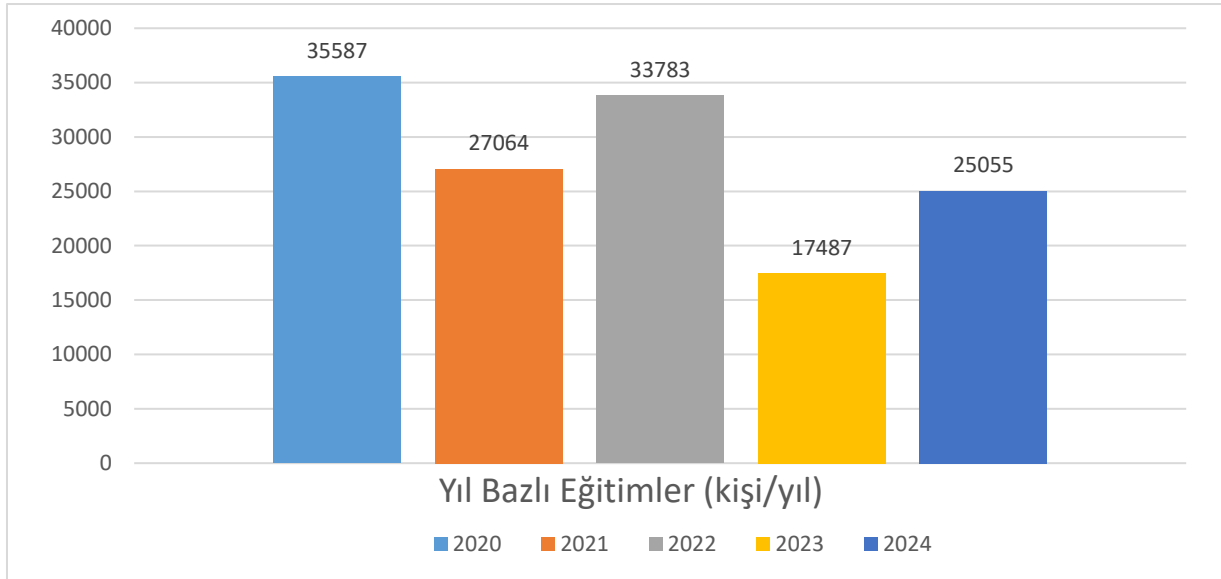
Sıfır Atık Projesi, Ankara’dan başlamak üzere aşamalı olarak tüm Türkiye’de hayata geçirilmiştir. Projenin kamu kurum/kuruluşlarında, eğitim kurumlarında, alışveriş merkezlerinde, hastanelerde, eğlen-dinlen tesislerinde ve büyük iş yerlerinde uygulanması ve 2023 yılında tüm Türkiye’de etkin bir şekilde uygulamaya geçilmiştir.

Resim 1- Sıfır Atık Projesi

C.3.1. Eğitimler

Sıfır Atık Projesinin tüm Türkiye’de uygulanmaya başlanması ile birlikte ilimizde de 2017 yılında bir tanıtım programı düzenlenmiştir. Daha sonraki yıllarda Valimizin öncülüğünde ve katılımında gerek il merkezinde, gerek İlçelerimizde ve köylerimizde çok sayıda eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. 2024 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 25.055 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik 17 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2025)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge 34–2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2025)

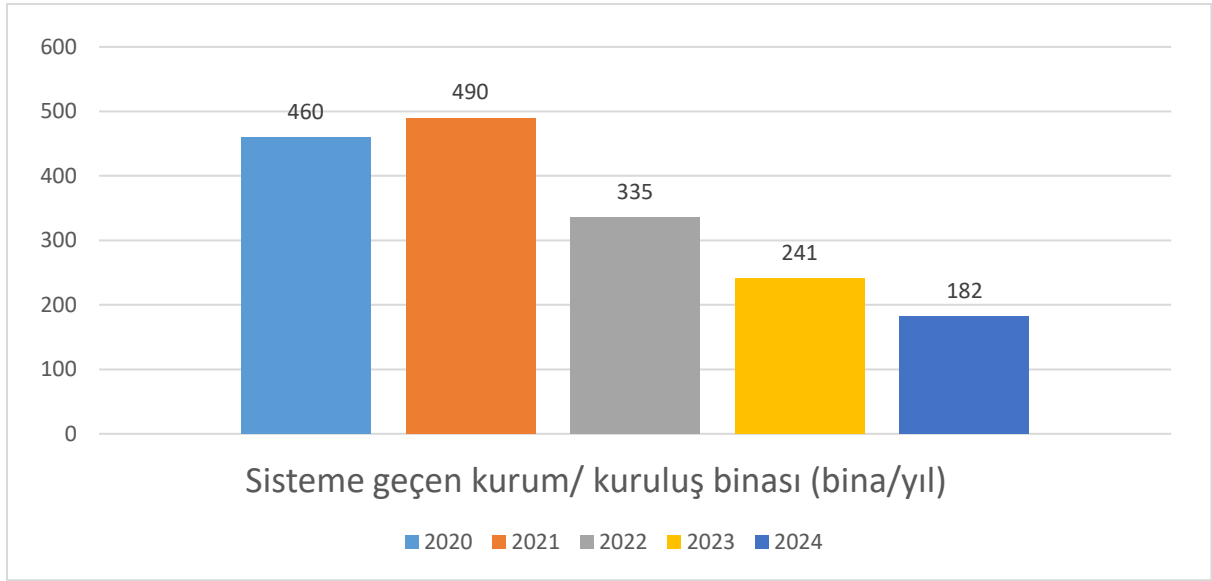
Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM	Sivas Belediyesi	1	100	14
1.Sınıf AGM	Koyulhisar Belediyesi	1	80	14
1.Sınıf AGM	Şarkışla Belediyesi	1	80	5
Mobil Atık Getirme Merkezi	Sivas Belediyesi	1	20	5
Mobil Atık Getirme Merkezi	Koyulhisar Belediyesi	1	20	6
Mobil Atık Getirme Merkezi	Sivas İVA PARK AVM	1	100	14
Atık Getirme Merkezi	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1	200	14

C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

Çizelge 35 –2024 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2025)

Kurum Türü	Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	0
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	139
Alışveriş Merkezi	1
Belediye	13
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	21
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	82
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	1
Diğer	79
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	503
Havalimanı	1
İl Özel İdaresi	2
İş merkezi ve Ticari Plaza	1
Kafeterya ve Restoranlar	3
Kamu Kurum ve Kuruluşu	248
Kargo şirketleri	16
Konaklama işletmeleri	29
Laboratuvarlar, hukuk büroları, dernek, kooperatif, çevre danışmanlık firmaları ve meslek kuruluşları, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar	4
Liman	0
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	0
Organize Sanayi Bölgesi	1
Sağlık Kuruluşu	57
Serbest Bölge, Sanayi Siteleri	0
Tren ve Otobüs Terminali	0
Zincir Marketler	333
Toplam Sayı	1534

Grafik 18 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı (Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2025)

C.4. Ambalaj Atıkları

26/06/2021 Tarih ve 31523 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında, Ambalaj Bilgi Sistemi değerlendirme, bakım ve geliştirme çalışmaları amacı ile kullanıcı girişlerine 2021 yılı Temmuz ayı itibarıyla kapatılmış olup, söz konusu sistemde değerlendirme, bakım ve geliştirme süreci halen devam etmektedir.

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği gereğince; ambalaj üreticileri, tedarikçiler ve piyasaya sürenler bildirim ve beyanlarını Bakanlığımız Ambalaj Bilgi Sistemi üzerinden her yıl Mart ayı sonuna kadar vermeleri gerekmektedir. Ancak Ambalaj Bilgi Sistemi değerlendirme, bakım ve geliştirme çalışmasına ilişkin süreç uzamış olduğundan ekonomik işletmeler tarafından 2025 yılı Mart ayı sonuna kadar yapılması gereken 2024 yılına ait bildirimler yapılamamıştır. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında Ambalaj Bülteninden ulaşılabilecektir.

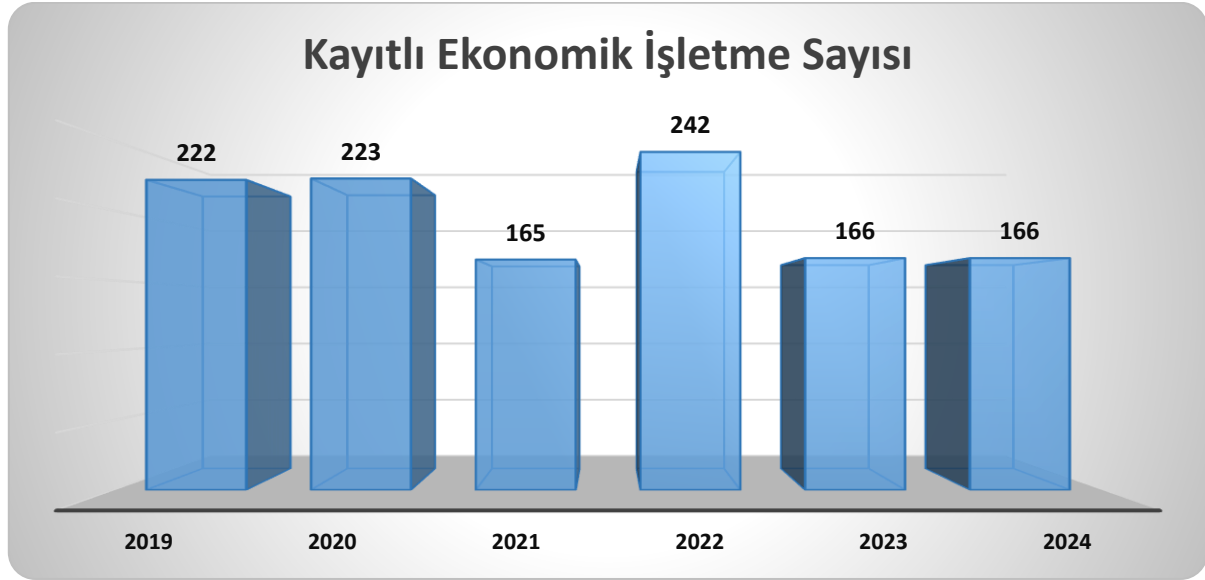
Çizelge 36 –2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi)

Ambalaj Cinsi	Beyan Edilen Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	196.242
Metal	1.100
Kompozit	0
Kağıt Karton	404.360
Cam	80
Ahşap	339.380
Karışık	1.073.281
Toplam	2.014.443

Çizelge 37 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2025)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	147
Ambalaj Üreticisi Sayısı	10
Tedarikçi Sayısı	9

Grafik 19 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2025)

Çizelge 38 -2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

(e-İzin Uygulaması, 2025)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
7	2	1	1

Çizelge 39 -2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı

(e-İzin Uygulaması, yıl)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisleri (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
4	4						

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

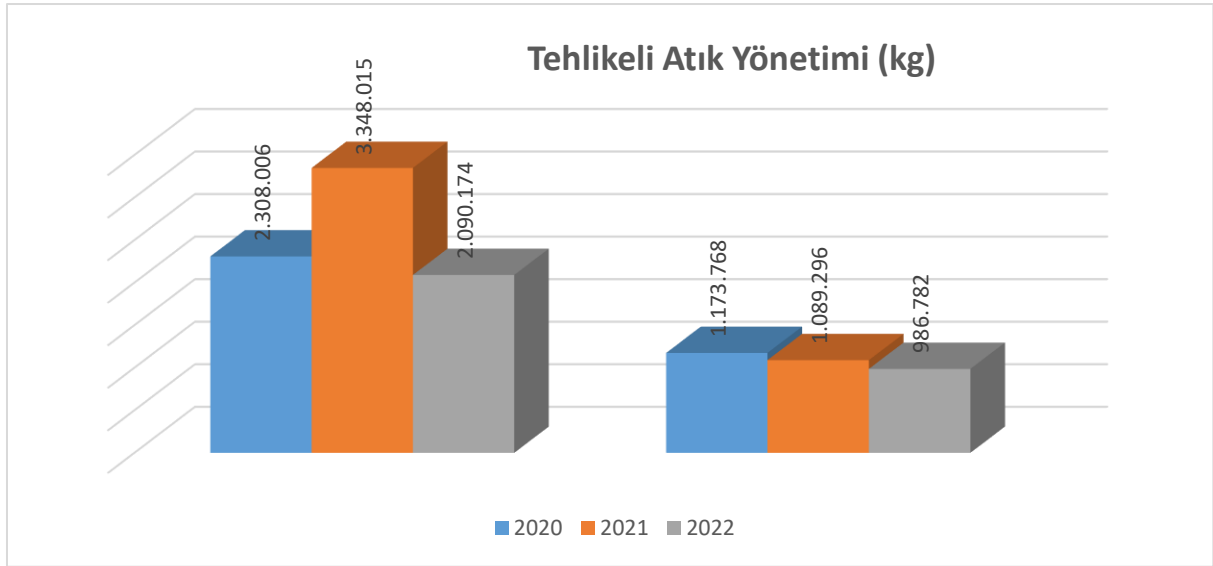
Grafik 20 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2025)

C.5. Tehlikeli Atıklar

Tehlikeli atıklar, patlayıcı, oksitleyici, tutuşabilen, tahriş edici, zararlı, toksit, kanserojen vb zararlı özelliklere sahip atıklardır. Atık yağlar, atık pil ve akümülatörler, ömrünü tamamlamış lastikler, bitkisel atık yağlar, boya ve vernik kalıntıları, organik solventler, flouresan lambalar, tıbbi atıklar, kartuş ve tonerler, pestisitler, asbest içeren maddeler tehlikeli atık sınıfına girmektedir.

İlimizde mevcut tesislerden oluşan tehlikeli atıklar atık yönetim planı kapsamında ayrı biriktirilerek bertaraf/geri kazanım için lisanslı tesislere gönderilmekte ve taşıma işlemleri MOTAT sistemi ile takip edilmektedir. İlimizde lisans almış tehlikeli atık geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

25.12.2024 tarihli ve 13 sayılı 2022 yılı atık istatistikleri bülteni yayınlanmış olup, en son yayınlanan 2022 yılına ait veriler, aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 21– 2022 yılı Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması)

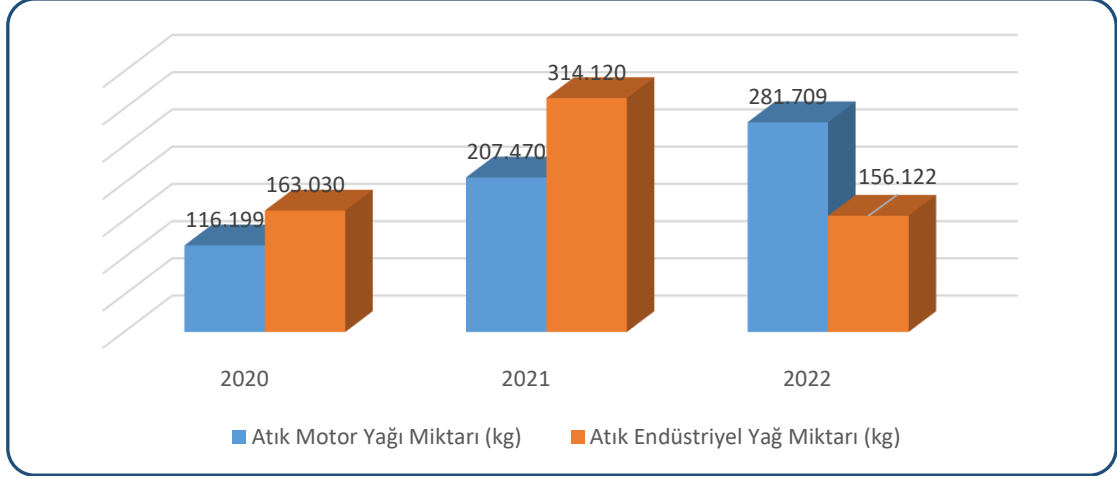
Çizelge 40 -2022 yılında atık işleme yöntemine göre tehlikeli atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (kg)
Geri Kazanım (R)	2.090.174
Bertaraf (D)	986.782

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup edilen yılda atık üreticisinin tesisinde oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Yağlar

Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği uyarınca İlimizde mevcut tesislerden oluşan atık yağlar atık yönetim planlarına uygun olarak ayrı biriktirilmekte, bertaraf/geri kazanım için lisanslı tesislere gönderilmektedir. İlimizde lisans almış atık madeni yağ geri kazanım tesisi bulunmamaktadır. Ayrıca İlimizde 2021 yılında 101, 2022 yılında 267, 2023 yılında 291, 2024 yılı itibariyle 31 noktaya Motor yağı değişim noktası (MOYDEN) belgesi verilmiştir. Atık Beyan sistemine kayıtlı tesislerden elde edilen güncel veriler doğrultusunda oluşturulan grafikler aşağıda yer almaktadır.

Grafik 22 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması,2025)

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08* Atık Endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07

Çizelge 41 –2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık yönetim Uygulaması)

Geri kazanım ^{&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
437.831	0	0	48.213

* Ek yakıt olarak kullanım dâhildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

İlimizde atık pillere yönelik olarak, Müdürlüğümüz ve Sivas Belediyesi tarafından ortak çalışma yapılmakta olup, eğitim kurumlarında özellikle anaokulu ve ilkokullarda eğitici faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra broşür vb. materyallerle konu hakkında bilgilendirme çalışmaları yapılmaktadır. Eğitim kurumlarında ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarındaki atık pil toplama kutularında toplanan atık piller, Sivas Belediyesi tarafından toplanmakta, periyodik olarak Taşınabilir Pil Üreticileri ve İthalatçıları Derneği (TAP)'ne gönderilmekte ve Müdürlüğümüze bilgi verilmektedir.

İlimizde atık üreticileri ve bayiler tarafından iade alınan atık akümülatörler, tekrar üretici firmalara/lisanlı firmalara MOTAT sistemi üzerinden gönderilmekte ve Müdürlüğümüzce takip edilmektedir.

İlimizde atık akümülatör geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge 42 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması)

2018	2019	2020	2021	2022
837.749	932.851	632.425	116.714	131.877

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler
160602 Nikel kadmiyum piller
160603 Cıva içeren piller
160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)
160605 Diğer piller ve akümülatörler
160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler
200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler
200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir.

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında ilimizde lisans verilmiş geri kazanım tesisi bulunmamaktadır. Sivas Belediye Başkanlığının anlaşmalı olduğu Kayseri İlinde çevre izin ve lisansı bulunan bir firma tarafından ilimizdeki bitkisel atık yağlar toplanarak geri kazanımı sağlanmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda Çizelge C.43 oluşturulmuştur.

Çizelge 43 –2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Sivas Belediyesi, ÇŞİDİM, 2025)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg)		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
-	35.587	3.670	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dâhil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

İlimizde “Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında geçici depolama izni verilen tesis bulunmamaktadır. Geri Kazanım/Bertaraf Lisansı verilen bir işletme bulunmaktadır.

Çizelge 44 –2024 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

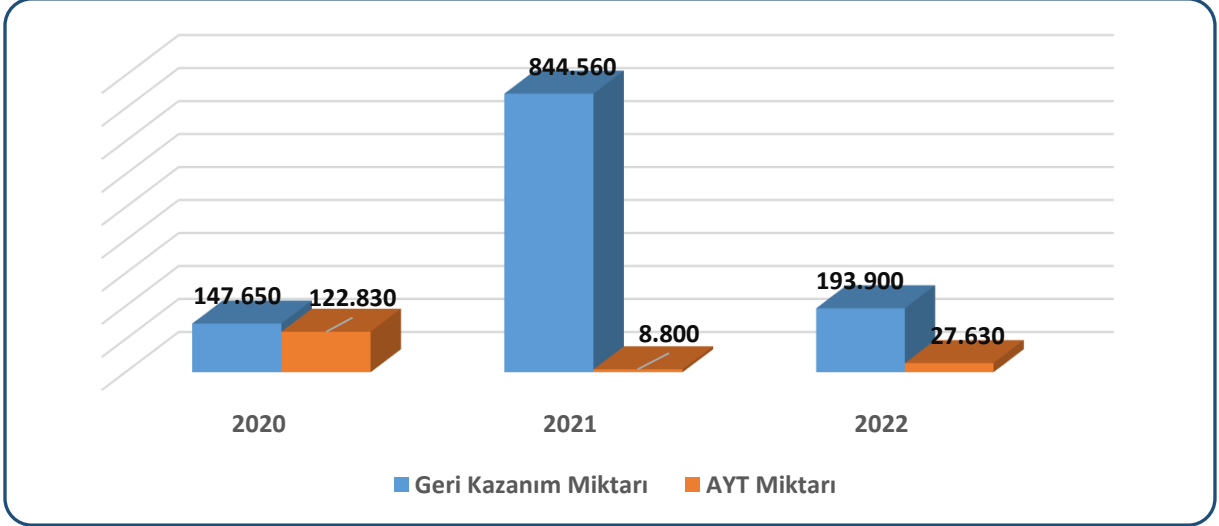
(Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesis Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
0	0	0	0	2	1.251,084

*İlimizde Çevre İzin ve Lisans Belgesine sahip ömrünü tamamlamış lastik geri kazanım firması bulunmamaktadır.

Çizelge 45 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması, ÇŞİDİM)

	2020	2021	2022
Geri Kazanım Miktarı	147.650	844.560	193.900
AYT Miktarı	122.830	8.800	27.630

Grafik 23 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması)

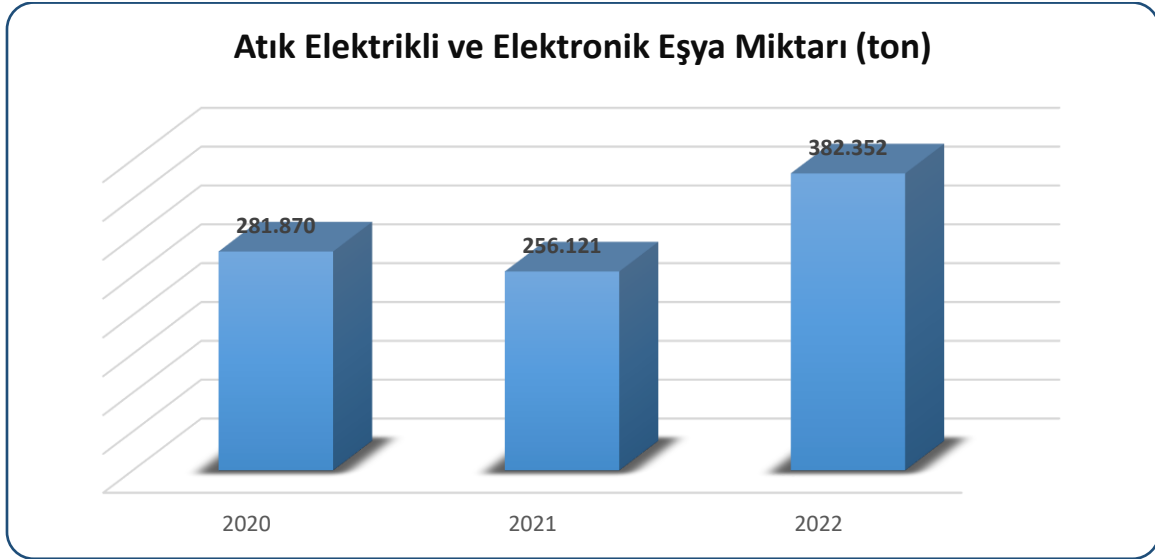
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU, RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup, 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’sında yer alan kategorilere dâhil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’sında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları kapsar.

Grafik 24 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması)

Çizelge 46–2024 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Atık Yönetimi Uygulaması, Sivas Belediyesi, 2025)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Transfer Noktası Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde, Mobil Atık Getirme Merkezlerinde ve Transfer Noktalarında Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
1	1	0	0,259	0

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“İlimizde Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik kapsamında Müdürlüğümüzce 2 firmaya ÖTA Teslim Yeri Uygunluk Belgesi verilmiştir. İlimizde, 0 adet ÖTA geçici depolama alanı bulunmakta olup, ömrünü tamamlamış araç işleme tesisi ise bulunmamaktadır.

Çizelge 47 –2024 yılı İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)
(ÇŞİDİM, ÖTA Sistemi, 2025)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı
2	0	0

Çizelge 48– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)
(ÇŞİDİM, ÖTA Sistemi, 2025)

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
12	1	1	0	2	10	0

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Atık Yönetimi Yönetmeliği, 02 Nisan 2015 tarih ve 29314 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

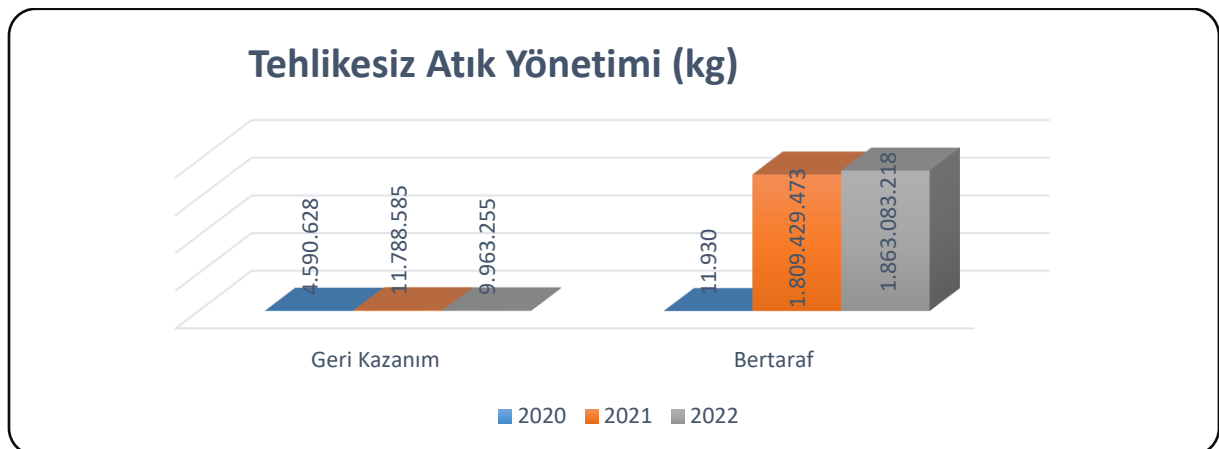
Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile atık türü 20 bölüme ayrılarak liste olarak verilmiştir.

Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetiminde boşluk oluşmuştur. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Anılan Yönetmelik Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıf Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan cüruf atıkları; termik santrallerden kaynaklanan kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlimizde tehlikesiz atıklar konusunda; 3 adet işletmenin tehlikesiz atık geri kazanım lisansı bulunmaktadır.

Grafik 25 – 2022 Yılı Atık Yönetim Uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması)

Çizelge 49 –2022 Yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili veriler
(Atık Yönetim Uygulaması)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (Kg)
Geri Kazanım (R)	9.963.255
Bertaraf (D)	1.863.083.218

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve çelik endüstrisinden kaynaklanan atıklar, 02 Nisan 2015 tarih ve 29314 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Yönetmeliği’nin Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar” olarak yer almaktadır. İlimizde demir çelik sektöründe kamuya ait iken özelleştirilmiş bir işletme bulunmakla birlikte söz konusu tesise idari yaptırım uygulanarak faaliyeti durdurulmuştur. Bu nedenle Çizelge 50 düzenlenmemiştir.

Çizelge 50 –2024 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi*

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi

*Veri bulunmamaktadır.

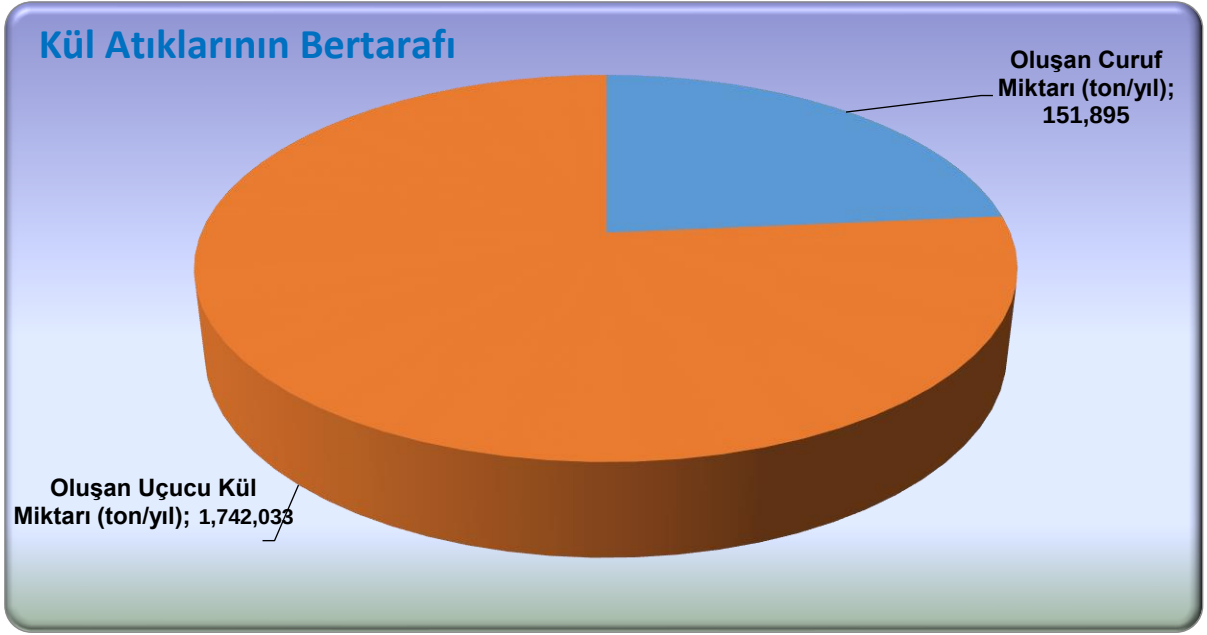
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimiz, Kangal İlçesi, Hamal Köyü mevkiinde faaliyet gösteren bir adet termik santrali bulunmaktadır. Termik santralının kazanlarında yakılan kömürün külü, I. ve II. ünitelerde bacagazı ile sürüklenerek elektrostatik filtrelerde tutulmakta, küller ile kazan altına düşen ve burada su dolu bir teknede soğutulan cüruf ayrı ayrı silolarda toplandıktan sonra kapalı galeri içinde bulunan bantlarla kül depolama alanına taşınmakta ve burada dozerlerle serilmektedir. III. üniteye ise baca gazları elektrostatik filtrelerden sonra FGD tesisine alınarak kükürt arıtımı da yapılmakta, alçı taşı niteliğindeki atık ise kül ile karıştırılarak kül depolama alanına gönderilmektedir. 2019 yılı sonunda gerekli rehabilitasyon ve bakım çalışmaları yapılarak devreye alınmıştır. Baca gazı arıtma tesisi Ocak 2020 tarihi itibarıyla faaldir. Kül depolama alanında depolamanın bittiği bölümlerde rehabilitasyon çalışmaları yapılmıştır. 1. ve 2. üniteye yapılması planlanan FGD sistemine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Çizelge 51-2024 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı

(Termik Santral İşletmecisi, 2025)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
Kangal Termik Santrali	5.674.328,13	1.742.033,00	151.895,00
TOPLAM	5.674.328,13	1.742.033,00	151.895,00

Grafik 26 –2024 yılı kül atıklarının yönetimi
(Termik Santral İşletmecisi, 2025)

Resim 2-Termik Santral
(Termik Santral İşletmecisi, 2025)

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

İl genelinde yaklaşık 28.800 tonu Sivas Belediyesi Kentsel Atıksu Arıtma Tesisinden olmak üzere yaklaşık 29.100 ton/yıl arıtma son ürünü olan arıtma çamuru oluşmaktadır. Sivas Belediyesi tarafından arıtma çamurunun kısa vadede düzenli depolanarak bertaraf edilmesi planlanmıştır. Bu kapsamda, çimento fabrikasına hammadde temini için daha önce kil ocağı

olarak kullanılmış alanın Milli Emlak Müdürlüğü'nden tahsisi alınmış olup, depolama alanı ÇED çalışmaları tamamlanarak 2011 yılında “ÇED Gerekli Değildir” belgesi alınmıştır. Mevcut durumda susuzlaştırma işleminden sonra kireçle stabilize edilen çamur, geçici olarak depolanmaktadır. Ayrıca çamur kurutma-yakma sistemi veya arıtma tesisine çok yakın mesafede olan Sivas Çimento fabrikasında alternatif hammadde ve/veya ek yakıt olarak kullanımına yönelik fizibilite çalışmaları da devam etmektedir. İlde alıcı ortama atıksu deşarjı yapan en büyük endüstriyel nitelikli atıksu kaynağı Kangal Termik Santrali olup, atıksu kazanaltı curuf teknelerinden çıkan curufllu su pompalar vasıtasıyla arıtma tesise alınmakta, burada fiziksel arıtım yapılarak susuzlaştırma işlemine tabi tutulmaktadır. Daha sonra susuzlaştırma işlemi biten arıtma çamuru kül depolama alanına taşınmaktadır. Ayrıca Evsel atıksu arıtma tesisinde oluşan atıklar ise belli periyotlarla ARP (Ardışık Kesikli Reaktör) tankına alınıp, sistem yüksek verimle çalıştırılıp bertarafı sağlanmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Sağlık ünitelerindeki işlemler sırasında ortaya çıkan enfeksiyöz, patolojik ve kesici-delici atıklardan oluşan atıklar tıbbi atıklar olarak tanımlanmaktadır. Faaliyetleri sonucunda tıbbi atık oluşumuna neden olan üniteler (hastane, klinik, doğumevleri, sağlık merkezleri, kan üniteleri, diyaliz merkezleri vb) tıbbi atıklarını; üzerinde uluslararası biyotehlike amblemi bulunan torba, kap ile kesici-delici alet kapları, taşıma konteynırları ile geçici depolama birimlerinde depolanmaktadır. Belediyeler ise tıbbi atık üreticilerinde kendileri veya yetkilendirdikleri firmalar vasıtasıyla özel dizayn edilmiş lisanslı tıbbi atık taşıma araçlarıyla bu atıkları alıp, sterilizasyon tesisinde sterilize edildikten sonra düzenli depolama sahasına götürüp bertarafını yapmakla sorumludur.

22/07/2005 tarihli ve 25883 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği hükümleri gereğince Sivas Belediye Başkanlığı yetkisini (10) yıllığına Era Çevre Teknolojileri A.Ş.’ye devretmiştir. Protokol ile 10 yıllık yetki alan firma, 2012 yılında Erzincan Karayolu 12. km Seyfebeli Mevkiinde 20.500 m² toplam alan üzerine, 650 m² kapalı alanda ve günlük 14 ton tıbbi atığı sterilizasyon edebilecek kapasitede sterilizasyon tesisini kurmuştur.

Tesiste sterilizasyon işlemi, 3,2 bar basınç altında 145°C’de, ortalama 45 dakikada gerçekleştirilmekte ve tıbbi atıklar steril hale getirilerek düzenli depolama sahasında bertaraf edilmektedir. 2024 yılında günde ortalama olarak 2,8 ton tıbbi atık toplanarak tesiste sterilize edilmiştir.

Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği’nin “Atık bertarafında mali yükümlülük” başlıklı 23 üncü maddesinde belirtilen “Tıbbi atık üreticileri, ürettikleri atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı için gereken harcamaları, bertaraf eden kurum ve kuruluşa ödemekle yükümlüdürler. Bu Yönetmelikteki teknik kriterlere uygun olmak şartıyla, toplama, taşıma ve bertaraf harcamalarına esas olacak tıbbi atık bertaraf ücreti, her yıl tıbbi atık üreticileri ve bertaraf edecek kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak İl Mahalli Çevre Kurulu tarafından tespit ve ilan edilerek Bakanlığa bildirilir.” hükmü doğrultusunda ilimizdeki atık üreticisi ve bertaraf edecek kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak 30.01.2024 tarihli toplantılar sonucunda 2024/31 sayılı İl Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile Sivas İli Merkez İlçe sınırları içinde 2024 yılı tıbbi atık taşıma ve bertaraf bedeli, KDV hariç 15,00 TL/kg, belediye sınırları dışında ise KDV hariç 17,00 TL/kg olarak belirlenmiştir.

Çizelge 52 –2024 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(ÇŞİDİM, Sterilizasyon Firması, 2025)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon + Düzenli Depolama	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Sivas	x		x		896.924		x		x	Sivas
Akıncılar	x		x		1.356		x		x	Sivas
Altınyayla	x		x		1.304		x		x	Sivas
Divriği	x		x		8.447		x		x	Sivas
Doğanşar	x		x		889		x		x	Sivas
Gemerek	x		x		9.089		x		x	Sivas
Gürün	x		x		11.393		x		x	Sivas
Gölova	x		x		2.884		x		x	Sivas
Hafik	x		x		1.535		x		x	Sivas
İmranlı	x		x		1.818		x		x	Sivas
Kangal	x		x		9.017		x		x	Sivas
Koyulhisar	x		x		3.525		x		x	Sivas
Suşehri	x		x		17.844		x		x	Sivas
Şarkışla	x		x		17.501		x		x	Sivas
Ulaş	x		x		1.066		x		x	Sivas
Yıldızeli	x		x		11.373		x		x	Sivas
Zara	x		x		13.072		x		x	Sivas

* Tıbbi atık taşıma aracı 2 (iki) adet olup, ilin tamamına hizmet götürmektedir.

Çizelge 53 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(ÇŞİDİM, Sterilizasyon Firması)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	834	876	853	1141	1049	972

C.14. Maden Atıkları

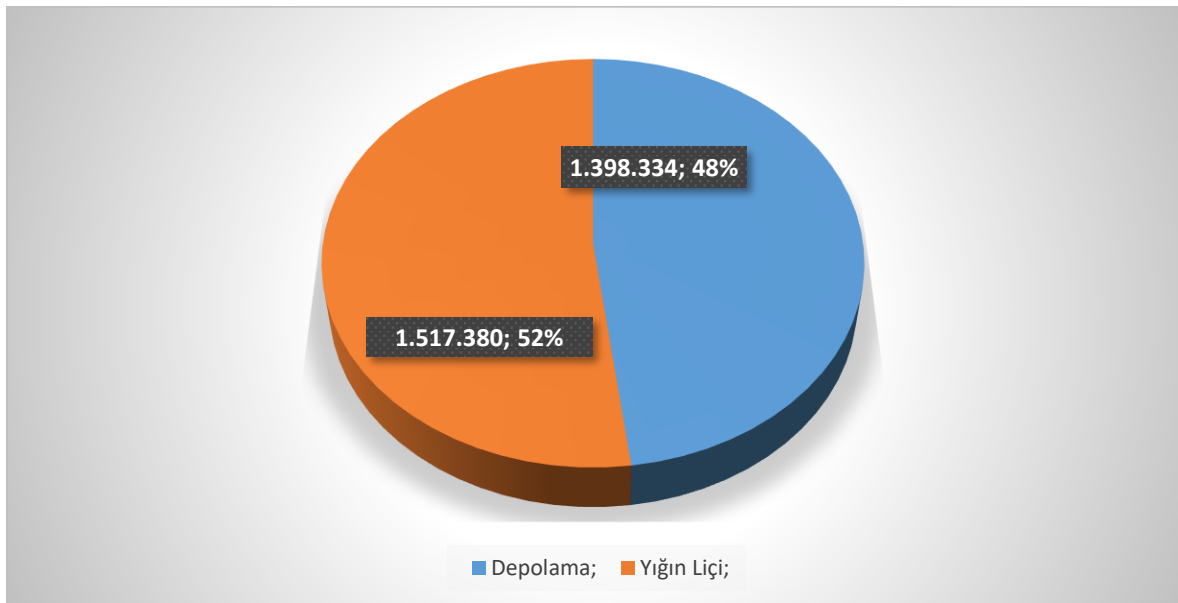
İlimizde madencilik faaliyetleri sonucu maden atığı oluşumuna neden olan en büyük işletme demir madenciliğinin en yoğun olduğu Divriği İlçesinde bulunmakta olup, söz konusu işletmeden kaynaklanan proses atıkları, atık barajında depolanmakta, atıksu ise geri devir ile tesiste kullanıldığından alıcı ortama deşarj edilmemektedir. Bir diğer atık barajı ise Koyulhisar İlçesinde bulunan bakır kurşun çinko flotasyon tesisine ait olup, alıcı ortama atıksu deşarj edilmemekte, geri devir ile tesiste kullanılmaktadır. İlimizde bu işletmeler dışında ağırlıklı olarak demir ve krom ocakları ve bu ocaklara bağlı olarak faaliyet gösteren fiziksel yöntemle zenginleştirme yapan işletmeler de mevcuttur. Bu işletmelerden kaynaklanan zenginleştirme atıkları, maden ruhsatlı saha içinde ÇED Kararlarına esas ÇED Raporu ya da Proje Tanıtım Dosyasında taahhüt edilen depolama alanlarında Maden Atıkları Yönetmeliği uyarınca hazırlanan Maden Atık Yönetim Planında öngörülen depolama alanı uygulama projesi

hazırlanması, onaylanması, tesis inşaatı, tesis onay belgesi alınmasına yönelik iş ve işlemler tamamlanıncaya kadar geçici olarak depolanmaktadır. Ayrıca Kangal İlçesinde bir adet altın üretimine yönelik yığın liç alanı bulunmakta iken Koyulhisar İlçesinde de bir adet yığın liç alanı, 2024 yılında işletmeye alınmıştır. Koyulhisar İlçesinde bulunan bakır kurşun çinko tesisinin geçmiş yıllarda kullanılmış pasa alanı ve atık havuzları ile Divriği İlçesinde bulunan demir peletleme tesisinin geçmiş yıllarda kullanılmış olan atık sahaları için söz konusu Yönetmelik doğrultusunda kapatma planları hazırlanmış, bu planlar Bakanlıkça onaylanmış ve kapatma işlemleri gerçekleştirilmiştir. İki adet krom zenginleştirme tesisinde ise kapatma planında öngörülen süreye kadar atığın depolanmasına devam edilmektedir.

Maden işletmelerinden kaynaklanan bir diğer maden atığı da pasadır. Maden Atıkları Yönetmeliği'nin doğrudan inert maden atığı olarak tanımlanmayan maden türlerine ait pasanın asit üretme potansiyeli Müdürlüğümüz gözetiminde alınan numunelerlerin yetkili laboratuvarında yapılan analizi ile belirlenmektedir. Koyulhisar İlçesinde faaliyet gösteren bakır kurşun çinko işletmesi pasası doğrudan asit üretme potansiyeline sahip olduğundan ayrıca yine bu ilçemizde yeni kurulan yığın liç yöntemi ile altın üretimi yapan işletmenin maden ocağında oluşan ve asit üretme potansiyeli olduğu belirlenen pasa için mevzuatta öngörülen pasa depolama alanı kurulmuştur. Aşağıdaki tablo, kapatma planına uygun olarak belirlenen süre sonuna kadar ya da çevre izin ve lisans süreci içinde yukarıda açıklanan işlemler tamamlanıncaya kadar atığın geçici depolandığı işletmeler dışında kalan ve çevre izin ve lisans belgesi bulunan cevher zenginleştirme tesisleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Çizelge 54 –2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı (ÇŞİDİM, 2025)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Bakır Kurşun Çinko	1	44.606,950	2	
Demir	1	1.353.727,050	1	1
Altın	1	1.517.380,490	2	1

Grafik 27 –2024 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı (Atık Yönetimi Uygulaması, ÇŞİDİM, 2025)

Yıl	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yığın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilit Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yığın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2024	6	16	4	0

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz sınırları içinde evsel katı atık toplama hizmeti, Belediyeler tarafından yürütülmekte olup, 2014 yılında faaliyete geçmiş olan bir adet katı atık düzenli depolama sahası bulunmaktadır. Söz konusu tesis kent merkezine 12 km uzaklıkta, Erzincan Karayolu üzerinde, Seyfebeli Haçın Deresi mevkiinde, 106,3 hektarlık alan üzerinde kurulu olup, enerji üretimi de gerçekleştirilmektedir. İlimizde 2024 yılında yaz aylarında günde ortalama 300 ton, kış aylarında ise günde ortalama 225 ton katı atık toplanmıştır. Ancak, birliğe dâhil olan belediyeler de dâhil olmak üzere ilçe ve belediyelerinde atıkların düzenli depolanmaması, özellikle su kaynakları üzerinde dolaylı olarak kirliliğe neden olmaktadır.

İlimizde bir adet tıbbi atık sterilizasyon tesisi bulunmakta olup, tüm ilçelerde ve belde belediyelerinde Tıbbi Atık Taşıma Araç Lisansı bulunan 2 araç ile taşınmakta, sterilize edilen atıklar düzenli depolama tesisinde depolanmaktadır.

Tehlikeli ve özel işleme tabi atıklar, işletmelerde geçici olarak depolanmakta MOTAT sistemi ile lisanslı işletmelere taşınmak suretiyle atık yönetimi sağlanmaktadır. Ancak ilimizde tehlikeli atık geri kazanım ya da bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

İlimizde madencilik sektörünün yoğun olması nedeni ile maden atıkları önemli bir atık türüdür. Maden Atıkları Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte Maden Atıkları Yönetim Planına uygun olarak atıkların yönetimi sağlanmaya başlanmış olmakla birlikte, tüm maden işletmeleri için uygulama projesi hazırlanması, onaylanması, tesis inşası, tesis onay belgesi alınmasına yönelik iş ve işlemler henüz tamamlanamadığı için mevcut maden atığı depolama alanlarının tamamı henüz çevre lisansını almamıştır.

Çizelge 55 –2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*
(e-İzin Uygulaması, ÇŞİDİM, 2025)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Pıl ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	0
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	0
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	5
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	0
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	5

Kaynaklar

- 1- Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- 2- Belediye Başkanlıkları
- 3- Kangal Termik Santral İşletmecisi
- 4- Sterilizasyon Firması
- 5- 2023 yılı Çevre Durum Raporu
- 6- Atık Yönetimi Uygulaması
- 7- e-İzin Uygulaması
- 8- Sıfır Atık Bilgi Sistemi
- 9- Ambalaj Bilgi Sistemi
- 10- TÜİK

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi”ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik, tehlikeli maddeler bulunduran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır.

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” hükümleri, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde diğer hükümleri ise 01/01/2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi’ne bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirimler neticesinde yükümlü işletmeler ile bunların kategorileri, alt seviyeli ve üst seviyeli olmak üzere belirlenmektedir.

Çizelge 56 –2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(BEKRA Bildirim Sistemi, 2025)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	4
TOPLAM	5

Çizelge 57 –2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	1
Kapsam Dışı	0
TOPLAM	1

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

18/08/2010 tarihli ve 27676 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilimizde (5) adet kuruluş bulunmaktadır. Tüp dolum tesislerinin faaliyetlerini sona erdirmeleri ve toplama kuralı uyarınca kapsam değişikliği olduğundan önceki yıllarda belirtilen sayı düşmüştür.

Kaynaklar

- 1- BEKRA Bildirim Sistemi ve E- Denetim Uygulaması
- 2- Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 58–2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi
(ÇŞİDİM, Sivas Belediyesi, 2025)

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	14	420,0	691.002
Yetki Devri Yapılan Kurum	4	432,6	

D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Katı yakıtlara ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi faaliyetlerinde İlimiz Merkez İlçesinde inceleme ve denetim İl Müdürlüğümüz, İlçelerde Sivas Belediye Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. 2024 yılında İl Müdürlüğümüzce katı yakıt (kömür) satışı yapan 14 adet firmada toplam 420 ton miktarda PGD inceleme ve denetimi yapılmış olup, içerisinde 8 adet firmaya 691.002,00 TL idari yaptırım uygulanmıştır. Ayrıca yetki devri yapılan Sivas Belediye Başkanlığınca 4 adet PGD yapılarak toplamda 432,6 ton miktarında denetim gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

- 1- Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- 2- Sivas Belediyesi Başkanlığı

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

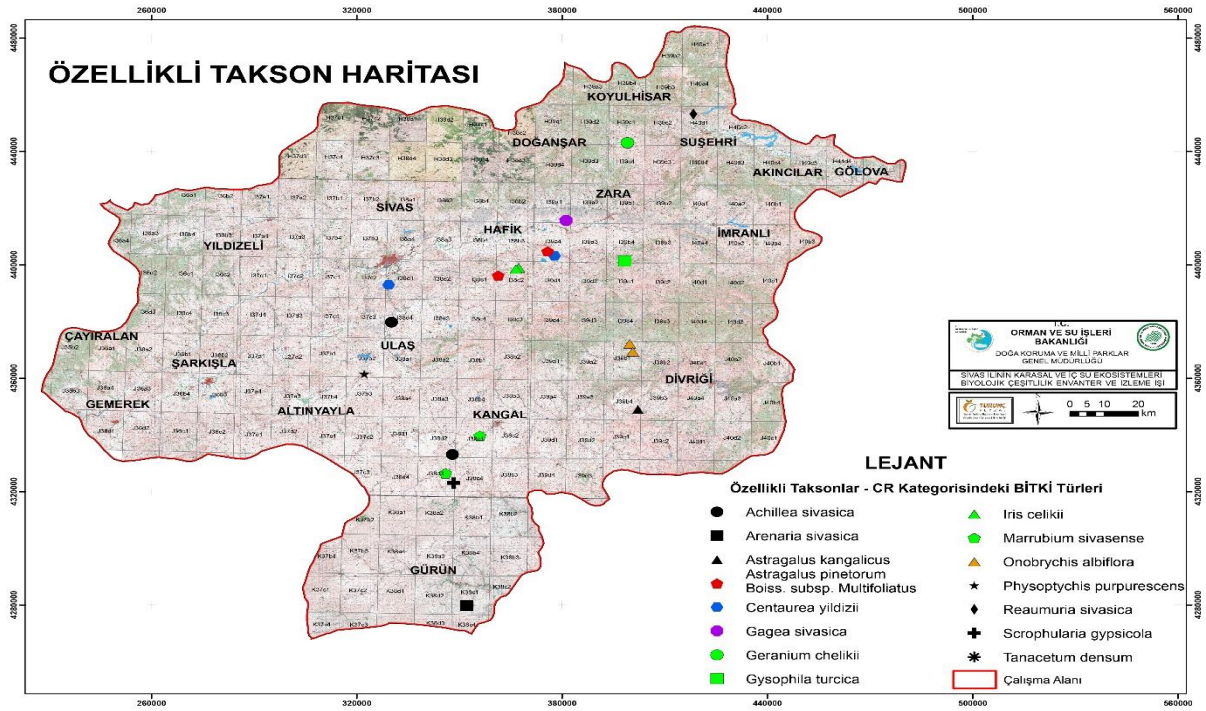
E.1. Flora

Türkiye Akdeniz, İran-Turan ve Avrupa-Sibirya olmak üzere üç fitocoğrafik bölgenin etkisi altındadır. Sivas ili de konumu nedeniyle bu üç fitocoğrafik bölgenin kesiştiği bölgede yer almaktadır. Bu nedenle üç fitocoğrafyaya ait iklimsel ve ekolojik özellikler görülmekte ve üç fitocoğrafik bölgeye ait floristik elemanlar yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda da tespit edildiği üzere orman ekosistemi, sucul ekosistem ve step vejetasyonu gibi farklı ekolojik özelliklere sahip habitatlar içermektedir. Sivas'ın sahip olduğu bu özellikler ilin zengin biyoçeşitliliğe sahip olmasına yol açmaktadır. Sarıçam ve meşeliklerden oluşan orman vejetasyonu alanın doğal vejetasyon tipi olup, zamanla ormanlık alanların ortadan kalkmasıyla yerini step vejetasyonuna bırakmıştır. Step vejetasyonunun baskın olduğu Sivas İl'inde orman üst sınırının üzerinde kalan yüksekliklerde Alpin stepler hâkimdir. Farklı toprak ve kayaçlara sahip olması da yine alanın ekolojik ve biyolojik zenginliğine katkı sağlamaktadır. Sivas ili sınırları içerisinde zengin canlı türü barındıran jipsli alanlarda jips stepleri, kalkerli kayaçların olduğu alanlarda ise kalkerli stepler bulunmaktadır. Kayaç tipi bitki tür çeşitliliğini ve buna bağlı olarak burada yaşayan tüm canlı çeşitliliğini etkilemektedir.

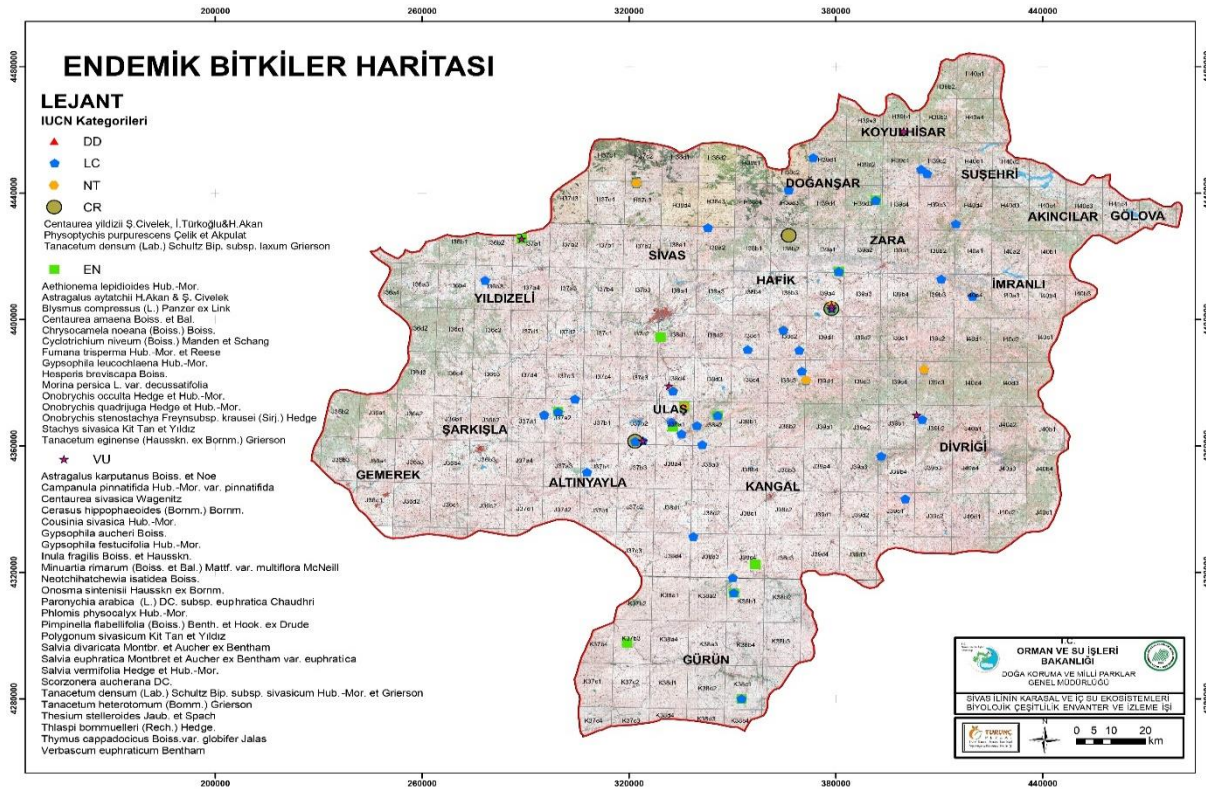
Stepler biyokütle olarak değerlendirildiğinde çayırılık ve görsel olarak örtülüğün az olduğu habitatlar olması nedeniyle bilinçsiz kesimler tarafından önemsiz bozkır alanları olarak değerlendirilmiştir. Ancak yapılan çalışmalar steplerin zengin tür çeşitliliğine sahip olduğunu, endemizm oranının yüksek olduğunu ve bulundukları kayaç ve toprak özelliklerine göre içerdikleri antimikrobiyal ve ürettikleri-biriktirdikleri bunun gibi materyaller nedeniyle ekolojik ve ekonomik özelliği yüksek bitki türleri içerdiğini göstermiştir.

Sivas ilinde Sivas DKMP (Doğa Koruma ve Milli Parklar) Müdürlüğünce Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında 105 familya, 544 cins ve 1918 tür, 2061 bitki taksonunun olduğu belirtilmiştir.

Sivas ilinde saptanan toplam endemik bitki taksonu sayısı 451'dir. Sadece Sivas ili sınırlarında yayılış gösteren endemik tür sayısı 65'dir. 451 endemik taksonun 124'si sadece jipste yetişmektedir. Endemik taksonlardan IUCN'e göre 15 Çok Tehlikede (CR), 46 Tehlikede (EN), 58 Zarar Görebilir (VU), 49 Tehlike Altına Girebilir (NT), 276 Az Tehdit Altında (LR) ve 7'si Veri Yetersiz (DD) kategorilerinde yer almaktadır. BERN Listesinde yer alan takson yoktur. CITES listesinde yer alan takson sayısı 4' tür.

Harita 9- Sivas İli Takson Haritası
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Harita 10- Sivas İli Endemik Bitkiler Haritası
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Çizelge 59- Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Kapsamında Endemik, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Ekomik Değeri Olan Bitki Türleri (DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

No	Familiya	Takson Adı	Türkçe Adı	Endemizm	IUCN	Bern	CITES	Ekonomik Değer
1.	Cupressaceae	<i>Juniperus communis</i> L. var. <i>communis</i>	Ardıç	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
2.	Cupressaceae	<i>Juniperus communis</i> L. var. <i>alpina</i> (SW.) Celak	Ardıç	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
3.	Cupressaceae	<i>Juniperus communis</i> L. var. <i>saxatilis</i>	Ardıç	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
4.	Cupressaceae	<i>Juniperus sabina</i> L.	Saçaçacı	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
5.	Cupressaceae	<i>Juniperus foetidissima</i> Willd.	Kokarardıç	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
6.	Cupressaceae	<i>Juniperus excelsa</i> Bieb. subsp. <i>polycarpus</i> (K. Koch) Takht.	Bozardıç	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
7.	Ranunculaceae	<i>Nigella latisepta</i> P.H. Davis	Ekin çörekotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
8.	Ranunculaceae	<i>Nigella segetalis</i> Bieb	Kara çörekotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
9.	Ranunculaceae	<i>Nigella arvensis</i> L. var. <i>glauca</i> Boiss.	Çörekotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
10.	Ranunculaceae	<i>Nigella sativa</i> L.	Çörekotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
11.	Ranunculaceae	<i>Delphinium dasytachyum</i> Boiss.	Hezaren	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
12.	Ranunculaceae	<i>Delphinium venulosum</i> Boiss.	Hezaren	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
13.	Ranunculaceae	<i>Consolida glandulosa</i> (Boiss. et Huet) Bornm.	Mahmuz	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
14.	Ranunculaceae	<i>Consolida cornuta</i> (Davis et Hossain) Davis	Mahmuz	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
15.	Ranunculaceae	<i>Consolida armeniaca</i> (Stapf ex Huth) Schröd.	Mahmuz	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
16.	Ranunculaceae	<i>Ranunculus fenzlii</i> Boiss. subsp. <i>napellifolius</i>	Düğünçiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
17.	Ranunculaceae	<i>Ranunculus dissectus</i> Bieb. subsp. <i>huetii</i> (Boiss.) Davis	Düğünçiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
18.	Ranunculaceae	<i>Ranunculus fibrillosus</i> C. Koch	Düğünçiçeği	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
19.	Berberidaceae	<i>Berberis vulgaris</i> L.	Kadın Tuzluğu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
20.	Berberidaceae	<i>Berberis crataegina</i> DC.	Kadın Tuzluğu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
21.	Berberidaceae	<i>Berberis cretica</i> L.	Kadın Tuzluğu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve bitkisel ilaç
22.	Papaveraceae	<i>Glaucium acutidentatum</i> Hausskn. et Bornm.	Çömlekçatlatan	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
23.	Papaveraceae	<i>Papaver triniifolium</i> Boiss.	Gelincik	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
24.	Brassicaceae	<i>Brassica elongata</i> Ehrh.	Uzun şalgam	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda

25.	Brassicaceae	<i>Eruca sativa</i> Miller	Roka	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
26.	Brassicaceae	<i>Isatis</i> <i>cappadocica</i> Desv. subsp. <i>alyssifolia</i> (Boiss.) Davis	Peri çivitotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
27.	Brassicaceae	<i>Isatis candolleana</i> Boiss.	Temren Çivitotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
28.	Brassicaceae	<i>Isatis aucheri</i> Boiss. pos	Çivitotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
29.	Brassicaceae	<i>Isatis glauca</i> Aucher ex Boiss. subsp. <i>iconia</i> (Boiss. et Heldr.) Davis	Soğutotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
30.	Brassicaceae	<i>Isatis glauca</i> Aucher ex Boiss. subsp. <i>sivasica</i> (P. H. Davis) Yıld.	Soğutotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
31.	Brassicaceae	<i>Heldreichia</i> <i>rotundifolia</i> Boiss.	Topaç hardalı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
32.	Brassicaceae	<i>Aethionema</i> <i>lepidioides</i> Hub.- Mor.	Tere kayaotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
33.	Brassicaceae	<i>Aethionema</i> <i>caespitosum</i> (Boiss.) Boiss.	Demet kayagülü	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
34.	Brassicaceae	<i>Thlaspi violascens</i> Boiss.	Mor dağarcık	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
35.	Brassicaceae	<i>Thlaspi</i> <i>bornmuelleri</i> (Rech.) Hedge	Frenk dağarcığı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
36.	Brassicaceae	<i>Cochleria</i> <i>sintenisii</i> Hausskn. ex. Bornm.	Gümüş kaşıkotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
37.	Brassicaceae	<i>Cochleria</i> <i>aucheri</i> Boiss.	Has kaşıkotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
38.	Brassicaceae	<i>Neotrichhatchewia</i> <i>isatidea</i> Boiss.	Alligelin	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
39.	Brassicaceae	<i>Physoptychis</i> <i>haussknechtii</i> Bornm.	Gezertere	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
40.	Brassicaceae	<i>Physoptychis</i> <i>purpurescens</i> Çelik et Akpulat	Pembe tüylüttere	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
41.	Brassicaceae	<i>Bornmuellera</i> <i>cappadocica</i> (DC.) Cullen et Dudley	Peri seyyahotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
42.	Brassicaceae	<i>Aurinia rupestris</i> (Tenore) Cullen et Dudley subsp. <i>cyclocarpa</i> (Boiss.) Cullen et Dudley	Kayıncisi	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
43.	Brassicaceae	<i>Alyssum</i> <i>trichocarpum</i> Dudley et Hub.- Mor.	Akça kekke	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
44.	Brassicaceae	<i>Alyssum pseudo-</i> <i>mouradicum</i> Hausskn. et Bornm. ex Baumg.	Yoluk kuduzotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
45.	Brassicaceae	<i>Alyssum aizoides</i> Boiss.	Kuduzotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
46.	Brassicaceae	<i>Alyssum</i> <i>bornmuelleri</i> Hausskn. ex Degen	Seyyah kekkisi	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
47.	Brassicaceae	<i>Alyssum</i> <i>caespitosum</i> Baumg.	Yumak kekkisi	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

48.	Brassicaceae	<i>Alyssum tetrastemon</i> Boiss.	Ak kuduzotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
49.	Brassicaceae	<i>Alyssum lepidostellatum</i> (Hausskn et Bornm.) Dudley	Yıldız kevkisi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
50.	Brassicaceae	<i>Alyssum pateri</i> Nyar subsp. <i>pateri</i>	Kanatlı kevkisi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
51.	Brassicaceae	<i>Alyssum peltarioides</i> Boiss. subsp. <i>virgatiforme</i> (Nyar) Dudley	Köse kuduzotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
52.	Brassicaceae	<i>Alyssum virgatum</i> Nyar	Çöp kuduzotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
53.	Brassicaceae	<i>Matthiola anchoniifolia</i> Hub.-Mor.	Süsen şebboyu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Çayır ve mera bitkisi
54.	Brassicaceae	<i>Hesperis breviscapa</i> Boiss.	Yayla akşamıyıldızı	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
55.	Brassicaceae	<i>Hesperis cappadosica</i> Fourn.	Peri akşamıyıldızı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
56.	Brassicaceae	<i>Anchonium elichrysifolium</i> (DC.) Boiss. subsp. <i>canescens</i> (Hausskn. ex Bornm.) Cullen et Coode	Süpürgeotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
57.	Brassicaceae	<i>Erysimum lycaonicum</i> (Hand.-Mazz.) Hub.-Mor.	Zarifeotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
58.	Brassicaceae	<i>Erysimum uncinatifolium</i> Boiss.	Zarifeotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
59.	Brassicaceae	<i>Erysimum eginense</i> Hausskn. ex Bornm.	Zarifeotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
60.	Brassicaceae	<i>Erysimum sintenisianum</i> Bornm.	Zarifeotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
61.	Brassicaceae	<i>Chrysocamela noeana</i> (Boiss.) Boiss.	Taş saçakgülü	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
62.	Brassicaceae	<i>Chrysocamela elliptica</i> (Boiss.) Boiss.	Saçakgülü	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
63.	Cistaceae	<i>Helianthemum nummularium</i> (L.) Miller subsp. <i>lycaonicum</i> Coode. & Cullen.	Güngül	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
64.	Cistaceae	<i>Fumana trisperma</i> Hub.-Mor. et Reese	Güneşotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
65.	Violaceae	<i>Viola odorata</i> L.	Kokulu menekşe	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	kültür bitkisi
66.	Violaceae	<i>Viola sieheana</i> Becker	Menekşe	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	kültür bitkisi
67.	Violaceae	<i>Viola parvula</i> Tineo	Menekşe	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	kültür bitkisi
68.	Violaceae	<i>Viola kitaibeliana</i> Roem. et Schult	Menekşe	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	kültür bitkisi
69.	Violaceae	<i>Viola tricolor</i> L.	Menekşe	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	kültür bitkisi
70.	Caryophyllaceae	<i>Dianthus balansae</i> Boiss.	Karanfil	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
71.	Caryophyllaceae	<i>Arenaria armeniaca</i> Boiss.	Kumotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
72.	Caryophyllaceae	<i>Minuartia glandulosa</i> (Boiss. et Huet) Bornm.	Tıstıs	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

73.	Caryophyllaceae	<i>Minuartia rimarum</i> (Boiss. et Bal.) Mattf. var. <i>multiflora</i> McNeill	Tıstıs	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
74.	Caryophyllaceae	<i>Minuartia leucocephala</i> (Boiss.) Mattf.	Tıstıs	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
75.	Caryophyllaceae	<i>Minuartia tchihatchewii</i> (Boiss.) Hand.-Mazz.	Tıstıs	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
76.	Caryophyllaceae	<i>Minuartia anatolica</i> (Boiss.) Woron. var. <i>tetrasticha</i> McNeill	Tıstıs	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
77.	Caryophyllaceae	<i>Minuartia anatolica</i> (Boiss.) Woron. var. <i>scleranthoides</i> (Boiss et Noe) McNeill	Tıstıs	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
78.	Caryophyllaceae	<i>Minuartia erythrocephala</i> (Boiss.) Hand.-Mazz. var. <i>cappadocica</i> (Boiss.) McNeill	Tıstıs	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
79.	Caryophyllaceae	<i>Cerastium saccardoanum</i> Dirat.	Boynuzotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
80.	Caryophyllaceae	<i>Dianthus strictus</i> Banks et Sol. var. <i>subnervis</i> (Boiss.) Roeve	Karanfil	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Erozyon kontrol bitkisi
81.	Caryophyllaceae	<i>Dianthus strictus</i> Banks et Sol. var. <i>glacilior</i> (Boiss.) Roeve	Karanfil	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Erozyon kontrol bitkisi
82.	Caryophyllaceae	<i>Dianthus zederbaueri</i> Vierh.	Karanfil	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Çayır ve Mera bitkisi
83.	Caryophyllaceae	<i>Dianthus engleri</i> Hausskn. et Bornm.	Karanfil	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Çayır ve Mera bitkisi
84.	Caryophyllaceae	<i>Dianthus masmenaeus</i> Boiss. var. <i>glabrescens</i> Boiss.	Karanfil	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
85.	Caryophyllaceae	<i>Saponaria kotschyi</i> Boiss.	Kargasabunu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
86.	Caryophyllaceae	<i>Saponaria prostrata</i> Willd. subsp. <i>prostrata</i>	Kargasabunu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
87.	Caryophyllaceae	<i>Saponaria prostrata</i> Willd subsp. <i>anatolica</i> Hedge	Kargasabunu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
88.	Caryophyllaceae	<i>Phryna ortegioides</i> (Fisch. et Mey.) Pax et Hoffm.	Pekpeko	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
89.	Caryophyllaceae	<i>Gypsophila sphaerocephala</i> Fenzl ex Tchihat. var. <i>cappadocica</i> Boiss.	Çöven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
90.	Caryophyllaceae	<i>Gypsophila leucochlaena</i> Hub.-Mor.	Çöven	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
91.	Caryophyllaceae	<i>Gypsophila perfoliata</i> L.	Çöven	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Kültür Bitkisi

92.	Caryophyllaceae	<i>Gypsophila festucifolia</i> Hub.-Mor.	Çöven	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
93.	Caryophyllaceae	<i>Gypsophila aucheri</i> Boiss.	Çöven	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Kültür Bitkisi
94.	Caryophyllaceae	<i>Gypsophila eriocalyx</i> Boiss.	Çöven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Kültür Bitkisi
95.	Caryophyllaceae	<i>Gypsophila heteropoda</i> Freyn et Sint. subsp. <i>minutiflora</i> Bark.	Çöven	1	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
96.	Caryophyllaceae	<i>Silene olympica</i> Boiss.	Nakıl	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
97.	Caryophyllaceae	<i>Silene armena</i> Boiss. var. <i>armena</i>	Nakıl	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
98.	Caryophyllaceae	<i>Silene muradica</i> Schischk.	Nakıl	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
99.	Caryophyllaceae	<i>Silene lazica</i> Boiss.	Nakıl	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
100.	Caryophyllaceae	<i>Silene ruscifolia</i> (Hub.-Mor. et Reese) Hub.-Mor.	Nakıl	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
101.	Caryophyllaceae	<i>Silene caryophylloides</i> (Poirot) Otth subsp. <i>stentoria</i> (Fenzl.) Coode et Cullen	Nakıl	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
102.	Caryophyllaceae	<i>Silene caryophylloides</i> (Poirot) Otth subsp. <i>masmeneae</i> (Boiss.) Coode et Cullen	Nakıl	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
103.	Caryophyllaceae	<i>Silene nuncupanda</i> Coode et Cullen	Nakıl	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
104.	Illecebraceae	<i>Herniaria argaea</i> Boiss.	Atıran	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
105.	Illecebraceae	<i>Paronychia amani</i> Chaudhri var. <i>amani</i>	Etyaran otu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
106.	Illecebraceae	<i>Paronychia amani</i> Chaudhri var. <i>minutiflora</i> Chaudhri	Etyaran otu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
107.	Illecebraceae	<i>Paronychia condensata</i> Chaudhri etyaran otu	Etyaran otu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
108.	Illecebraceae	<i>Paronychia beauverdii</i> Czeck.	Etyaran otu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
109.	Illecebraceae	<i>Paronychia cataonica</i> Chaudhri	Etyaran otu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
110.	Illecebraceae	<i>Paronychia arabica</i> (L.) DC. subsp. <i>euphratica</i> Chaudhri	Etyaran otu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
111.	Polygonaceae	<i>Atraphaxis grandiflora</i> Willd.	Teke buğdayı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
112.	Polygonaceae	<i>Polygonum cognatum</i> Meissn.	Madımak	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
113.	Polygonaceae	<i>Polygonum sivasicum</i> Kit Tan et Yıldız	Madımak	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
114.	Polygonaceae	<i>Rumex acetosella</i> L.	Kuzukulağı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
115.	Polygonaceae	<i>Rumex gracilescens</i> Rech.	Labada	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
116.	Polygonaceae	<i>Rumex ponticus</i> E. H. L. Krause	Labada	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

117.	Chenopodiaceae	<i>Beta trigyna</i> Waldst. et Kit.	Kır pazısı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
118.	Chenopodiaceae	<i>Beta lomatogona</i> Fisch. et Mey.	Pazı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
119.	Tamaricaceae	<i>Reaumuria sivasica</i> Kit. Tan & Yıldız	Turp	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
120.	Hypericaceae	<i>Hypericum pumilio</i> Bornm.	Kantaron	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
121.	Hypericaceae	<i>Hypericum sorgarae</i> Robson	Kantaron	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
122.	Hypericaceae	<i>Hypericum lydium</i> Boiss.	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
123.	Hypericaceae	<i>Hypericum scabrum</i> L.	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
124.	Hypericaceae	<i>Hypericum thymopsis</i> Boiss.	Kantaron	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
125.	Hypericaceae	<i>Hypericum venustum</i> Frenzl	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
126.	Hypericaceae	<i>Hypericum linarioides</i> Bosse	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
127.	Hypericaceae	<i>Hypericum montbretii</i> Spach	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
128.	Hypericaceae	<i>Hypericum orientale</i> L.	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
129.	Hypericaceae	<i>Hypericum thymbrifolium</i> Boiss. et Noe	Kantaron	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
130.	Hypericaceae	<i>Hypericum origanifolium</i> Willd.	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
131.	Hypericaceae	<i>Hypericum perforatum</i> L.	Kantaron	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
132.	Malvaceae	<i>Malva sylvestris</i> L.	Ebe gömeci	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
133.	Malvaceae	<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Ebe gömeci	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
134.	Malvaceae	<i>Alcea apterocarpa</i> (Frenzl) Boiss.	Hatmi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
135.	Malvaceae	<i>Alcea calvertii</i> (Boiss.) Boiss.	Hatmi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
136.	Malvaceae	<i>Althaea officinalis</i> L.	Gülhatmi	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki çayı
137.	Tiliaceae	<i>Tilia rubra</i> DC. subsp. <i>caucasica</i> (Rupr.) V. Engler	İhlamur	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki çayı
138.	Linaceae	<i>Linum flavum</i> L. subsp. <i>scabrinerve</i> (Davis) Davis	Keten	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
139.	Linaceae	<i>Linum hirsutum</i> L. subsp. <i>anatolicum</i> (Boiss.) Hayek var. <i>anatolicum</i>	Keten	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
140.	Linaceae	<i>Linum hirsutum</i> L. subsp. <i>pseudoanatolicum</i> Davis	Keten	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
141.	Linaceae	<i>Linum unguiculatum</i> Davis	Keten	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
142.	Linaceae	<i>Linum obtusatum</i> (Boiss.) Stapf	Keten	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
143.	Geraniaceae	<i>Geranium asphodeloides</i> Burm. fil. subsp. <i>sintenisii</i> (Frey) Davis	Turnagagası	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
144.	Geraniaceae	<i>Geranium chelidii</i> Kit. Tan et Yıldız	Turnagagası	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
145.	Geraniaceae	<i>Geranium cinereum</i> Cav. subsp. <i>subcaulescens</i> (L' Herit. ex DC.)	Turnagagası	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

		<i>Hayek var. subacutum (Boiss.) Davis et Roberts</i>						
146.	Rutaceae	<i>Haplophyllum telephioides Boiss.</i>	Sedo	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
147.	Rutaceae	<i>Haplophyllum cappadocicum Spach</i>	Sedo	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
148.	Rutaceae	<i>Haplophyllum armenum Spach</i>	Sedo	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
149.	Rutaceae	<i>Haplophyllum myrtifolium Boiss.</i>	Sedo	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
150.	Aceraceae	<i>Acer tatarium L.</i>	Tatar akçağacı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj bitkisi
151.	Aceraceae	<i>Acer cappadocium Gleditsch</i>	Akçağacı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj bitkisi
152.	Aceraceae	<i>Acer platanoides L.</i>	Akçağacı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj bitkisi
153.	Aceraceae	<i>Acer campestre L. subsp. campestre</i>	Akçağacı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj bitkisi
154.	Aceraceae	<i>Acer campestre L. subsp. leicarpum</i>	Akçağacı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj bitkisi
155.	Aceraceae	<i>Acer hyrcanum Fisch. et Mey. subsp. hyrcanum</i>	Akçağacı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj bitkisi
156.	Rhamnaceae	<i>Rhamnus petiolaris Boiss.</i>	Cehri	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
157.	Anacardiaceae	<i>Pistacia terebinthus L. subsp. palaestina (Boiss.) Engler</i>	Çitlenbik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
158.	Fabaceae	<i>Ceratonia siliqua L.</i>	Keçiboynuzu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
159.	Fabaceae	<i>Genista aucheri Boiss.</i>	Katırtımağı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
160.	Fabaceae	<i>Chesneya elegans Fomin</i>	Sirken	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
161.	Fabaceae	<i>Anthyllis vulneraria L. subsp. variegata (Boiss.) Cullen</i>	Akıllı geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
162.	Fabaceae	<i>Astragalus simonii Hub.-Mor.</i>	Geven	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
163.	Fabaceae	<i>Astragalus karasarensis Podlech</i>	Geven	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
164.	Fabaceae	<i>Astragalus densifolius Lam. subsp. densifolius</i>	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
165.	Fabaceae	<i>Astragalus densifolius Lam. subsp. amasiensis (Freyn) Aytaç & Ekim</i>	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
166.	Fabaceae	<i>Astragalus listoniae Boiss.</i>	Geven	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
167.	Fabaceae	<i>Astragalus melanocarpus Bunge</i>	Geven	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
168.	Fabaceae	<i>Astragalus ovatus DC.</i>	Geven	1	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
169.	Fabaceae	<i>Astragalus aytatchii H.Akan & Ş. Civelek</i>	Geven	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
170.	Fabaceae	<i>Astragalus leucothrix Freyn et Bornm.</i>	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
171.	Fabaceae	<i>Astragalus christianus L.</i>	Geven	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Erozyon kontrol Bitkisi
172.	Fabaceae	<i>Astragalus pinetorum Boiss. subsp. pinetorum</i>	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

173.	Fabaceae	<i>Astragalus pinetorum</i> Boiss. subsp. <i>multifolius</i> Akpulat et Çelik	Geven	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
174.	Fabaceae	<i>Astragalus noeanus</i> Boiss.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
175.	Fabaceae	<i>Astragalus tokatensis</i> Fischer	Geven	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
176.	Fabaceae	<i>Astragalus schottianus</i> Boiss.	Geven	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
177.	Fabaceae	<i>Astragalus lamarckii</i> Boiss.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
178.	Fabaceae	<i>Astragalus acicularis</i> Bunge	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
179.	Fabaceae	<i>Astragalus condensatus</i> Ledeb.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
180.	Fabaceae	<i>Astragalus cymbibracteatus</i> Hub.-Mor.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
181.	Fabaceae	<i>Astragalus elatus</i> Boiss. et Bal.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
182.	Fabaceae	<i>Astragalus panduratus</i> Bunge	Geven	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
183.	Fabaceae	<i>Astragalus dipsaceus</i> Bunge	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
184.	Fabaceae	<i>Astragalus ulaschensis</i> Hub.Mor.	Geven	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
185.	Fabaceae	<i>Astragalus cadmicus</i> Boiss.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
186.	Fabaceae	<i>Astragalus karamasicus</i> Boiss. et Bal.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
187.	Fabaceae	<i>Astragalus lycius</i> Boiss.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
188.	Fabaceae	<i>Astragalus xylobasis</i> Freyn et Bornm. var. <i>angustus</i> (Freyn et Sint.) Freyn et Bornm.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
189.	Fabaceae	<i>Astragalus xerophilus</i> Ledeb.	Geven	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
190.	Fabaceae	<i>Astragalus karpitanus</i> Boiss. et Noe	Geven	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
191.	Fabaceae	<i>Astragalus hirsutus</i> Vahl	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
192.	Fabaceae	<i>Astragalus humillimus</i> Freyn et Sint.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
193.	Fabaceae	<i>Astragalus campylosema</i> Boiss. subsp. <i>atropurpureus</i> (Boiss.) Chamberlain	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
194.	Fabaceae	<i>Astragalus cinereus</i> Willd.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
195.	Fabaceae	<i>Astragalus sigmoideus</i> Bunge	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
196.	Fabaceae	<i>Astragalus haussknechtii</i> Bunge.	Geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
197.	Fabaceae	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L. var. <i>glabra</i>	Meyan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
198.	Fabaceae	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L. var. <i>glandulifera</i> (Waldst. et Kit) Boiss.	Meyan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat

199.	Fabaceae	<i>Glycyrrhiza echinata</i> L.	Meyan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
200.	Fabaceae	<i>Vicia freyniana</i> Bornm.	Fiği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
201.	Fabaceae	<i>Vicia alpestris</i> Stev. subsp. <i>hypoleuca</i> (Boiss.) Davis	Fiği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
202.	Fabaceae	<i>Lens orientalis</i> (Boiss.) Hand.-Mazz.	Mercimek	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
203.	Fabaceae	<i>Lathyrus armenus</i> (Boiss. et Huet) Sirj.	Mürdümük	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
204.	Fabaceae	<i>Lathyrus tukhtensis</i> Czeck.	Mürdümük	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
205.	Fabaceae	<i>Lathyrus czechottianus</i> Bassler	Mürdümük	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
206.	Fabaceae	<i>Pisum sativum</i> L. subsp. <i>elatius</i> (Bieb.) Aschers. et Graebn. var. <i>pumilio</i> Meikle	Bezelye	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
207.	Fabaceae	<i>Vavilovia formosa</i> (Stev.) A. Fed.	Çakıl bezelyesi	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
208.	Fabaceae	<i>Trifolium barbulatum</i> (Freyn et Sint.) Zoh.	Üçgül	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
209.	Fabaceae	<i>Trifolium pannonicum</i> Jacq. subsp. <i>elongatum</i> (Willd.) Zoh	Üçgül	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
210.	Fabaceae	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Desr.	Kokulu yonca	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
211.	Fabaceae	<i>Melilotus alba</i> Desr.	Yonca	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
212.	Fabaceae	<i>Trigonella isthmocarpa</i> Boiss. et Bal.	Çemenotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
213.	Fabaceae	<i>Hedysarum pestalozzae</i> Boiss.	Batalak	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
214.	Fabaceae	<i>Hedysarum nitidum</i> Willd.	Batalak	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
215.	Fabaceae	<i>Onobrychis stenostachya</i> Freyn subsp. <i>stenostachya</i>	Korunga	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
216.	Fabaceae	<i>Onobrychis stenostachya</i> Freyn subsp. <i>krausei</i> (Sirj.) Hedge	Korunga	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
217.	Fabaceae	<i>Onobrychis armena</i> Boiss. et Huet	Korunga	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
218.	Fabaceae	<i>Onobrychis quadrijuga</i> Hedge et Hub.-Mor.	Korunga	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
219.	Fabaceae	<i>Onobrychis occulta</i> Hedge et Hub.-Mor.	Korunga	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
220.	Fabaceae	<i>Onobrychis argyrea</i> Boiss. subsp. <i>argyrea</i>	Korunga	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
221.	Fabaceae	<i>Onobrychis ornata</i> (Willd.) Desv.	Korunga	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
222.	Fabaceae	<i>Onobrychis bornmuelleri</i> Freyn	Korunga	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

223.	Fabaceae	<i>Onobrychis huetiana</i> Boiss.	Korunga	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
224.	Fabaceae	<i>Onobrychis fallax</i> Freyn & Sint.	Korunga	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
225.	Fabaceae	<i>Onobrychis cappadocica</i> Boiss	Korunga	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
226.	Fabaceae	<i>Onobrychis albiflora</i> Hub.-Mor.	Korunga	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
227.	Fabaceae	<i>Onobrychis tournefortii</i> (Willd.) Desv	Korunga	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
228.	Fabaceae	<i>Onobrychis halysensis</i> Sirj.	Korunga	1	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
229.	Fabaceae	<i>Ebenus haussknechtii</i> Bornm. ex Hub.-Mor.	Mor geven	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
230.	Fabaceae	<i>Ebenus macrophylla</i> Jaub. & Spach	Mor geven	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
231.	Fabaceae	<i>Ebenus laguroides</i> Boiss. var. <i>laguroides</i>	Mor geven	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
232.	Rosaceae	<i>Cerasus prostrata</i> (Lab.) Ser. var. <i>prostrata</i>	Yaban kirazı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
233.	Rosaceae	<i>Cerasus hippophaeoides</i> (Bornm.) Bornm.	Yaban kirazı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
234.	Rosaceae	<i>Cydonia oblonga</i> Mill.	Yaban kirazı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
235.	Rosaceae	<i>Sanguisorba armena</i> Boiss.	Çayırduğmesi	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
236.	Rosaceae	<i>Alchemilla ziganadagensis</i> B. Pawl.	Keltat	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
237.	Rosaceae	<i>Alchemilla bornmuelleri</i> Rothm.	Keltat	1	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
238.	Rosaceae	<i>Alchemilla sintenisii</i> Rothm.	Keltat	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
239.	Rosaceae	<i>Crataegus tanacetifolia</i> (Lam.) Pers.	Alıç	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
240.	Rosaceae	<i>Cotoneaster integerrimus</i> Medik.	Garagat	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
241.	Rosaceae	<i>Cotoneaster nummularia</i> Fisch. et Mey.	Garagat	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
242.	Rosaceae	<i>Pyracantha coccinea</i> Roemer	Ateşdiken	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
243.	Rosaceae	<i>Crataegus tanacetifolia</i> (Lam.) Pers.	Alıç	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
244.	Rosaceae	<i>Crataegus x bornmuelleri</i> Zebel	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
245.	Rosaceae	<i>Crataegus orientalis</i> Palas ex Bieb. var. <i>orientalis</i>	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
246.	Rosaceae	<i>Crataegus szowitsii</i> Pojark.	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
247.	Rosaceae	<i>Crataegus aronica</i> (L.) Bosc. ex DC. var. <i>aronica</i>	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
248.	Rosaceae	<i>Crataegus curvisepala</i> Lindman	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda

249.	Rosaceae	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. subsp. <i>monogyna</i>	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
250.	Rosaceae	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. subsp. <i>azorella</i> (Gris.) Franco	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
251.	Rosaceae	<i>Crataegus microphylla</i> C. Koch	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
252.	Rosaceae	<i>Crataegus azarolus</i> L.	Alıç	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
253.	Rosaceae	<i>Malus sylvestris</i> Miller subsp. <i>orientalis</i> (A. Uglit.) Browicz var. <i>orientalis</i>	Elma	0	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
254.	Rosaceae	<i>Malus communis</i> L.	Elma	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
255.	Rosaceae	<i>Pyrus communis</i> L. subsp. <i>communis</i>	Armut	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
256.	Rosaceae	<i>Pyrus communis</i> L. subsp. <i>caucasica</i> (Fed.) Browicz	Armut	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
257.	Rosaceae	<i>Cydonia oblonga</i>	Ayva	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
258.	Rosaceae	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
259.	Crassulaceae	<i>Rosularia chrysantha</i> (Boiss.) Tahkt.	Kayakoruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
260.	Apiaceae	<i>Echinophora lamondiana</i> B. Yildiz et Z. Bahçecioğlu	Çördük	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
261.	Apiaceae	<i>Eryngium bithynicum</i> Boiss.	Boğadiken	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve Bitkisel İlaç
262.	Apiaceae	<i>Pimpinella anisetum</i> Boiss. et Bal.	Anason	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
263.	Apiaceae	<i>Pimpinella cappadocica</i> Boiss. et Bal. var. <i>cappadocica</i>	Anason	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
264.	Apiaceae	<i>Pimpinella flabellifolia</i> (Boiss.) Benth. et Hook. ex Drude	Anason	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
265.	Apiaceae	<i>Prangos meliocarpoides</i> Boiss. var. <i>meliocarpoides</i>	Çakşır	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
266.	Apiaceae	<i>Bupleurum eginense</i> (Wolff) Snogerup	Şeytanayağı	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
267.	Apiaceae	<i>Bupleurum sulphureum</i> Boiss. et Bal.	Şeytanayağı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
268.	Apiaceae	<i>Ferulago pauciradiata</i> Boiss. et Heldr.	Kışniş	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
269.	Apiaceae	<i>Ferulago platycarpa</i> Boiss. et Bal.	Kışniş	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
270.	Apiaceae	<i>Ferulago thirkeana</i> (Boiss.) Boiss.	Kışniş	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
271.	Apiaceae	<i>Malabaila pastinacifolia</i> Boiss. et Bal.	Davarotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
272.	Apiaceae	<i>Heracleum platytaenum</i> Boiss.	Öğrekotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

273.	Apiaceae	<i>Heracleum pastinacifolium</i> C. Koch subsp. <i>incanum</i> (Boiss. et Huet) Davis	Öğrekotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
274.	Rubiaceae	<i>Asperula lilaciflora</i> Boiss. subsp. <i>lilaciflora</i>	Belumotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
275.	Rubiaceae	<i>Asperula cilicica</i> Hausskn. ex Ehr1.	Belumotu	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
276.	Rubiaceae	<i>Asperula nitida</i> Sm. subsp. <i>subcapitellata</i> Ehr1.	Belumotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
277.	Rubiaceae	<i>Asperula capitellata</i> Hausskn. et Bomm. ex Bomm.	Belumotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
278.	Rubiaceae	<i>Asperula stricta</i> Boiss. subsp. <i>latibracteata</i> (Boiss.) Ehr1.	Belumotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
279.	Rubiaceae	<i>Asperula pestalozzae</i> Boiss.	Belumotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
280.	Rubiaceae	<i>Asperula suavis</i> Fisch. et Mey.	Belumotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
281.	Rubiaceae	<i>Galium baytopianum</i> Ehrend. & Schön.	Yoğurtotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
282.	Rubiaceae	<i>Galium margaceum</i> Ehrend. et Schön.-Tem.	Yoğurtotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
283.	Rubiaceae	<i>Galium hypoxylon</i> Ehrend. et Schön.-Tem.	Yoğurtotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
284.	Rubiaceae	<i>Galium cappadocicum</i> Boiss.	Yoğurtotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
285.	Rubiaceae	<i>Galium cilicicum</i> Boiss.	Yoğurtotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
286.	Morinaceae	<i>Morina persica</i> L. var. <i>decussatifolia</i>	Montiya	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
287.	Dipsacaceae	<i>Cephalaria speciosa</i> Boiss. et Kotschy	Pelemiri	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
288.	Dipsacaceae	<i>Scabiosa pseudograminifolia</i> Hub.-Mor.	Uyuzotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
289.	Dipsacaceae	<i>Pterocephalus pinardii</i> Boiss.	Cücükotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
290.	Asteraceae	<i>Anthemis melanoloma</i> Trautv. subsp. <i>melanoloma</i>	Papatya	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
291.	Asteraceae	<i>Inula anatolica</i> Boiss.	Yolotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
292.	Asteraceae	<i>Inula fragilis</i> Boiss. et Hausskn.	Yolotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
293.	Asteraceae	<i>Helichrysum kitianum</i> Yıldız	Altınotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
294.	Asteraceae	<i>Helichrysum sivasicum</i> Kit Tan & Yıldız	Altınotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
295.	Asteraceae	<i>Helichrysum noeanum</i> Boiss.	Altınotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
296.	Asteraceae	<i>Helichrysum chionophilum</i> Boiss. et Bal.	Altınotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
297.	Asteraceae	<i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench subsp.	Altınotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp

		<i>aucheri</i> (Boiss.) Davis et Kupicha						
298.	Asteraceae	<i>Aster alpinus</i> L.	Patçıçeği	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Kültür Bitkisi
299.	Asteraceae	<i>Doronicum balansae</i> Cavill.	Kaplanotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
300.	Asteraceae	<i>Doronicum macrolepis</i> Freyn et Sint.	Kaplanotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
301.	Asteraceae	<i>Doronicum bithynicum</i> J.R. Edmondson subsp. <i>sparsipilosum</i> J.R. Edmondson	Kaplanotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
302.	Asteraceae	<i>Senecio hypochionaeus</i> Boiss. var. <i>argaeus</i> (Boiss. et Bal.) Matthews	Kanaryaotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
303.	Asteraceae	<i>Senecio hypochionaeus</i> Boiss. var. <i>ilkasiensis</i> Freyn et Sint.	Kanaryaotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
304.	Asteraceae	<i>Senecio cilicius</i> Boiss.	Kanaryaotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
305.	Asteraceae	<i>Anthemis cretica</i> L. subsp. <i>argaea</i> (Boiss. et Bal.) Grierson	Papatya	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
306.	Asteraceae	<i>Anthemis davisii</i> Yavin	Papatya	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
307.	Asteraceae	<i>Anthemis sintenisii</i> Freyn	Papatya	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
308.	Asteraceae	<i>Anthemis armeniaca</i> Freyn et Sint.	Papatya	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
309.	Asteraceae	<i>Anthemis fumariifolia</i> Boiss.	Papatya	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
310.	Asteraceae	<i>Anthemis pungens</i> Yavin	Papatya	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
311.	Asteraceae	<i>Achillea sipikorensis</i> Hausskn. et Bomm.	Civanperçemi	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
312.	Asteraceae	<i>Achillea monocephala</i> Boiss. et Bal.	Civanperçemi	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
313.	Asteraceae	<i>Achillea schischkini</i> Sosn.	Civanperçemi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
314.	Asteraceae	<i>Achillea sivasica</i> Çelik et Akpulat	Civanperçemi	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
315.	Asteraceae	<i>Achillea lycaonica</i> Boiss. et Heldr.	Civanperçemi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik materyal
316.	Asteraceae	<i>Achillea phrygia</i> Boiss. et Bal.	Civanperçemi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
317.	Asteraceae	<i>Achillea teretifolia</i> Willd.	Civanperçemi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
318.	Asteraceae	<i>Achillea goniocephala</i> Boiss. et Heldr.	Civanperçemi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
319.	Asteraceae	<i>Achillea sintenisii</i> Hub.-Mor.	Civanperçemi	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
320.	Asteraceae	<i>Achillea millefolium</i> L. subsp. <i>millefolium</i>	Civanperçemi	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik materyal
321.	Asteraceae	<i>Achillea nobilis</i> L. subsp. <i>neilreichii</i> (Kerner) Formanek	Civanperçemi	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı

322.	Asteraceae	<i>Tanacetum heterotomum</i> (Bornm.) Grierson	Pireotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
323.	Asteraceae	<i>Tanacetum cappadocicum</i> (DC.) Schultz Bip.	Pireotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
324.	Asteraceae	<i>Tanacetum albipannosum</i> Hub.-Mor. & Grierson	Pireotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
325.	Asteraceae	<i>Tanacetum nitens</i> (Boiss. et Noë) Grierson	Pireotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
326.	Asteraceae	<i>Tanacetum eginense</i> (Hausskn. ex Bornm.) Grierson	Pireotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
327.	Asteraceae	<i>Tanacetum haussknechtii</i> (Bornm.) Grierson	Pireotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
328.	Asteraceae	<i>Tanacetum heterotomum</i> (Bornm.) Grierson	Pireotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
329.	Asteraceae	<i>Tanacetum densum</i> (Lab.) Schultz Bip. subsp. <i>amani</i> Heywood	Pireotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
330.	Asteraceae	<i>Tanacetum densum</i> (Lab.) Schultz Bip. subsp. <i>eginense</i> Heywood	Pireotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
331.	Asteraceae	<i>Tanacetum densum</i> (Lab.) Schultz Bip. subsp. <i>sivasicum</i> Hub.-Mor. et Grierson	Pireotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
332.	Asteraceae	<i>Tanacetum densum</i> (Lab.) Schultz Bip. subsp. <i>laxum</i> Grierson	Pireotu	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
333.	Asteraceae	<i>Tanacetum argenteum</i> (Lam.) Willd. subsp. <i>argenteum</i>	Pireotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
334.	Asteraceae	<i>Tripleurospermum callosum</i> (Boiss. et Heldr.) E. Hossain	Göde	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
335.	Asteraceae	<i>Tripleurospermum repens</i> (Freyn et Sint.) Bornm.	Göde	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
336.	Asteraceae	<i>Tripleurospermum monticolum</i> (Boiss. et Huet) Bornm.	Göde	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
337.	Asteraceae	<i>Cousinia bicolor</i> Freyn et Sint.	Kızandikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
338.	Asteraceae	<i>Cousinia sivasica</i> Hub.-Mor.	Kızandikeni	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
339.	Asteraceae	<i>Cousinia foliosa</i> Boiss. et Bal.	Kızandikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
340.	Asteraceae	<i>Cousinia caesarea</i> Boiss. et Bal.	Kızandikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
341.	Asteraceae	<i>Cousinia eriocephala</i> Boiss. et Hausskn.	Kızandikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
342.	Asteraceae	<i>Cousinia intertexta</i> Freyn. et Sint.	Kızandikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

343.	Asteraceae	<i>Onopordum anatolicum</i> (Boiss.) Eig	Kangal	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
344.	Asteraceae	<i>Cirsium ellenbergii</i> Bomm.	Kangal	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
345.	Asteraceae	<i>Carduus lanuginosus</i> Willd.	Kangal	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
346.	Asteraceae	<i>Jurinea pontica</i> Hausskn. et Freyn ex Hausskn.	Geyikgöbeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
347.	Asteraceae	<i>Jurinea brevicaulis</i> DC.	Geyikgöbeği	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
348.	Asteraceae	<i>Centaurea sivasica</i> Wagenitz	Peygamberçiçeği	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
349.	Asteraceae	<i>Centaurea amaena</i> Boiss. et Bal.	Peygamberçiçeği	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
350.	Asteraceae	<i>Centaurea pergamacea</i> DC.	Peygamberçiçeği	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
351.	Asteraceae	<i>Centaurea drabifolia</i> Sm. subsp. <i>cappadocica</i> (DC.) Wagenitz	Peri sarıbaşı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
352.	Asteraceae	<i>Centaurea drabifolia</i> Sm. subsp. <i>detonsa</i> (Bomm.) Wagenitz	Öbek sarıbaşı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
353.	Asteraceae	<i>Centaurea kotschy</i> (Boiss. et Heldr.) Hayek var. <i>kotschy</i>	Dişlek sarıbaş	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
354.	Asteraceae	<i>Centaurea sessilis</i> Willd.	Peygamberçiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
355.	Asteraceae	<i>Centaurea armena</i> Boiss.	Yer sarıbaşı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
356.	Asteraceae	<i>Centaurea bornmuelleri</i> Hausskn. et Bomm.	Peygamberçiçeği	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
357.	Asteraceae	<i>Centaurea urvillei</i> DC. subsp. <i>stepposa</i> Wagenitz	Ala kötürüm	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
358.	Asteraceae	<i>Centaurea mucronifera</i> DC.	Peygamberçiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
359.	Asteraceae	<i>Centaurea pyrrhoblephara</i> Boiss.	Peygamberçiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
360.	Asteraceae	<i>Centaurea lanigera</i> DC.	Peygamberçiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
361.	Asteraceae	<i>Centaurea yildizii</i> Ş.Civelek, İ.Türkoğlu & H.Akan	Peygamberçiçeği	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
362.	Asteraceae	<i>Scorzonera eriophora</i> DC.	Tekesakalı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
363.	Asteraceae	<i>Scorzonera sericea</i> DC.	Tekesakalı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
364.	Asteraceae	<i>Scorzonera tomentosa</i> L.	Tekesakalı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
365.	Asteraceae	<i>Scorzonera aucherana</i> DC.	Tekesakalı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
366.	Asteraceae	<i>Tragopogon aureus</i> Boiss.	Yemlik	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
367.	Asteraceae	<i>Leontodon oxylepis</i> Boiss. et Heldr. var.	Aslandişi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

		<i>divaricatus</i> (Boiss.) Kupicha						
368.	Asteraceae	<i>Hieracium gentiliforme</i> (Zahn) Sell. et West	Şahinotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
369.	Asteraceae	<i>Hieracium artabirence</i> (Zahn) Juxix	Şahinotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
370.	Asteraceae	<i>Hieracium cappadocicum</i> Freyn	Şahinotu	1	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
371.	Asteraceae	<i>Hieracium mannagettae</i> Freyn	Şahinotu	1	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
372.	Asteraceae	<i>Taraxacum revertens</i> G.Hagl.	Karahindiba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
373.	Asteraceae	<i>Taraxacum pseudonigricans</i> Hand.-Mazz.	Karahindiba	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
374.	Asteraceae	<i>Taraxacum turcicum</i> Van Soest	Karahindiba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
375.	Campanulaceae	<i>Campanula pinnatifida</i> Hub.-Mor. var. <i>pinnatifida</i>	Çançiçeği	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
376.	Campanulaceae	<i>Campanula strigillosa</i> Boiss.	Çançiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
377.	Campanulaceae	<i>Campanula telephioides</i> Boiss. et Hausskn.	Çançiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
378.	Campanulaceae	<i>Campanula scoparia</i> (Boiss. et Hausskn.) Damboldt	Çançiçeği	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
379.	Campanulaceae	<i>Campanula saxonorum</i> Gandoger	Çançiçeği	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
380.	Campanulaceae	<i>Campanula sivasica</i> Kit Tan & Yıldız	Çançiçeği	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
381.	Campanulaceae	<i>Asyneuma limonifolium</i> (L.) Janchen subsp. <i>pestalozzae</i> (Boiss.) Damboldt	Çiçekli değnek	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
382.	Campanulaceae	<i>Asyneuma davisianum</i> Yıldız & Kit Tan	Çiçekli değnek	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
383.	Primulaceae	<i>Androsace armeniaca</i> Duby var. <i>macrantha</i> (Boiss. Huet) Martelli	Tavukkursacı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
384.	Convolvulaceae	<i>Convolvulus assyricus</i> Griseb.	Tarlasarmaşığı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
385.	Convolvulaceae	<i>Convolvulus arvensis</i> L.	Tarlasarmaşığı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve Bitkisel İlaç
386.	Boraginaceae	<i>Paracaryum racemosum</i> (Schreber) Britten var. <i>racemosum</i>	Çarşakotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
387.	Boraginaceae	<i>Paracaryum calycinum</i> Boiss. et Bal.	Çarşakotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
388.	Boraginaceae	<i>Paracaryum lithospermifolium</i> (Lam.) Grande.	Çarşakotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
389.	Boraginaceae	<i>Rindera caespitosa</i> (A. DC.)	Yünlügelin	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
390.	Boraginaceae	<i>Echium orientale</i> L.	Engerek otu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

391.	Boraginaceae	<i>Onosma mirabilis</i> A. P. Khokhr.	Emzikotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
392.	Boraginaceae	<i>Onosma sorgarae</i> Teppner var. <i>sorgarae</i>	Emzikotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
393.	Boraginaceae	<i>Onosma sintenisii</i> Hausskn ex Bomm.	Emzikotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
394.	Boraginaceae	<i>Onosma nanum</i> DC.	Emzikotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
395.	Boraginaceae	<i>Onosma intertextum</i> Hub.-Mor.	Emzikotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
396.	Boraginaceae	<i>Onosma briquetii</i> Czeck.	Emzikotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
397.	Boraginaceae	<i>Onosma bornmuelleri</i> Hausskn.	Emzikotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
398.	Boraginaceae	<i>Onosma armenum</i> DC.	Emzikotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
399.	Boraginaceae	<i>Onosma polyanthum</i> DC.	Emzikotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
400.	Boraginaceae	<i>Onosma trapezunteum</i> Boiss.& Huet. ex. Hand. Mazz.	Emzikotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
401.	Boraginaceae	<i>Symphytum bornmuelleri</i> Bucknall	Karakafesotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
402.	Boraginaceae	<i>Anchusa leptophylla</i> Roemer et Schultes subsp. <i>tomentosa</i> (Boiss.) Chamb.	Sığırdili	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif tıp
403.	Boraginaceae	<i>Anchusa leptophylla</i> Roemer et Schultes subsp. <i>incana</i> (Ledeb.) Chamb.	Sığırdili	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
404.	Boraginaceae	<i>Anchusa leptophylla</i> Roemer et Schultes subsp. <i>leptophylla</i>	Sığırdili	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif tıp
405.	Boraginaceae	<i>Anchusa azurea</i> Miller var. <i>azurea</i>	Sığırdili	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif tıp
406.	Boraginaceae	<i>Nonea macrosperma</i> Boiss. et Hledr.	Sormuk otu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
407.	Boraginaceae	<i>Nonea stenosen</i> Boiss. et Bal.	Sormuk otu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
408.	Boraginaceae	<i>Alkanna orientalis</i> (L.) Boiss. var. <i>orientalis</i>	Havacivaotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Kozmetik ve Parfüm
409.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum natolicum</i> (Fisch. et Mey.) Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
410.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum globiflorum</i> Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	1	DD	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
411.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum oreophilum</i> C. Koch var. <i>oreophilum</i>	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
412.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum wiedemannianum</i> Fisch. et Mey.	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
413.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum biscutellifolium</i> Benth	Sığırkuyruğu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal

414.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum armenum</i> Boiss. et Kotschy var. <i>armenum</i>	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
415.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum armenum</i> Boiss. et Kotschy var. <i>tempkyanum</i> (Freyn et Sint.) Murb.	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
416.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum euphraticum</i> Benth	Sığırkuyruğu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
417.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum heterodontum</i> Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
418.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum oreodoxum</i> Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
419.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum pallidiflorum</i> Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
420.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum trichostylum</i> Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
421.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum cappadocicum</i> Bomm.	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
422.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum sphendrioides</i> C.Koch	Sığırkuyruğu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
423.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum asperuloides</i> Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
424.	Scrophulariaceae	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>asperilum</i> (Boiss.) Murb.	Sığırkuyruğu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
425.	Scrophulariaceae	<i>Scrophularia serratifolia</i> Hub.-Mor ex Lall	Sıracaotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
426.	Scrophulariaceae	<i>Scrophularia luridiflora</i> Fisch. et Mey.	Sıracaotu	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
427.	Scrophulariaceae	<i>Scrophularia libanotica</i> Boiss. subsp. <i>libanotica</i> var. <i>cappadocica</i> R. Mill.	Sıracaotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
428.	Scrophulariaceae	<i>Scrophularia libanotica</i> Boiss. subsp. <i>libanotica</i> var. <i>sivasica</i> R. Mill.	Sıracaotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
429.	Scrophulariaceae	<i>Scrophularia gypsicola</i> Hub.-Mor & Lall	Sıracaotu	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
430.	Scrophulariaceae	<i>Scrophularia lepidota</i> Boiss.	Sıracaotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
431.	Scrophulariaceae	<i>Linaria corifolia</i> Desf.	Nevruzotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
432.	Scrophulariaceae	<i>Digitalis lamarckii</i> Ivan	Yüksükotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
433.	Scrophulariaceae	<i>Veronica cinerea</i> Boiss. et Bal.	Mavişot	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
434.	Scrophulariaceae	<i>Veronica thymoides</i> P. H. Davis subsp. <i>hasandaghensis</i> M. A. Fischer	Mavişot	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
435.	Scrophulariaceae	<i>Veronica thymoides</i> P. H. Davis subsp.	Mavişot	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

		<i>pseudocinerea</i> M. A. Fischer						
436.	Scrophulariaceae	<i>Veronica multifida</i> L.	Mavişot	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
437.	Scrophulariaceae	<i>Pedicularis cadmea</i> Boiss.	Kesgerotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
438.	Acanthaceae	<i>Acanthus dioscordis</i> L.var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	Ayıpenceşi	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
439.	Acanthaceae	<i>Acanthus hirsutus</i> Boiss.	Ayıpenceşi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
440.	Lamiaceae	<i>Ajuga davisiana</i> Kit Tan et Yıldız	Mayasilotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
441.	Lamiaceae	<i>Teucrium chamaedrys</i> L. subsp. <i>chamaedrys</i>	Dalakotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
442.	Lamiaceae	<i>Teucrium chamaedrys</i> L. subsp. <i>sympyrense</i> (C. Koch) Rech. fil.	Dalakotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
443.	Lamiaceae	<i>Teucrium chamaedrys</i> L. subsp. <i>sinuatum</i> (Celak) Rech. fil.	Dalakotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
444.	Lamiaceae	<i>Scutellaria salviifolia</i> Benth	Kaside	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
445.	Lamiaceae	<i>Scutellaria orientalis</i> L. subsp. <i>bicolor</i> (Hochst.) Edmondson	Kaside	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
446.	Lamiaceae	<i>Phlomis oppositiflora</i> Boiss. et Hausskn.	Çalba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
447.	Lamiaceae	<i>Phlomis armeniaca</i> Willd.	Çalba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
448.	Lamiaceae	<i>Phlomis capitata</i> Boiss.	Çalba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
449.	Lamiaceae	<i>Phlomis siehana</i> Rech. fil.	Çalba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
450.	Lamiaceae	<i>Phlomis physocalyx</i> Hub.-Mor.	Çalba	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
451.	Lamiaceae	<i>Phlomis linearis</i> Boiss. et Bal.	Çalba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
452.	Lamiaceae	<i>Lamium garganicum</i> L. subsp. <i>nepetifolium</i> (Boiss.) R. Mill	Ballıbaba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
453.	Lamiaceae	<i>Wiedemannia orientalis</i> Fisch. et Mey.	Ballıbaba	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
454.	Lamiaceae	<i>Marrubium globosum</i> Montbret et Aucher ex Benth subsp. <i>globosum</i>	Bozotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
455.	Lamiaceae	<i>Marrubium trachyticum</i> Boiss.	Bozotu	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
456.	Lamiaceae	<i>Marrubium cephalanthum</i> Boiss. et Noe	Bozotu	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
457.	Lamiaceae	<i>Sideritis montana</i> L. subsp. <i>montana</i>	Dağçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
458.	Lamiaceae	<i>Sideritis libanotica</i> Labill.	Dağçayı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

		subsp. <i>linearis</i> (Bentham) Bomm.						
459.	Lamiaceae	<i>Stachys cretica</i> L. subsp. <i>anatolica</i> Rech. fil.	Deliçay	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
460.	Lamiaceae	<i>Stachys huber-</i> <i>morathii</i> Bhattacharjee	Deliçay	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
461.	Lamiaceae	<i>Stachys sivasica</i> Kit Tan et Yıldız	Deliçay	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
462.	Lamiaceae	<i>Stachys</i> <i>lavandulifolia</i> Vahl. var. <i>lavandulifolia</i>	Deliçay	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Kozmetik Parfüm
463.	Lamiaceae	<i>Nepeta congesta</i> Fisch. et Mey. var. <i>congesta</i>	Kedinanesi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
464.	Lamiaceae	<i>Origanum</i> <i>acutidens</i> (Hand.- Mazz.) Ietswaart	Mercanköşk	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
465.	Lamiaceae	<i>Micromeria</i> <i>cremnophila</i> Boiss. et Heldr. subsp. <i>anatolica</i> P. H. Davis	Boğumluçay	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
466.	Lamiaceae	<i>Cyclotrichium</i> <i>niveum</i> (Boiss.) Manden et Schang	Dağnanesi	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
467.	Lamiaceae	<i>Thymus</i> <i>leucotrichus</i> Hal. var. <i>leucotrichus</i>	Kekik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
468.	Lamiaceae	<i>Thymus</i> <i>cappadocicus</i> Boiss. var. <i>cappadocicus</i>	Kekik	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
469.	Lamiaceae	<i>Thymus</i> <i>cappadocicus</i> Boiss. var. <i>pruinatus</i> (Boiss.) Boiss.	Kekik	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
470.	Lamiaceae	<i>Thymus</i> <i>cappadocicus</i> Boiss. var. <i>globifer</i> Jalas	Kekik	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
471.	Lamiaceae	<i>Thymus pectinatus</i> Fisch. et Mey. var. <i>pectinatus</i>	Kekik	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
472.	Lamiaceae	<i>Thymus pectinatus</i> Fisch. et Mey. var. <i>pallasicus</i>	Kekik	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
473.	Lamiaceae	<i>Thymus</i> <i>canoviridis</i> Jalas	Kekik	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
474.	Lamiaceae	<i>Thymus</i> <i>spatulifolius</i> Hausskn. et Velen	Kekik	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
475.	Lamiaceae	<i>Thymus fallax</i> Fisch. et Mey	Kekik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
476.	Lamiaceae	<i>Thymus sipyleus</i> Boiss. subsp. <i>sipyleus</i> var. <i>sipyleus</i>	Kekik	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
477.	Lamiaceae	<i>Thymus sipyleus</i> Boiss. subsp. <i>rosulans</i> (Barbas) Jalas	Kekik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
478.	Lamiaceae	<i>Thymus</i> <i>leucostomus</i> Hausskn. et Velen var. <i>leucostomus</i>	Kekik	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
479.	Lamiaceae	<i>Thymus pubescens</i> Boiss. et Kotschy	Kekik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat

		ex Celak var. <i>pubescens</i>						
480.	Lamiaceae	<i>Thymus praecox</i> Opiz subsp. <i>scorpilii</i> (Velen.) Jalas var. <i>scorpilii</i>	Kekik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
481.	Lamiaceae	<i>Mentha longifolia</i> (L.) Hudson subsp. <i>typhoides</i> (Briq.) Harley var. <i>typhoides</i>	Nane	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
482.	Lamiaceae	<i>Mentha spicata</i> L. subsp. <i>spicata</i>	Nane	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
483.	Lamiaceae	<i>Ziziphora</i> <i>clinopodioides</i> Lam.	Anuk	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
484.	Lamiaceae	<i>Salvia divaricata</i> Montbr. et Aucher ex Benth	Adaçayı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
485.	Lamiaceae	<i>Salvia fruticosa</i> Miller	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
486.	Lamiaceae	<i>Salvia tomentosa</i> Miller	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
487.	Lamiaceae	<i>Salvia bracteata</i> Banks et Sol.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
488.	Lamiaceae	<i>Salvia caespitosa</i> Montbret et Aucher ex Benth var. <i>euphratica</i>	Adaçayı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
489.	Lamiaceae	<i>Salvia</i> <i>blepharochlaena</i> Hedge et Hub.- Mor.	Adaçayı	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
490.	Lamiaceae	<i>Salvia euphratica</i> Montbret et Aucher ex Benth var. <i>euphratica</i>	Adaçayı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
491.	Lamiaceae	<i>Salvia euphratica</i> Montbret et Aucher ex Benth var. <i>leiocalycina</i>	Adaçayı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
492.	Lamiaceae	<i>Salvia multicaulis</i> Vahl	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
493.	Lamiaceae	<i>Salvia cryptantha</i> Montbret et Aucher ex Benth	Adaçayı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
494.	Lamiaceae	<i>Salvia syriaca</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
495.	Lamiaceae	<i>Salvia viridis</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
496.	Lamiaceae	<i>Salvia hypargeia</i> Fisch. et Mey.	Adaçayı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
497.	Lamiaceae	<i>Salvia spinosa</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
498.	Lamiaceae	<i>Salvia sclerea</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
499.	Lamiaceae	<i>Salvia aethiopis</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
500.	Lamiaceae	<i>Salvia</i> <i>ceratophylla</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
501.	Lamiaceae	<i>Salvia</i> <i>longipedicellata</i> Hedge	Adaçayı	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
502.	Lamiaceae	<i>Salvia argentea</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
503.	Lamiaceae	<i>Salvia</i> <i>microstergia</i> Boiss. et Bal.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
504.	Lamiaceae	<i>Salvia frigida</i> Boiss.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
505.	Lamiaceae	<i>Salvia modesta</i> Boiss.	Adaçayı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
506.	Lamiaceae	<i>Salvia</i> <i>candidissima</i> Vahl	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı

		subsp. <i>candidissima</i>						
507.	Lamiaceae	<i>Salvia cyanescens</i> Boiss. et Bal.	Adaçayı	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
508.	Lamiaceae	<i>Salvia vermifolia</i> Hedge et Hub.- Mor.	Adaçayı	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
509.	Lamiaceae	<i>Salvia forskahlei</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
510.	Lamiaceae	<i>Salvia staminea</i> Montbret et Aucher ex Bentham	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
511.	Lamiaceae	<i>Salvia virgata</i> Jacq.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
512.	Lamiaceae	<i>Salvia verbenaca</i> L.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
513.	Lamiaceae	<i>Salvia verticillata</i> L. subsp. <i>verticillata</i>	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
514.	Lamiaceae	<i>Salvia verticillata</i> L. subsp. <i>amasiaca</i> (Freyn et Bomm.) Bomm.	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
515.	Lamiaceae	<i>Salvia russellii</i> Bentham	Adaçayı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
516.	Plumbaginaceae	<i>Acantholimon</i> <i>acerosum</i> (Willd.) Boiss. var. <i>brachystachyum</i> Boiss.	Kardikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
517.	Plumbaginaceae	<i>Acantholimon</i> <i>caesareum</i> Boiss. et Bal.	Kardikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
518.	Plumbaginaceae	<i>Acantholimon</i> <i>huetii</i> Boiss.	Kardikeni	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
519.	Plumbaginaceae	<i>Acantholimon</i> <i>calvertii</i> Boiss.	Kardikeni	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
520.	Plumbaginaceae	<i>Acantholimon</i> <i>reflexifolium</i> Bokhari	Kardikeni	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
521.	Plantaginaceae	<i>Plantago major</i> L. subsp. <i>major</i>	Sinirotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
522.	Plantaginaceae	<i>Plantago major</i> L. subsp. <i>intermedia</i> (Gilib.) Lange	Sinirotu	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Alternatif Tıp
523.	Elaeagnaceae	<i>Hippophae</i> <i>rhamnoides</i> L. subsp. <i>caucasica</i> Rousi	Yalancı iğde	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Tıp ve Bitkisel İlaç
524.	Santalaceae	<i>Thesium</i> <i>stelleroide</i> s Jaub. et Spach	Tezgüvelek	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
525.	Euphorbiaceae	<i>Euphorbia</i> <i>cardiophylla</i> Boiss. et Heldr.	Sütleğen	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
526.	Euphorbiaceae	<i>Euphorbia</i> <i>amygdaloides</i> L. var. <i>robbiae</i> (Turrit) Radcliff- Smith	Sütleğen	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
527.	Urticaceae	<i>Urtica dioica</i> L.	Isırgan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
528.	Ulmaceae	<i>Celtis tournefortii</i> Lam.	Çitlenbik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
529.	Ulmaceae	<i>Celtis australis</i> L.	Çitlenbik	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Baharat
530.	Fagaceae	<i>Quercus</i> <i>macranthera</i> Fisch. et Mey. ex Hohen subsp. <i>sypirensis</i> (C.Koch) Menitsky	Meşe	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

531.	Coryllaceae	<i>Corylus colurna</i> L.	Fındık	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
532.	Coryllaceae	<i>Corylus avellana</i> L. var. <i>avellana</i>	Fındık	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
533.	Salicaceae	<i>Salix triandra</i> L. subsp. <i>bornmuellerii</i> (Hausskn.) A. Skv.	Söğüt	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
534.	Salicaceae	<i>Salix alba</i> L.	Söğüt	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
535.	Salicaceae	<i>Salix caprea</i> L.	Söğüt	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
536.	Salicaceae	<i>Salix cinerea</i> L.	Söğüt	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
537.	Salicaceae	<i>Salix pseudomedemii</i> E. Wolf.	Söğüt	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
538.	Liliaceae	<i>Asphodeline tenuior</i> (Fischer) Ledeb. subsp. <i>tenuiflora</i> (C. Koch) E. Tuzlacı var. <i>tenuiflora</i>	Deli çiriş	0	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
539.	Liliaceae	<i>Asphodeline tenuior</i> (Fischer) Ledeb. subsp. <i>tenuiflora</i> (C. Koch) E. Tuzlacı var. <i>puberulata</i> E. Tuzlacı	Deli çiriş	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
540.	Liliaceae	<i>Allium sivasicum</i> Özhatay et Kollmann	Soğan	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
541.	Liliaceae	<i>Allium djimilense</i> Boiss. et Regel	Soğan	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
542.	Liliaceae	<i>Allium kunthianum</i> Vved.	Soğan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
543.	Liliaceae	<i>Allium pseudoflavum</i> Vved.	Soğan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
544.	Liliaceae	<i>Allium armenum</i> Boiss. et Kotschy	Soğan	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
545.	Liliaceae	<i>Allium atroviolaceum</i> Boiss.	Soğan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
546.	Liliaceae	<i>Allium macrochaetum</i> Boiss. et Hausskn. subsp. <i>macrochaetum</i>	Soğan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
547.	Liliaceae	<i>Allium scorodoprasum</i> L. subsp. <i>rotundum</i> (L.) Stearn	Soğan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
548.	Liliaceae	<i>Allium nevsehirense</i> Koyuncu et Kollmann	Soğan	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
549.	Liliaceae	<i>Allium lycaonicum</i> Siehe ex Hayek	Soğan	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
550.	Liliaceae	<i>Ornithogalum alpigenum</i> Staph	Akyıldız	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
551.	Liliaceae	<i>Muscari aucheri</i> (Boiss.) Baker	Müşkürüm	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
552.	Liliaceae	<i>Muscari anatolicum</i> Cowley et Özhatay	müşkürüm	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
553.	Liliaceae	<i>Hyacinthus orientalis</i> L. subsp. <i>chionophilus</i> W1elbo	Sümbül	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
554.	Liliaceae	<i>Bellevia clusiana</i> Griseb.	Kırsümbülü	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok

555.	Liliaceae	<i>Bellevia gracilis</i> Feinbrun	Kırsümbülü	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
556.	Liliaceae	<i>Hyacinthella lineata</i> (Steudel) Chouard	Dağsümbülü	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
557.	Liliaceae	<i>Hyacinthella acutiloba</i> K. Persson et W1elbo	Dağsümbülü	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
558.	Liliaceae	<i>Fritillaria aurea</i> Schott	Terslâle	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
559.	Liliaceae	<i>Fritillaria armena</i> Boiss.	Terslâle	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
560.	Amayllidaceae	<i>Galanthus fosteri</i> Baker	Kardelen	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
561.	Iridaceae	<i>Crocus biflorus</i> Miller subsp. <i>tauri</i> (Maw) Mathew	Çiğdem	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
562.	Iridaceae	<i>Crocus cancellatus</i> Herbert subsp. <i>cancellatus</i>	Çiğdem	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
563.	Iridaceae	<i>Crocus kotschyanus</i> C. Koch. subsp. <i>kotschyanus</i>	Çiğdem	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
564.	Iridaceae	<i>Crocus speciosus</i> Bieb. subsp. <i>speciosus</i>	Çiğdem	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
565.	Iridaceae	<i>Iris kerneriana</i> Ascherson et Sint. ex Baker	Süsen	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
566.	Iridaceae	<i>Iris schachtii</i> Markgraf	Süsen	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
567.	Iridaceae	<i>Iris sari</i> Schott ex Baker	Süsen	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
568.	Iridaceae	<i>Iris histrioides</i> (Wilson) Arnott	Süsen	1	VU	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
569.	Iridaceae	<i>Iris danfordiae</i> (Baker) Boiss.	Süsen	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
570.	Iridaceae	<i>Iris caucasica</i> Hoffm. subsp. <i>turcica</i> B. Mathew	Süsen	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
571.	Iridaceae	<i>Iris galatica</i> Siehe	Süsen	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
572.	Iridaceae	<i>Iris persica</i> L.	Süsen	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
573.	Iridaceae	<i>Iris orientalis</i> L.	Süsen	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
574.	Iridaceae	<i>Iris celikii</i> Çelik & Akpulat	Süsen	1	CR	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
575.	Iridaceae	<i>Crocus ancyrensis</i> (Herbert) Maw	Ankara çiğdemi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
576.	Iridaceae	<i>Crocus chrysanthus</i> (Herbert) Herbert	Çiğdem	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
577.	Iridaceae	<i>Crocus danfordiae</i> Maw	Çiğdem	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
578.	Iridaceae	<i>Crocus biflorus</i> Miller subsp. <i>pulchricolor</i> (Herbert) Mathew	Çiğdem	1	NT	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
579.	Iridaceae	<i>Crocus cancellatus</i> Herbert subsp. <i>damascenus</i> (Herbert) Mathew	Çiğdem	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
580.	Iridaceae	<i>Gladiolus atroviolaceus</i> Boiss.	Kılıçotu (gılayöl)	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Peyzaj Bitkisi
581.	Orchidaceae	<i>Dactylorhiza iberica</i> (Bieb. ex Willd.) Soo	Balkaymak salebi	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda

582.	Orchidaceae	<i>Dactylorhiza osmanica</i> (Kl.) Soo var. <i>osmanica</i>	Balkaymak salebi	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
583.	Typhaceae	<i>Typha minima</i> Funck var. <i>minima</i>	Saz	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Süs Eşyası
584.	Cyperaceae	<i>Blysmus compressus</i> (L.) Panzer ex Link	Yassıhasırotu	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
585.	Poaceae	<i>Elymus nodosus</i> (Nevski) Menderis subsp. <i>gypsicolus</i> Menderis	Sabankıran	1	EN	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
586.	Poaceae	<i>Helictotrichon argaeum</i> (Boiss.) Parsa	Parlak yulaf	1	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
587.	Poaceae	<i>Alopecurus anatolicus</i> M. Doğan	Tilkikuyruğu	1	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
588.	Poaceae	<i>Festuca anatolica</i> Markgr.-Dannenb. subsp. <i>anatolica</i>	Yumak	1	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
589.	Poaceae	<i>Festuca anatolica</i> Markgr.-Dannenb. subsp. <i>borealis</i> Markgr.-Dannenb.	Yumak	1	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Yok
590.	Poaceae	<i>Piptatherum holciforme</i> (Bieb.) Roemer et Schultes subsp. <i>holciforme</i> var. <i>holciforme</i>	Kamış	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Genetik Materyal
591.	Poaceae	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steudel	Kamış	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Süs Eşyası
592.	Betulaceae	<i>Betula litwinowii</i> Doluch.	Huş ağacı	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Bitki Çayı
593.	Moraceae	<i>Ficus carica</i> L. subsp. <i>rubestris</i> Hausskn. ex Boiss	İncir	0	LC	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
594.	Moraceae	<i>Morus alba</i> L.	Dut	0	NE	Liste Dışı	Liste Dışı	Gıda
Endemizm = 0 = Endemik Değil Endemizm = 1 = Endemik			Çok Tehlikede (CR), Tehlikede (EN), Zarar Görebilir (VU), Tehlike Altına Girebilir (NT), Az Tehdit Altında (LC), Veri Yetersiz (DD), Veri Yok (NE)					

Resim 3- Gezertere - *Physoptychis haussknechtii*
(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi, 2025)

Resim 4- Sivas civanperçemi - *Achillea sivasica*
(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi, 2025)

Resim 5- Sivas soğanı – *Allium sivasicum*
(DKMP Sivas İl Şube Müdürlüğü, 2025)

Resim 6– Sedo - *Haplophyllum telephioides*
(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi, 2025)

Resim 7– Peygamberçiçeği - *Centaurea mucronifera*
(DKMP Sivas İl Şube Müdürlüğü, 2025)

E.2. Fauna

Sivas İli sınırları dâhilinde bulunan farklı habitatlar memelilerin barınma ve beslenme faaliyetlerini çeşitlendirirken ekosistem içerisindeki farklı tür sayısını da artırma potansiyeli taşımaktadır.

Dağların ve ormanlık alanların, bozkır ve steplesle bir arada bulunması memelilerin barınma ve beslenme olanaklarını artırırken bölgede bulunan su kaynakları da su ihtiyaçlarını karşılamada önemlidir. Su kaynakları aynı zamanda diğer canlıları kendisine çektiği için beslenme faaliyetleri açısından da önemlidir. İl, Anadolu'nun orta noktasında bulunması nedeniyle, Kızılırmak, Yeşilirmak, Kelkit, Fırat, Seyhan gibi büyük akarsu ve bu akarsulara bağlı akarsu havzalarını içermektedir. Ayrıca il genelinde irili ufaklı çok sayıda göl ve gölet yer alır. Her iki su havzası ve çevresi zengin biyoçeşitlilik ihtiva eder. Bunun yanında özellikle karnivor memeliler için önemli beslenme, üreme ve sığınma alanı oluşturan çok zengin ormanlık alanlar il sınırları içerisinde bulunmaktadır. İlin özellikle orta ve güney kesimleri bozkır alanlar içermektedir, bu da özellikle rodent türlerinin çeşitliliğinin artmasına yol açar. Aynı zamanda ilin kuzey ve güney yönünde önemli derecede yükseklik farkı olması iklimin özellikle kuzey güney yönünde önemli derece de farklı olmasına neden olur. İklimsel ve buna bağlı mikro ve makro habitat farklılıkları diğer canlı gruplarında olduğu gibi memeli hayvanlarda da tür çeşitliliğinin artmasına neden olur. Yapılan literatür ve arazi çalışmaları da bu zengin çeşitliliğin varlığını işaret etmektedir. Sivas İli'nde yayılış gösterdiği bildirilen 40 adet memeli türü mevcuttur (Demirsoy, 1996).

Çizelge 60- Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Kapsamında Endemik, CITES, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Bern Sözleşmesinde Yer Alan Alan Memeli Türleri

(DKMP Sivas Müdürlüğü, 2025)

Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Kapsamında Endemik, CITES, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Bern Sözleşmesinde Yer Alan Memeli Türleri							
	Familya	Takson Adı	Türkçe Adı	Endemik	IUCN	CITES	BERN
1.	Canidae	<i>Canis lupus</i>	Kurt	0	LC	Liste Dışı	EK-II
2.	Bovidae	<i>Capra aegagrus</i>	Yaban keçisi	0	VU	Liste Dışı	EK-II
3.	Soricidae	<i>Crocidura suaveolens</i>	Beyazdışlı böcekçil	0	LC	Liste Dışı	EK-II
4.	Mustelidae	<i>Lutra lutra</i>	Susamuru	0	NT	Liste Dışı	EK-II
5.	Cricetidae	<i>Mesocricetus brandti</i>	Türk avurtlağı	0	NT	Liste Dışı	Liste Dışı
6.	Rhinolophidae	<i>Rhinolophus euryale</i>	Akdeniz nalburunlu yarasası	0	NT	Liste Dışı	Liste Dışı
7.	Sciuridae	<i>Sciurus anomalus</i>	Sincap	0	LC	Liste Dışı	EK-II
8.	Ursidae	<i>Ursus arctos</i>	Boz ayı	0	LC	Liste Dışı	EK-II
9.	Mustelidae	<i>Vormela peregusna</i>	Alacasansar	0	VU	Liste Dışı	Liste Dışı
10.	Canidae	<i>Vulpes vulpes</i>	Tilki	0	LC	Liste Dışı	EK-II
Endemizm = 0 = Endemik Değil Endemizm = 1 = Endemik			Çok Tehlikede (CR), Tehlikede (EN), Zarar Görebilir (VU), Tehlike Altına Girebilir (NT), Az Tehdit Altında (LC), Veri Yetersiz (DD), Veri Yok (NE)				

Resim 9-Boz ayı – *Urcus arctos*

(Güray Tayyar ŞİMŞEK)

Resim 10- Yaban keçisi – *Capra aegagrus*

(Güray Tayyar ŞİMŞEK)

Resim 11- Vaşak – *Lynx lynx*

(Eray ŞİMŞEK)

Resim 12- Türk avurtlağı – *Mesocricetus brandti*

(Güray Tayyar ŞİMŞEK)

Kuşlar

Sivas ilinde **Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi**'nde toplam 181 kuş türü kaydı verilmiştir. Aşağıdaki tabloda bu türler içinden Endemik, CITES, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Bern Sözleşmesinde yer alan kuş türleri yer almaktadır.

Çizelge 61- Kuş Türleri

(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi)

	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	Endemik	IUCN	CITES	BERN
1.	Atmaca	<i>Accipiter nisus</i>	0	LC	Ek II	EK2
2.	Büyüklü Kamışçın	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
3.	Bıyıklı Kamışçın	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
4.	Saz Kamışçını	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
5.	Dere Döğücü	<i>Actitis hypoleucos</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
6.	Tarlakuşu	<i>Alauda arvensis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
7.	Kınalı Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
8.	Kalkıyruk	<i>Anas acuta</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
9.	Kaşıkaga	<i>Anas clypeata</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
10.	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
11.	Fiyu	<i>Anas penelope</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
12.	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
13.	Çıkrıkçın	<i>Anas querquedula</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
14.	Kır İncirkuşu	<i>Anthus campestris</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
15.	Ebabil	<i>Apus apus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
16.	Kaya Kartalı	<i>Apus melba</i>	0	LC	Ek II	EK2
17.	Küçük Orman Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	0	LC	Ek II	EK2
18.	Gri Balıkçıl	<i>Aquila pomarina</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
19.	Erguvani Balıkçıl	<i>Ardea alba</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
20.	Alaca Balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
21.	Kukumav	<i>Ardea purpurea</i>	0	LC	Ek II	EK2
22.	Elmabaş Patka	<i>Ardeola ralloides</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
23.	Tepeli Patka	<i>Athene noctua</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
24.	Pasbaş Patka	<i>Aythya ferina</i>	0	NT	Liste Dışı	EK2
25.	Şahin	<i>Aythya fuligula</i>	0	LC	Ek II	EK2
26.	Kızıl Şahin	<i>Aythya nyroca</i>	0	LC	Ek II	EK2
27.	Bozkır Toygarı	<i>Buteo buteo</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
28.	Sarı Bacaklı Kumkuşu	<i>Buteo rufinus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
29.	Ketenkuşu	<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
30.	Saka	<i>Calidris temminckii</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
31.	Florya	<i>Carduelis cannabina</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
32.	Çütre	<i>Carduelis carduelis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
33.	Büyük Ak Balıkçıl	<i>Carpodacus erythrinus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
34.	Kamışbüllülü	<i>Cettia cetti</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
35.	Halkalı Küçük Cıhıt	<i>Charadrius dubius</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
36.	Bıyıklı Sumru	<i>Chlidonias hybrida</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
37.	Ak Kanatlı Sumru	<i>Chlidonias leucopterus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
38.	Kara Sumru	<i>Chlidonias niger</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
39.	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
40.	Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	0	LC	Ek II	EK2
41.	Derekuşu	<i>Cinclus cinclus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
42.	Yılan Kartalı	<i>Circus aeruginosus</i>	0	LC	Ek II	EK2
43.	Saz Delicesi	<i>Circus aeruginosus</i>	0	LC	Ek II	EK2
44.	Gökçe Delice	<i>Circus cyaneus</i>	0	LC	Ek II	EK2
45.	Bozkır Delicesi	<i>Circus macrourus</i>	0	NT	Ek II	Liste Dışı
46.	Çayır Delicesi	<i>Circus pygargus</i>	0	LC	Ek II	EK2
47.	Tepeli Guguk	<i>Clamator glandarius</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
48.	Kocabaş	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
49.	Kaya Güvercini	<i>Columba livia</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
50.	Tahtalı	<i>Columba palumbus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3

51.	Gökkuzgun	<i>Coracias garrulus</i>	0	NT	Liste Dışı	EK2
52.	Kuzgun	<i>Corvus corax</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
53.	Guguk	<i>Cuculus canorus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
54.	Ev Kırangıcı	<i>Delichon urbicum</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
55.	Alaca Ağaçkakan	<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
56.	Küçük Ak Balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
57.	Kirazkuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
58.	Kara Başlı Çinte	<i>Emberiza melanocephala</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
59.	Kulaklı Toygar	<i>Eremophila alpestris</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
60.	Kızılgerdan	<i>Erithacus rubecula</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
61.	Küçük Kerkenez	<i>Falco naumanni</i>	0	LC	Ek II	Liste Dışı
62.	Delice Doğan	<i>Falco subbuteo</i>	0	LC	Ek II	EK2
63.	Kerkenez	<i>Falco tinnunculus</i>	0	LC	Ek II	EK2
64.	Aladoğan	<i>Falco vespertinus</i>	0	NT	Ek II	EK2
65.	Halkalı sinekkapan	<i>Ficedula albicollis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
66.	Alaca Sinekkapan	<i>Ficedula semitorquata</i>	0	NT	Liste Dışı	Liste Dışı
67.	İspinoz	<i>Fringilla coelebs</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
68.	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
69.	Tepeli Toygar	<i>Galerida cristata</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
70.	Sutavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
71.	Bataklık kırangıcı	<i>Glareola pratincola</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
72.	Turna	<i>Grus grus</i>	0	LC	EK II	Liste Dışı
73.	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
74.	Küçük Kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	0	LC	Ek II	Liste Dışı
75.	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
76.	Ak Mukallit	<i>Hippolais pallida</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
77.	Kır Kırangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
78.	Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu	<i>Lanius collurio</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
79.	Kara Alınlı Örümcekkuşu	<i>Lanius minor</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
80.	Kızıl Başlı Örümcekkuşu	<i>Lanius senator</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
81.	Gümüş martı	<i>Larus michahellis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
82.	Karabaş Martı	<i>Larus ridibundus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
83.	Çamurçulluğu	<i>Limosa limosa</i>	0	NT	Liste Dışı	EK3
84.	Bataklık Kamışını	<i>Locustella luscinioides</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
85.	Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
86.	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
87.	Küçük Boğmaklı Toygar	<i>Melanocorypha bimaculata</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
88.	Boğmaklı Toygar	<i>Melanocorypha calandra</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
89.	Arıkuşu	<i>Merops apiaster</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
90.	Tarla Çintesi	<i>Miliaria calandra</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
91.	Kara Çaylak	<i>Milvus migrans</i>	0	LC	Ek II	EK2
92.	Taşkızılı	<i>Monticola saxatilis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
93.	Gökardıç	<i>Monticola solitarius</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
94.	Ak kuyruksallayan	<i>Motacilla alba</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
95.	Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motacilla cinerea</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
96.	Sarı Kuyruksallayan	<i>Motacilla flava</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
97.	Benekli Sinekkapan	<i>Muscicapa striata</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
98.	Küçük Akbaba	<i>Neophron percnopterus</i>	0	EN	Ek II	Liste Dışı
99.	Macar Ördeği	<i>Netta rufina</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
100.	Gece Balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
101.	Kara Kulaklı Kuyrukkakan	<i>Oenanthe hispanica</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
102.	Boz Kuyrukkakan	<i>Oenanthe isabellina</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
103.	Kuyrukkakan	<i>Oenanthe oenanthe</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
104.	Alaca Kuyrukkakan	<i>Oenanthe pleschanka</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
105.	Sarıasma	<i>Oriolus oriolus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
106.	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	0	EN	Ek II	EK2
107.	Balık Kartalı	<i>Pandion haliaetus</i>	0	LC	Ek II	Liste Dışı
108.	Çam Baştankarası	<i>Parus ater</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
109.	Mavi Baştankara	<i>Parus caeruleus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
110.	Büyük Baştankara	<i>Parus major</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
111.	Söğüt Serçesi	<i>Passer hispaniolensis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
112.	Ağaç Serçesi	<i>Passer montanus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
113.	Arı Şahini	<i>Pernis apivorus</i>	0	LC	Ek II	EK2
114.	Kaya Serçesi	<i>Petronia brachydactyla</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2

115	Döğüşkenkuş	<i>Phalaropus lobatus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
116	Kızılkuyruk	<i>Philomachus pugnax</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
117	Kara Kızılkuyruk	<i>Phoenicurus ochruros</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
118	Çıvgın	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
119	Söğütbülbülü	<i>Phylloscopus collybita</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
120	Yeşil Ağaçkakan	<i>Pica pica</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
121	Çeltikçi	<i>Picus viridis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
122	Bahri	<i>Plegadis falcinellus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
123	Kızıl Boyunlu Batağan	<i>Podiceps cristatus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
124	Kara Boyunlu Batağan	<i>Podiceps griseogen</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
125	Kırmızı Gagalı Dağ Kargası	<i>Podiceps nigricollis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
126	Suklavuzu	<i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
127	Kılıcgaga	<i>Rallus aquaticus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
128	Çulhakuşu	<i>Recurvirostra avosetta</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
129	Kum Kırangıcı	<i>Remiz pendulinus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
130	Çayır Taşkuşu	<i>Riparia riparia</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
131	Taşkuşu	<i>Saxicola rubetra</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
132	Küçük İskete	<i>Saxicola torquatus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
133	Sıvacı	<i>Serinus serinus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
134	Kaya Sıvacısı	<i>Sitta europaea</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
135	Sumru	<i>Sitta neumayer</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
136	Kumru	<i>Sterna hirundo</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
137	Üveyik	<i>Streptopelia decaocto</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
138	Kara Başlı Ötleğen	<i>Sturnus vulgaris</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
139	Ak gerdanlı ötleğen	<i>Sylvia atricapilla</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
140	Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen	<i>Sylvia communis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
141	Çizgili Ötleğen	<i>Sylvia curruca</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
142	Küçük Batağan	<i>Sylvia nisoria</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
143	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
144	Orman Düdükçünü	<i>Tringa glareola</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
145	Yeşilbacak	<i>Tringa nebularia</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
146	Yeşil Düdükçün	<i>Tringa ochropus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
147	Bataklık Düdükçünü	<i>Tringa stagnatilis</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
148	Kızılbacak	<i>Tringa totanus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
149	Karatavuk	<i>Turdus merula</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
150	Boğmaklı Ardiç	<i>Turdus torquatus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
151	Ökse Ardıcı	<i>Turdus viscivorus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
152	İbibik	<i>Upupa epops</i>	0	LC	Liste Dışı	EK2
153	Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	0	LC	Liste Dışı	EK3
Endemizm = 0 = Endemik Değil Endemizm = 1 = Endemik		Çok Tehlikede (CR), Tehlikede (EN), Zarar Görebilir (VU), Tehlike Altına Girebilir (NT), Az Tehdit Altında (LC), Veri Yetersiz (DD), Veri Yok (NE)				

Resim 13- Dikkuyruk – *Oxyura leucocephala*
(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi)

Resim 14- Turna – *Grus grus mm*
(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi)

Resim 15-Kaşıkga – *Anas clypeata*
(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi)

Resim 16- Kızkuşu – *Vanellus vanellus*
(Güray Tayyar ŞİMŞEK)

Resim 17- Mısır akbabası – *Neophron percnopterus*
(Eray ŞİMŞEK)

İç Su Balıkları

Sivas ili iç su kaynakları açısından oldukça zengindir. Türkiye’deki 26 adet büyük akarsu havzasından 6’sı (Kelkit-Yeşilırmak, Kızılırmak, Fırat, Seyhan, Ceyhan ve Doğu Karadeniz Havzaları) il sınırları içerisinde bulunmaktadır. Ayrıca Hafik-Zara ilçeleri arasında kalan bölgede karstik kökenli onlarca polye ve obruk gölü yer almaktadır. Yeşilırmak Havzası’nın Sivas sınırları içinde kalan kısmı 50 km’dir ve ilin kuzeydoğusunda yer alır. Fırat Havzası Sivas’ın güney ve güneydoğu kısmını kaplar. En önemli kolu olan Çaltı Çayı’nın il sınırları içerisindeki uzunluğu ise 130 km’dir. Kızılırmak Nehri Türkiye topraklarından doğarak yine Türkiye topraklarından denize dökülen en uzun akarsudur. Uzunluğu 1.355 km’dir. Sivas il sınırları içerisindeki uzunluğu 250 km’dir. Sivas içerisinde başlıca kolları; Maden Çayı (İmranlı), Acısu ve Habeş Çayı (Zara), Seyfe ve Göydün Suları (Hafik), Tecer, Fadlum ve Mısmırmak (İl merkezi), Yıldız Irmağı ve Kalın Suyu (Yıldızeli), Acıçay (Şarkışla), Sızır Çayı ve Çanakçı Deresi (Gemerek)’dir (Tanyolaç ve ark., 1992). Bu sucul sistemler tatlı su balıkları açısından zengin bir biyoçeşitliliğin kanıtıdır.

Sivas ili akarsu ve göllerinde yaşayan balık türlerinin tespiti ve çeşitli biyolojik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla 90’lı yılların başından itibaren birçok bilimsel çalışma yapılmıştır. Sistematiği bakımından en geniş kapsamlı araştırma Tanyolaç ve ark. (1992) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda Kızılırmak, Yeşilırmak ve Fırat Havzaları’nın Sivas il sınırları içerisinde kalan bölümlerinde 3 familyaya ait 22 balık türünün yaşadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 62- Endemik, CITES, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Bern Sözleşmesinde Yer Alan Balık Türleri
(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi)

Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Kapsamında Endemik, CITES, IUCN Kategorisinde Önem Arzeden ve/veya Bern Sözleşmesinde Yer Alan Balık Türleri						
	Bilimsel Adı	Türkçe Adı	Endemik	IUCN	CITES	BERN
1.	<i>Alburnus chalcoides mento</i>	Tatlı su kolyozu	0	VU	0	0
2.	<i>Alburnoides bipunctatus fasciatus</i>	Noktalı inci balığı	0	NE	0	Ek III
3.	<i>Capoeta tinca</i>	Siraz	0	LC	0	Ek III
4.	<i>Cyprinus carpio</i>	Sazan	0	VU	0	0
5.	<i>Cyprinion macrostomus</i>	Benibalığı	0	LC	0	0
6.	<i>Garra rufa obtusa</i>	Doktorbalık	0	LC	0	0
7.	<i>Salmo trutta labrax</i>	Karadeniz alası	0	NE	0	0
8.	<i>Salmo trutta macrostigma</i>	Büyük benekli/ kahverengi alabalık	0	LC	0	Ek III
Endemizm = 0 = Endemik Değil		Çok Tehlikede (CR), Tehlikede (EN), Zarar Görebilir (VU), Tehlike Altına Girebilir (NT), Az Tehdit Altında (LC), Veri Yetersiz (DD), Veri Yok (NE)				
Endemizm = 1 = Endemik						

Sürüngeçler

Sivas ili ve çevresinde bugüne kadar ayrıntılı bir herpetolojik çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bölgeye yönelik sürüngeç çalışmaları daha çok türlerin tek tek karşılaştırmalı olarak incelenmesi ya da farklı bölgelerden toplanmış az sayıda farklı türe ait örneklerin değerlendirilmesini kapsamaktadır (Fritz ve Freytag 1993; Coşkun ve ark 2011; Kaya 2013).

Sürüngeç türleri üzerinde Sivas ve çevresinde yapılan önceki çalışmalarda genellikle bölgeden tespit edilen türleri içermektedir. Bu çalışmalar bölgenin büyük bir kısmını içeren ve Sivas ilini de içine alan çalışmalardır (Mulder 1995; Sindaco ve ark. 2000; Coşkun ve ark 2011; Baran ve Ark. 2012).

Sivas ilinde Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında 26 adet sürüngeç türü olduğu belirtilmiştir.

Çizelge 63-Sürüngeçler

(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi)

	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	Endemik	IUCN	CITES	BERN
1.	İnce Kertenkele	<i>Ablepharus kitaibelii</i>	0	LC	0	EK III
2.	Avusturya Yılanı	<i>Coronella austriaca</i>	0	NE	0	EK II
3.	Valentin Kertenkelesi	<i>Darevskia valentini</i>	0	LC	0	EK III
4.	Hazer Yılanı	<i>Dolichophis caspius</i>	0	LC	0	EK III
5.	Kırmızı Yılan	<i>Dolichophis schmidtii</i>	0	LC	0	EK III
6.	Uysal Yılan	<i>Eirenis modestus</i>	0	LC	0	EK III
7.	Sarı Yılan	<i>Elaphe sauromates</i>	0	NE	0	EK III
8.	Kocabaş Yılan	<i>Hemorrhois ravergieri</i>	0	NE	0	EK III
9.	Sivas Kertenkelesi	<i>Lacerta media</i>	0	LC	0	EK III
10.	Trabzon Kertenkelesi	<i>Lacerta rudis</i>	0	LC	0	EK III
11.	Koca Engerek	<i>Macrovipera lebetina</i>	0	NE	0	EK II
12.	Çizgili Kaplumbağa	<i>Mauremys caspica</i>	0	NE	0	EK II
13.	İnce Parmaklı Keler	<i>Mediodactylus kotschy</i>	0	LC	0	EK II
14.	Sivas Engereği	<i>Montivipera albizona</i>	1	EN	0	EK II

15.		Yarısucul Yılan	<i>Natrix natrix</i>	0	LC	0	EK III
16.		Su Yılanı	<i>Natrix tessellata</i>	0	LC	0	EK III
17.		Tarla Kertenkelesi	<i>Ophisops elegans</i>	0	NE	0	EK II
18.		Cüce Kertenkele	<i>Parvilacerta parva</i>	0	LC	0	EK III
19.		Tosbağa	<i>Testudo graeca</i>	0	VU	EK II	EK II
20.		Şeritli Kertenkele	<i>Trachylepis vittata</i>	0	LC	0	EK III
21.		Kör Yılan	<i>Typhlops vermicularis</i>	0	NE	0	EK III
22.		Kafkas Boynuzlu Engereği	<i>Vipera transcaucasiana</i>	0	NT	0	EK II
23.		Çernov ince kertenkelesi	<i>Ablepharus chernovi</i>	0	LC	0	EK II
24.		Kayseri kertenkelesi	<i>Apathya cappadocica</i>	0	LC	0	EK II
25.		Benekli kaplumbağa	<i>Emys orbicularis</i>	0	NT	EK III	EK V
26.		Bozkır keleri	<i>Trapelus lessonae</i>	0	LC	0	EK I

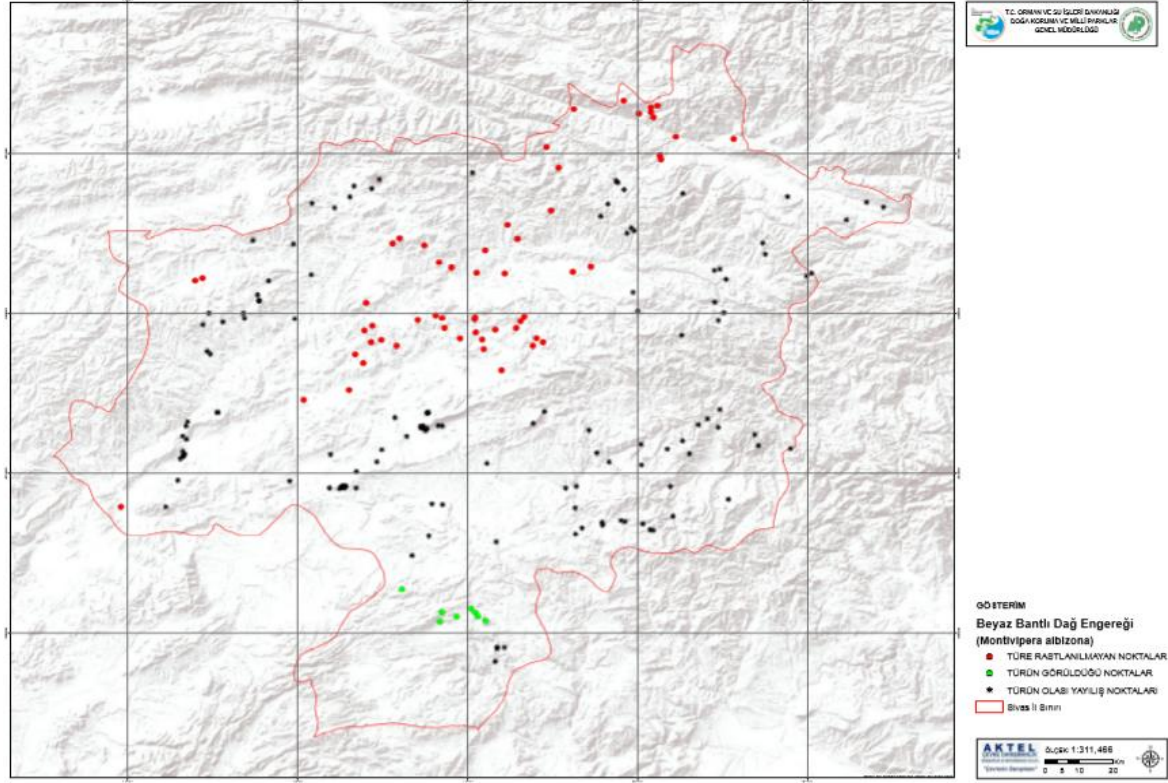

Resim 18- Beyazbantlı dağengereği – *Montivipera albizona*
(Güray Tayyar ŞİMŞEK)

Sivas İlinde özellikli türlerden olan Beyazbantlı dağengereği'nin (*Montivipera albizona*) yapılan Tür Eylem Planı (2017) çalışması sonucu tespit edildiği noktalar aşağıdaki haritada belirtilmiştir.

BEYAZ BANTLI DAĞ ENGEREĞİ SENTEZ HARİTASI

Harita 12- Beyazbantlı Dağ Engereği Sentez Haritası
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Resim 19- Kafkasburunlu engereği – *Vipera transcaucasiana*
(Güray Tayyar ŞİMŞEK)

Resim 20- Bozkır keleri – *Trapelus lessonae*
(Eray ŞİMŞEK)

Çift Yaşarlar

Sivas ve çevresi farklı ve zengin bir habitat çeşitliliği gösterdiği için farklı amfibi türlerine ev sahipliği yapar. Ancak Sivas ve çevresinde amfibi populasyonları üzerinde ayrıntılı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmalar, Pürtüklü semender (*Triturus karelini*) ile ilgili kayıt bilgisi Olgun (1992) ve Olgun ve ark. (2001) iki ayrı çalışmasında Gökçekent ve Şerefiye mevkiğinde verilmiştir. Anura türleri üzerinde ise Ova Kurbağası (*Pelophylax ridibundus*) türü ile ilgili kayıt Olgun (1986), Mulder (1995) ve Baran ve ark. (2012) tarafından Kayapınar mevkiinden verilmiştir. Ağaç kurbağası (*Hyla orientalis*) ve Gece Kurbağası (*Pseudoeurycea variabilis*) türlerinin kaydına Baran ve ark. (2012) çalışmasında rastlanmıştır.

Sivas İlinde Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi sonucunda Kuyruklu kurbağalardan (Ordo: Urodela) 3 tür, Kuyruksuz kurbağalardan (Ordo: Anura) 4 tür olmak üzere toplam 7 tür tespit edilmiştir.

Çizelge 64- Çift Yaşarlar

(Sivas İli Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi)

	Bilimsel Adı	Türkçe Adı	Endemik	IUCN	CITES	BERN	İzleme
1.	<i>Hyla orientalis</i>	Ağaç Kurbağası	0	LC	0	Ek II	0
2.	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Ova Kurbağası	0	LC	0	Ek II	0
3.	<i>Bufotes variabilis</i>	Gece Kurbağası	0	LC	0	Ek II	0
4.	<i>Triturus karelinii</i>	Pürtüklü Semender	0	LC	0	Ek II	0
5.	<i>Ommatotriton ophryticus</i>	Kuzey şeritli semenderi	0	NT	0	Ek II	1
6.	<i>Rana macrocnemis</i>	Uludağ kurbağası	0	LC	0	Ek II	0
7.	<i>Salamandra infraimmaculata</i>	Lekeli semender	0	NT	0	Ek II	1

Resim 21- Lekeli semender – *Salamandra infraimmaculata*
(Eray ŞİMŞEK)

Resim 22- Oriental ağaç kurbağası – *Hyla orientalis*
(Güray Tayyar ŞİMŞEK)

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

Ormanlar Ülkemizdeki orman varlığı 23,2 milyon hektar olup, ülkemizin %29,8'ini oluşturur. İlimizde ise 504.021 hektar ile ilimizin %18'ini oluşturmaktadır. Ormancılığın temel amacı; sürdürülebilir bir ormancılık için mevcut ormanların korunmasının yanında, ormanlık alanların ağaçlandırma ve erozyon kontrol çalışmaları ile artırılmasıdır. Orman canlı ve büyük bir sistemdir. Bu sistem içinde; ağaçlar, hava, su, toprak ve diğer otsu ve odunsu bitkilerle, mikroorganizma ve hayvanlarıyla kendine özgü kapalı bir dünya, bir ekolojik sistem oluşturmaktadır. Orman ekosistemi ağaçlarla birlikte, diğer bitkiler, hayvanlar, mikroorganizmalar gibi canlı varlıklarla toprak, hava, su, ışık ve sıcaklık gibi fiziksel çevre faktörlerinin oluşturdukları karşılıklı ilişkiler dokusunu simgeleyen bir doğa parçasıdır.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 1. maddesinde orman şu şekilde tanımlanmıştır. "Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleri ile birlikte orman sayılır." Tanımdaki özellik, ağaç ve ağaççık toplulukları yanında yerleri ile birlikte orman sayılmasıdır.

Başka bir deyişle ağaç ve ağaççık toplulukları yok edilse dahi salt orman toprağı vasfındaki yerler yine orman sayılmaktadır. Türkiye Ormancılığının temel amacı; ormanları sürdürülebilir şekilde işletmek, toplum refahına ve ülke kalkınmasına en fazla katkıyı sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için ormancılık politikası aşağıda belirtilen ilkeler üzerine oluşturulmuştur.

a-Ormanların Korunması: Ormanların, orman alanlarının biyolojik çeşitliliğinin ve doğal yapılarının korunması, biyotik ve abiyotik zararlılara karşı korunması,

b-Ormanların Geliştirilmesi: Mevcut ormanların geliştirilmesi, orman dışındaki uygun alanlar üzerine orman tesisi ile orman alanlarının genişletilmesi,

c-Ormanların Sürdürülebilir Bir Anlayışla İşletilmesi: Ormanlardan çok yönlü faydaların (Ekolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel), yerel, ulusal ve küresel düzeylerde sürdürülebilir olarak sağlanması, adil paylaşımı ve toplum yararına faydalanılması,

İlimizin ormanlarında ardıç, sarıçam, karaçam, dağ kavağı, kayın, gürgen, meşe, akçaağaç, yabani kiraz, mahlep ve alıç gibi türlerimiz doğal olarak yetişir. Bu ormanlarımız 800 ile 2.100 metre rakımlarda yayılış göstermektedirler. En üst rakımlarda sarıçam ile beraber meşelerimiz bulunmaktadır.

Sivas il sınırları içinde bulunan orman alanları genellikle kuzey bölgelerde (Koyulhisar ve Suşehri) bulunurken, daha az oranlarda ise batı ve doğu kesimlerde gözlenir. Dağ kavağının her bölgemizde doğal olarak yetişebilmesi ile birlikte; karasal iklimin egemen olduğu Zara bölgesinde kayın, sarıçam, ardıç, meşe ve dağ kavağı, Yavu bölgesinde sarıçam, ardıç ve meşe, Divriği bölgesinde meşe ve ardıç, Kangal ve Gürün bölgesinde ise ağırlıklı olarak sarıçam ve ardıç türlerinden oluşan ormanlar bulunmaktadır.

Sivas İli Karadeniz ikliminden İç Anadolu step iklimine geçiş zone üzerinde bulunmaktadır. Dolayısıyla yıllık yağışın kurak ve yarı kurak, vejetasyon süresinin kısa, sıcaklık ve nemin az olması gibi sebeplerle vejetasyon süresi uzun ve nem oranının yüksek olduğu yerlerde yetişen türlere göre yıllık halkalarının büyüme oranı yavaştır.

Giresun Orman Bölge Müdürlüğü, Koyulhisar Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde 53.218 ha verimli, 52.910 ha verimsiz olmak üzere toplam 106.128 ha ormanlık alan

bulunmaktadır. Geçmiş yıllara göre ormanlık alan miktarı artmış olup, verimsiz ormanlık alanlarda da ağaçlandırma çalışmaları devam etmektedir. Verimli ormanlar genel olarak yüksek rakımlarda yayılım göstermekte olup, orman yayılımında su miktarının etkili olduğu görülmektedir. Ormanlarda yayılım gösteren türler ağırlıklı olarak sarıçam, kızılçam, kayın, meşe ve kavaktır.

E.3.2. Milli Parklar

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda tanımlanan şekliyle Milli Park; bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip doğa parçalarını ifade etmekte olup, Sivas ilinde 1 Kasım 2024 tarihinde 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 3'üncü maddesi gereğince 9082 sayılı karar ile "Divriği Milli Parkı" ilan edilmiştir.

Resim 23- Divriği Milli Parklar

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sivas ili Divriği ilçesi sınırlarında yer alan saha, geçmişte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, zengin kültürel mirası, yaban hayatı ve doğal güzellikleri ile tanınan önemli bir bölgedir. 5.049,34 hektar büyüklüğündeki alan, sarp kayalıklar, ormanlık bölgeler, kanyonlar, akarsu yatakları ve tarihi eserleri ile dikkat çekmektedir. Saha içerisinde 2 kale, 1 kilise, 1 kale camii, 1 türbe, 1 tarihi köprü, 4 demiryolu köprüsü, 6 demiryolu tüneli, 1 eski hidroelektrik santrali, mağaralar, 22,3 hektarlık ağaçlandırma sahası, cam seyir terası, yürüyüş iskelesi, seyir kulesi, amfi, kafeterya ve tuvalet gibi çeşitli yapılar bulunmaktadır.

Resim 24- Divriği Milli Parklar/ Cam Seyir Terası
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas Müdürlüğü görev alanında yer alan bu saha; doğa yürüyüşü, dağcılık, mağara turizmi, tırmanma, kampçılık, flora ve fauna gözlemciliği, yaban hayatı seyir terası ve kuş gözlemciliği, rafting, kano gibi su sporları ile zipline gibi ekstrem sporlar açısından yüksek potansiyele sahiptir. Ulaşım bakımından ilçe merkezinde yer alması ve çevre ilçelere karayolu ile bağlantısının kolay olması, bölgenin rekreasyonel cazibesini artırmaktadır.

Resim 25- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kanyonu

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Alan; sarıçam, meşe, ardıç, söğüt, kavak, ılgın, karaçalı, yabani böğürtlen, incir, ceviz gibi ağaç ve çalı türlerinin yanı sıra Sultan yumağı, akyumak-tatarlahanası, gizli nakıl, akkorunga ve boynuzlu şebboy gibi çok sayıda bitki türünü barındırmaktadır. Yaban hayatı açısından yaban keçisi, bozayı, kurt, vaşak, tilki, porsuk, kaya sansarı, kınalı keklık, sakallı akbaba, kaya kartalı, kırmızı şahin, tarla kertenkelesi ve koca engerek gibi türlerle zengin bir çeşitliliğe sahiptir.

Resim 26- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kanyonu

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Milli Park içinde ve çevresinde yer alan Divriği Kalesi, Kale Camii, Hüseyin Gazi Türbesi, Aşağı ve Yukarı Kilise, Kız Köprüsü ve Kesdoğan Kalesi gibi kültürel varlıklar, alanın tarihi değerini pekiştirmektedir. Doğal ve kültürel değerlerin uyum içinde sunulmasıyla ziyaretçilere hem doğa hem de tarih deneyimi yaşatılması amaçlanmaktadır.

Resim 27- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kanyonu

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sonuç olarak, Divriği Milli Parkı; sahip olduğu doğal kaynaklar, zengin flora-fauna çeşitliliği, tarihi ve kültürel mirası ile hem bölgesel hem de ulusal ölçekte önemli bir ekoturizm ve koruma alanı niteliği taşımaktadır. Alanın kontrollü kullanım bölgesi olarak değerlendirilmesi, hem kaynak değerlerinin korunması hem de sürdürülebilir turizme katkı sağlanması açısından uygun görülmüştür.

Resim 28- Divriği Milli Parklar/ Divriği Kale Camii
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

E.3.3. Tabiat Parkları

Tabiat parkları; bitki örtüsü ve yaban hayatı zelliliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarını ifade eder.

Sivas ili Suşehri ilçesi sınırlarında yer alan tabiat parkı 11.07.2011 tarihine kadar mesire yeri olarak kullanılırken mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığının 11.07.2011 tarih ve 903 sayılı olurları ile 230 dekar alan Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 15. Bölge Müdürlüğü Sivas şube Müdürlüğü görev alanı içinde yer almakta ve tabii kaynak değer potansiyeli bulunan, halkın rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte, ulaşılabilirliği kolay, manzara hkimiyeti yüksek, alıç, tüylü meşe, geven, acıgıcı gibi çeşitli bitki türleri ile arap tavşanı, yaban tavşanı, kızıl tilki, kınalı keklik, dağ seresi, şahin, Sivas kertenkelesi gibi hayvan türleri ve sarıçam türünde yapılan ağaçlandırma sahası ile de orman varlığına sahip ellikli bir alan niteliği taşımaktadır.

Resim 29- Karşıyaka Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Günümüzde, sosyal, ekonomik, kültürel gelişmelere paralel olarak, rekreasyonel zaman kavramları da önem kazanmakta ve insan yaşamında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu amaçlara hizmet etmesi düşünülen tabiat parkının rekreasyonel kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi, devamlılığının ve bakımının sağlanması, hizmet ve yönetiminin optimum seviyede yürütülmesinin yanında, koruma-kullanma dengesi içinde insanlarımızın günübirlik kullarımlarına cevap verilebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda çevresine göre rekreasyonel potansiyeli olduğu için, iskân ve yapılaşma tesisleri uygulanmaya çalışılmıştır. Tüm bu nedenler, burasının kontrollü kullanım bölgesi olarak değerlendirilmesini uygun kılmıştır. Buna istinaden rekreasyonel aktivitelerle ve kontrollü doğal yapılaşmayla insanların mutluluğu sağlanırken, kullanım alanlarının koruma kullanma dengesi içinde kullanılabilmesi için, arazi verilerinin elverdiği taşıma kapasitesine göre alan kullanım hesapları yapılmıştır.

Doğal kaynakların ve dengenin korunabilmesi ve sürekliliğin sağlanabilmesi için önlemler düşünülerek planlama yapılmaya çalışılmıştır. Her şeyden önce yöre halkı bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak doğal denge korunmaya ve rekreasyon için gerekli önlemler alınmaya çalışılmıştır.

Resim 30- Karşıyaka Tabiat Parkı- Kır Lokantası

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Tabiat parkı içinde giriş kontrol birimi, tuvaletler, çeşmeler, çocuk oyun alanları, kamelyalar, piknik alanları, manzara seyir noktası ve kır lokantası bulunmaktadır. Çevresinde, yaşayan insanların ruhsal, bedensel ve kültürel gereksinimlerini karşılayan; barındırdığı orman ekosistemi, coğrafi konumu, topoğrafik yapısı, orman dokusu, şehir gürültüsü ve kirliliğinden uzak temiz ve mistik havası ile özellikle günübirlik ziyaretçilerin yoğun ilgisini çekmektedir.

Resim 31- Karşıyaka Tabiat Parkı –Piknik Alanı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sivas ili Gölova ilçesi sınırları içinde yer alan tabiat parkı 29.05.2018 tarihine kadar mesire yeri olarak kullanılırken mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığının 29.05.2018 tarih ve 1074 sayılı olurları ile 32,2 hektar alan Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 15. Bölge Müdürlüğü Sivas Şube Müdürlüğü görev alanı içinde yer almakta ve sahip olduğu tabii kaynakları, konumu ile Sivas kenti, Gölova ilçesi ve çevre ilçeler için önemli bir rekreasyon alanıdır.

Alan; sarıçam, ardıç, alıç, kuşburnu, tüylü meşe, sığırkuyruğu, adaçayı, kısamahmut otu, peygamber çiçeği, eşek sirkemi, mor çiçek, tavukgötü, acıgıcı, ibubuk otu, sütlegen, bodur dikanatan, aygün çiçeği, yazı süpürgesi, üç kılçık, buzağılık, başparmak otu, geven, boğa diken, yeşilcire, domuzdiken, gibi türleri barındırmaktadır.

Resim 32- Canköy Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sahada bugüne kadar hayvansal menşeli tali ürün envanteri yapılmamıştır. Ancak yapılan çalışmalar sırasında edinilen bilgilere göre sahada ayı, yaban domuzu, kurt, sincap, fare, porsuk, sansar, tilki, tavşan, kartal, atmaca, doğan, şahin, baykuş, karga, kuzgun, yeşilkertenkele, kaplumbağa, yılan, keklik, orman güvercini, karatavuk, ağaçkakan ve değişik türlerde serçeler bulunmaktadır.

Sivas şehir merkezine 178 km, ilçe merkezine ise 9 km uzaklıkta olan tabiat parkında tuvalet, çeşmeler, çocuk oyun alanı, kamelyalar, piknik alanları, spor ünitesi ve yürüyüş yolları bulunmaktadır. Tabiat yürüyüşü, kamp-karavan, konaklama, gastronomi gibi faaliyetler gerçekleştirilebilir.

Resim 33- Canköy Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sivas ili Koyulhisar ilçesi sınırları içinde yer alan saha Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığının 29.05.2018 tarih ve 1075 sayılı olurları ile Tabiat Parkı ilan edilmiş olup, 157 ha alana sahiptir. Alan, Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 15. Bölge Müdürlüğü Sivas Şube Müdürlüğü görev alanı içinde yer almakta ve sahip olduğu tabii kaynakları, konumu ile Sivas kenti, Koyulhisar ilçesi ve çevre ilçeler için önemli bir rekreasyon alanıdır.

Resim 34- Oymalık Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Alan; sarıçam, doğu karadeniz göknarı, alıç, kuşburnu, tüylü meşe, sığırkuyruğu, adaçayı, kısamahmut otu, peygamber çiçeği, eşek sirkemi, mor çiçek, acıgıcı, ibubuk otu, sütleğen, bodur dilkanatan, aygün çiçeği, yazı süpürgesi, üç kılçık, buzağılık, başparmak otu, geven, boğa diken, yeşilcire, domuzdiken türlerini barındırmaktadır. Sahada bugüne kadar hayvansal menşeli tali ürün envanteri yapılmamıştır. Ancak yapılan çalışmalar sırasında edinilen bilgilere göre sahada ayı, yaban domuzu, kurt, sincap, fare, porsuk, sansar, tilki, tavşan, kartal, atmaca,doğan, şahin, baykuş, karga, kuzgun, yeşilkertenkele, kaplumbağa, yılan, keklik, orman güvercini, karatavuk, ağaçkakan ve değişik türlerde serçeler bulunmaktadır. Sivas şehir merkezine 204 km, ilçe merkezine ise 40 km uzaklıktadır; içinde tuvalet, çocuk oyun alanı, taş fırın, piknik masası bulunmaktadır. Yapılabilecek Tabiat turizmi çeşitleri ve faaliyetleri, tabiat yürüyüşü, kamp-karavan, konaklama ve gastronomi olarak sıralanabilir.

Resim 35- Oymalık Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sivas ili Doğanşar ilçesi sınırlarında yer alan saha, geçmişte Osmanlı Devleti ve Selçuklu Hanedanı gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, yaylaları, şelalesi, kanyonu ve ormanlık alanlarının zenginliği ile doğal ve tarihi güzelliklere sahip önemli bir bölgedir. 41,0 hektar büyüklüğündeki alan; 1 adet doğal göl ve onun uzantısı olan doğal bir şelale, şelaleye ait demir yürüyüş yolu, piknik üniteleri, tuvalet, mescit ve işletme binası ile ziyaretçilerin ilgisini çeken doğal ve yapısal unsurlara sahiptir.

Resim 36- Dipsizgöl Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü görev alanında bulunan saha; doğa yürüyüşü, dağcılık, tırmanma, kamp, karavan konaklama, flora ve fauna gözlemciliği, yaban hayatı ve kuş gözlemciliği gibi birçok etkinliğe imkan tanıyacak potansiyele sahiptir. Ulaşım, Doğanşar ilçesinin Çatpınar Köyü'nden sağlanmakta olup, alan Sivas il merkezine 82 km, Doğanşar ilçe merkezine ise 16 km uzaklıktadır.

Dipsizgöl'ün su yüzey alanı mevsimsel değişimlere bağlı olarak 315–950 m² arasında değişmektedir. Gölde çıkan sular, yer altındaki doğal boşluklardan geçerek yaklaşık 50 metre yükseklikten dökülen şelaleyi oluşturur. Göl ile şelale arasında 250 metre mesafe bulunmakta olup, aradan Doğanşar–Hafık kara yolu geçmektedir. Kayalık yamaç üzerinde 100 metre uzunluğundaki demir merdivenle inilen şelalenin zemininde yer alan ahşap köprü, manzarası ile ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir.

Resim 37- Dipsizgöl Tabiat Parkı/ Dipsizgöl Şelalesi

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sahanın bitki örtüsü; sarıçam, karaçam, kayın, söğüt, ahlat, meşe, kavak, kuşburnu ve sütleşen gibi türlerden oluşmaktadır. Fauna bakımından; yeşilbaş, angıt, küçük akbaba, yılan kartalı, kızıl şahin, ibibik, ebabil, mavigerdan, kıızılsırtlı örümcekkuşu gibi kuş türlerinin yanı sıra kurt, kızıl tilki, bozayı, vaşak, yaban domuzu, porsuk, kaya sansarı gibi memeliler; burunlu engerek, kocabaş yılan, yarısucul yılan, Sivas kertenkelesi, tosbağa gibi sürüngenler; ova kurbağası, uludağ kurbağası ve değişken desenli gece kurbağası gibi amfibi türleri barındırmaktadır.

Günümüzde doğal, kültürel ve rekreasyonel kaynak değerlerinin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla, 10.01.2025 tarihli ve 17464893 sayılı Bakanlık Makam Oluru ile “Dipsizgöl Şelalesi Tabiat Parkı” olarak ilan edilen saha; koruma–kullanma dengesi gözetilerek, ziyaretçilerin günübirlik ve konaklamalı kullanımına cevap verecek şekilde planlanmaktadır. Yöre halkının bilgilendirilmesi ve doğal kaynakların devamlılığının sağlanması, yönetim planının temel hedeflerindendir.

Sonuç olarak, Dipsizgöl ve Şelalesi Tabiat Parkı; benzersiz göl–şelale ekosistemi, zengin flora–fauna çeşitliliği ve rekreasyonel potansiyeli ile hem bölgesel hem de ulusal ölçekte önemli bir koruma ve turizm alanı niteliği taşımaktadır.

Resim 38- Gökpinar Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sivas ili Gürün ilçesi sınırlarında yer alan Gökpinar Gölü, alüvyon birikimi sonucu uzun yıllar içerisinde oluşmuş doğal yapısıyla, berrak suyu ve mavi-gök renginden aldığı ismiyle bölgenin en dikkat çekici doğal alanlarından biridir. 11,39 hektar büyüklüğündeki saha, 23.07.2025 tarih ve 10120 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile “Gökpinar Gölü Tabiat Parkı” olarak ilan edilmiş, karar 24.07.2025 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Gökpinar Gölü, Gürün ilçe merkezine 10 km, Sivas il merkezine 146 km uzaklıkta olup Kayseri–Malatya yolu üzerinde yer almaktadır. 1500–2000 metre rakımda bulunan göl, yaklaşık 3000 m² yüzey alanına ve 15 metre ortalama derinliğe sahiptir. Bazı bölümlerinde derinlik 17–20 metreyi bulur ve suyun berraklığı sayesinde taban net bir şekilde görülebilir. Göl, güneşin açısına bağlı olarak renk tonlarını değiştirmekte, kış aylarında ise sıcaklığı sabit 11°C’de kaldığı için buharlaşan yüzeyiyle görsel bir şölen sunmaktadır. Göl iki parçadan oluşmakta; “Küçük Göl” alabalık üretimi, “Büyük Göl” ise turistik ziyaretler ve dalış etkinlikleri için kullanılmaktadır.

Resim 39- Gökpinar Tabiat Parkı

(DKMP GenelMüdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Saha; doğa yürüyüşü, kamp, karavan konaklama, flora ve fauna gözlemciliği, kuş gözlemciliği, dalış sporu ve doğa turizmi gibi pek çok rekreasyonel faaliyete uygun potansiyele sahiptir. Tabiat Parkı ilanı ile birlikte altyapı ve üstyapı çalışmalarının geliştirilmesi, koruma-kullanma dengesi içinde ziyaretçi kullanımının sürdürülebilir şekilde yönetilmesi hedeflenmektedir.

Bitki örtüsü; sarıçam, söğüt, kavak, kuşburnu ve sütleğen gibi ağaç ve çalı türlerinin yanı sıra bölgede yetişen endemik ve doğal türleri kapsamaktadır. Fauna açısından gölde ve çevresinde; erguvani balıkçıl, gri balıkçıl, yeşilbaş, kızıl şahin, balık kartalı gibi su kuşlarından; kurt, kızıl tilki, bozayı, vaşak, yaban domuzu gibi memelilere; *Montivipera albizona* (Sivas engereği), *Natrix tessellata* (su yılanı) gibi sürüngenlere ve çeşitli amfibi türlerine kadar zengin bir tür çeşitliliği bulunmaktadır.

Resim 40- Gökpınar Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Gökpınar Gölü, berraklığı, renginin tonları ve eşsiz doğasıyla “Bozkır”ın Nazar Boncuğu” olarak anılmakta; dalış turizmi ve sualtı fotoğrafçılığı açısından Türkiye’nin en önemli doğal dalış alanlarından biri sayılmaktadır. Bu özelliğiyle hem iç hem dış turizme hizmet veren saha, sürdürülebilir ekoturizm anlayışıyla korunarak gelecek nesillere aktarılması planlanan değerli bir doğal mirastır.

Resim 41- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Sivas ili Kangal ilçesi sınırlarında, il merkezine 90 km ve ilçe merkezine 13 km uzaklıkta, Hamam Deresi (Topardıç Deresi) vadisinde yer alan Kangal Balıklıgöl, sahip olduğu doğal termal kaynaklar ve “doktor balıkları” ile ün kazanmış önemli bir sağlık turizmi merkezidir. 47,90 hektar büyüklüğündeki saha, 13.07.2025 tarih ve 10074 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile “Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı” olarak ilan edilmiş, karar 14.07.2025 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Rakımı 1.425 metre olan alan, kuzey-güney doğrultusunda dizilen ve beş ayrı noktadan yüzeye çıkan termal kaynaklardan beslenmektedir. Kaynak suyu, kumtaşı tabakaları arasından yaygın olarak yüzeye ulaşmakta ve dere kenarı boyunca sızıntılar oluşturmaktadır. Sıcaklığı $35 \pm 0,5^{\circ}\text{C}$ olan bu termal sular, kimyasal özellikleri ve içerdikleri balık türleri nedeniyle başta sedef hastalığı (psoriasis) olmak üzere çeşitli cilt hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır.

Resim 42- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı/ Dr. Balık (*Garra rufa*)
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Kaplıca suyunda yaşayan **Beni Balığı** (*Cyprinion macrostomus*) ve **Kangal Balığı – Dr. Balık** (*Garra rufa*) türleri, cilt yüzeyindeki hastalıklı dokulara yönelerek yumuşamış kabukları temizlemekte ve cildin pürüzsüzleşmesine yardımcı olmaktadır. Dişsiz olan bu balıklar, ölü deri parçalarını besin olarak tüketirken ciltte hafif bir masaj etkisi de yaratmaktadır. Tedavinin etkili olabilmesi için kaplıcada 21 gün süreyle, günde 8 saate varan sürelerde havuza girilmesi ve sabah aç karnına birkaç bardak şifalı sudan içilmesi önerilmektedir.

Resim 43- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı/ Dr. Balık (*Garra rufa*)
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

1917 yılında sazlık bir alan olan bölgede günümüzde dört otel, altı havuz, 16 özel banyo, lokanta, market ve çay bahçesi gibi tesisler bulunmaktadır. Kaplıcanın tedavi edici etkisi; romatizmal hastalıklar, nörolojik rahatsızlıklar, ortopedik sorunlar, jinekolojik hastalıklar, böbrek taşları ve psikosomatik bozukluklarda da rapor edilmiştir.

Sahanın bitki örtüsü; sarıçam, karaçam, söğüt, kavak, kuşburnu (*Rosa canina*) ve çeşitli otsu türlerden oluşmaktadır. Fauna açısından bölgede; kaya kartalı, kızıl şahin, yeşilbaş, gri balıkçıl, ibibik, yalıçapkını gibi kuş türlerinin yanı sıra kızıl tilki, yaban domuzu, kaya sansarı gibi memeliler; Avusturya yılanı (*Coronella austriaca*), Sivas kertenkelesi (*Lacerta media*) gibi sürüngenler ve ova kurbağası (*Pelophylax ridibundus*) gibi amfibi türleri yaşamaktadır.

Resim 44- Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Ulaşım; karayolu ile Sivas–Malatya yolu üzerinden Kangal’a, buradan da kısa bir mesafeyle kaplıcaya sağlanmakta; ayrıca demiryolu ve hava yolu bağlantıları da bulunmaktadır.

Kangal Balıklıgöl Tabiat Parkı; benzersiz termal kaynakları, şifalı balıkları, zengin biyolojik çeşitliliği ve doğal peyzajı ile hem sağlık turizmi hem de ekoturizm açısından ulusal ve uluslararası öneme sahip bir doğal mirastır. Koruma–kullanma dengesi gözetilerek, mevcut tesislerin iyileştirilmesi ve ziyaretçi yönetim planlarının uygulanmasıyla bu değerlerin gelecek nesillere aktarılması hedeflenmektedir.

E.4. Çayır ve Mera

İlimizde 829.357,10 ha mera alanı bulunmaktadır. Mera alanlarımız % 80’i zayıf durumlu meralardan oluşmaktadır. İlimiz gerek iklimsel yapısı, gerek geniş mera alanlarının varlığı ile hayvancılık için uygun bir ortam oluşturmaktadır. Ancak, mera alanlarımız tahsis amacı değişikliği, mera işgalleri, tarımsal amaçlı kullanımlar, köy yerleşim alanları, maden ocakları kullanımları ile azalmaktadırlar.

E.5. Sulak Alanlar

Sulak alan; Türkiye’nin 1994 yılında imzalayarak taraf olduğu Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanların Korunması (RAMSAR) Sözleşmesine ve 17.05.2005 tarihli ve 25818 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği’ne göre; “(Değişik tanım: 26/08/2010-27684 S.R.G Yön/1.

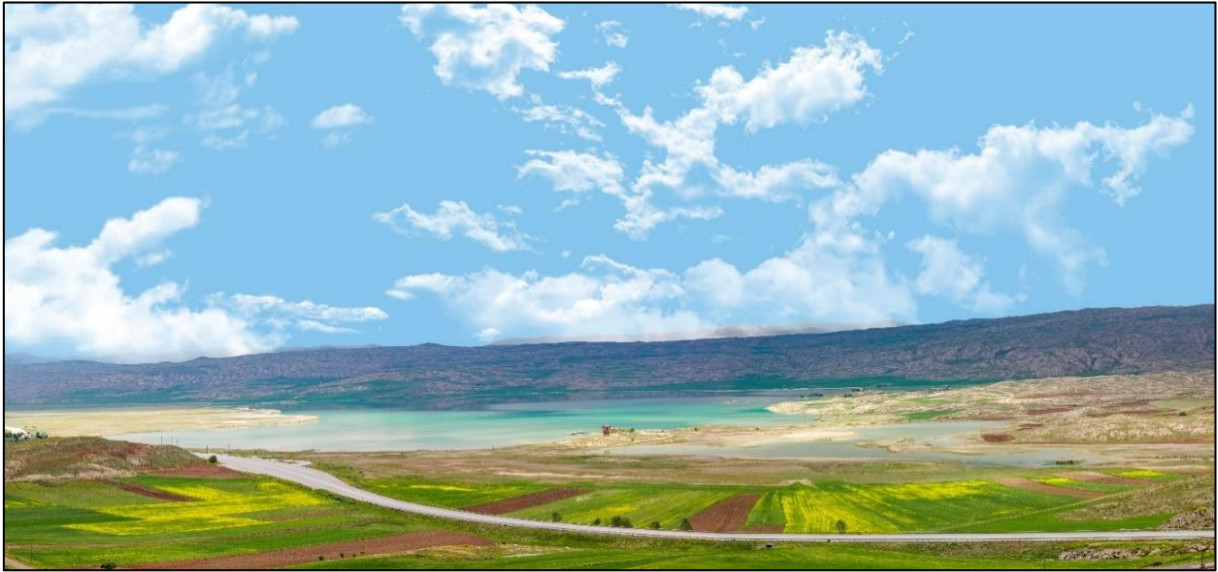

mad.) Doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık, sazlık ve turbiyeler ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik açıdan sulak alan kalan yerleri” olarak tanımlanmaktadır.

Sulak alanlar, biyolojik çeşitliliğin ve ekolojik dengenin korunması ve devamlılığının sağlanması yönünden büyük öneme sahip ekosistemlerdir. Yeraltı suyunu reşarj ve deşarj ederek, taşkınların yok edici etkisini azaltarak, taban suyunu dengeleyerek bulundukları bölgenin su rejimini düzenlerler. Yine bulundukları çevrenin nem oranını yükselterek başta yağış ve sıcaklık olmak üzere yerel iklim elemanları üzerinde olumlu etki yaparlar. Tortuları, besin maddelerini ve zehirli maddeleri alıkoyarak su kalitesini yükseltirler. İlimizde irili ufaklı 18-20 adet doğal sulak alan (göl ve sazlık-bataklık türünde) mevcuttur. Bunlardan Tödürge, Tecer, Ulaş, Hafik Büyük Göl, Lota, Çimenyenice, Kazgölü Gölleri sürekli göllerden olup, diğer göller mevsimsel çekilmelerden etkilenerek yaz sonu ve sonbaharda kurumaktadır (Bingöl, Karayün, Tuzlu Göl, Çoraklık, Çetme, Kemis, Mağara, Gavur Gölleri). Kanlıgöl, Göğdün ve Ulaş Göllerinde drenajla kurutma yapılmış olup, 2005 yılında Ulaş gölü Valilik çalışması ile tekrar kazanılmıştır. Bu geri kazanım çalışması sulak alanların korunarak yaban hayatı yaşam ortamlarının geliştirilmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması adına atılmış örnek bir adımdır. Ayrıca yapay sulak alanlar (baraj gölleri gibi) da yaban hayatı açısından önemli yaşama ortamı haline gelebilmektedirler.

İlimiz sulak alanlarında yapılacak çalışmaların planlanması için Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği’ ne göre sekreteryası Tarım ve Orman Bakanlığı, 15. Bölge Müdürlüğü, Sivas Şube Müdürlüğüne yürütülen Yerel Sulak Alan Komisyonu kurulmuştur. Tarım ve Orman Bakanlığınca verilen ödenek çerçevesinde 2012 yılında Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği’ne göre Tödürge ve Ulaş Gölleri Yönetim Planı yaptırılmıştır ve 2012 yılında Hafik Gölü Sulak Alan Alt Havzası Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Alt Projesi yaptırılmıştır. Tödürge Gölü Sulak Alanı ve Ulaş Gölleri Sulak Alanı Yönetim Planları geçerlilik sürelerini tamamladığı için revize edilerek güncellenmiştir.

TÖDÜRGE GÖLÜ ULUSAL ÖNEME HAİZ SULAK ALAN

Resim 45- Tödürge Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

İlçesi: Zara

Rakım: 1295 m.

Göl Alanı: Sivas-Erzincan karayolunun kuzeyinde yer alır. Hafik ilçe sınırlarında bulunan Büyük ve Küçük Lota Göllerinin uzantısında ve yaklaşık 10 km doğusuna yerleşmiştir. Sivas İl Merkezine 56 km uzaklıkta, deniz seviyesinden yüksekliği 1.295 metre, Ortalama derinliği 2 m, maksimum derinliği 28 m, yüzey alanı 350 hektardır.

Havzası: Yukarı Kızılırmak

Kaynağı: Karstik yer altı suyu

Göl ve Civarı Florası: Arazide az sayıda söğüt, kavak ağaçları; çayır ve mera alanları mevcuttur.

Göl ve Civarı Faunası: Tödürge Gölü Sulak Alanı, 10.06.2016 tarihinde Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescillenmiştir. Alanı 43.408 dekadır. Uluslararası kriterlere göre Ülkemizin RAMSAR'a (Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkındaki Sözleşme) aday ve ÖKA (Önemli Kuş Alanı) statüsü olan ve Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşam Ortamlarını Koruma Sözleşmesi'ne göre yüksek derecede koruma statüsüne sahip türleri barındıran Tödürge Gölü Sulak Alan Koruma Bölgeleri (Sulak Alan Bölgesi, Ekolojik Etkilenme Bölgesi, Mutlak Koruma Bölgesi ve Tampon Bölge) Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği kapsamında belirlenmiş olup, 2013 yılında başlatılan Tödürge Gölü Sulak Alan Yönetim Planı beş yıl uygulanmış, 2018 yılında ise revize yönetim planı yapılarak uygulamaya geçilmiştir.

Göl ve çevresinde, 9 takım ve 11 familyaya ait 17 kuş türü kuluçkaya yatmaktadır. Türlerin büyük bir çoğunluğu Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşam Ortamlarını Koruma Sözleşmesi'ne göre yüksek derecede koruma statüsüne sahiptir. Kuş türlerinden; Macar ördeği 80 çift, karabatak 80-100 adet, boz ördek 20 çift, bahri 15 çift, leylek, turna 30 çift, sakarmek 800-1.000 adet, martı 100-150 adet, çeltikçi 50-100 adet, uzunbacak, gri, erguvan, ak balıkçıl, kara leylek, kaya kartalı, kızıl şahin, atmaca, saka vb. belli başlı kuşlar varlıklarını sürdürmektedirler. Bunların yanında, burada üreyen Nettarufina (Macar ördeği-40 çift) popülasyonu nedeniyle Önemli Kuş Alanları Statüsü kazanmıştır. Gölde sazan ve tatlısu kolyozu, Avrupa Konseyi koruma kriterlerine göre tehlike altında ve duyarlı (etkilenebilir), yayın ve çöpçü balığı ise etkilenebilir ve nadir türler arasındadır. Ayrıca tatlısu kolyozu Avrupa'nın tehdit altında olan türler listesinde yer almakta ve sürüngen faunası açısından da önemli bir konuma sahiptir.

Resim 46- Tödürge Gölü Ulusal Önece Haiz Sulak Alanı
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Resim 47- Yaban Kazı **Resim 48- Macar Ördeği**
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Tabiat yürüyüşü, sportif olta balıkçılığı, tabii yaşam gözlemleri, sal ve tekne gezileri, yapılabilmektedir. Ayrıca kuş gözlemi yapabilmek için kule yapılmıştır.

ULAŞ GÖLLERİ ULUSAL ÖNEME HAİZ SULAK ALANI

Resim 49- Ulaş Gölleri

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

İlçesi	: Ulaş
Rakım	: 1.370 m
Göl Alanı	: 50 ha
Havzası	: Kızılırmak

Kaynağı : 2005 yılında geri kazanılan göl, Tecer Irmağı'ndan bağlanan kanalla beslenmiştir. Asıl su kaynağı yüzeysel sulardır.

Göl ve Civarı Faunası: 1957 yılında tarım ve mera alanı kazanmak amacıyla bu göller drene edilmeden önce her iki göl sahası birbirinden 3-4 m'lik bir yükselti ile ayrılmakta ve yağışların başlaması ile birlikte kabaran göl suları bir boğaz ile birleşmekteydi. Mera elde etmek için kurutulan alan planlandığı gibi kullanılmamıştır. Çünkü böyle tuzlu toprakların yıkanması uzun yıllar almaktadır. 2005 yılında küçük olan göl drenajı iptal edilerek gölün geri kazanımı sağlanmıştır.

Valilikçe başlatılan bu geri kazanım sonucu ilçe merkezi bitişiğinde yer alan gölde Sakarmeke, ördek gibi su kuşlar sahaya gelmeye başlamıştır. İlçe merkezi tarafına yapılacak seyir yolu ve gözlem kulüpleri ile halkın dinlenme ve yaban hayatını gözlemleme aktivitelerine imkân sağlanırken, diğer bölümde zamanla oluşacak sazlık alanda yaban hayatı gelişecektir.

Bu konular çerçevesinde bir gelişim planı yapılarak göl kenarındaki arazilerin kullanım planlaması yapılmalıdır. Bu planlamada yaban hayatının korunması ilk hedefler arasında yer almalıdır. Ulaş ilçemiz zengin sulak alan ve yaban hayatı varlığına sahiptir. İlçe merkezinde ayrıca Tecer gölü, Bostankaya köyüne doğru Alaçorak (40 ha) ve Kurugöl (50 ha) (sazlık, bataklık türünde) gölleri mevcuttur. Fakat bu göller, mevsimsel kuraklıklardan çekilmiştir.

Resim 50- Alaçorak Gölü

Resim 51- Bostankaya Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Tecer Gölü

İlçesi	: Ulaş
Rakım	: 1397 m.
Göl Alanı	: 60 ha
Havzası	: Kızılırmak
Kaynağı	: Yüzeysel sular ve yağış suları.

Göl ve Civarı Faunası: Son yıllarda Tecer gölünün su seviyesi azalmıştır. Bu durum su kuşlarının miktar ve çeşidinde azalmaya neden olmuştur. Daha önce gölde görülen Dikkuyruk türüne 2005 yılı envanterinde rastlanamadığı gibi elmabaş gibi diğer ördek türlerinin sayı ve çeşitlerinde de azalma görülmüştür.

Tecer Gölü su kuşları için çok önemli bir üreme alanı olduğu ve suyunda azalma olduğundan 2007 yılında Yerel Sulak Alan Komisyonunca ve Ulaş Belediyesinin de katkıları ile Küçükçatlık Deresi'nin göle bağlanması projesi uygulanmıştır. Birçok sulak alanımız etrafında olduğu gibi bu göl kenarında da tarım yapılmaktadır. Gübre kullanımı denetlenemediğinden oluşabilecek zarar da önlenememektedir. Göl, güneydoğu kısmında Tecer Dağı yamaçları ile çevrelenmiş olup, Tecer Dağı, Tarım ve Orman Bakanlığınca koruma altına alınmış bulunan yaban keçisi yaşama ve üreme alanıdır.

Resim 52- Tecer Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

KAZ GOLÜ MAHALLİ SULAK ALAN

İli	: Sivas
İlçe	: Zara
Göl Alanı	: 12 ha
Rakım	: 1.430 m

Kaz Gölü Sulak Alanı 19.11.2019 tarihinde Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescillenmiştir. Zara ilçesi, Ütük köyü sınırları içinde, ilçe merkezine 16 km uzaklıkta, 315 hektar alana sahiptir. Biyolojik çeşitlilik ve göçmen kuşların konak yeri, beslenme ve barınma alanı olması, ülkemizdeki 4 kuş göç yolundan birine sahip olması, gölü önemli kılmaktadır. Kızılırmak Havzasında yer alan Kaz Gölü yağış sularından beslenmektedir. Kurak zamanlarda göl seviyesi geçirimsizliğe bağlı olarak azalmaktadır. Kuş gözlemi için her mevsim ayrı türler sunan alan özellikle bahar dönemlerinde göçmen türlerin de konaklaması ile ziyaretin en verimli geçtiği zaman olur.

Resim 53- Kaz Gölü'nde bir çift Macar Ördeği görünümü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Çimenyenice Gölü

İlçesi	: Hafik ilçesi Çimenyenice ile Yarhisar köyleri arasındadır.
Rakım	: 1.298 m
Göl Alanı	: 50-60 ha
Havzası	: Kızılırmak
Kaynağı	: Yağış suları ve göl içindeki kaynak ya da kaynaklar.

Göl ve Civarı Faunası: İlimizde su kuşları için çok önemli bir yaşam ortamı oluşturan göllerimizdendir. Gölün etrafında bol sazlık vardır. Uzun sazlar su kuşlarının yuvalarını rahatlıkla koruyabilmesine imkân vermektedir. 2005 yılı ilkbahar gözlemleri; sakarmek (100), macar ördeği angıt (50 çift), karabatak (çok), bahri (2), saz kartalı ve ilkbahar göçünde cura kazı görülmektedir. Zengin yaşama ortamı, barındırdığı çok sayıda su kuşu ve konumu itibarıyla ekoturizme kazandırılacak bir gölümüzdür. Gölün kuzey bölümüne kuş gözlem kulesi, seyir terası ve ziyaretçi merkezi gibi tesisler yapılarak bilimsel ve turizm amaçlı

organizasyonlara dâhil edilebilir. Sahada en büyük problem avcı baskısıdır. Bunu göl kenarındaki boş kovanların çokluğu anlatmaktadır. Bu nedenle sahaya koruma statüsü kazandırılmalıdır. Diğer sulak alanlarda olduğu gibi burada da tarım arazileri göl yanına kadar ilerlemiştir. Suni gübrelerin bu tip yaşam ortamlarına geçişi ile kimyasal maddeler daha geniş çevrelere yayılmaktadır.

Resim 54- Çimenyenice Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Akgöl – Karagöl

Çimenyenice Gölünün Çimenyenice - Bulakbaşı köy yolu ile ulaşılabilir 500 - 1000 m kuzeydoğusunda 1 ha ve 3-5 ha kadar küçük iki göl bulunmaktadır. Karagöl olarak adlandırılan küçük göl obruk türünde bir jeolojik oluşumdur ve etrafındaki çam ağaçları ile çok güzel bir görüntü vermektedir. Akgöl denen gölde ise sonbaharda çekilme ve yüksek oranda ötrofikasyon gözlemlenmiştir. Çimenyenice Gölünün 2 km güneydoğusunda 6-7 ha büyüklüğünde Karagöl'e benzer bir göl daha vardır ki Çan Gölü ya da Kızılçam Gölü denir.

Resim 55- Akgöl

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Resim 56- Karagöl

Kurugöl Gölü

İlçesi	: Hafik ilçesine bağlı Gedikçayırı ve Alçıören köyleri sınırları içinde Ahmetuşağı köyü yakınlarında yer alır.
Rakım	: 1.420 m
Göl Alanı	: 100 ha
Havzası	: Yukarı Kızılırmak
Kaynağı	: Yüzeysel sular

Göl ve Civarı Faunası: Göl, yakın çevresinde yerleşim birimi bulunmadığından insan etkisinden uzak kalmış, su kuşları için önemli bir sucul ekosistem olma özelliği kazanmıştır. Göl aynası ve etrafındaki yaklaşık 20 ha büyüklüğündeki bataklık ve sazlık alan ile yerli ve göçmen birçok yaban hayvanına üreme ve barınma imkanı vermektedir. Gölün suyu sonbahar ve kışın başında yürüyerek geçecek kadar azalmaktadır. Mart ayıyla birlikte göçmen kuşlar gelmekte, göçmen ve yerli kuşlar Mart-Nisan-Mayıs (Haziran ortalarına kadar) aylarında sazlık alanda kuluçkaya yatarak yavrulamaktadır. Bu üreme döneminin arkasından Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül aylarında yavru büyütme dönemini geçirerek Eylül sonunda göç etmektedirler. 2005 yılı ilkbaharı gözlemleri: Bol miktarda turna, angıt ve bunun yanında balıkçıl türleridir. Göl düzlük alanda ve etrafı açık olduğu için gözlem yapabilmek için kamuflaj şarttır. Yeşil dallarla kaplanmış tahta bir kafes çok soğuk olmayan aylarda bu iş için idealdir. Göl kenarındaki boş kovanların fazlalığı avcı baskısını göstermektedir. Kurugöl ve Çimenyenice Gölleri yabanıl alan özelliğini büyük oranda korumuş sulak alanlarımızdandır. Kurugöl’ de Mayıs ayında sayılamayacak kadar turna ve angıt gözlemlenebilir.

Resim 57- Kurugöl Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Bingöl Gölü

İlçesi	: Merkez İlçe Bingöl Köyü
Rakım	: 1.375 m
Göl Alanı	: 30 ha
Kaynağı	: Yüzeyel sular

Göl ve Civarı Faunası: Yağış suları ile beslenen gölde göl aynası sonbaharda iyice küçülmekle birlikte özellikle ilkbaharda yağışların artmasıyla çok sayıda yaban hayvanı beslenmekte ve barınmaktadır. Sazların yeterli olmaması, gölün konumunun anayol kenarı olması, Sivas merkezine 5 km mesafede yer alması gibi nedenlerle su kuşları bu gölü üreme alanından çok barınma alanı olarak kullanmaktadır. 2005 yılı ilkbaharı gözlemleri: güvercin, mahmuzlu kızkuşu, uzun bacak, akça (cılıbıt) (30-40), angıt (20), yeşilbaş (2), tepeli toygar (50-100), çayır incir kuşu (çok), akkuyruksallayan, turna, büyükbaştankara, saka kuşlarıdır. Mevsimsel kuraklıklar bütün sulak alanları olduğu gibi bu gölü de etkilemiştir. Suyun çekilmesini önlemek için gölün başka bir su kaynağıyla desteklenmesi mümkün görünmemektedir. Göl civarında yoğun avcı baskısı vardır. Köylünün koruma çabalarına rağmen bu baskı yaban hayatını çok olumsuz etkilemektedir.

Resim 58- Bingöl Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Karayün Gölü

İlçesi : İl merkezine 28 km. uzaklıkta olan Karayün Köyü' nün güneyindedir.
Rakım : 1.430 m
Göl Alanı : 60 ha
Kaynağı : Yumucak Tepe'nin kuzeyinde ve batısındaki 2 adet göze ve gölün doğu kısmındaki dağınık daha küçük gözeler ve yağış sularıdır. İlkbaharda taban suyunun çoğalmasıyla göl oldukça yükselmektedir.

Göl ve Civarı Faunası: Bol miktarda turna ve angıt bulunmaktadır. 1988 yılında köy halkının otlak kazanmak amacıyla gölün kurutulması talebi üzerine, DSİ tarafından drenaj kanalı yapılarak İslim deresi ile Kızılırmak'a bağlanmıştır. Ancak köylünün hem alanı mera olarak kullanamaması ve hem de yaban hayvanlarının artık gelmemesinden üzüntü duymaları üzerine DSİ tarafından yapılan drenaj kanalı iptal edildikten sonra (2004 yılı sonbaharında) 2005 yılı ilkbaharında gölde su toplanmış, fakat 2005 yılı sonbaharında su tamamen çekilmiştir. Mülga İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne gölün restorasyonu çalışması yapılmıştır. Zamanla gölün eski halini kazanması beklenmelidir.

Resim 59-- Karayün Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Göğdün - Balıklıkaya

İlçesi : Hafik-Göğdün köyü
Rakım : 1.300 m
Göl Alanı : 150 ha (80 ha kısım 1979 yılında kurutulmuştur.)
Havzası : Kızılırmak
Kaynağı : Sivas civarındaki en büyük debili kaynaklar olan Göğdün ve Seyfe kaynakları bu birimden boşalan karst kaynaklarıdır.

Göl ve Civarı Faunası: Göğdün Gölü gölalanı içinde kaynayan ziyaret pınarı kaynağı ve yeraltı suları kaynağı ile beslenmektedir. Ziyaret pınarı kaynağı gölün bataklık alanı içinde bir dere gibi akıntı oluşturup, rakımın düştüğü Baklavı tepe mevkiinde Kızılırmak ile birleşmektedir. Seyfe kaynağı, Göğdün kaynağının 5 km batısında alüvyon jips sınırında jipslerden boşalmaktadır. Kaynak suyu üç ayrı noktadan boşalmakta ve Kızılırmak'a karışımı öncesinde bölgede büyük bir sulak alan oluşturmaktadır. Tuzlu ve sodalı olan ve kışın donmayan suyu özelliği ile su kuşları için Sivas' ta en önemli üreme, barınma ve göç zamanı konaklama yeridir. 2004 yılında Sivas Valiliğince kurulan komisyon tarafından kurutulan alanın geri kazanılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Sosyal baskının azaltılarak halkın konuyu sahiplenmesi için çalışmalar devam etmektedir.

Resim 60- Göğdün-Ziyaret pınarı
(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Resim 61- Göğdün (Balıklıkaya) Gölü (Kızılırmak'a bağlanan göl drenaj kanalı)
(Tarım ve Orman Bakanlığı 15. Bölge Müdürlüğü Sivas Şube Müdürlüğü, 2025)

Hafik Büyük Göl

İlçesi : Hafik ilçe merkezine 2-3 km mesafededir.

Rakım : 1.300 m

Göl Alanı : 60 ha

Havzası : Yukarı Kızılırmak

Göl ve Civarı Faunası: Gölün kuzeybatı kesiminde 6 ha büyüklüğünde bir ada vardır. Gölün batı kesiminde özel sektörçe işletilen lokanta ve piknik alanları vardır. Diğer kenarlarda sazlık mevcut olup, bu kesimler su kuşları için uygun üreme alanıdır. Gölde balık bulunması nedeniyle su kuşları beslenmek için bu gölü kullanmaktadır. Sakarmeke, karabatak, boz ördek türleri yaşamaktadır. Ayrıca Hafik-Yarhisar arasında Hafik ilçesine 3-4 km mesafede birincisinin büyüklüğü 6 ha, ikincisi ise 8 ha olan Lota Gölleri mevcuttur ki lezzetli balığı vardır.

Resim 62- Hafik Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Kemis Gölü

İlçesi : Hafik ilçesi Dışkapı köyü yakınındadır.

Rakım : 1.300 m

Göl Alanı : 50 ha

Havzası : Yukarı Kızılırmak

Kaynağı : Yağış suları ve ilkbaharda taban suyunun yükselmesiyle su seviyesi yükselmekte, sonbaharda düşmektedir.

Göl ve Civarı Faunası: Çok sayıda turna gözlenmiştir. Taban suyunun düştüğü ve yazın oluşan buharlaşma ile birikinti suyun kaybolduğu bu sulak alan sonbaharda çekildiğinden sazlıklar susuz kalmaktadır.

Resim 63- Kemis Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Mağara Gölü

İlçesi	: Sivas-Hafik
Rakımı	: 1.286 m
Göl Alanı	: 21 ha
Havzası	: Yukarı Kızılırmak
Kaynağı	: Yüzeysel sular

Göl ve Civarı Faunası: Gölde hem insan müdahalesinin olmaması, hem de sucul eko-sistemin zenginliği ve bitki çeşitliliği su kuşlarının üremesine müsait bir ortam oluşturmaktadır. Mağara Gölü'nün hemen yakınında Taşlı Göl ve Bezirci Göl gibi küçük göller de bulunmaktadır. Gölün rakımı 1.286 m'dir. Ancak hemen yakınında yer alan tepenin rakımı 1.350 m'dir. Tepenin eteğinde oldukça büyük ve çok sayıda mağara bulunmaktadır.

Resim 64- Mağara Gölü

(DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü, 2025)

Çetme Gölü

İl : Sivas
İlçe : Hafik
Yüzölçümü : 12 ha
Rakım : 1.300 m

Sivas ili, Hafik ilçesi, Durulmuş köyü sınırları içinde kalan Çetme Gölü bataklık alanı ile birlikte yaklaşık 30 ha alan kaplamaktadır. Kızılırmak Havzası'nda yer alan göl Kurt Pınarı ve Kör Pınar gibi küçük su kaynaklarının yanı sıra yer altı suları ile de beslenmektedir. Sahanın yakın etrafında kuru tarım alanları yanı sıra özel şahıslara ait kavaklık ve söğütlük alanlar da bulunmaktadır. Gerek gölün bataklık kısmındaki bitki çeşitliliği gerekse yakın dolayında tali ürünlerin çeşitliliği, baharda hoş manzaralar oluşturmaktadır.

Lota Gölleri

İl : Sivas
İlçe : Hafik
Yüzölçümü : Lota-1 3 ha; Lota-2 4 ha
Rakım : 1.310 m

Sivas İli, Hafik İlçesine 5 km uzaklıkta olan Lota çöküntü gölleri Sarıkaya Tepe ve Lolapuru Tepe mevkiinde yer almaktadır. Lota Gölleri yeraltından birbirleri ile irtibatlıdır ve yeraltı suları ile beslenmektedir. Kızılırmak Havzası'nda yer almaktadır. Lota Gölleri etrafı bitki türleri bakımından fakirdir. Ancak, balık çeşitliliği ve balık miktarı bakımından oldukça zengin göllerdir. Sportif olta balıkçılığı uygulanabilecek alanlardandır. Lota Gölleri balık bakımından zengin olması nedeniyle su kuşları tarafından beslenmek amacı ile ziyaret edilmektedir.

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

İlimiz sınırları dâhilinde Tabiat Anıtı bulunmadığı için bu konuda herhangi bir bilgi verilmemiştir.

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

İlimiz sınırları dâhilinde Tabiatı Koruma Alanları bulunmadığı için bu konuda herhangi bir bilgi verilmemiştir.

E.6.3. Anıt Ağaçlar

İlimiz sınırları dâhilinde bulunan tescilli anıt ağaçlar aşağıdaki çizelgede sunulmuştur.

Çizelge 65-2024 Yılı itibari ile tescil edilen anıt ağaçlar
(ÇŞİDİM, 2025)

Sıra No	İli	İlçesi	Köyü	Ada	Parsel	Tescil Tarihi	Yaşı	Tür Adı
1	Sivas	Gürün	Bahçeici	137	7	27.08.2008/ 951	500	Boylu Ardıç
2	Sivas	İmranlı	Karacaören	115	1	09.12.2015/13445	850-950	Boylu Ardıç
3	Sivas	İmranlı	Karacaören	151	24	09.12.2015/13443	850-950	Boylu Ardıç
4	Sivas	İmranlı	Yünören	187	3	09.12.2015/13455	850-950	Boylu Ardıç
5	Sivas	Ulaş	Ezentere	115	61	05.03.2018/38891	260	Kara Çam
6	Sivas	Koyulhisar	Ortaseki	269	1	10.10.2018/178388	400	Sarı Çam
7	Sivas	Divriği	Çamurlu	101	54	08.04.2019/82145	371	Tüylü Meşe
8	Sivas	Kangal	Tekke	131	2	08.12.2022/5213890	699	Beyaz Dut
9	Sivas	Kangal	Kürkçü	131	6	06.01.2023/5418800	375	Sarı Çam
10	Sivas	Divriği	Dikmeçay	105	179	10.01.2023/5419325	550	Ardıç

ULAŞ EZENTERE

Komisyon Adı: Sivas Orman İşletme		Karar Tarih/No: 05.03.2018/38891	
İli: Sivas	İlçesi: Ulaş	Mahalle-Köy-Mevkii: Ezentere Köyü- Çobanpınar Me	
Pafta No: J38-b-1	Ada No: 115	Parsel No: 61	Mülkiyet Durumu: mera
Boy (m): 10	Gövde Çapı (cm): 104	Tepe Çapı (m): 14.5	Yaş (yıl): 260
Diğer Koruma Statüsü		Koordinat Değerleri (UTM 3 ⁰ – ED 50)	
		Y: 4372860	X: 351786
Tür Adı (Türkçe): Kara Çam	Tür Adı (Bilimsel): Pinus ni		

Resim 65- Kara Çam
(ÇŞİDİM, 2025)

GÜRÜN BAHÇEİÇİ

Komisyon Adı:		Karar Tarih/No:	
İli: SİVAS	İlçesi: GÜRÜN	Mahalle-Köy-Mevkii: BAHÇEİÇİ KÖYÜ	
Pafta No:	Ada No: 137	Parsel No: 7	Mülkiyet Durumu:
Boy (m): 9m.	Gövde Çapı (cm): 2.25 m.	Tepe Çapı (m):	Yaş (yıl): 500
Diğer Koruma Statüsü		Koordinat Değerleri (UTM 3° – ED 50)	
Tür Adı (Türkçe): Boz ardıç-Boylu Ardıç		COĞRAFİ KOORDİNAT	Y: 37.3849 X:38.6971
Tür Adı (Bilimsel): Juniperus excelsa			

Resim 66- Boz Ardıç-Boylu Ardıç
(ÇŞİDİM, 2025)

İMRANLI KARACAÖREN ve YÜNÖREN

İli: SİVAS	İlçesi: İMRANLI	Mahalle-Köy-Mevkii: KARACAÖREN	
Pafta No:	Ada No: 115	Parsel No: 1	Mülkiyet Durumu: MALİYE HAZİNESİ
Boy (m): 11 M.	Gövde Çapı (cm): 2.60 m.	Tepe Çapı (m): 13 m.	Yaş (yıl): 850-950
Tür Adı (Türkçe): Boz Ardıç- Boylu Ardıç	Tür Adı (Bilimsel): <u>juniperus excelsa</u>	Tescil Tarihi ve numarası	24.11.2015 - 203

Resim 67- Boz Ardıç-Boylu Ardıç (İmranlı Karacaören)
(ÇŞİDİM, 2025)

İli: SİVAS	İlçesi: İMRANLI	Mahalle-Köy-Mevkii: KARACAÖREN	
Pafta No:	Ada No: 151	Parsel No: 24	Mülkiyet Durumu: MALİYE HAZİNESİ
Boy (m): 9 M.	Gövde Çapı (cm): 1.85 m.	Tepe Çapı (m): 13	Yaş (yıl): 850-950
Tür Adı (Türkçe): Boz Ardıç- Boylu Ardıç	Tür Adı (Bilimsel): <u>juniperus excelsa</u>	Tescil Tarihi ve numarası	24.11.2015 - 204

Resim 68- Boz Ardıç Boylu Ardıç (İmranlı Karacaören)
(ÇŞİDİM, 2025)

İli: SİVAS	İlçesi: İMRANLI	Mahalle-Köy-Mevkii: YÜNÖREN KÖYÜ	
Pafta No:	Ada No: 187	Parsel No: 3	Mülkiyet Durumu: MALİYE HAZİNESİ
Boy (m): 10 m.	Gövde Çapı (cm): 1.97 m.	Tepe Çapı (m): 10	Yaş (yıl): 850-950
Tür Adı (Türkçe): Boz Ardıç- Boylu Ardıç	Tür Adı (Bilimsel): <u>juniperus excelsa</u>	Tescil Tarihi ve numarası	24.11.2015 - 205

Resim 69- Ardıç-Boylu Ardıç
(İmranlı Yünören Köyü, 2025)

KOYULHİSAR ORTASEKİ

İli: Sivas	İlçesi: Koyulhisar	Mahalle-Köy-Mevkii: Ortaseki Köyü- Sarı Çiçek yayla	
Pafta No: H39-d2	Ada No: 269	Parsel No: 1	Mülkiyet Durumu: Yayla
Boy (m): 10	Gövde Çapı (cm): 129	Tepe Çapı (m): 14.50	Yaş (yıl): 398
Diğer Koruma Statüsü		Koordinat Değerleri	
SARIÇAM		(UTM 3 ^o – ED 50)	
		Y: 393358.47	X: 4457457.64
Tür Adı (Türkçe): SARIÇAM	Tür Adı (Bilimsel):		

Resim 70- Sarı Çam (Koyulhisar Ortaseki Köyü-Sarı Çiçek Yaylası)
(ÇŞİDİM, 2025)

DİVRİĞİ ÇAMURLU KÖYÜ

Komisyon Adı: Sivas Orman İşletme Müdürlüğü		Karar Tarih/No: 08.04.2019/82145	
İli: Sivas	İlçesi:Divriği	Mahalle-Köy-Mevkii: Çamurlu Köyü/Canlar Mezrası	
Pafta No: J39-a-14-b	Ada No: 101	Parsel No: 54	Mülkiyet Durumu:
Boy (m): 14.8	Gövde Çapı (cm): 210	Tepe Çapı (m): 6	Yaş (yıl): 370.5
Diğer Koruma Statüsü		Koordinat Değerleri (UTM 3 ⁰ – ED 50)	
		Y: 4363604,74	X: 387007,863
Tür Adı (Türkçe):Tüylü Meşe	Tür Adı (Bilimsel):		

Resim 71- Tüylü Meşe (Divriği Çamurlu Köyü)
(ÇŞİDİM, 2025)

DİVRİĞİ DİKMEÇAY KÖYÜ

Komisyon Adı: Kayseri Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Komisyonu		Karar Tarih/No:	
İli:Sivas	İlçesi:Divriği	Mahalle-Köy-Mevkii:Dikmeçay	
Pafta No:J39b09a	Ada No:105	Parsel No:179	Mülkiyet Durumu: Şahıs
Boy (m): 15	Gövde Çapı (cm): 157	Tepe Çapı (m):11	Yaş (yıl):550
Diğer Koruma Statüsü		Koordinat Değerleri (UTM 3 ^o -ED50)	
Tür Adı (Türkçe): Boylu Ardıç		Y:405916,33	X:4367192,80
Tür Adı (Bilimsel): Juniperus excelsa			

Resim 72- Ardıç (Divriği Dikmeçay Köyü)
(ÇŞİDİM, 2025)

KANGAL TEKKE KÖYÜ

Komisyon Adı: Kayseri Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu		Karar Tarihi/No:	
İl: Sivas	İlçesi: Kangal	Mahalle- Köy - Mevkii: Tekke Köyü	
Pafta No: J38-B-18-B-1-C	Ada No: 131	Parsel No :2	Mülkiyet Durumu: Arsa
Boy (m): 10	Gövde çapı (cm): 207	Tepe Çapı (m): 45.80	Yaş (yıl) :669
Diğer Koruma Statüsü		Koordinat Değerleri (UTM 3- ED50)	
Tür Adı (Türkçe): Beyaz Dut		Tür Adı (Bilimsel): Morus alba	
		Y: 619260.478	X:4357534.416

Resim 73- Beyaz Dut (Kangal Tekke Köyü)
(ÇŞİDİM, 2025)

KANGAL KÜRKÇÜ KÖYÜ

Komisyon Adı:Kayseri Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge		Karar Tarihi/No: 05.12.2022/55	
İli: Sivas	İlçesi: Kangal	Mahalle- Köy - Mevkii: Kürkçü Köyü Köyünü Mevkii	
Pafta No: J38-b2	Ada No: 131	Parsel No:6	Mülkiyet Durumu: Çeşme ve Arsası
Boy (m): 12	Gövde çapı (cm): 125	Tepe Çapı (m):8	Yaş (yıl) :375
Diğer Koruma Statüsü		Koordinat Değerleri (UTM 3- ED50)	
Tür Adı (Türkçe): Sarıçam	Tür Adı (Bilimsel): Pinus sylvestris	Y: 624753.45	X:4362074.11

Resim 74- Sarıçam (Kangal Kürkçü Köyü)
(ÇŞİDİM, 2025)

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İlimiz sınırları dâhilinde Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmadığı için bu konuda herhangi bir bilgi verilmemiştir.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

Dünyamızdaki gelişen teknolojilerin bilinçsiz ve kontrolsüz kullanımı nedeni ile ortaya çıkan olumsuzlukların, doğada neden olduğu çöküşü durdurmak amacıyla doğayı ve doğal kaynakları koruma düşüncesi son zamanlarda tüm dünyada hızla yayılmaktadır.

Dünya Tabiatı Koruma Birliği (IUCN) verilerine göre, dünya yüzeyinin % 5'inden fazlası korunan alan olarak ayrılmış olup, koruma konusunda hassas olan ülkelerde bu oran %20'lere kadar çıkmaktadır.

Korunan alan; Biyolojik çeşitliliğin, doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların korunması ve devamlılığın sağlanması amacıyla ilgili mevzuata göre yönetilen koruma statüsü bulunan kara, su ya da deniz alanlarıdır.

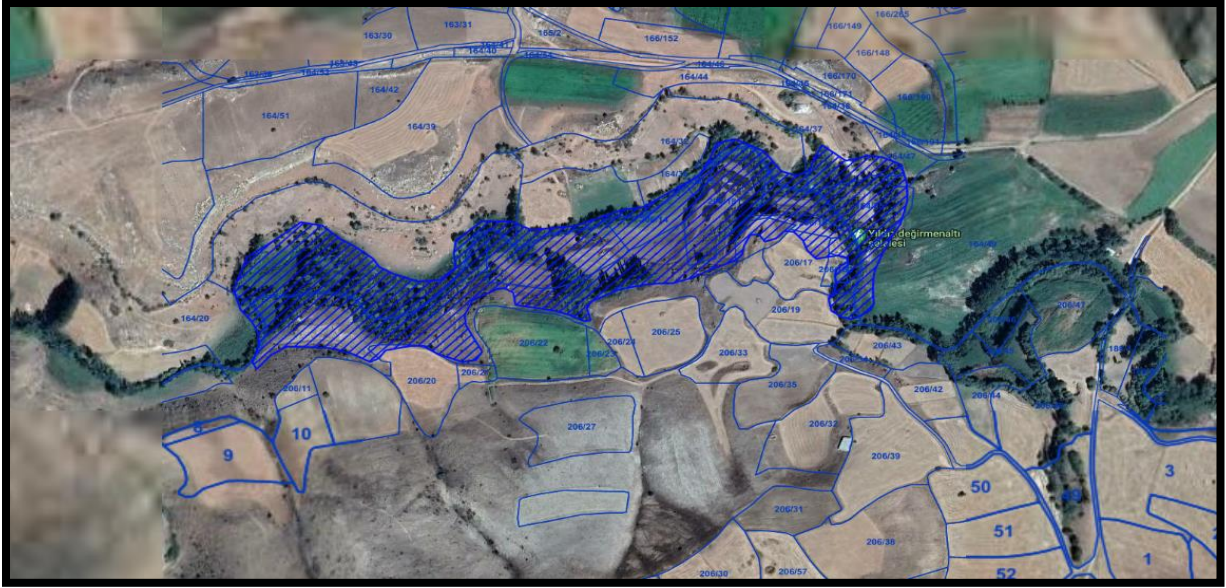
Türkiye'nin korunan alanları deniz ve kıyılardan dağlara, deltalardan, ormanlara, yaylalardan bozkırlara, göl ve akarsu sistemlerine derin vadiler ve kanyonlardan buzullara kadar çeşitli doğal ekosistem ve oluşumları barındırmaktadır.

İlimiz sınırları dâhilinde bulunan 17 adet doğal sit alanına ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir.

1. Değirmenaltı Şelalesi ve Alaşehir Yerleşimi

İli	: Sivas
İlçesi	: Merkez
Belde :	: Yıldız
Mevkii :	: Değirmenaltı
Doğal Sit Alanı Statüsü :	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Koruma Alanı ve Arkeolojik Sit Alanı* :	9,77 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 13.11.2020 tarihli ve 242258 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 24.11.2020 tarihli ve 31314 sayılı Resmi Gazete

Harita 13- Değirmenaltı Şelalesi ve Alaşehir Yerleşimi
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 75- Değirmenaltı Şelalesi ve Alaşehir Yerleşimi
(ÇŞİDİM, 2025)

2. Sızır Şelalesi

İli	: Sivas
İlçesi	: Gemerek
Belde	: Sızır
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Koruma Alanı	: 37,01 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 21.10.2019 tarihli
ve 246674 sayılı Oluru	
Tescil Tarihi	: 31.10.2019 tarihli ve 30934 sayılı Resmi Gazete

Harita 14- Sızır Şelalesi
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 76- Sızır Şelalesi
(ÇŞİDİM, 2025)

3. Şuğul Vadisi

İli	: Sivas
İlçesi	: Gürün
Mevkii	: Şuğul, Mağarabaşı ve Kuşkayası
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı-Kesin Korunacak Hassas Alan
Kesin Korunacak Hassas Alan:	486,76 ha
Nitelikli Koruma Alan	: 162,14 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 31.05.2021 tarihli ve 1018080 sayılı Oluru ve/28.06.2021 tarihli ve 4182 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı.
Tescil Tarihi	: 17.06.2021 tarihli ve 31514 sayılı Resmi Gazete 29.06.2021 tarihli ve 31526 sayılı Resmi Gazete

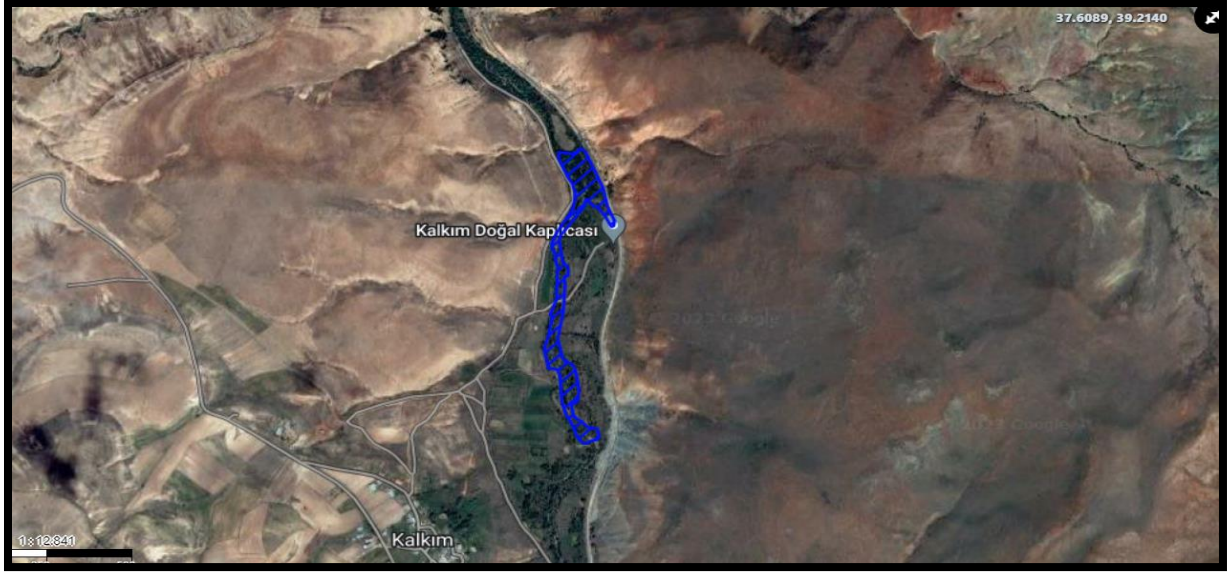
Harita 16- Kangal Balıklı Kaplıca
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 78- Kangal Balıklı Kaplıca
(ÇŞİDİM, 2025)

5. Kalkım Balıklı Kaplıca

İli	: Sivas
İlçesi	: Kangal
Köy	: Kalkım
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Koruma Alanı	: 4,34 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 21.10.2019 tarihli ve 246661 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 31.10.2019 tarihli ve 30934 sayılı Resmi Gazete

Harita 17- Kalkım Balıklı Kaplıca
(ÇŞİDİM, 2025)

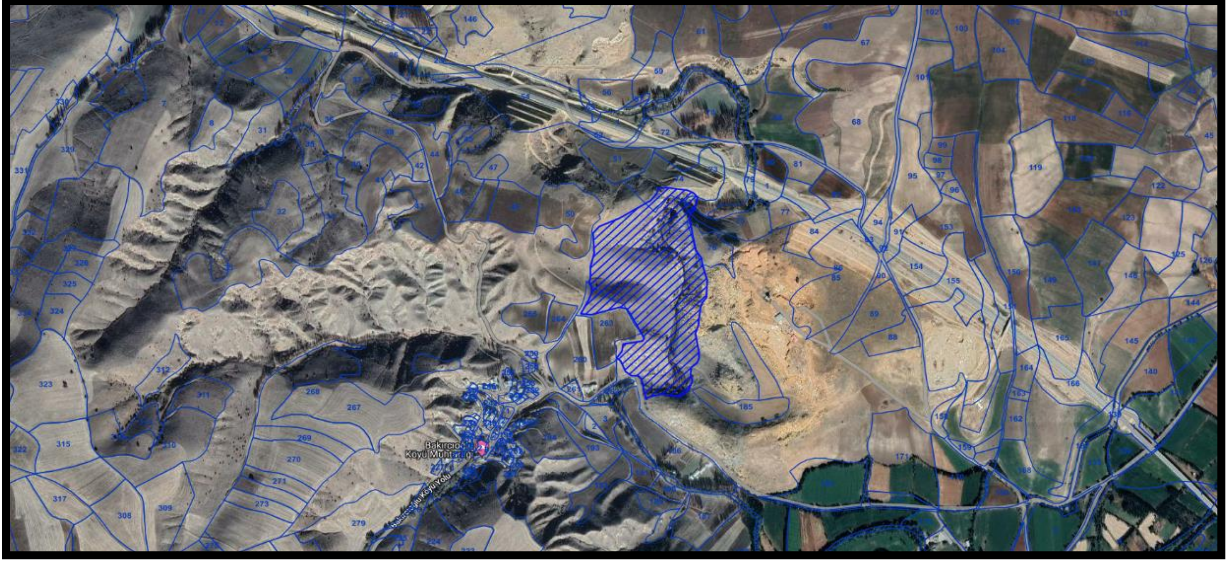

Resim 79- Kalkım Balıklı Kaplıca
(ÇŞİDİM, 2025)

6. Bakırcıoğlu Tabii Su Kaynağı ve Mağaralar

İli	: Sivas
İlçesi	: Yıldızeli
Köy	: Bakırcıoğlu
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Koruma Alanı	: 12,5 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 26.06.2019 tarihli ve 147711 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 11.07.2019 tarihli ve 30828 sayılı Resmi Gazete

Harita 18- Bakırcıoğlu Doğal Mağara ve Tabii Su Kaynağı
(ÇŞİDİM, 2025)

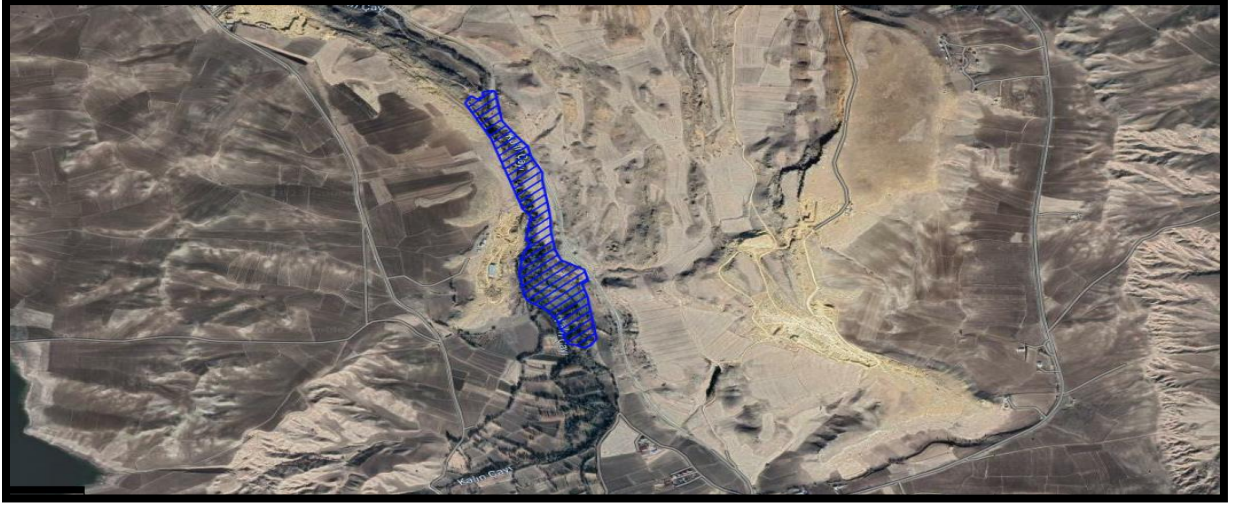

Resim 80-Bakırcıoğlu Doğal Mağara ve Tabii Su Kaynağı
(ÇŞİDİM, 2025)

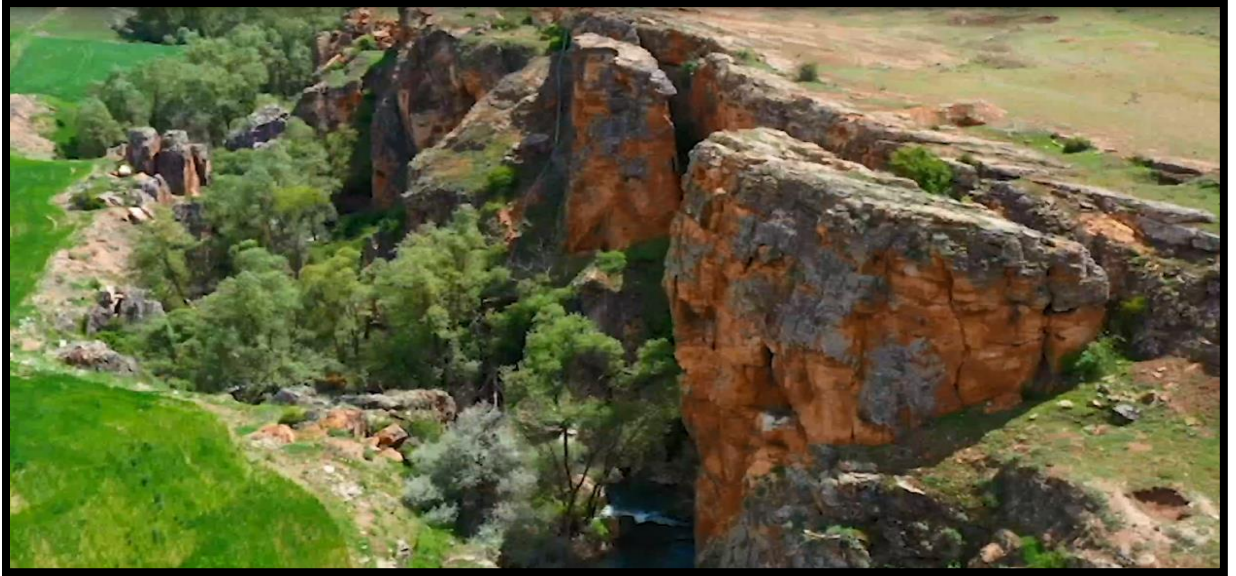
7. Kandil Sırtları

İli	: Sivas
İlçesi	: Yıldızeli
Köy	: Kalın Köyü,
Mevkii	: Kayaardı Mevkii
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Koruma Alanı ve Arkeolojik Sit Alanı*	: 17,78 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 22.04.2021 tarihli ve 853014 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 02.05.2021 tarihli ve 31472 sayılı Resmi Gazetede

Harita 19- Kandil Sırtları
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 81- Kandil Sırtları
(ÇŞİDİM, 2025)

8. Altınyayla Hitit Barajı ve Açık hava Tapınma Alanı

İli	: Sivas
İlçesi	: Altınyayla
Köy	: Başören
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Koruma Alanı ve Arkeolojik Sit Alanı*	: 129,24 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 13.11.2020 tarihli ve 242249 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 24.11.2020 tarihli ve 31314 sayılı Resmi Gazete

Harita 20- Altınyayla Hitit Barajı ve Açık hava Tapınma Alanı
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 82- Altınyayla Hitit Barajı ve Açık hava Tapınma Alanı
(ÇŞİDİM, 2025)

9.Alaman Köyü Kaya Mezarı, Kale, Sıcak Su Kaynağı

İli	: Sivas
İlçesi	: Şarkışla
Köy	: Alaman
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı
Sürdürülebilir Koruma ve	Kontrollü Kullanım Alanı: 5,18 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 13.11.2019 tarihli ve 242245 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 24.11.2020 tarihli ve 31314 Sayılı Resmi Gazete

Harita 21- Alaman Köyü Kaya Mezarı, Kale, Sıcak Su Kaynağı
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 83- Alaman Köyü Kaya Mezarı, Kale, Sıcak Su Kaynağı
(ÇŞİDİM, 2025)

10. İmranlı Baraj Gölü ve Çevresi ile Kızılırmak Kaynağının Doğduğu Yer

İli : Sivas
İlçesi : İmranlı
Köyü : Atlıca, Aşağı Çulha, Kapı Mahmut, Çukuryurt Köyü, Piredede, Yaylacık, Karaçayır, Aşağıboğaz ve Kemreli
Doğal Sit Alanı Statüsü : Sürdürülebilir ve Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Koruma Alanı : 580,29 ha
Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı : 233,09 ha
Bakanlık Oluru : Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 21.10.2019 tarihli ve 246646 sayılı Oluru
Tescil Tarihi : 27.10.2019 tarihli ve 30931 sayılı Resmi Gazete

Harita 22- İmranlı Baraj Gölü ve Çevresi ile Kızılırmak Kaynağının Doğduğu Yer (ÇŞİDİM, 2025)

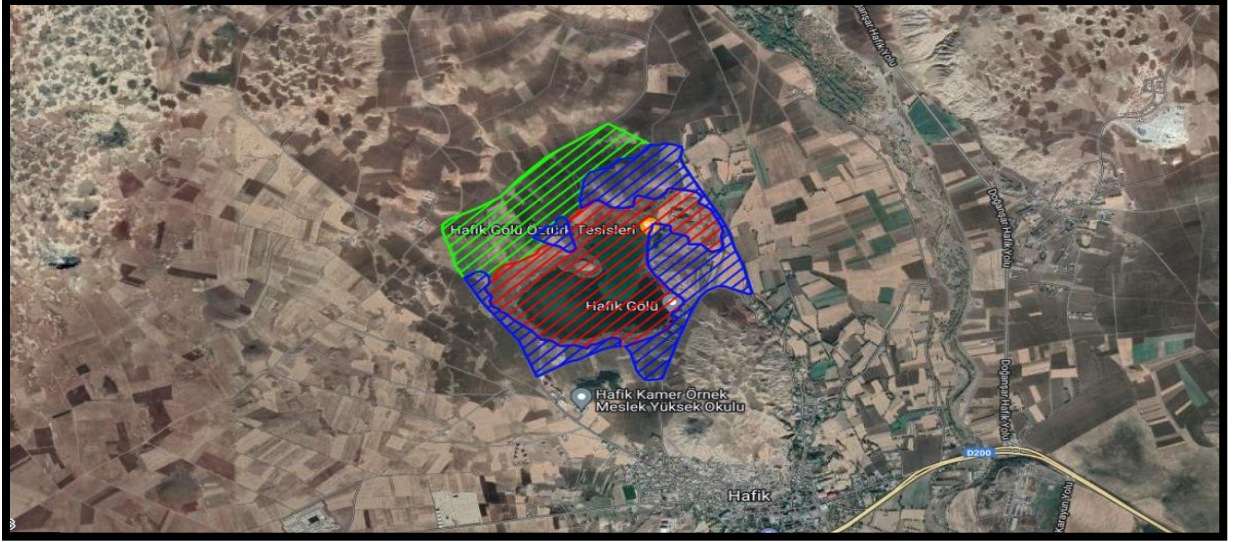

Resim 84- İmranlı Baraj Gölü ve Çevresi ile Kızılırmak Kaynağının Doğduğu Yer (ÇŞİDİM, 2025)

11. Hafik (Büyük) Gölü

İli	: Sivas
İlçesi	: Hafik
Köyü	: Çay Mahallesi, Tepe Mahallesi
Doğal Sit Alanı Statüsü	: Kesin Korunacak Hassas Alan-Nitelikli Doğal Koruma Alanı-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı
Kesin Korunacak Alan	: 114,07 ha
Nitelikli Koruma Alan	: 83,84 ha
Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı	: 63,79 ha
Bakanlık Oluru	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 12.05.2020 tarihli ve 2527 sayılı Oluru ve 12.03.2020 tarihli ve 66790 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 13.05.2020 tarih ve 31126 sayılı Resmi Gazete ve 16.03.2020 tarihli ve 31070 sayılı Resmi Gazete

Harita 23- Hafik Gölü
(ÇŞİDİM, 2025)

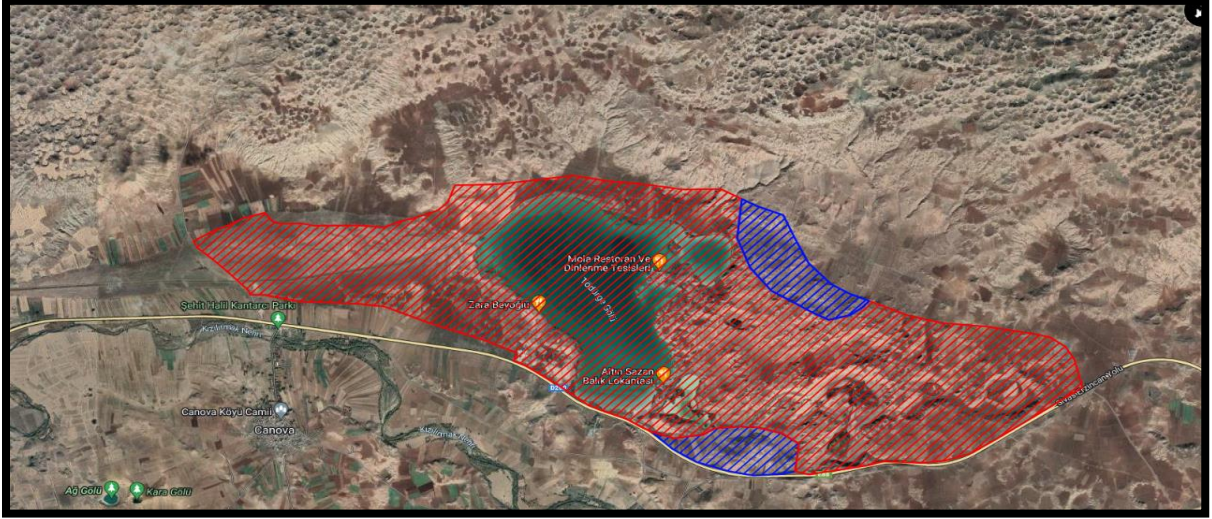

Resim 85- Hafik Gölü
(ÇŞİDİM, 2025)

12.Tödürge Gölü

İli	: Sivas
İlçesi	: Zara
Doğal Sit Statüsü Alan	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı-Kesin Korunacak Hassas Alan
Kesin Korunacak Hassas Alan:	1378,94 ha
Nitelikli Koruma Alanı	:122,53 ha
Bakanlık Oluru/Karar	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 21.05.2021 tarihli ve 964380 sayılı Oluru 25.06.2021 tarihli ve 4168 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı
Tescil Tarihi	: 29.05.2021 Tarihli ve 31495 Sayılı Resmi Gazete (Nitelikli Doğal Koruma Alanı)
	26.06.2021 tarihli ve 31523 sayılı Resmi Gazete (Kesin Korunacak Hassas Alan)

Harita 24- Tödürge Gölü
(ÇŞİDİM, 2025)

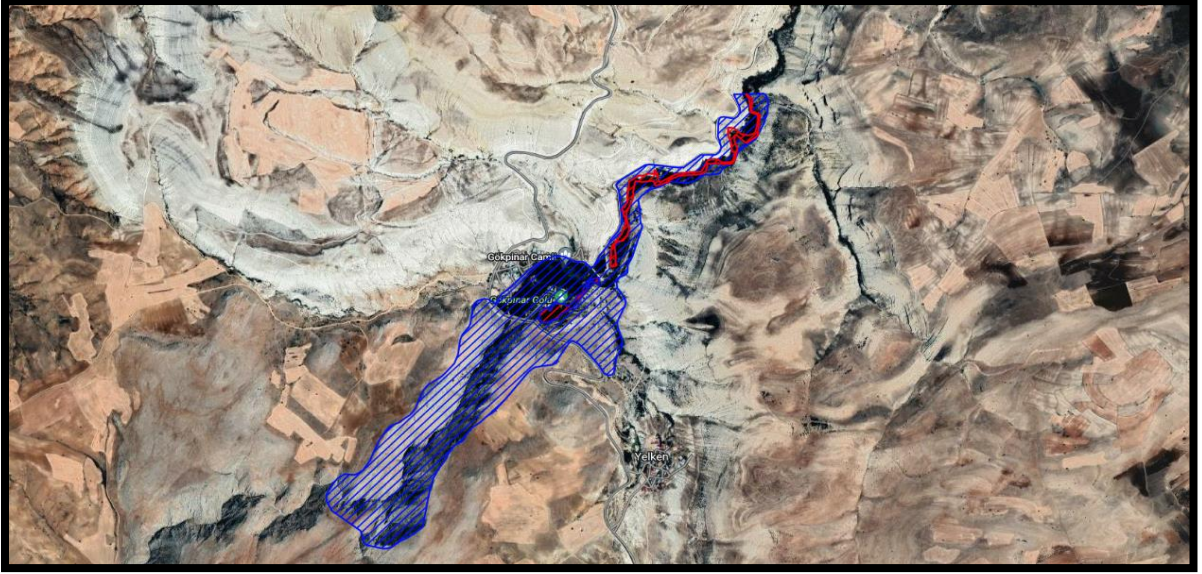

Resim 86- Tödürge Gölü
(ÇŞİDİM, 2025)

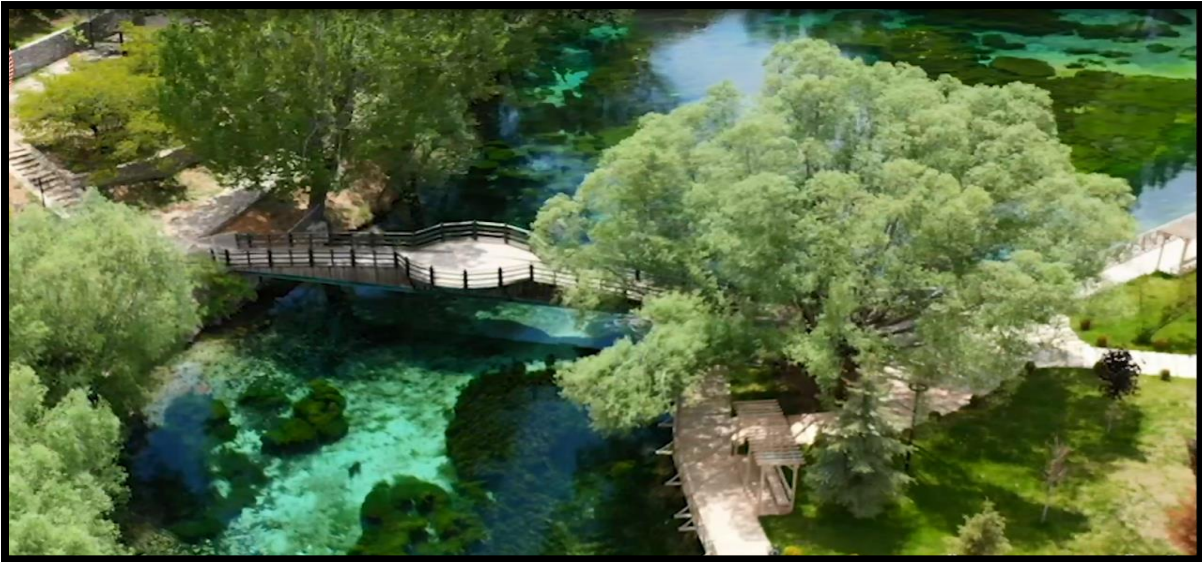
13. Gökpınar Gölü

İli	: Sivas
İlçesi	: Gürün
Mahalle -Köy	: Yelken Köyü
Doğal Sit Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı-Kesin Korunacak Hassas Alan
Kesin Korunacak Hassas Alan	: 4,68 ha
Nitelikli Koruma Alanı	: 95,68 ha
Bakanlık Oluru/Karar	: Mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 09.03.2021 tarih ve 471414 sayılı Bakanlık Oluru 21.04.2021 tarihli ve 3885 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı
Tescil Tarihi	: 17.03.2021 tarihli ve 31426 sayılı Resmi Gazete ve 22.04.2021 tarihli ve 31462 sayılı Resmi Gazete

Harita 25- Gökpınar Gölü
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 87- Gökpınar Gölü
(ÇŞİDİM, 2025)

14. Ballıkaya Kayalıkları

İli : Sivas

İlçesi : Merkez

Mahalle -Köy : Emirhan Köyü

Doğal Sit Statüsü : Nitelikli Doğal Koruma Alanı ve Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı

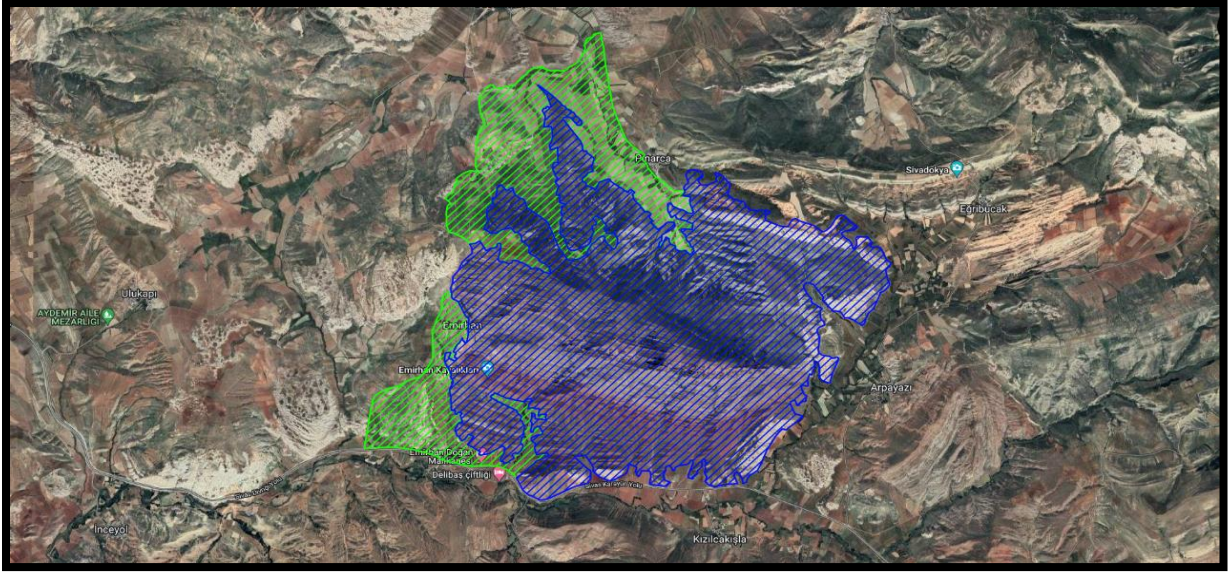
Nitelikli Koruma Alanı : 1292,24 ha

Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı: 439,95 ha

Bakanlık Oluru : 02.08.2021 tarihli ve 1424401 sayılı Oluru

Tescil Tarihi : 15.08.2021 tarihli ve 31569 sayılı Resmi Gazete

Harita 26- Ballıkaya Kayalıkları
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 88- Ballıkaya Kayalıkları
(ÇŞİDİM, 2025)

15. Kurugöl

İli	: Sivas
İlçesi	: Hafik
Mahalle -Köy	: Kurugöl Köyü
Doğal Sit Statüsü	: Kesin Korunacak Hassas Alan
Kesin Korunacak Hassas Alan	: 209,48 ha
Bakanlık Oluru	: 01.12.2020 tarihli ve 3243 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı
Tescil Tarihi	: 02.12.2020 tarihli ve 31322 sayılı Resmi Gazete

Harita 27- Kurugöl
(ÇŞİDİM, 2025)

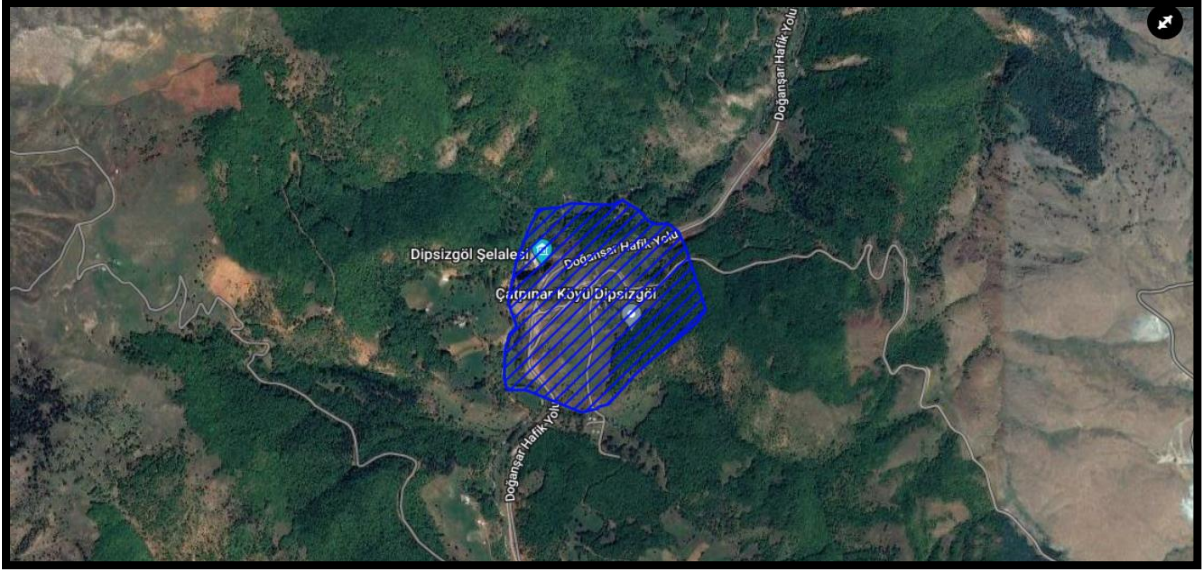

Resim 89- Kurugöl
(ÇŞİDİM, 2025)

16.Dipsiz Göl Şelale ve Mağara

İli	: Sivas
İlçesi	: Doğanşar
Mahalle -Köy	: Çatpınar Köyü
Doğal Sit Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Kesin Korunacak Hassas Alan	: 36,5 ha
Bakanlık Oluru	: 13.11.2020 tarihli ve 242261 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 22.11.2020 tarihli ve 31312 sayılı Resmi Gazete

Harita 28- Dipsiz Göl Şelale ve Mağara
(ÇŞİDİM, 2025)

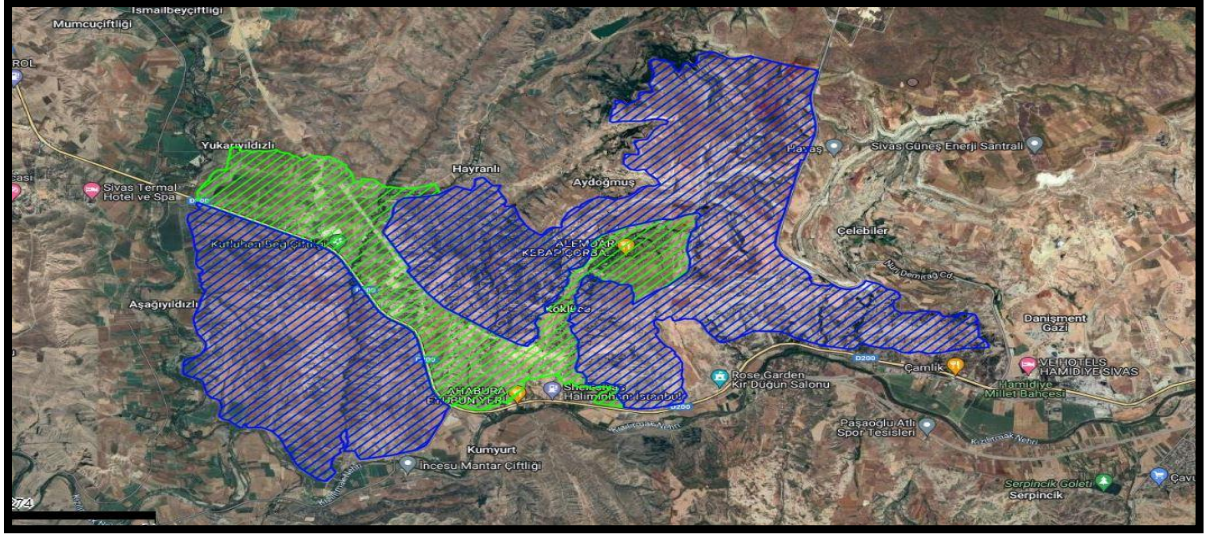

Resim 90- Dipsiz Göl Şelale ve Mağara
(ÇŞİDİM, 2025)

17. Hayranlı- Köklüce Fosil Lokaliteleri

İli	: Sivas
İlçesi	: Merkez
Mahalle -Köy	: Hayranlı- Köklüce Köyleri
Doğal Sit Statüsü	: Nitelikli Doğal Koruma Alanı
Nitelikli Doğal Koruma Alanı	: 4329,03 ha
Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı	: 1298,45 ha
Bakanlık Oluru	: 13.04.2023 tarihli ve 621473 sayılı Oluru
Tescil Tarihi	: 20.04.2023 tarihli ve 32169 sayılı Resmi Gazete

Harita 29- Hayranlı- Köklüce Fosil Lokaliteleri
(ÇŞİDİM, 2025)

Resim 91- Hayranlı- Köklüce Fosil Lokaliteleri
(ÇŞİDİM, 2025)

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

Günümüzde, sosyal, ekonomik, kültürel gelişmelere paralel olarak, rekreasyonel ve boş zaman kavramları da önem kazanmakta ve bu kavramlar insan yaşamında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu amaçlara hizmet etmesi düşünülen Karşıyaka tabiat parkının rekreasyonel kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi, devamlılığının ve bakımının sağlanması, hizmet ve yönetimin optimum seviyede yürütülmesinin yanında, koruma-kullanma dengesi içinde insanlarımızın günlük kullanımına cevap verilebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda Karşıyaka tabiat parkı çevresine göre rekreasyonel potansiyelli olduğu için, iskân ve yapılaşma tesisleri uygulanmaya çalışılmıştır. Tüm bunlar buranın kontrollü kullanım bölgesi olarak değerlendirilmesini uygun kılmıştır. Buna istinaden rekreasyonel aktivitelerle ve kontrollü doğal yapılaşmayla insanların mutluluğu sağlanırken, kullanım alanlarının koruma kullanma dengesi

içinde kullanılabilmesi amacıyla, arazi verilerinin elverdiği taşıma kapasitesine göre alan kullanım hesapları yapılmıştır. Doğal kaynakların ve dengenin korunabilmesi ve sürekliliğin sağlanabilmesi için önlemler düşünülerek planlama yapılmaya çalışılmıştır. Her şeyden önce yöre halkı bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak doğal dengenin ve rekreasyon için gerekli önlemler alınmaya çalışılmıştır.

Sivas ili'nde 57 endemik bitki türü bulunmakta olup “Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı” adlı eserde verilen UCN Red Data Book (2000) kategorilerine göre düzenlenmiştir.

Sivas İlinde irili ufaklı 18-20 adet doğal sulak alan (göl ve sazlık-bataklık türünde) mevcuttur. İlin Yerel Sulak Alan Komisyonu tarafından sulak alanların korunması amacı ile yapılacak çalışmalar planlanmaktadır. Tödürge ve Ulaş Gölleri Sulak Alan Yönetim Planları 2012 yılında yapılmış olup, bu yönetim planlarında bu alanların korunması, kullanım esasları ve sürdürülebilir kalkınmasına yönelik he defler belirlenmiştir. 2013-2017 yılları arasında tamamlanıp süresi dolan Yönetim Planlarının revizesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Sivas İlinde 504.021 ha ormanlık alan vardır. Bunun Sivas İli topraklarına oranı % 18'dir. Sadece verimli ormanlar açısından hesaplandığında bu oran % 2,5 olarak görülür. Sivas ili, hayvan varlığı açısından oldukça zengindir. Bunlardan özellikle Kangal köpeği ve Kangal Balıklı Çermik balıkları dünyaca ünlüdür.

İlimizde 2024 yılında 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 3'üncü maddesi gereğince 9082 sayılı karar ile “Divriği Milli Parkı” ilan edilmiş olup, Ayrıca Kangal Balıklıgöl, Dipsizgöl ve Gökpinar tabiat parkları ilan edilmiştir.

İl'deki endemik bitkileri bekleyen tehlikelerle ilgili olarak şunları söyleyebiliriz; Madencilik faaliyetleri, kentleşme süreciyle birlikte gelişen aşırı yapılaşmayla birlikte, bitkilerin yayılış alanlarının daraltılması veya tamamen ortadan kaldırılması, tıbbi veya ekonomik öneme sahip bazı türlerin (özellikle bazı soğanlı bitkilerin) aşırı şekilde toplanması, aşırı şekilde hayvan otlatma, tarla açma amacı ile sökme veya yakma, yangınlar, özellikle ağaçların kesilmesi, tuzlu, çorak veya sulak alanlarda yapılan ıslah çalışmaları, sanayi tesisi yapımı, barajların yapılması, altyapı çalışmaları, kültür çalışmaları ve tarımsal mücadelede kullanılan ilaçlar ve kimyasal atıklar bitki hayatını olumsuz yönde etkilemekte veya tamamen ortadan kaldırmaktadır.

İl Şube Müdürlüğünce kaçak avcılık ile mücadele kapsamında kolluk kuvvetleri ile işbirliği ile 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'na göre idari para cezaları verilmekte, avda kullanılan av tüfekleri ve diğer eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilmekte ve el konulan av hayvanlarının tazminat bedeli tahsil edilmektedir.

Kaynaklar

- 1- DKMP Genel Müdürlüğü 15. Bölge Müdürlüğü Sivas DKMP Müdürlüğü
- 2- Sivas Orman İşletme Müdürlüğü
- 3- Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü (Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü)
- 4- Sivas İli 2023 yılı Çevre Durum Raporu
- 5- Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı
- 6- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
- 7- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
- 8- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
- 9- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
- 10- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
<https://ockb.csb.gov.tr/>

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

Sivas ili 27.202 km² yüzölçümü ile Türkiye'nin toprak bakımından ikinci büyük İl'dir. İl topraklarının büyük bir bölümü Kızılırmak, bir bölümü de Yeşilirmak ve Fırat, çok az bir bölümü ise Seyhan, Ceyhan ve Doğu Karadeniz havzalarına girmektedir. İlin arazi kullanım durumuna ilişik grafik aşağıda yer almaktadır.

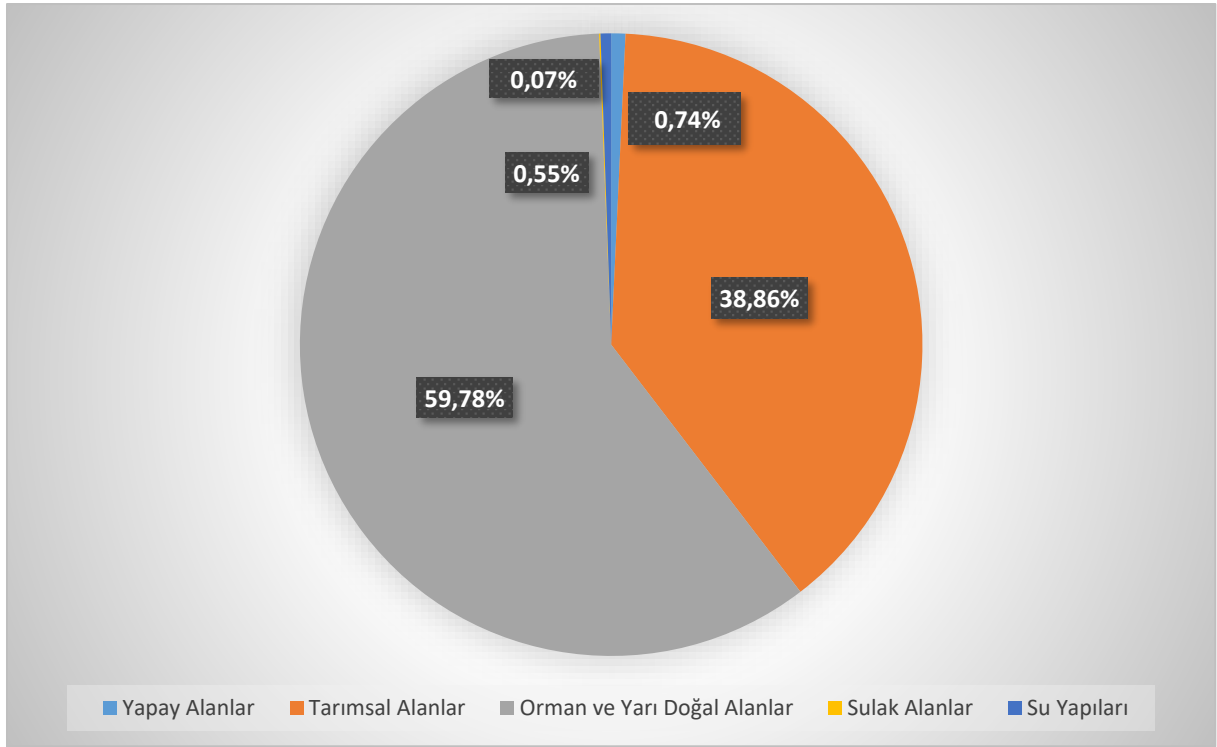
Sivas'ta 955,722 hektarlık tarım arazisinin 291.166 hektarı sulanabilir tarım arazisi olarak değerlendirilmekte olup, toplam tarım arazisinin % 30,5'ünü oluşturmaktadır. Toplam sulanan arazi miktarı 131.407 hektar ile toplam tarım arazisinin %13,7 sini oluşturmaktadır. 2021 yılı itibariyle toplam sulanabilir tarım arazisinin 75,140 hektarı (%57) DSİ, 42.302 hektarı (%32) İl Özel İdaresi tarafından sulanırken, 13.965 hektarı da (%11) çiftçiler tarafından sulanmaktadır. Genel olarak devlet ve çiftçi sulamaları karşılaştırıldığında, devlet sulamalarının halk sulamalarından yüzde 76 oranında daha fazla olduğu görülmektedir. Toplam sulanabilir tarım arazisinin ise % 45.1 inin suyla kavuştuğu görülmektedir.

İlin tarıma elverişli arazi 955.722 hektar, orman ve fundalık alanı 495.327 ha, mera arazisi 827.303 ha, tarım dışı arazisi ise 574.855 hektar olup, arazi kullanımına ilişkin Sivas Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün Sivas İli ve İlçelerinin 2024 yılı arazi kullanımının genel dağılımı Çizelge 66, 2018 yılına ait corinecbs uygulaması Sivas İli arazi kullanımı verileri Grafik 28'de yer almaktadır.

Çizelge 66- Sivas İli, İlçeleri 2024 Yılı Arazi Kullanımının Genel Dağılımı
(Sivas Tarım ve Orman İl Müdürlüğü,2025)

İlçeler	Yüzölçümü	Tarıma Elverişli Arazi		Ormanlık ve Fundalık		Mer'a Arazisi		Tarım Dışı Arazi	
		MİKTARI (Ha)	Yüz Ölçümüne Oranı (%)	MİKTARI (Ha)	Yüz Ölçümüne Oranı (%)	MİKTARI (Ha)	Yüz Ölçümüne Oranı (%)	MİKTARI (Ha)	Yüz Ölçümüne Oranı (%)
AKINCILAR	45.233	16.347	36	15.679	35	4.009	9	9.198	20
ALTINYAYLA	58.870	27.052	46	0	0	20.105	34	11.713	20
DİVRİĞİ	272.417	50.371	19	81.177	30	46.579	17	93.930	34
DOĞANŞAR	38.382	5.661	15	20.238	53	9.926	26	2.557	7
GEMEREK	119.456	44.499	37	34.327	29	33.575	28	7.055	6
GÖLOVA	31.459	12.986	41	11.753	37	4.87	15	1.850	6
GÜRÜN	263.258	55.950	21	7.441	3	149.752	57	50.115	19
HAFİK	187.584	52.910	28	40.408	22	52.031	28	42.235	23
İMRANLI	121.175	37.007	31	28.734	24	38.012	31	17.422	14
KANGAL	317.363	132.723	42	7.261	2	152.789	48	24.590	8
KOYULHİSAR	93.972	15.901	17	1.686	2	9.103	10	67.282	72
MERKEZ	352.291	167.176	47	21.365	6	122.55	35	41.200	12
SUŞEHİRİ	99.830	29.532	30	43.675	44	14.918	15	11.705	12
ŞARKIŞLA	206.219	90.266	44	23.406	11	41.64	20	50.907	25
ULAŞ	119.913	51.588	43	13.56	11	32.71	27	22.055	18
YILDIZELİ	265.536	95.004	36	78.823	30	38.389	14	53.320	20
ZARA	260.249	70.389	27	65.794	25	56.345	22	67.721	26
TOPLAM	2.853.207	955.722		495.327		827.303		574.855	

Grafik 28 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2025)

Çizelge 67 – Arazi kullanım sınıflandırması

(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr, 2025)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	10292,27	0,37	12614,96	0,45	14833,37	0,53	18541,73	0,66	20755,44	0,74
2) Tarımsal Alanlar	1140395,11	40,48	1128654,44	40,07	1078683,86	38,29	1095427,27	38,89	1094753,02	38,86
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	1656361,94	58,8	1661168,22	58,97	1706786,54	60,59	1685608,67	59,84	1684005,79	59,78
4) Sulak Alanlar	1747,62	0,06	1752,01	0,06	2262,11	0,08	2111,61	0,07	2098,64	0,07
5) Su Yapıları	8205,85	0,29	12787,75	0,45	14411,51	0,51	15288,12	0,54	15364,5	0,55
TOPLAM										

F.2. Mekânsal Planlama

F.2.1. Çevre Düzeni Planı

İlimizin de içinde yer aldığı ve Bakanlık Makamı'nca 07.09.2012 tarihinde onaylanan Yozgat Sivas Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'na askı sürecinde gelen itirazlar sonrasında Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I32, I33, I37, I38 ve J38 Paftaları), Plan Açıklama Raporu Değişikliği (53. ve 55. Sayfalar) ve Plan Hükümleri Değişikliği (Plan Hükümleri 4-8-10) Bakanlık Makamı'nın 21.02.2013 tarih ve 2735 sayılı Olur'u ile 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

21.02.2013 tarihinde onaylanan Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'na askı sürecinde gelen itirazlar sonrasında Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I35, I36, I37, I38 ve K35 Paftaları), Plan Hükümleri Değişikliği (Plan Hükümleri 4) Bakanlık Makamı'nın 24.07.2013 tarih ve 11559 sayılı Olur'u ile 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

24.07.2013 tarihinde onaylanan Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'na askı sürecinde gelen itirazlar sonrasında Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K-34 ve K-35 Paftaları) Bakanlık Makamı'nın 12.11.2013 tarih ve 17583 sayılı Olur'u ile 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I-34 Paftası) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca 01.07.2015 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I-34 Paftası) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca 26.08.2015 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I-33 Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca 29.04.2016 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (J-35, J-36, K-34, K-35, K-36, L-34 Paftaları, Lejand, Plan Açıklama Raporu, Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 25.11.2016 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (H40 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 03.05.2017 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (J38 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik

Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 26.09.2017 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 28.11.2017 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I37 Plan Paftası, I38 Plan Paftası, L34 Plan Paftası, Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 16.04.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 12.06.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I37 Plan Paftası, I38 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 05.07.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (J36, J37 Paftaları, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 02.08.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (H40 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 09.10.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 13.01.2020 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (H39 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 22.05.2020 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 29.05.2020 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 09.09.2020 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (J34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 26.10.2020 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 16.12.2020 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 13.01.2021 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 25.05.2021 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 28.05.2021 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L34, L35 Plan Paftaları, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 17.06.2021 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 23.06.2021 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 13.07.2021 tarihinde onaylanmıştır.

"Sanayi Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 12.04.2022 tarihinde onaylanmıştır.

"Eko-turizm Alanları" plan hükmüne yönelik düzenlemeleri içeren Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 06.05.2022 tarihinde onaylanmıştır.

"Kentsel Servis Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 10.08.2022 tarihinde onaylanmıştır.

"Organize Sanayi Bölgesi" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 28.11.2022 tarihinde onaylanmıştır.

"Eko-turizm Alanları" plan hükmüne yönelik düzenlemeleri içeren Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 19.12.2022 tarihinde onaylanmıştır.

Plan hükümlerine yönelik düzenlemeleri içeren Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 18.01.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Organize Sanayi Bölgesi" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (J34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 01.03.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Güneş Enerjisi Santrali" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I33 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 24.05.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Güneş Enerjisi Santrali" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L33 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 05.10.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Güneş Enerjisi Santrali" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 05.10.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K36 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 15.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K36 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 15.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K36 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 15.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 21.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 21.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Organize Sanayi Bölgesi" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 21.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I37 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 22.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I37 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 22.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K35 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 27.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I37 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 27.12.2023 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I38 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 15.03.2024 tarihinde onaylanmıştır.

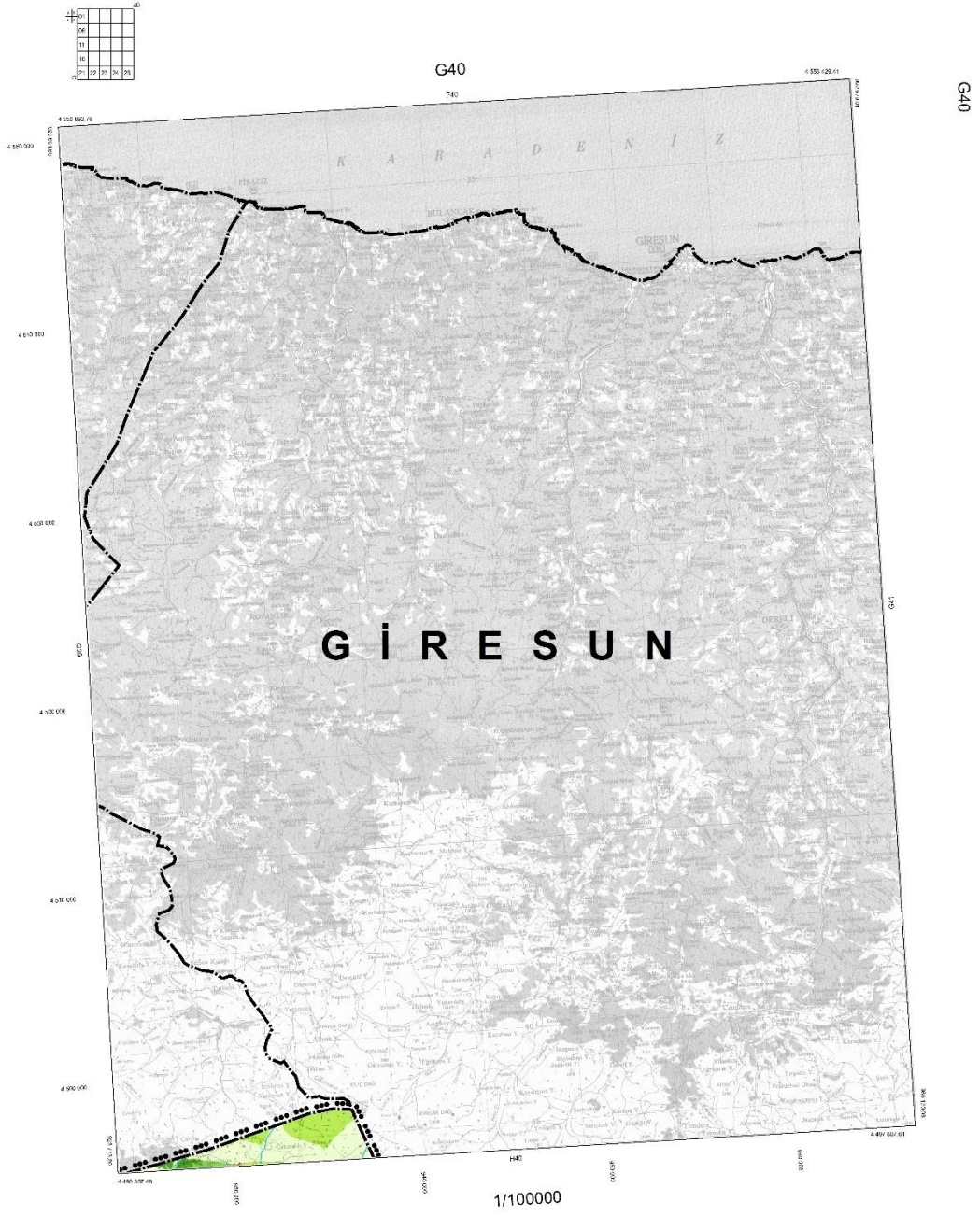
"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 24.07.2024 tarihinde onaylanmıştır.

"Kentsel Gelişme Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K34 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 30.08.2024 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (I38 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 18.10.2024 tarihinde onaylanmıştır.

"Yenilenebilir Enerji Üretim Alanı" amaçlı Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (J39 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 06.11.2024 tarihinde onaylanmıştır.

Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planında ilimizi kapsayan Plan Paftaları ve Lejant bilgilerine aşağıda yer verilmiş olup, söz konusu veriler 16.05.2025 tarihinde Bakanlığımızın “ <https://mpgm.csb.gov.tr/yozyat---sivas---kayseri-planlama-bolgesi-i-82196>” web adresinden temin edilmiştir.

Harita 30 - Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı. (Pafta G40)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

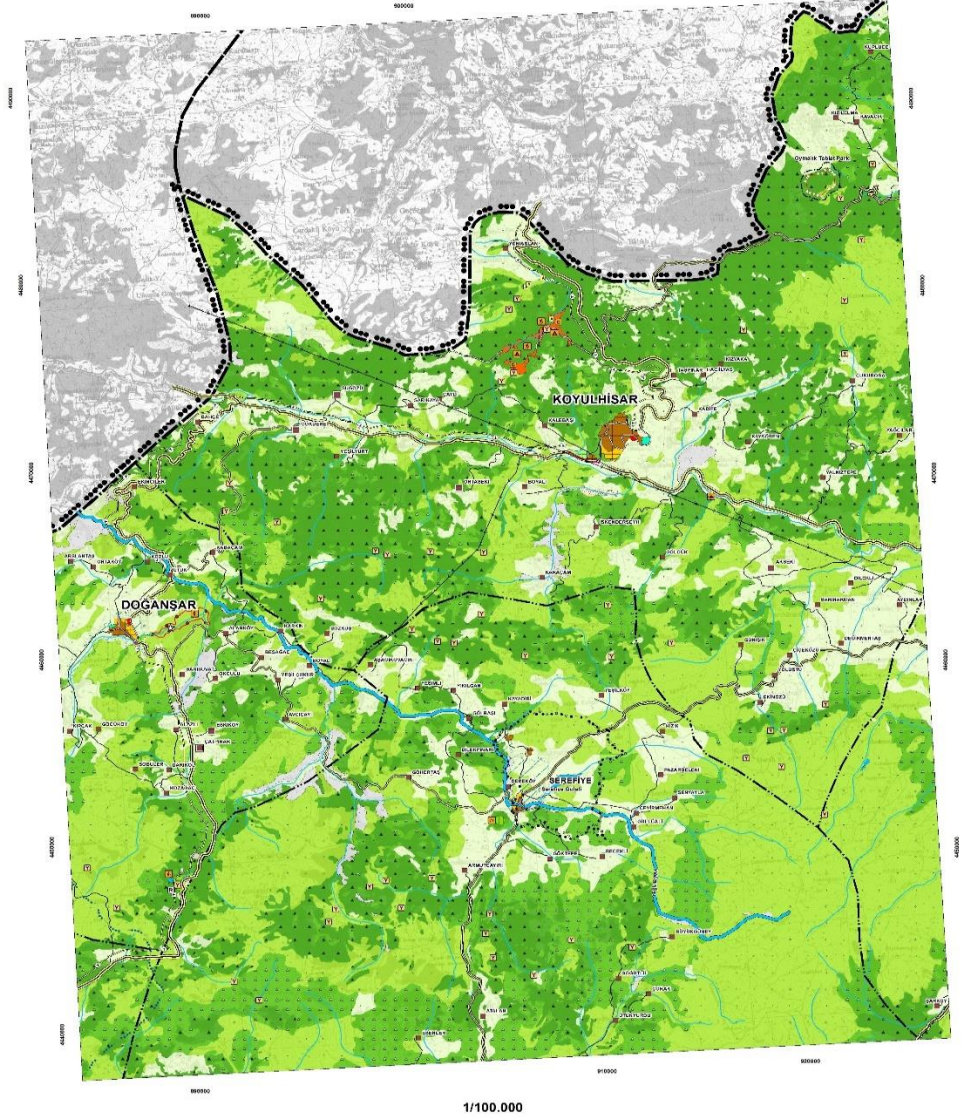

H 39

H 39

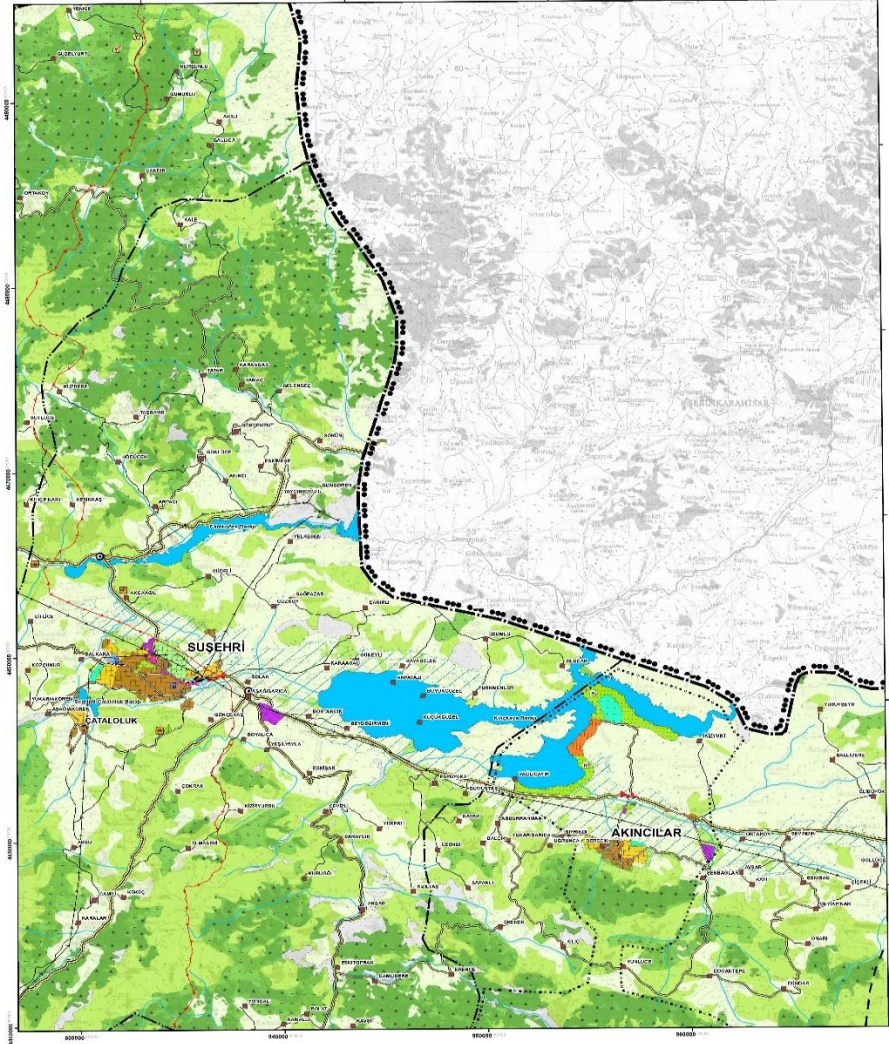
GÖSTERİM

- PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI
- TABİAT PARKI ALANI

Harita 33- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta-H39)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

H 40

H 40

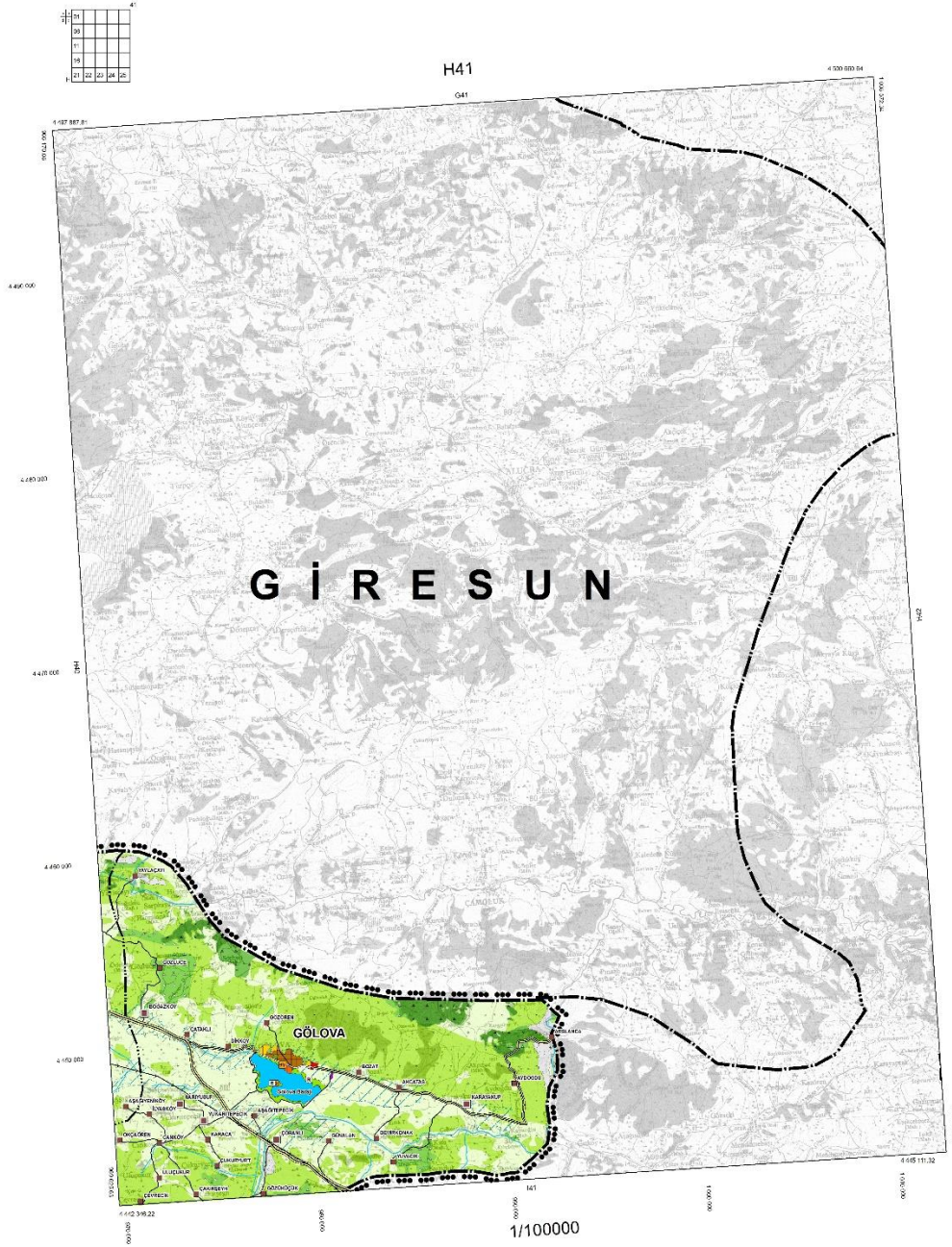
1/100.000

GÖSTERİM

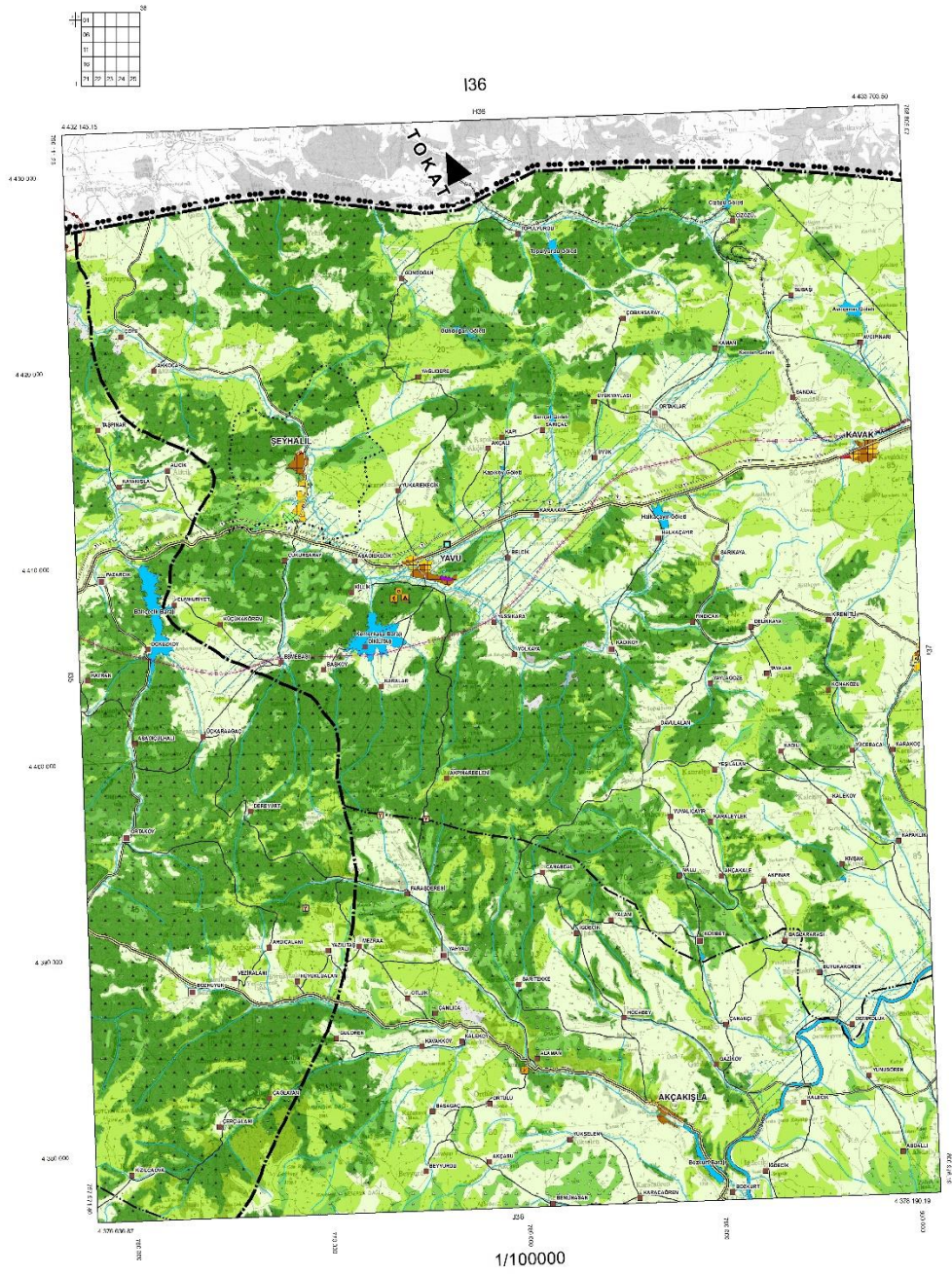
PLAN DEĞİŞİKLİĞİ
ONAMA SINIRI

Harita 34- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta H40-Susehri)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

Harita 35- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
(Pafta H41)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

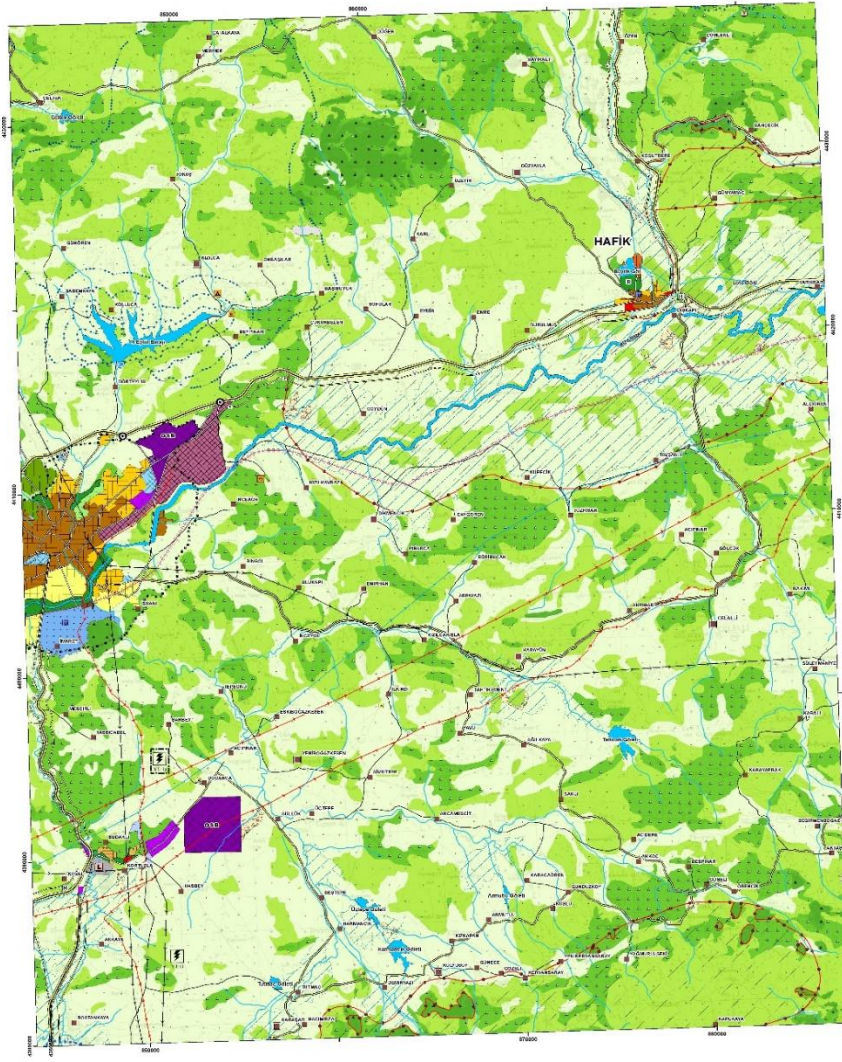
Harita 36- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta I36)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

 YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİM ALANI

202

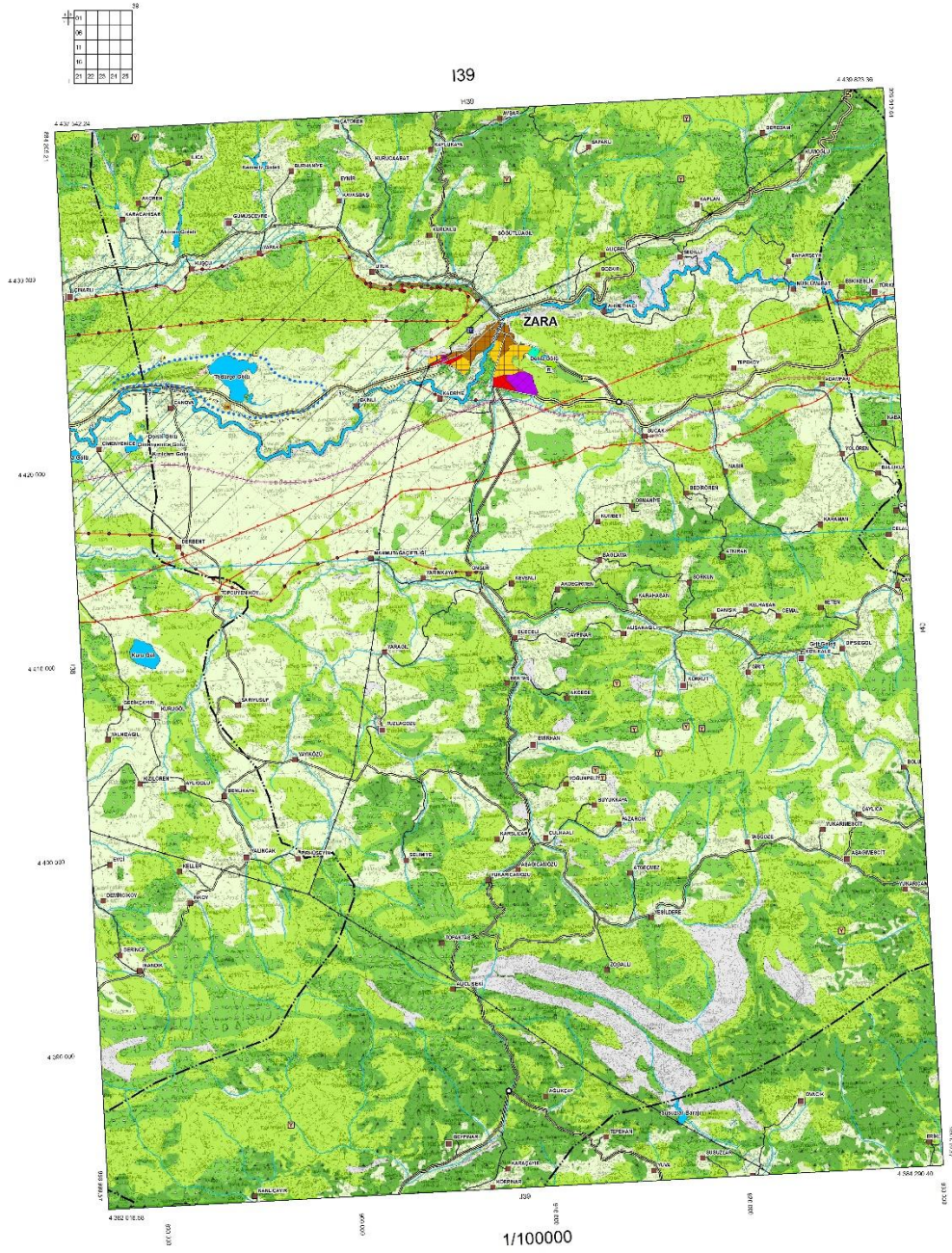

GÖSTERİM

	YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİM ALANI
	PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Harita 38- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta I38)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

Harita 39- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta I39)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

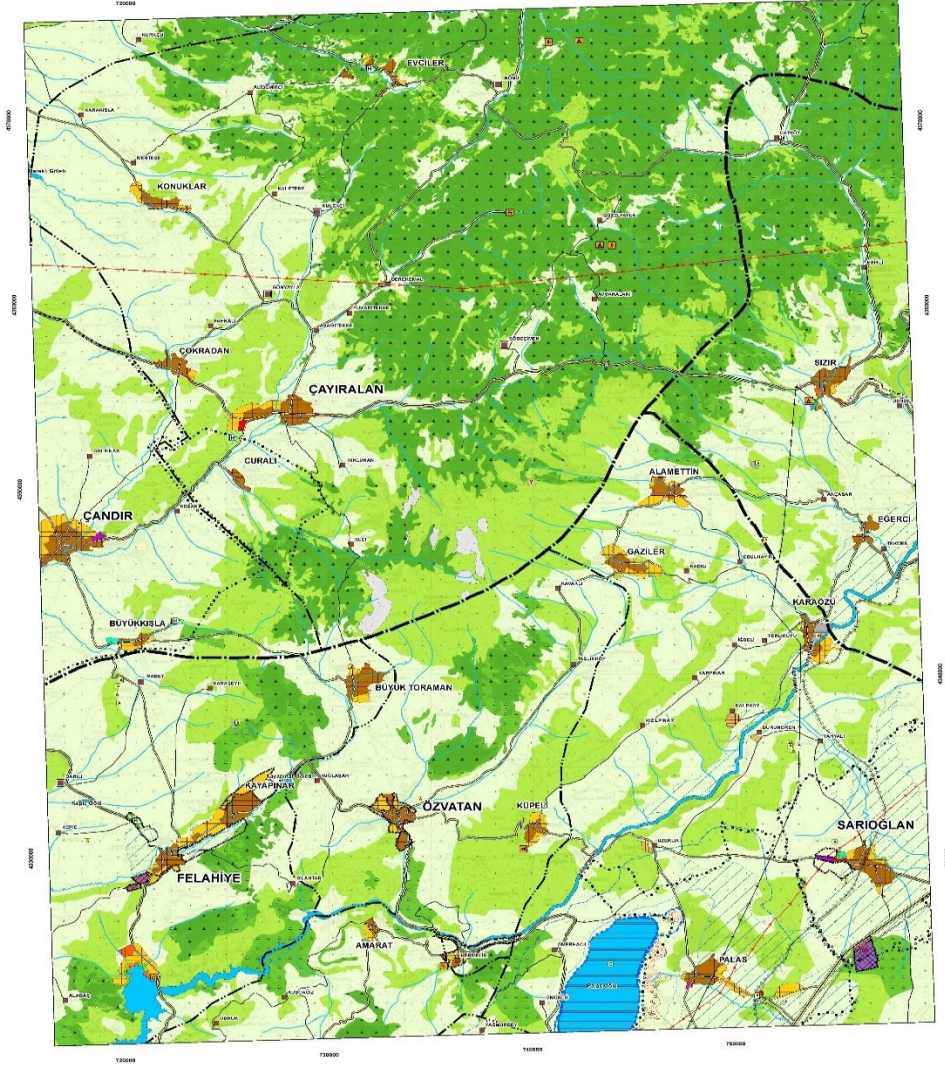

Harita 41- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta I41)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

J 35

J 35

1/100.000

GÖSTERİM

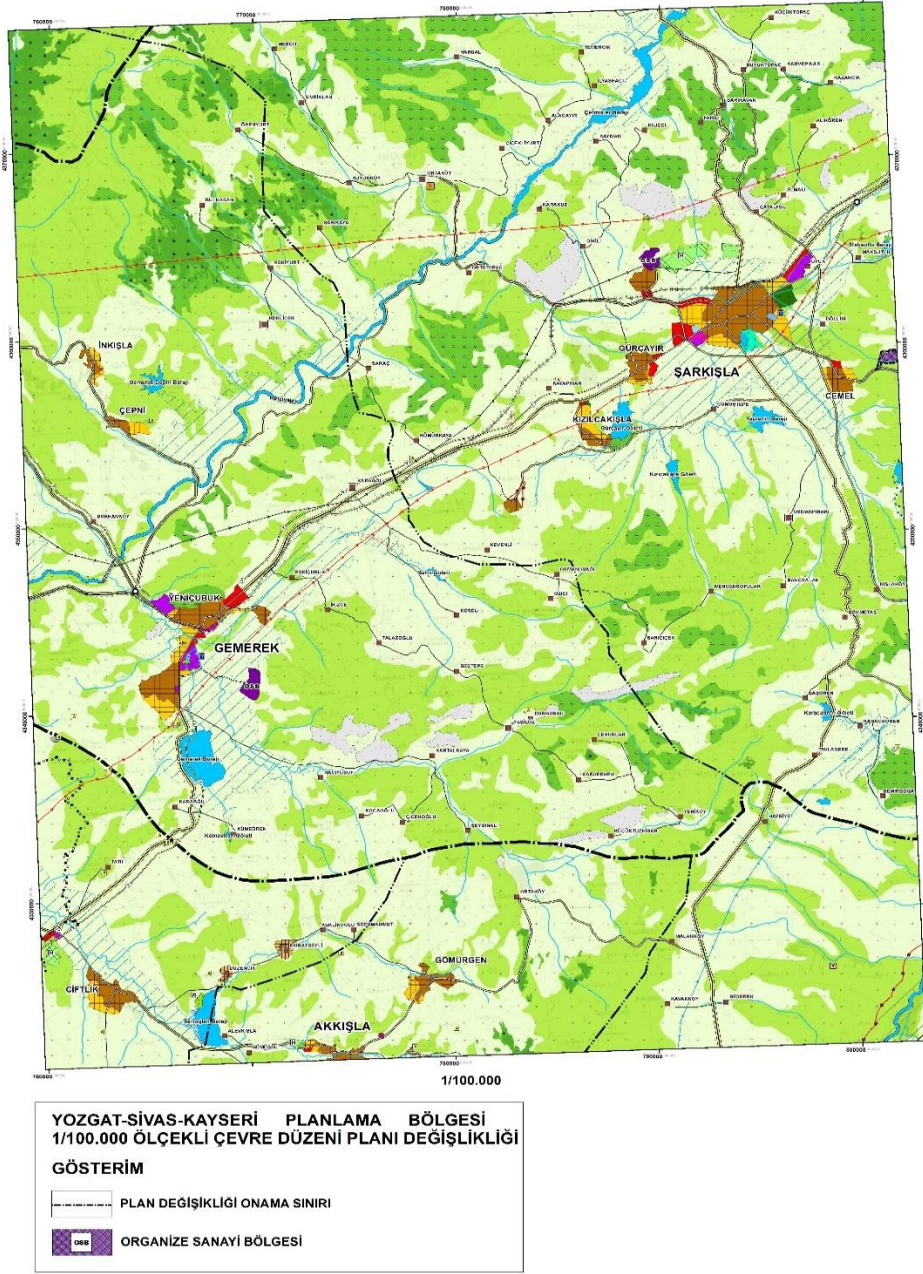
PLAN DEĞİŞİKLİĞİ
ONAMA SINIRI

**Harita 42- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
(Pafta J35-Merkez)**
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

J 36

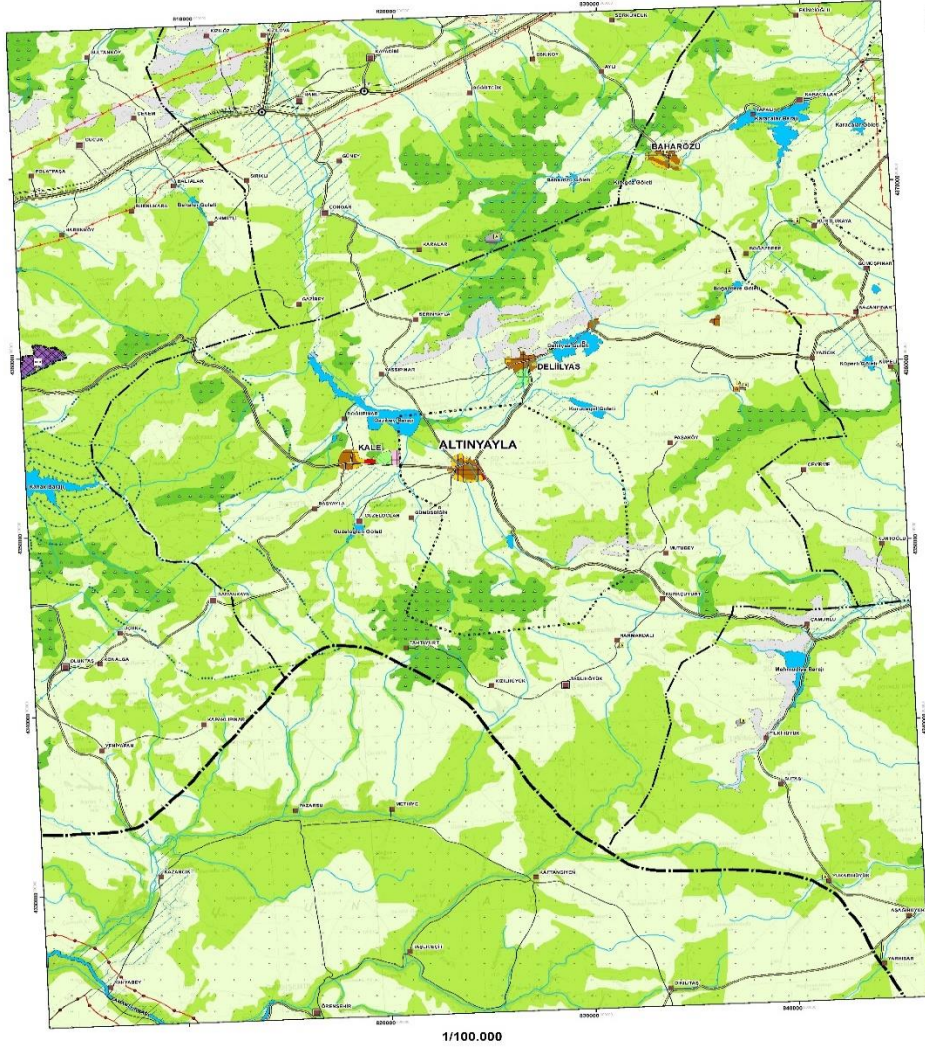
J 36

Harita 43- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta J36)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

J 37

J 37

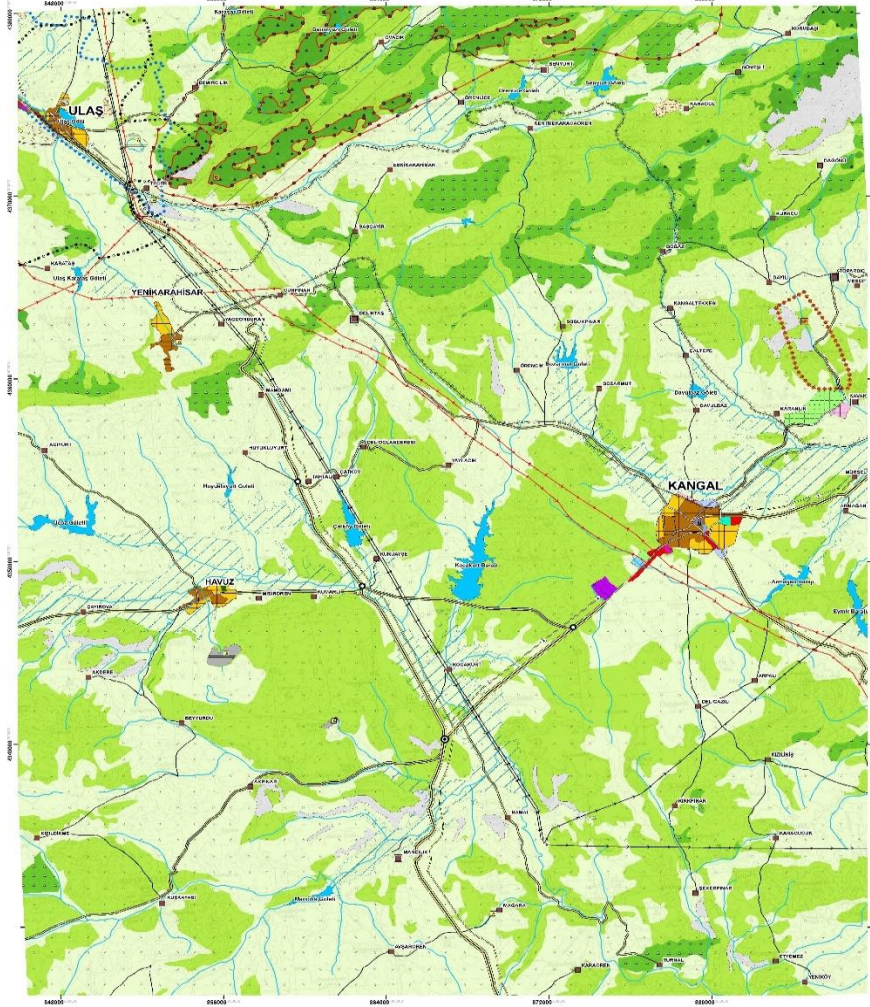

Harita 44- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta J37)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

J 38

J 38

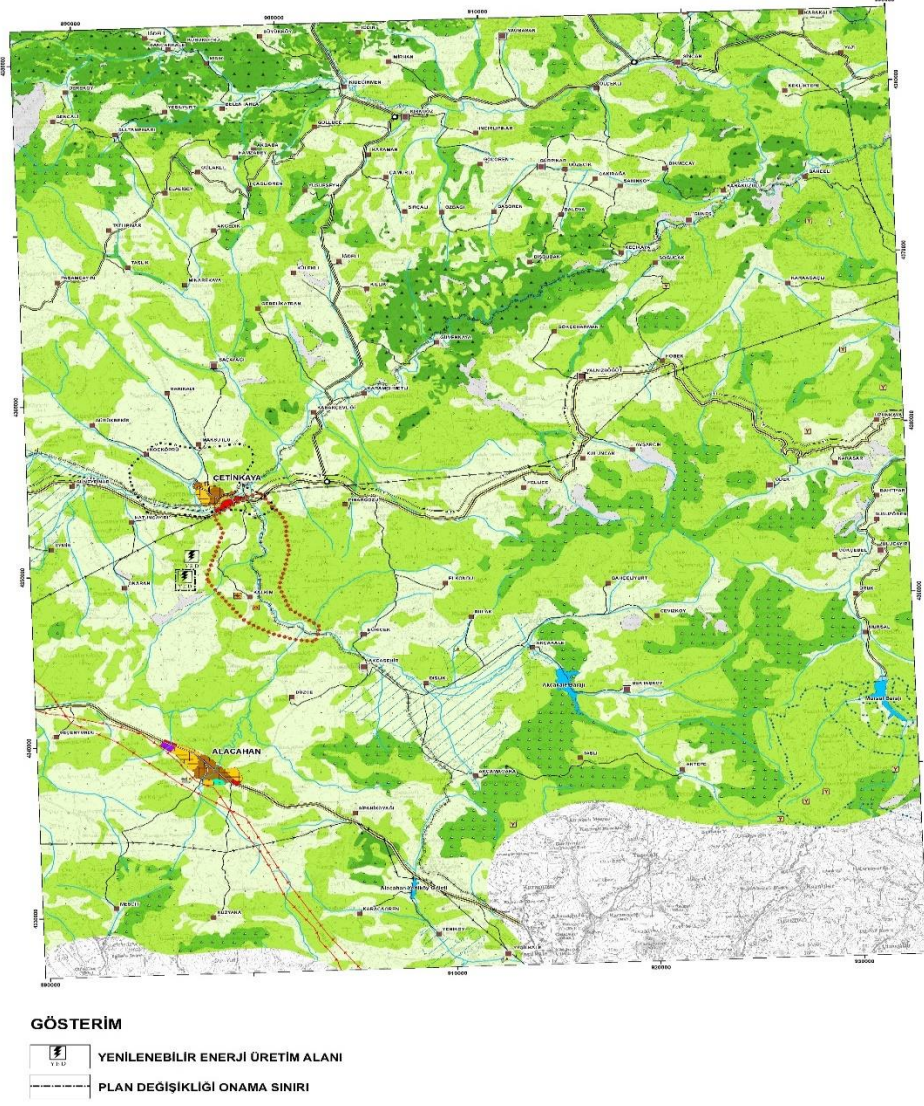

1/100.000

GÖSTERİM

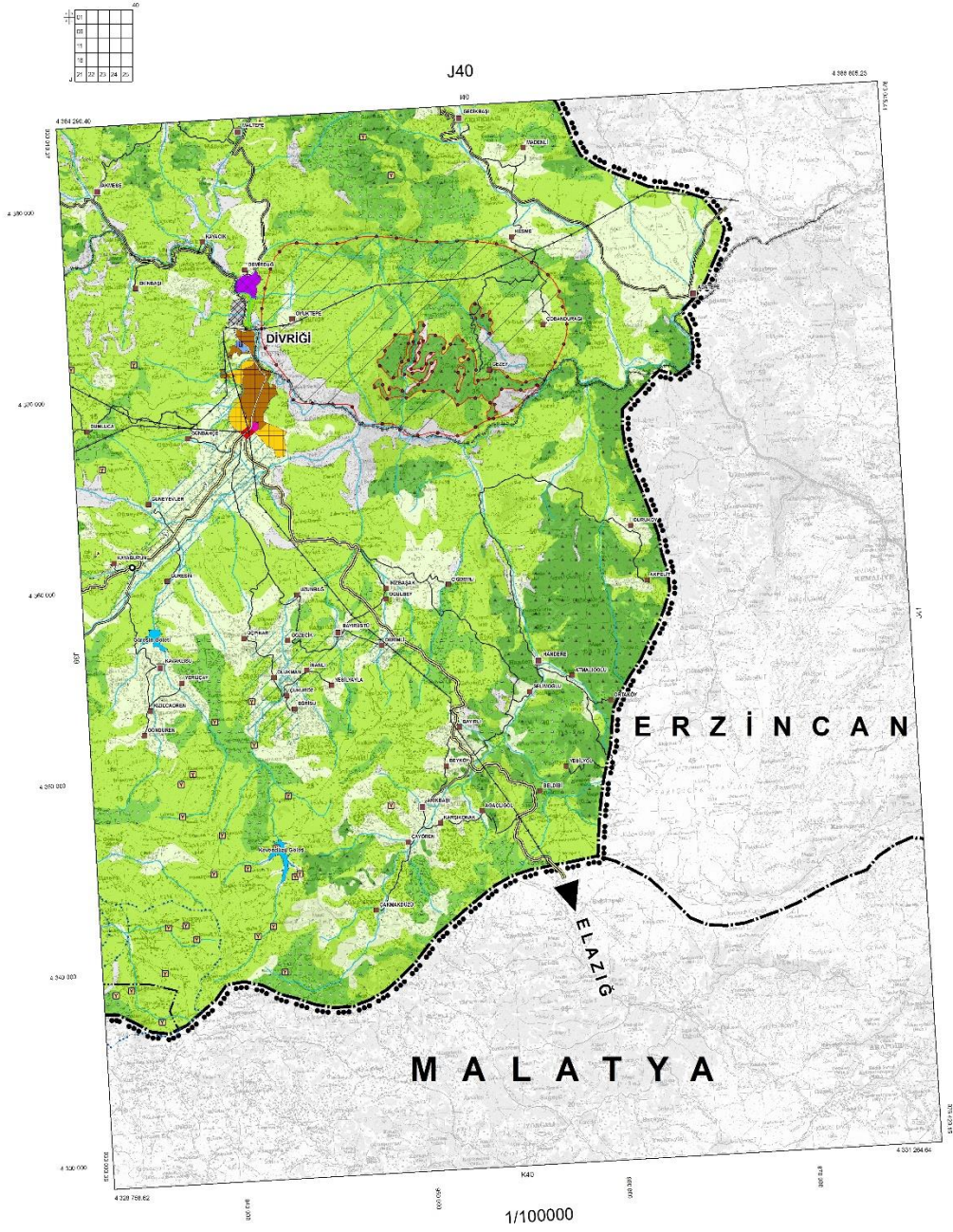
PLAN DEĞİŞİKLİĞİ
ONAMA SINIRI

**Harita 45- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
(Pafta J38)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)**

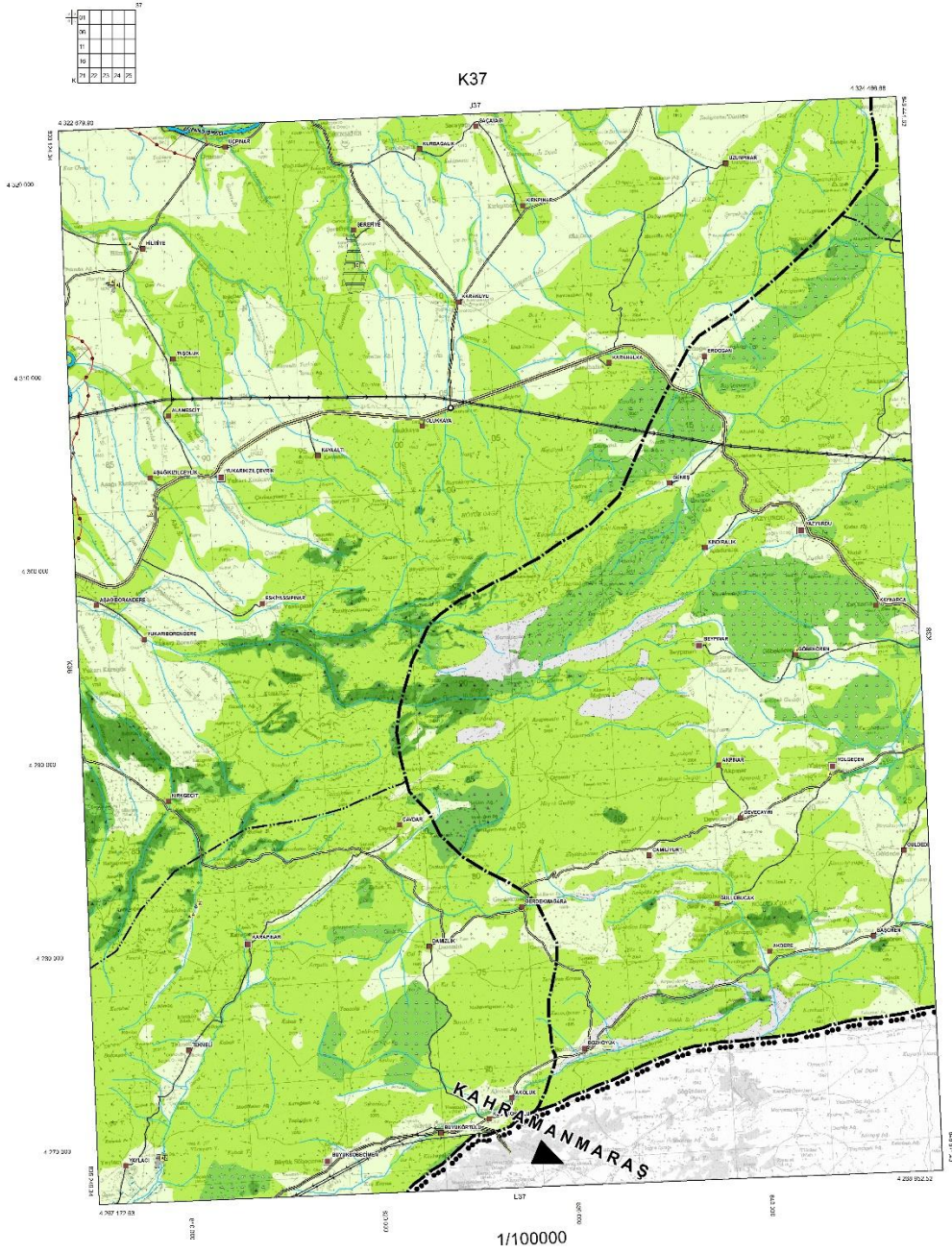
Harita 46- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta J39)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

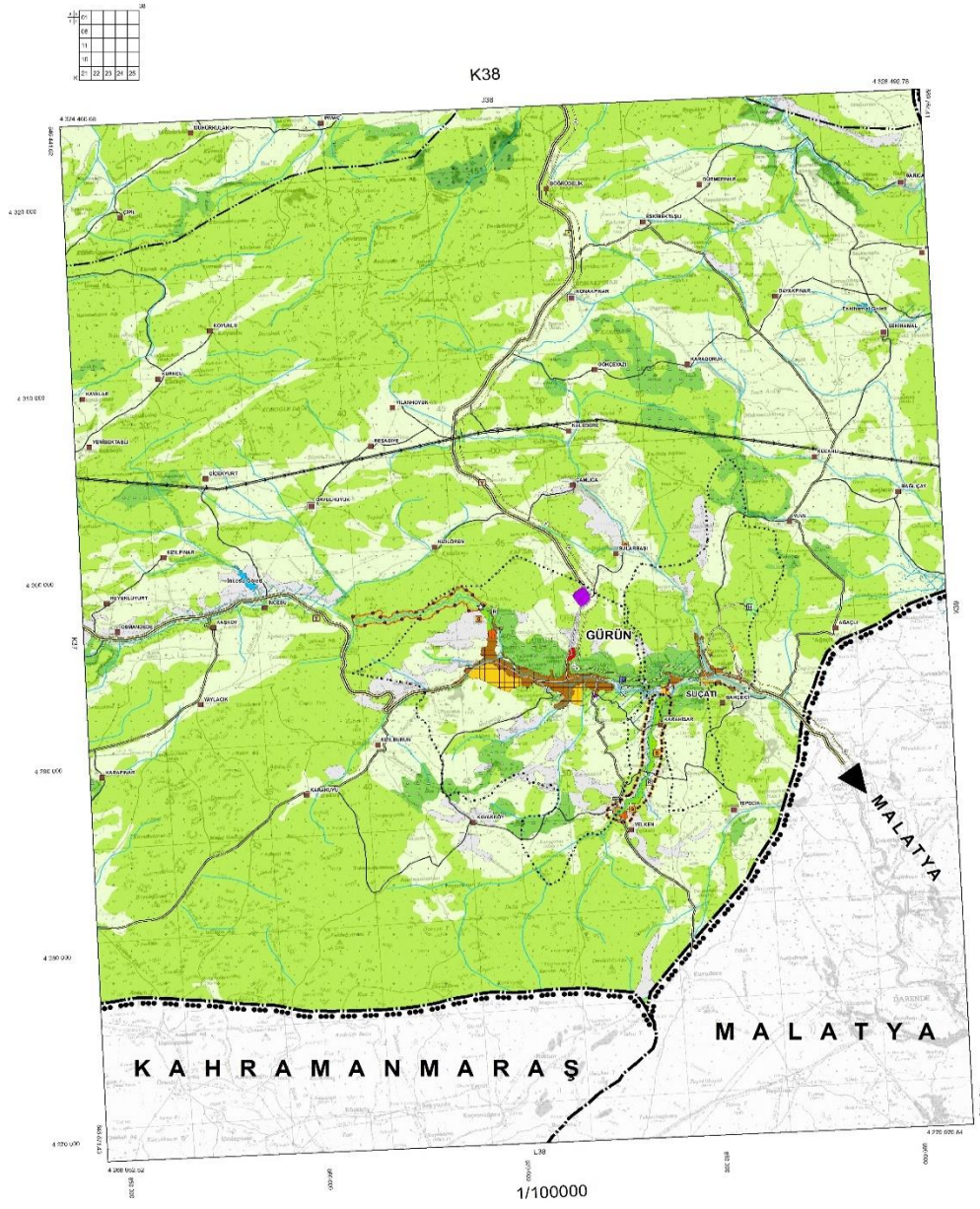

Harita 47- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta J40)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

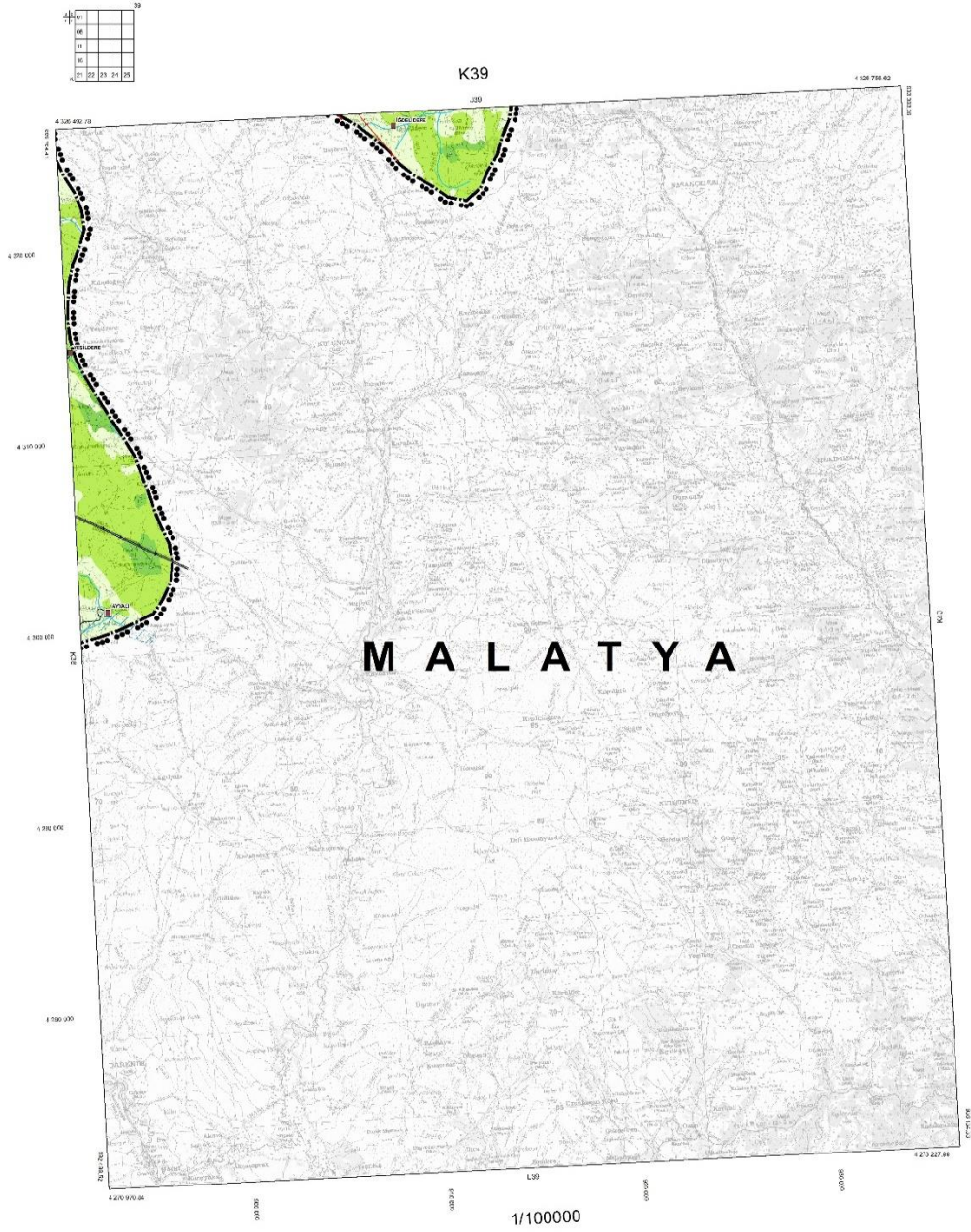

Harita 48- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta K37)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

Harita 49- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Pafta K38)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

Harita 50- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
(Pafta K39)
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

YOZGAT - SİVAS - KAYSERİ PLANLAMA BÖLGESİ
1/100 000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI

SINIRLAR

İDARİ SINIRLAR

- İL SINIRI
- İLÇE SINIRI
- oooo BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE SINIRI
- ..... BELEDİYE SINIRI

PLANLAMA SINIRLARI

- PLAN ONAMA SINIRI
- ÖZEL PLANLAMA ALANI SINIRI

SULU KAYNAKLARI KORUMA ALANI SINIRLARI

- İÇME VE KULLANMA SUYU MUTLAK KORUMA ALANI SINIRI
- İÇME VE KULLANMA SUYU KISA MESAFELİ KORUMA ALANI SINIRI
- İÇME VE KULLANMA SUYU ORTA MESAFELİ KORUMA ALANI SINIRI
- İÇME VE KULLANMA SUYU UZUN MESAFELİ KORUMA ALANI SINIRI
- SULAK ALAN
- SULAK ALAN MUTLAK KORUMA SINIRI
- SULAK ALAN EKOLOJİK ETKİLENME BÖLGE SINIRI
- SULAK ALAN ÖZEL HÜKÜM BÖLGE SINIRI
- SULAK ALAN TAMPON BÖLGE SINIRI

ÖZEL KANUNLARLA PLANLAMA YETKİSİ VERİLEN ALANLAR

- KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİ / TURİZM MERKEZİ
- YABAN HAYATI KORUMA VE GELİŞTİRME ALANI
- MİLLİ PARK SINIRI
- TABİAT PARKI / TABİATİ KORUMA ALANI
- MUTLAK KORUMA BÖLGESİ
- KONTROLLÜ KULLANIM BÖLGESİ
- SINIRLI KULLANIM BÖLGESİ

ARAZİ KULLANIMI

YERLEŞİK ALANLAR VE GELİŞME ALANLARI

- KENTSEL YERLEŞİK ALAN
- KENTSEL GELİŞME ALANI
- BAĞ - BAĞÇE DOKUSU KENTSEL GELİŞME ALANI
- KIRSAL YERLEŞME ALANI
- KÖY MERKEZİ
- MERKEZ KÖY
- YAYLA YERLEŞİMİ

ÇALIŞMA ALANLARI

- BÜYÜK ALAN KULLANIMI GEREKTİREN KAMU KURULUŞ ALANI
- KONUT DIŞI KENTSEL ÇALIŞMA ALANI
- ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
- SANAYİ ALANI
- KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ ALANLARI
- DEPOLAMA ALANI
- SANAYİ VE DEPOLAMA ALANI
- KENTSEL SERVİS ALANI
- LOJİSTİK MERKEZ ALANI
- SERBEST BÖLGE
- ORGANİZE TARIM ALANI
- ORGANİZE HAYVANCILIK ALANI
- TEKNOLOJİK SERA BÖLGESİ
- MADEN ÇIKARIM ALANI

GÖSTERİM

TURİZM ALANLARI

- TURİZM TESİS ALANI
- TERCİHLİ KULLANIM
- GÜNÜBİRLİK TESİS ALANI
- EKOTURİZM ALANI
- KAYAK TESİSİ ALANI
- KİŞİ TURİZMİ
- NOKTASAL GÜNÜBİRLİK
- KAMPİNG
- GOLF TURİZMİ
- TERMAL TURİZM
- SELALE
- RAFTING
- TREKKING
- KANYON
- YAMAÇ PARAŞÜTÜ

BÜYÜK VE AÇIK ALAN KULLANIMLARI

- ÜNİVERSİTE KAMPUS ALANI
- TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGESİ
- BÖLGE PARKI / BÜYÜK KENTSEL YEŞİL ALAN
- REKREASYON ALANI
- BÖLGESEL / KENTSEL SPOR ALANI
- KONGRE MERKEZİ
- TEMALİ PARK FUAR ALANI
- SOSYAL DONATı ALANI

TARIMSAL ARAZİ KULLANIMLARI

- TARIM ARAZİSİ
- ÇAYIR- MERA
- TIGEM ARAZİSİ

ORMAN ALANLARI

- ORMAN ALANI
- AĞAÇLANDIRILACAK ALAN
- MESİRE ALANI

DİĞER ARAZİ KULLANIM ALANLARI

- ASKERİ ALAN

KORUMA ALANLARI

SİT ALANLARI

- DOĞAL SİT ALANI
- ARKEOLOJİK SİT ALANI
- KENTSEL SİT ALANI
- 1. VE 2. DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI

DOĞAL KARAKTERİ KORUNACAK ALANLAR

- DOĞAL VE EKOLOJİK YAPISI KORUNACAK ALAN
- KAYALIK-TAŞLIK ALAN
- KIYI, KUMUL
- SAZLIK-BATAKLIK ALAN

ALTYAPI

ULASIM

KARAYOLLARI

- BİRİNCİ DERECE YOL
- BİRİNCİ DERECE YOL (BARAJ ALTI)
- İKİNCİ DERECE YOL
- İKİNCİ DERECE YOL (BARAJ ALTI)
- ÜÇÜNCÜ DERECE YOL
- KENTİÇİ YOL
- KÖY YOLU
- KÖY YOLU (BARAJ ALTI)
- TURİSTİK TUR GÜZERGAHI

DEMİRYOLLARI

- MEVCUT DEMİRYOLU
- HIZLI TREN PROJE GÜZERGAHI
- HAFIF RAYLI SİSTEM
- HIZLI TREN İSTASYONU

HAVA YOLLARI

- MEVCUT HAVAALANI / HAVA LİMANI
- ASKERİ HAVAALANI / HAVA LİMANI
- ÖNERİ HAVAALANI / HAVA LİMANI

ENERJİ - SULAMA

- KAPTAJ ALANI
- SULAMA ALANI
- ENERJİ İLETİM HATTI
- DOĞALGAZ BORU HATTI
- PETROL BORU HATTI

SU YÜZEYLERİ

- GÖL - GÖLET - BARAJ
- NEHİR
- DERE / ÇAY

ATIK VE ARITMA TESİSLERİ

- KATI ATIK BERTARAF VE GERİ KAZANIM TESİSİ
- ARITMA TESİSİ ALANI
- ÇÖP DEPOLAMA SAHASI

Ölçek: 1/100.000

0 1 2 4 6
Kilometre

Harita 51- Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan Lejantı
(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2025)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Sivas ili 28.488 km² yüzölçümü ile Türkiye'nin toprak bakımından ikinci büyük İl'idir. İl topraklarının büyük bir bölümü Kızılırmak, bir bölümü de Yeşilirmak ve Fırat havzalarına çok küçük bir bölümü ise Doğu Karadeniz, Seyhan ve Ceyhan havzalarına girmektedir. İlin arazi kullanım durumu ise; arazilerin % 33,4'ü tarım arazisi, % 28,9'i çayır ve mera, % 18'i ormanlarda ve % 13.5'i ise yerleşim yerlerinden oluşmaktadır

Yozgat Sivas Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ilk olarak 02/04/2012 tarih ve 4985 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanmıştır. Söz konusu plan paftalar, plan hükümleri ve plan açıklama raporunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca, 2024 yılında 5 adet, değişiklik yapılmış ve yapılan değişiklikler onaylanmıştır.

Sivas İli CORİNE istatistik verilerine göre; 2000–2018 yılları arasında arazi kullanım değişikliği incelendiğinde yapay alarda ve orman alanlarında bir miktar artış, tarım alanlarında ise azalma olmuştur. Maden sahaları ile endüstriyel ve ticari birimlerdeki büyüme ise yapay bölgelerde artışa sebep olmuştur.

Meralarda erken ve aşırı otlatma yapılması, ormanların tarla açma, hayvan otlatma ve aşırı kesimlerle zayıflatılması, buna karşılık hiçbir iyileştirici ve koruyucu önlem alınmaması erozyonu artırmaktadır.

Sivas'ta arazilerin %63'ünün dik ve sarp eğimli olması da erozyonun yaygın oluşunun nedenlerinden biridir. Özellikle 2003 yılında başlatılan ağaçlandırma çalışmalarının erozyonla mücadelede son derece etkili olacağı düşünülmekte olup, ilde ağaçlandırma çalışmaları etkin bir şekilde devam etmektedir.

Kaynaklar

- 1- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü
- 2- İl Özel İdaresi
- 3- İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- 4- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü İmar ve Planlama Şube Müdürlüğü
- 5- DSİ 19. Bölge Müdürlüğü
- 6- <https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>

G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

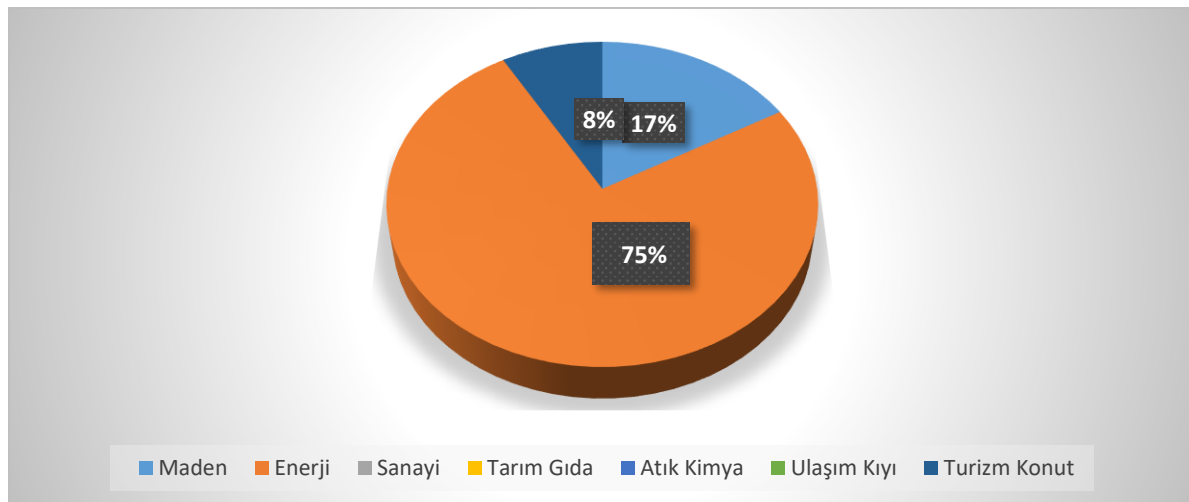
Sürdürülebilir kalkınmanın en önemli araçlarından biri olan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) ülkemizde 07/02/1993 tarihinden bu yana uygulanmaktadır. ÇED Yönetmeliği Ek-1 ve Ek-2 Listesinde yer alan projeler için yatırıma başlanılmadan önce anılan Yönetmelik uyarınca hazırlanmış olan ÇED Raporları/Proje Tanıtım Dosyaları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/ Valilik (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından incelenip değerlendirildikten sonra ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir Kararı alınması gerekmektedir.

Ayrıca, gerek yatırıma başlamadan önce yükümlülüklerini öğrenmek için gerek işyeri açma ve çalışma ruhsatı, maden işletme izni, hibe, teşvik vb. alma aşamasında ilgili kurumlara sunulmak üzere proje sahibi ya da işletmeciler tarafından ÇED Yönetmeliği hükümlerine tabi olup olmadıklarına dair görüş talep edilmektedir.

Çizelge 68 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı

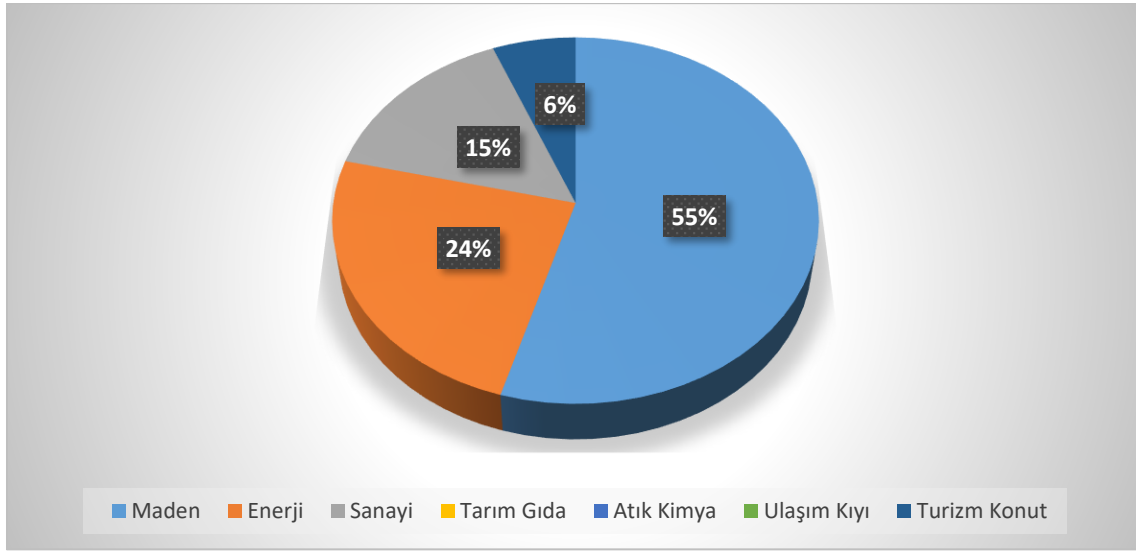
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, yıl)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	18	8	5	0	0	0	2	33
ÇED Gereklidir	5	0	0	0	0	0	0	5
ÇED Olumlu Kararı	2	9	0	0	0	0	1	12
ÇED Olumsuz Kararı	0	0	0	0	0	0	0	0
İade/İptal	2	2	0	0	0	0	0	4

Grafik 29 –2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Grafik 30–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Çizelge 69 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>,2025)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
173	413	263	146	69	53	43	1160

Çizelge 70 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>,2025)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
46	7	0	1	2	0	0	56

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

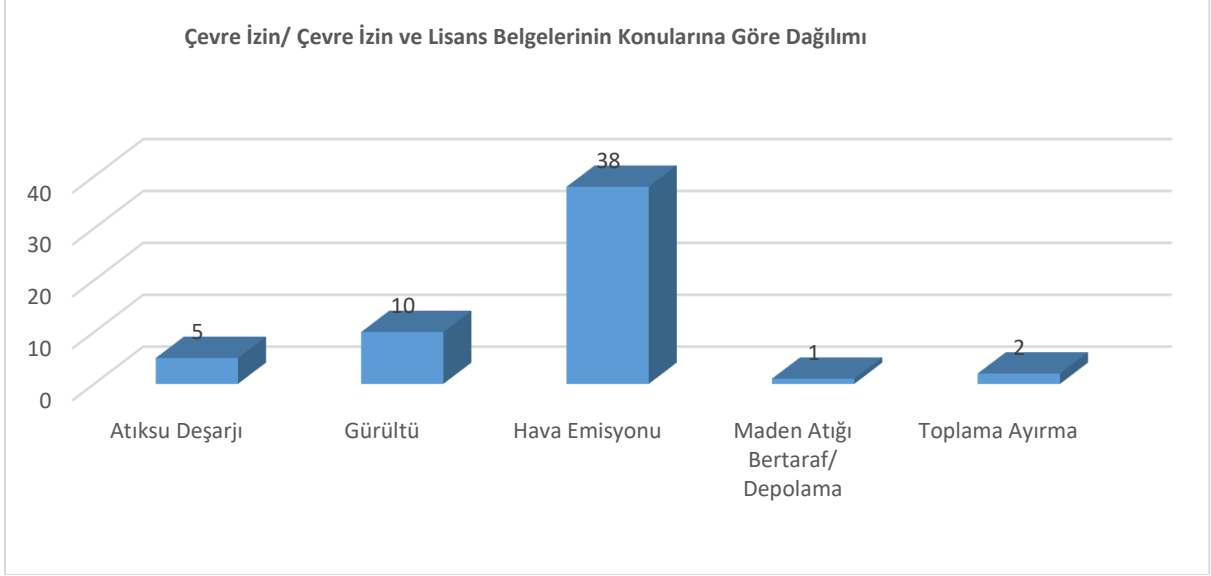
Çevre Kanununca Alınması gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmeliğin 01.01.2010 tarihinde yürürlüğe girmesi ile bir tesisi için ayrı ayrı her bir izin ya da lisans konusu için izin ve lisans belgeleri düzenleme uygulamasına son verilmiştir. 10.09.2014 tarihinde yayınlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği ile söz konusu Yönetmelik yürürlükten kalmıştır.

Çevre izni, Çevre Kanunu uyarınca alınması gereken emisyon, deşarj, gürültü kontrol ve derin deniz deşarjı konularından en az birini içeren izin olarak tanımlanmaktadır. Çevre lisansı ise atıkların, geri kazanılması, bertaraf edilebilmesi, ön işlenmesi, ara depolanması konularından biri ya da bir kaçına ilişkin teknik yeterlilik olarak tanımlanmaktadır.

Çizelge 71–2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2025)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	2	24	26
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	1	41	42
TOPLAM	3	65	68

Grafik 31 –2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2025)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında Valiliğimizce 33 adet proje için ÇED Yönetmeliği kapsamında yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda “ÇED Gerekli Değildir” Belgesi verilmiştir. Ayrıca, çevresel etkilerinin daha kapsamlı incelenmesi amacıyla 5 projeye “ÇED Gerekli Kararı” verilmiştir. Halkın katılımı süreci İl Müdürlüğümüzce yürütülen 12 adet projeye ise Bakanlığımızca “ÇED Olumlu” kararı verilmiştir.

Sivas İl’inde Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğinin Ek-1 ve Ek-2 listesi kapsamında 26 adet Geçici Faaliyet Belgesi, 42 adet işletmeye ise çevre izin ve lisans belgesi verilmiştir.

Kaynaklar

- 1- Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- 2- Entegre Çevre Bilgi Sistemi (e-İzin yazılımı)
- 3- Çevrimiçi ÇED Yönetim Sistemi
- 4- Sivas İli 2023 yılı Çevre Durum Raporu

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

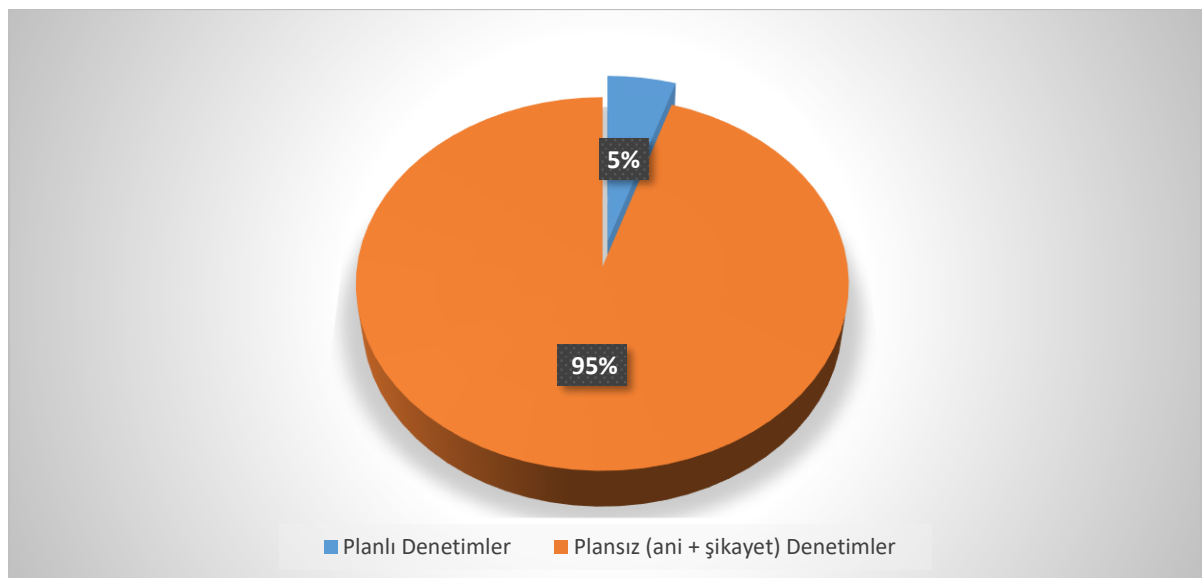
- "ÇED Olumlu" kararı veya "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilen projelerle ilgili olarak, "ÇED Olumlu" kararına esas nihai ÇED raporunda veya "ÇED Gerekli Değildir" kararına esas proje tanıtım dosyasında taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmediğini izlemek amacıyla,
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 72 -2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı*
(e-denetim yazılımı, 2025)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	21
Plansız (ani+şikayet) denetimler	403
Genel toplam	424

*05.09.2025 tarihli ve 13477362 sayılı yazı ile iletilen denetim sayılarıdır.

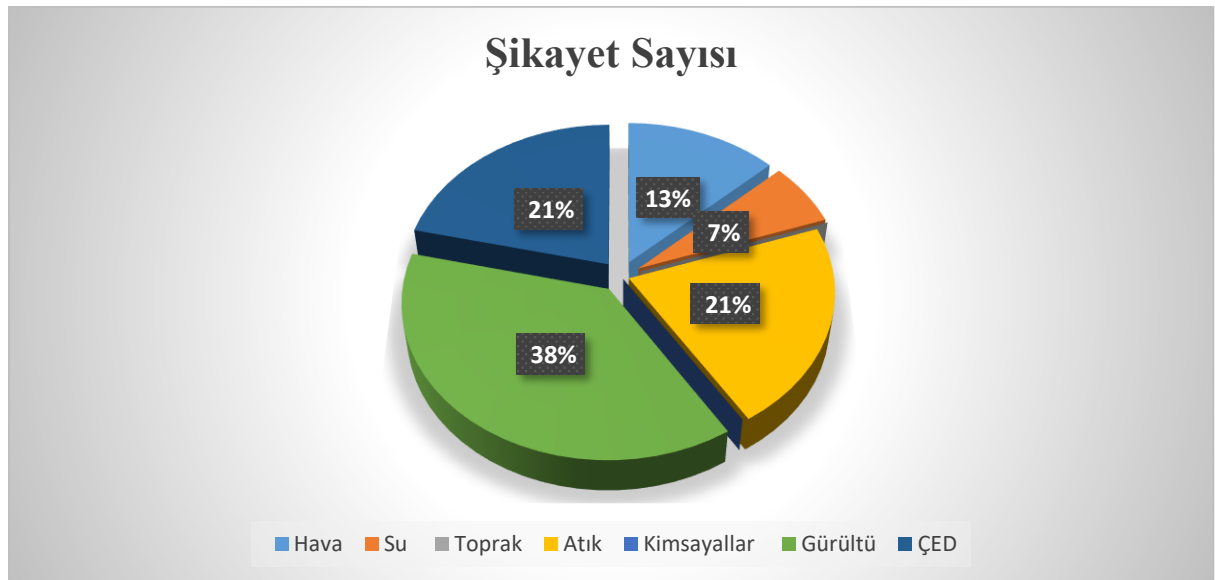
Grafik 32 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2025)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

İl Müdürlüğümüze Cumhurbaşkanlığı Makamı (CİMER)'nden, Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER)'nden, 3701 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanuna göre vatandaşlardan ve/veya diğer kamu kurum ve kuruluşlar ile Bakanlığımız Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Hattı olan Alo 181'den gelen ihbar ve şikâyetler yasal süresinde incelenip değerlendirilmekte ve gerekli denetimler yapılmaktadır. Aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere İl Müdürlüğümüze büyük çoğunluğu gürültü olmak üzere toplamda 61 şikâyet ulaşmıştır. Bu şikâyetlerin tamamı 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuatı gereğince incelenerek, ihlallerin söz konusu olduğu durumlarda Kanunun 20 nci maddesi kapsamında idari yaptırım uygulanmıştır. Uygulanan idari yaptırımların "H.3. İdari Yaptırımlar" bölümünde ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Çizelge 73-2024 yılında ÇŞİDİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları
(ÇŞİDİM, 2025)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	8	4	0	13	0	23	13	61
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	8	4	0	13	0	3	13	61
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100		100		100	100	100

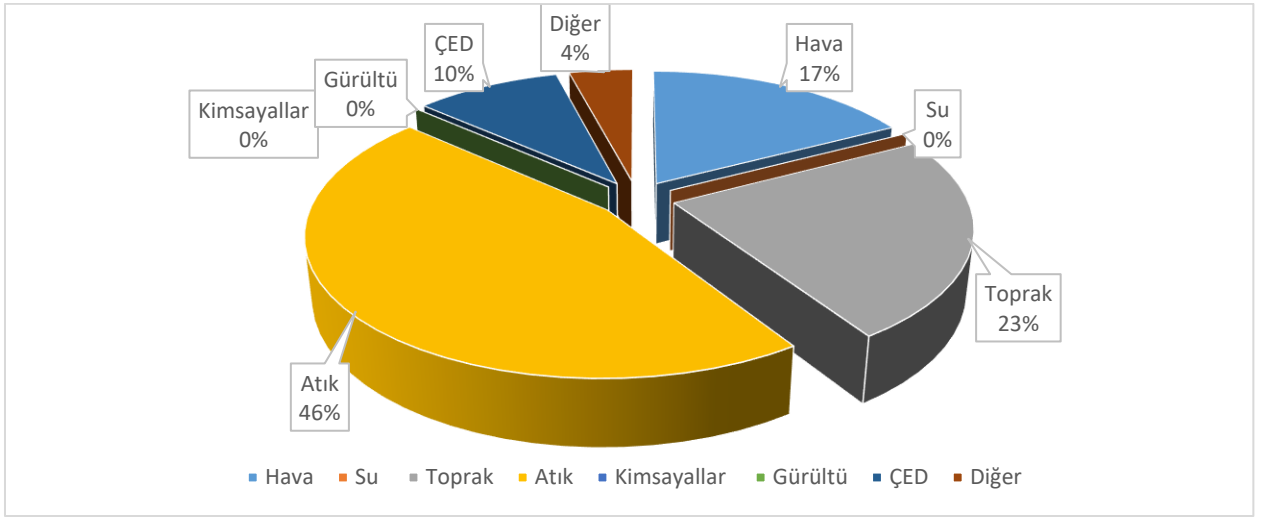

Grafik 33-2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(ÇŞİDİM, 2025)

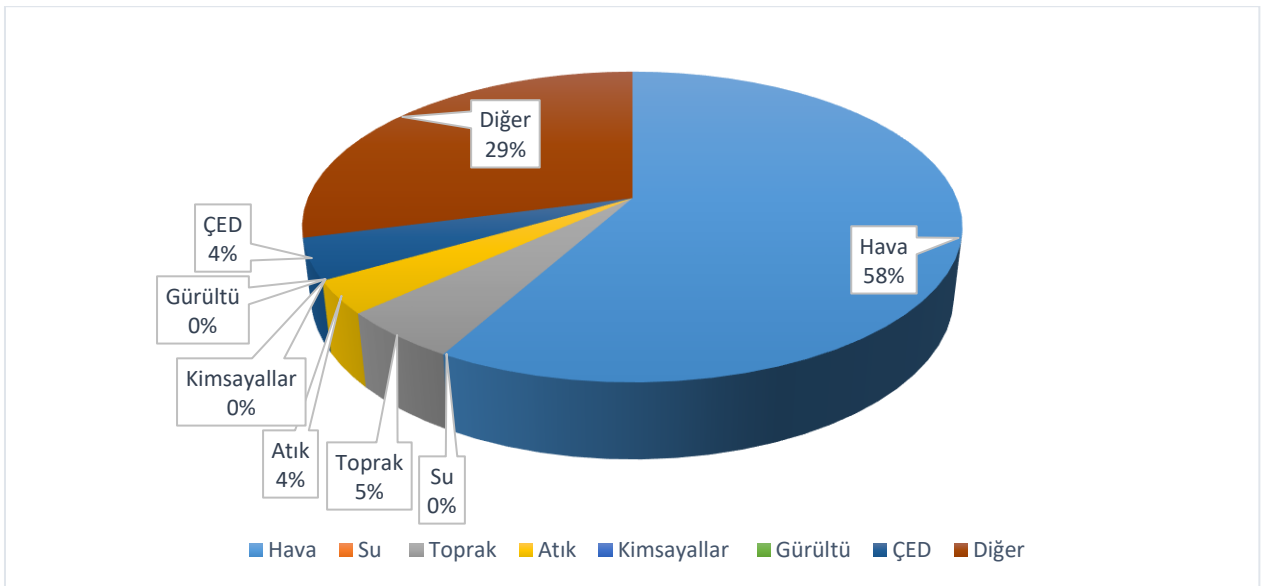
H.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 74 –2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı
(e-denetim yazılımı, 2025)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	1.551.323,41	0	2.090.376	4.090.684	0	0	840.265	367.916	8.940.564,41
Uygulanan Ceza Sayısı	68	0	6	4	0	0	5	34	117

Grafik 34-2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2025)

Grafik 35-2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı

(e-denetim yazılımı, 2025)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimiz sınırlarında 2024 yılı içerisinde 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca, “Faaliyet Durdurma” kararı bulunmamaktadır.

H.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin nüfusunun yarısının şehir merkezinde yaşamakta olmasından dolayı oluşan hava kirliliği ve gürültü konusunda duyarlılık her geçen gün artmaktadır. Temiz bir çevrede yaşamak isteyen vatandaşlarımızın bu anayasal hakkının korunması amacı ile Müdürlüğümüzce gerekli tedbirler/önlemler alınması yönünde Mahalli Çevre Kurulunda da gerekli kararlar alınmakta ve uygulanması sağlanmaktadır.

İlimizde, Çevre Denetimi Yönetmeliği kapsamında (21) planlı denetim ve (403) ani (plansız) denetim yapılmıştır. Planlı denetimler birleşik denetim olarak yapılmıştır.

2024 yılında Müdürlüğümüze CİMER, BİMER, Dilekçe Kanunu ve Alo 181 hattından gelen şikâyetlerin toplamı 61 olup; bu şikâyetlerin tamamı değerlendirilmiş ve bu kapsamda gerekli iş ve işlemler yapılarak çevrenin kirlenmesi önlenmiş ve vatandaşın gürültüye karşı yaşamış olduğu hava veya darbe doğuşlu çevresel gürültü ve titreşimlerin bertarafı sağlanarak vatandaşımıza daha yaşanılabilir çevre sunulmuştur.

Müdürlüğümüzce bu kapsamda yapılan denetimler sonucunda 116 adet idari yaptırım karar tutanağı düzenlenmiş ve toplam 8.921.440,40 TL idari para cezası uygulanmıştır. Uygulanan idari para cezalarının bir bölümü yasal süresinde ödenmiş olup, yasal süresi içinde ödenmeyenler ise 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca tahsil edilmesi için 442 sayılı Tahsilat Genel Tebliği doğrultusunda Maliye Bakanlığının ilgili vergi dairesi/mal müdürlüğüne bildirimleri yapılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 15 inci maddesi kapsamında faaliyeti durdurulan işletme bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- 1- Sivas Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- 2- Entegre Çevre Bilgi Sistemi (EÇBS)
- 3- e-denetim yazılımı

I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI

Avrupa Kirletici Salım ve Taşıma Kaydının kurulmasına ilişkin 18/1/2006 tarihli ve (AT) 166/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmış olan Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Yönetmeliği 4 Aralık 2021 tarihli ve 31679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

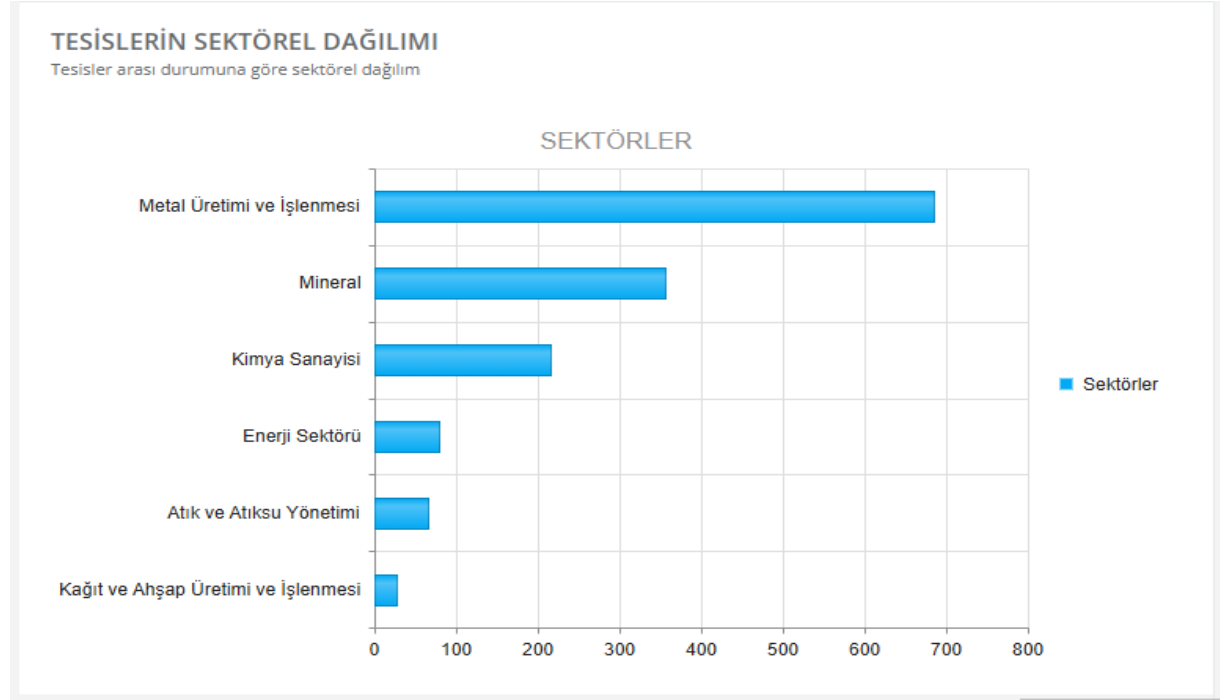
KSTK; belirli endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan kirleticilerin hava, su, toprak gibi alıcı ortamlara bırakılmasına ve arıtma, işleme vb. faaliyetler için atıksu aracılığıyla taşınmasına ve tehlikeli/tehlikesiz atıkların taşınmasına ilişkin bilgileri içeren ve düzenli aralıklarla tesisler tarafından gerçekleştirilecek raporlamaya dayanan envanterin uluslararası tanımıdır.

Yönetmelik, Ek-1 Faaliyetlerin Listesi'nde 9 Sektör altında sınıflandırılmış 65 endüstriyel faaliyet için kademeli olarak yürürlüğe girmekte ve 91 kirleticinin raporlanmasını kapsamaktadır. Yönetmeliğin yayımı tarihinde enerji ve metal sektörü; bir yıl sonra maden ve kimya sektörü; iki yıl sonra atık ve atıksu yönetimi ile kağıt ve ahşap sektörü, üç yıl sonra yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler ve diğer faaliyetler başlığı altında yer alan endüstriyel faaliyetleri gerçekleştiren tesisler KSTK Sistemine dahil olarak yıllık raporlamalarını kademeli olarak gerçekleştirmektedir. ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı'nca oluşturulan Sürekli İzleme Merkezi (<https://sim.csb.gov.tr>) sistemi, KSTK Modülünde güncelleme çalışması nedeniyle sistemden veri alınamamış olup, kirletici salım ve taşıma kaydı sistemine kayıtlı tesislerle ilgili **Çizelge 75, Grafik 36, Grafik 37 ve Harita 52 hazırlanamamıştır.**

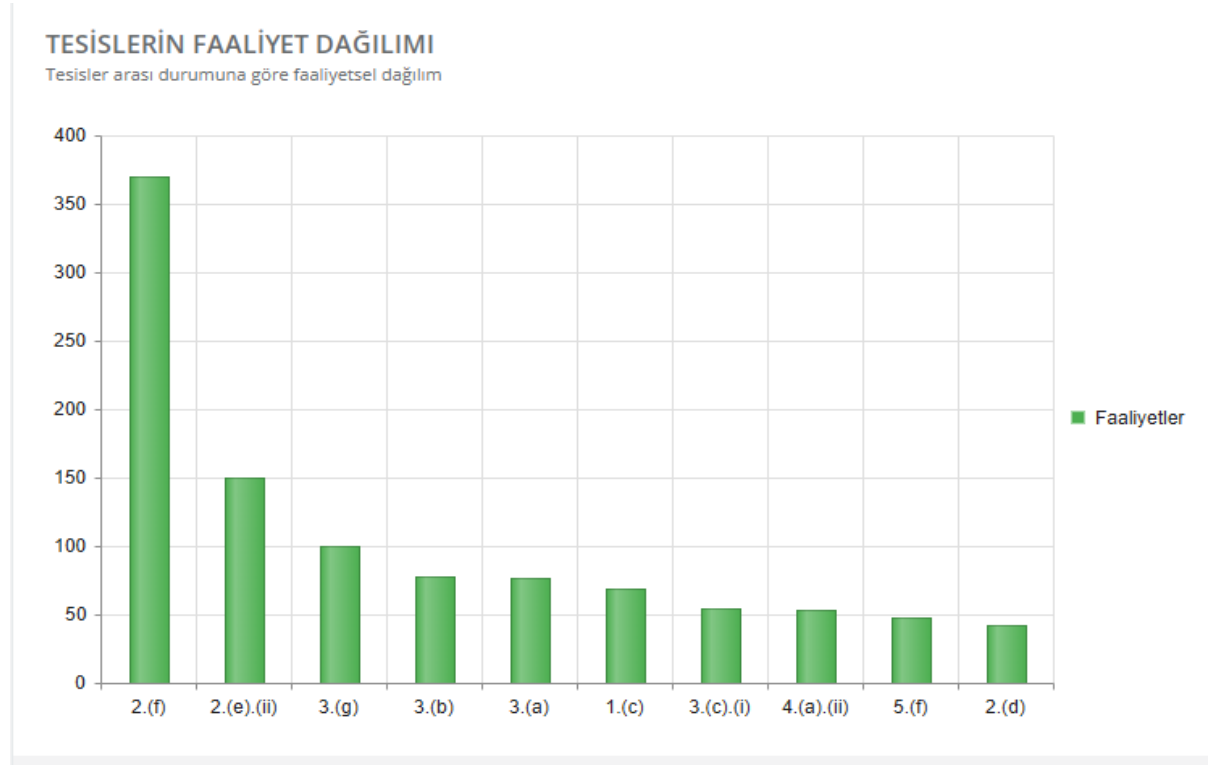
Çizelge 75- Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı

Tesisin Ana Faaliyetinin Dahil Olduğu Sektör	KSTK Tesis Sayısı
Enerji sektörü	
Metal üretimi ve işlenmesi	
Mineral/Maden sanayisi	
Kimya sanayisi	
Atık ve atıksu yönetimi	
Kağıt ve ahşap üretimi ve işlenmesi	
Yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği	
Gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler	
Diğer faaliyetler	
TOPLAM	

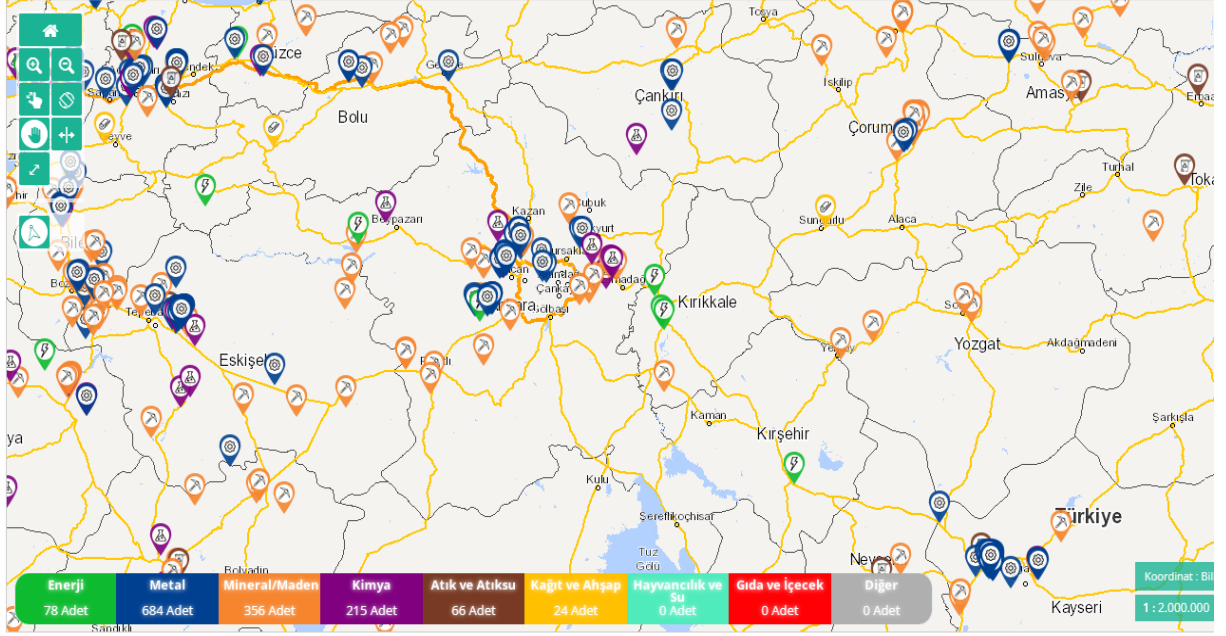
Grafik 36- Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı

Grafik 37- Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Endüstriyel Faaliyet Dağılımı

Harita 52-Sivas İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Harita üzerinde gösterimi

İ. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Yaşadığımız yüzyılın sonlarına doğru hızla artan çevre sorunlarının etkileri doğrudan doğruya canlı yaşamı üzerinde görülmektedir. Çoğunluğu insan faaliyetleri neticesi ortaya çıkan bu sorunların önlenmesi ve çevre kirliliğinin durdurulmasındaki görev yine insanoğluna düşmektedir.

Çevreyi kirleten insan olduğuna göre o kirliliği de bertaraf edecek olan yine insandır. Ama tabii ki bu konuda bilgili ve bilinçli insanlara gerek vardır. Çevrenin korunmasının, geliştirilmesinin ve kirliliğin önlenmesinin anayasal bir zorunluluk olduğu düşünülürse bu konuda millet olma şuurunu taşıyabilmenin sorumluluğunu bilerek, yeterli çevre ahlakına sahip olabilmenin yolu "Çevre Eğitimi"nden geçmektedir.

Bugün Türkiye'de çevre eğitiminin yeterli biçimde ele alınmadığı düşünülürse bu alanda daha çok çaba harcanması gereği açıkça görülecektir. Başta eğitim ve öğretim kurumlarımız olmak üzere resmi ve özel kurum ve kuruluşların çevre ve çevre eğitimi konusunda geliştireceği fikir ve önerilerin yanı sıra faaliyetlerinde ve işlevlerinde çevre konusuna biraz daha öncelik vermeleri "Çevre Eğitimi"nin daha başarılı olmasına imkân sağlayacaktır.

Son yıllarda ülkemizin sahip olduğu sosyo-ekonomik dinamizm ve kalkınma ivmesine paralel olarak sürdürülebilir kalkınmanın en önemli bileşenlerinden olan çevre konusundaki mevzuat ve uygulamalarda da önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu süreçte çevre sektörü oluşup güçlenirken istihdama da katkısı olan bir sektör niteliğine bürünmüştür. Bununla birlikte atık, atıksu, hava, deniz, kimyasallar, gürültü, iklim değişikliği gibi çok değişik alt sektörlerde yapılan birçok faaliyet bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin başarıyla devam etmesi, uygulamaların hedefine ulaşması bireylerin, toplumun çevre konularına karşı duyarlılık ve farkındalıkla konuya sahip çıkmasıyla mümkün olmaktadır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak 18/12/1992 tarihinde faaliyete geçen Müdürlük, Kanun, Yönetmelik ile Bakanlık ve Valilik talimatları doğrultusunda kuruluşundan itibaren Çevre eğitimine öncelik vermiştir. Çevre eğitimi her yaş ve her kesimden kişilere belli programlar dâhilinde eğitimin doğuştan başladığı görüşünden hareketle, öncelikle okul öncesi ve ilköğretim aşamasındaki çocuklara çevreyi tanıtıcı, tabiatı sevdirci, doğal kaynaklarımızın tasarruflu kullanılması mesajları yanında çevre sorunlarının yarattığı tehlikeler çocukların anlayabileceği biçimde ele alınmıştır.

İl Milli Eğitim Müdürlüğü ilk ve orta öğretimdeki öğrencilerin çevre konusunda bilgilendirilmesi için "Çevre Sağlık ve Trafik" adı altında okutulan dersin yanı sıra öğretmenler tarafından rehberlik ve eğitsel kol çalışmalarında çevre konusuna önem verilmektedir.

2019 yılında Ülkemizde görülmeye başlayan ve 2020, 2021 yılında da etkisi devam eden covid-19 salgını sebebi 2021 yılında yüz yüze eğitim azalmıştır. Sivas Belediye Başkanlığı Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü koordinasyonunda; İlimizde faaliyet gösteren ve Müdürlüğümüzce lisanslandırılmış Ambalaj Atıkları Toplama, Ayırma ve Geri Kazanım Tesisleri ile işbirliği içerisinde 2023 yılında 3 okulda 290 öğrenciye ve 25 kişi Bilim ve Teknoloji Üniversitesi personeline Sıfır Atık ve Temel Çevre Bilinci konularında eğitimler verilmiştir. 2024 yılında da Sivas İl genelinde Atık Pil ve Atık Yağ Toplama Yarışması yapılmıştır.

1972 yılında İsveç'in Stokholm kentinde yapılan Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı'nda alınan bir kararla, 5 Haziran Dünya Çevre Günü olarak kabul edilmiştir.

2024 yılında 5 Haziran Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında Müdürlüğümüzün koordinesinde ve ilgili kurumlarında katkısıyla, Çevre Haftası çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır.

Kaynaklar

- 1- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025
- 2- Sivas Belediye Başkanlığı, 2025